

Matêu memã Jeju'ã ujarênh ne ja.

Matêu ne prïne Jeju'ã ajarê, rwÿk djà kraxrũm ne 'ã ujarênh tẽn àbir djãmã kumê. Matêubê ne Jeju kôt ba djwÿnh'õ. Nãm bẽnjadwÿr bajtemmã pi'òk kaprĩo atom djàkam nhÿ nhym kam Jeju kum kabẽn nhym tu kum iren kam mã Jejukôt ajkamê. Kôt bikamênh tẽn rã'ã nhym Jeju wabi. Nhym kam prïne gwaj bamã Jeju'ã pi'òk no'òk ne. Kute Jeju pykabê ar bari noo omũnh ne amako kute mar kôt ne gwaj bamã 'ã pi'òk no'òk ne.

Matêu nhidji 'õdjwÿbê ne Rewi.

Jeju nhingêt'ã ujarênh kadjy ne ja.

Ruk 3.23

¹ Ba, ibê Matêu ne ba pi'òkkam ar amã ik-abẽn jarê. Dja ba ar amã Jeju Kritu'ã ajarê. Metĩndjwÿnh ne 'ã Bẽnjadwÿrbê kumkati mẽ. Kute 'ã Bẽnjadwÿrbê kumkati mẽnhkôt ne me Jejumã Kritu jarê. Dja ba Jeju Kritu nhingêt kumrêx'ã ar amã ajarê. Aben nHITEPã ar amã ingêt djàri arênhho tẽn. O tẽn arÿm 'ã ar amã pi'òk no'òk gar arên ama. Jeju nhingêtBê ne Dawi. Ne ingêt 'õdjwÿbê Abraão.

² Ingêt Abraão ne Idjak dji.

Idjak dji nhym arÿm kato. Katon kam arÿm abatành ne ar ba. Ar ba:n kam arÿm Djako dji.

Djako dji nhym arÿm kato. Katon kam arÿm abatành ne ar ba. Ar ba: nhym kam arÿm aben kukãm Djudamẽ kamy ar adjuw.

Djudamê kamy ar adjuw nhym ar arým apôx.
Apôx ne kam arým abatành ne ar ba.

³ Nhym kam Djuda arým Tamaremã Perêmê
Djera ar adjuw.

Perêmê Djera ar adjuw nhym ar arým apôx.
Apôx ne arým abatành ne ar ba. Ar ba:
nhym kam Perê arým Êrõ dji.

Êrõ dji nhym arým kato. Katon kam arým
abatành ne ar ba. Ar ba:n kam arým Arão
dji.

Arão dji nhym arým kato. Katon kam arým
abatành ne ar ba.

⁴ Ar ba:n kam arým Amĩnadabi dji.

Amĩnadabi dji nhym arým kato. Katon kam arým
abatành ne ar ba. Ar ba:n kam arým Naxõ
dji.

Naxõ dji nhym arým kato. Katon kam arým
abatành ne ar ba. Ar ba:n kam arým
Xamão dji.

Xamão dji nhym arým kato. Katon kam arým
abatành ne ar ba.

⁵ Ar ba:n kam arým Rabemã Bôadji dji.

Bôadji dji nhym arým kato. Katon kam arým
abatành ne ar ba. Ar ba:n kam arým
Ruximã Ôbet dji.

Ôbet dji nhym arým kato. Katon kam arým
abatành ne ar ba. Ar ba:n kam arým Djexe
dji.

Djexe dji nhym arým kato. Katon kam arým
abatành ne ar ba.

⁶ Ar ba:n kam arým Dawi dji.

Dawi dji nhym arým kato. Katon kam arým abatành ne ar ba. Ar ba:n kam arým kubê bēnjadjwÿr rax. Ar ba:n kam arým Urij prōmã Xaromão dji.

Xaromão dji nhym arým kato. Katon kam arým abatành ne ar ba.

⁷ Ar ba:n kam arým Robowão dji.

Robowão dji nhym arým kato. Katon kam arým abatành ne ar ba. Ar ba:n arým Abij dji.

Abij dji nhym arým kato. Katon kam arým abatành ne ar ba. Ar ba:n arým Adja dji.

Adja dji nhym arým kato. Katon kam arým abatành ne ar ba.

⁸ Ar ba:n arým Djoxapa dji.

Djoxapa dji nhym arým kato. Katon kam arým abatành ne ar ba. Ar ba:n arým Djorão dji.

Djorão dji nhym arým kato. Katon arým abatành ne ar ba. Ar ba:n arým Udjij dji.

Udjij dji nhym arým kato. Katon arým abatành ne ar ba.

⁹ Ar ba:n arým Djotão dji.

Djotão dji nhym arým kato. Katon kam arým abatành ne ar ba. Djotão ar ba:n arým Akadji dji.

Akadji dji nhym arým kato. Katon kam arým abatành ne ar ba. Ar ba:n arým Edjekij dji.

Edjekij dji nhym arým kato. Katon kam arým abatành ne ar ba.

¹⁰ Ar ba:n arým Manaxe dji.

Manaxe dji nhym arým kato. Katon arým abatành ne ar ba. Ar ba:n arým Amõ dji.

Amõ dji nhym arým kato. Katon arým abatành ne ar ba. Ar ba:n arým Djoxij dji.

Djoxij dji nhym arým kato. Katon kam arým abatành ne ar ba.

11 Ar ba:n arým Djekonijmẽ kamy ar adjuw.

Djekonijmẽ kamy ar adjuw nhym ar arým apôx. Apôx ne kam arým abatành ne ar ba. Nhym kam me kurê djwýnh arým mebê idjaer'ýr prôt ne kam me pa 'amýn meo mõ. Me pardja'ã meo mõ. Krĩraxbê Babirônij'ýr meo mõn meo bõx.

12 Nhym me krĩraxbê Babirônijkam ar ba: nhym kam Djekonij arým Xarati dji.

Xarati dji nhym arým kato. Katon kam arým abatành ne ar ba. Ar ba:n arým Djorba dji.

Djorba dji nhym arým kato. Katon kam arým abatành ne ar ba.

13 Ar ba:n arým Abidji dji.

Abidji dji nhym arým kato. Katon kam arým abatành ne ar ba. Ar ba:n arým Erijkĩ dji.

Erijkĩ dji nhym arým kato. Katon kam arým abatành ne ar ba. Ar ba:n arým Adjô dji.

Adjô dji nhym arým kato. Katon kam arým abatành ne ar ba.

14 Ar ba:n arým Xadoki dji.

Xadoki dji nhym arým kato. Katon arým abatành ne ar ba. Ar ba:n arým Akĩ dji.

Akĩ dji nhym arým kato. Katon arým abatành ne ar ba. Ar ba:n arým Eriju dji.

Eriju dji nhym arým kato. Katon arým abatành ne ar ba.

15 Ar ba:n arým Erijdjô dji.

Erijdjô dji nhym arým kato. Katon arým abatành ne ar ba. Ar ba:n arým Matã dji.

Matã dji nhym arým kato. Katon arým abatành ne ar ba. Ar ba:n arým Djako dji.

Djako dji nhym arým kato. Katon arým abatành ne ar ba.

¹⁶ Ar ba:n arým Jôdje dji.

Jôdje dji nhym arým kato. Katon arým abatành ne ar ba. Ne kam arým kubê Marij mjên.

Ne kam arým Jeju'ÿr o bôx. Marij kurÿm ne arým Jeju kato. Katon kam arým abatành ne ar ba.

Be, Jeju nhingêt'ã ujarēnh ne ja. Jejubê ne me ò Bēnjadjwÿrbê kumkati. Kubê ne Kritu.

¹⁷ Be, Abraão krakam kra mã aben djô'ã apôx. Nhym me aben nHITEPã ar'ã akre: nhym ar kute 14 pyræk ne aben djô'ã apôx nhym me kam Dawi'ÿr o bôx. Nhym kam Dawi krakam kra mã aben djô'ã apôx. Nhym me aben nHITEPã ar'ã akre: nhym ajte ar kute 14 pyræk ne aben djô'ã apôx. Nhym me kam arým me kurê djwÿnh kute mebê idjaer pytar'ÿr o bôx. Me me utàn krÿraxe BAbirônij'ÿr meo bôx. Nhym kam me krakam kra mã aben djô'ã apôx. Nhym me aben nHITEPã ar'ã akre: nhym ajte ar kute 14 pyræk ne aben djô'ã apôx. Nhym me kam arým Kritu'ÿr o bôx. Metÿndjwÿnh kute 'ã Bēnjadjwÿrbê kumkati mēnhkôt ne me kum Kritu jarē.

Jeju nã kurÿm kator kadjy ne ja.

Ruk 1.26

¹⁸ Jakam dja ba Jeju Kritu kator'ã ajarē. Nã kurÿm kator'ã ajarē. Nãbê ne Marij. Metÿndjwÿnh Karō ne Marij'ÿr bôx nhym arým tujarô. Marij tujarô kêtri ne Jôdje arým amim kum kabēn nhym me kunĩ kuma. Nãm amim kum kabēn kajgobit.

Kraxje kute o nôr kêt. Nhyr kam arým tujarô. Tujarô nhyr arým omũ.

¹⁹ Ne kam bit kute kangamã. Jôdje mexkam bit kute me kaxã kangamãn amim karôo nhÿn amim,
—Ne ba ren me krãptĩ nhipôkri kanga nhyr ren me arým kam ngryk ne. Ba me krãptĩ kaxã kanga. Nãm ã mexkam amim ane.

²⁰ Nãm ã amim anhÿro nhÿn kam nõn arým ngõr. Ngõr nhyr aêrbê Bẽnjadjwÿr djwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh'õ arým 'ÿr bõx nhyr ôtkam arým omũ. Nhyr kum,

—Jôdje, Dawi tãmdjwÿ, arým aprõ tujarôkam kwãrĩk wãnh adjumar punu kêt. Mrãmri dja ga ã tu 'ÿr amõrkumrẽx. Djãm axwe? Kati. Metĩndjwÿnh Karõ ne 'ÿr bõx nhyr arým tujarô.

²¹ Dja kra ruw ga kam kum Jeju jarẽ. Mÿkam dja ga kum ja jarẽ? Bir, dja õ me wÿnh axwebê me utà. Kam dja ga kum Jeju jarẽ. Nãm ã Metĩndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh'õ Jôdjemã ane. Mÿj'ã ne idjibê Jeju amijakre? Bir, me utår djwÿnh'ã ne amijakre.

²²⁻²³ Amrêbê: ne Bẽnjadjwÿr djwÿnh Jeju nã tujarô'ã ajarẽ. Kabẽn jarẽnh djwÿnhmã 'ã ajarẽ. Nhyr arým kukwakam me bakukãmãremã kum, “Me kurerer'õ, me'õ kraxje kute o nôr kêtja dja arým tujarô nhyr ã kra ruw.

Nhyr me arým idji'ã abenmã kum, ‘Emane’, anhÿro ba.”

Nãm ã kabẽn jarẽnh djwÿnh Bẽnjadjwÿr djwÿnh kukwakam me bakukãmãremã ane. Nhyr kam me aben djô'ã arẽho mõ:n arẽho mõr tãmtã arým 'ÿr o bõx. Tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam Jeju nã katon arým abatãnh ne ar ba. Ar ba:n arým tujarôkumrẽx. Kraxje me'õ kute o nôr kêtka

arým tujarôkumrêx. Me kute me bakukâmâremã 'ã ujarênh kôt arým ã tujarôo ane. Kabên jarênh djwýnh ne me bakukâmâremã kum,

–Nhy m me arým idji'ã abenmã kum, “Emane”, anhÿro ba. Be, ne ren me me bakabênkôt idjibê Emane'ã abenmã kum,

–Kubê ne me banhõ Metĩndjwýnh. Me banhõ Metĩndjwýnh arým me baro'ã ar ba. Nãm ã kabên jarênh djwýnh me bakukâmâremã ane.

²⁴ Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh prõ'ã Jôdjemã karõn arým kum karõ pa. Nhy m arým krã kato. Ne kam arým kabên kôt prõ'ÿr mō.

²⁵ Nãm 'ÿr mōr kajgon ikô'ã ikwã kêt. Kra rwýkkambit ne ikô'ã ikwã. Nãm 'ÿr mōr kajgo nhy m kam arým kra kutewa ruw nhy m kumÿ. Kumÿ nhy m arým kum Jeju jarê.

2

Ar kute kanhêtire mar'ã ujarênh kadjy ne ja.

¹ Ar kute kanhêtire mar ne ar myt apôx djà kurũm tẽ. Tẽ: nhy m arým akati krãptĩ apêx nhy m ar arým Djeruxarêkam bôx. Pykabê Djudêjakam krĩraxbê Berêkam ne Jeju ruw. Bênjadjwÿr raxbê Erodji memã ÿrri ne ruw.

² Ar kute kanhêtire mar Djeruxarêkam bôx ne arým me kukjêro tẽ. Ar memã kum,

–Nhÿnh ne me'õ prĩreja? Dja kubê mebê idjaer nhõ Bênjadjwÿr rax. Kanhêtire kute rwýk'ã ami-jakre ne bar arým omũ. Myt apôx djà'ãnh ne bar omũn kam amrê 'ÿr tẽn arým bôx. Ije kum rax jarênhmã bôx, ane. Nãm ar ã memã anhÿro tẽmo ane.

³ Memã anhÿro tẽ: nhym arÿm bẽnjadjwÿr raxbê Erodji kuma, me kute ar arẽnhja ma. Kuman arÿm axwe: umar ne. Djeruxarẽkam me kunĩdjwÿ axwe: umar ne.

⁴ Nhym kam Erodji arÿm amiwÿr me rÿnh 'uw. Me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bẽnjadjwÿrmẽ Mõjdê kukràdjã mar djwÿnhmẽ amiwÿr me ku'uw ne amijã meo akuprõ. Ne kam arÿm abej me kukjêro nhÿn memã kum,

—Nhÿnh ne Kritu rwÿkmã? Nhÿnh ne Kritu rwÿk djãja? ane. Metĩndjwÿnh kute 'ã Bẽnjadjwÿrbê kumkati mẽnhkõt ne me kum Kritu jarẽ.

⁵ Nãm Erodji memã ane nhym me kum,

—Pykabê Djudêjakam krĩbê Berẽkam ne rwÿk djã.

⁶ Amrêbê: ne Metĩndjwÿnh kabẽn jarẽnh djwÿnhmã arẽ. Kritu rwÿk djã'ã kum ajarẽ. Nhym kukwakam me bakukãmãremã 'ã ajarẽ. Me krĩmã arẽn kum,

“Pykabê Djudêjakam krĩbê Berẽ, amã ne ba ikabẽn ne. Djãm Djudêjakam akajgo got?

Abê bẽnjadjwÿr rax pyrãk. Djudêjakam me bẽnjadjwÿr kunĩ dja amã arax jarẽ. Mÿkam?

Bir, akam dja me'õ prĩre ruw ne ã arÿm bẽnjadjwÿr rax. Ne arÿm inhõ mebê idjaer pumũn meo ba.

Dja meo ba kute mrãmri ne mrykĩ'ãtomtio ba djwÿnh kute õ mryo ba pyrãk”, ane.

Nãm kabẽn jarẽnh djwÿnh ã me bakukãmãremã anen arÿm 'ã pi'ók no'ók ne. Ga, Berẽkam Kritu rwÿkja pumũ. Pi'ók jakõt ne bar arÿm omũ. Nãm me rÿnh ã Erodjimã ane.

⁷ Nhyam kam bĕnjadjwÿr Erodji amipdjun amiwÿr ar kute kanhĕtire mar 'uw nhyam ar arÿm 'ÿr bôx. 'ÿr bôx nhyam me kàxā arkum,

—Nhÿnhjakam ne kanhĕtire amirĭt djà? Mÿj ne kanhĕtire kute amirĭt'ā amex kute? ane. Nhyam ar arÿm prĭne kum arĕ.

⁸ Nhyam kam arÿm Berĕmā ar anon arkum,

—Aje. Dja gar tĕn prĭne me'ō prĭre jabej ne kum akato. Kum akaton on amrĕ iwÿr tĕn imā 'ā ajarĕ. Badjwÿ 'ÿr itĕm ne ije kum rax jarĕnh prām kumrĕx. Aj mā, ane.

⁹ Nhyam ar bĕnjadjwÿr rax kabĕn mar pan arÿm 'ÿr tĕ. 'ÿr tĕ: nhyam ar aĕrbĕ kanhĕtireja mō. Tām ne ar myt apôx djà'ānh omŭ. Arÿm ar kukām mō. Nām ar kukām mō:n arÿm iby arek wajĕt. Prĭre rwÿkja nhĭby arek wajĕt nhyam ar arÿm omŭ.

¹⁰ Omŭn arÿm kĭ:nhkumrĕx.

¹¹ Ne kôt tĕ:n arÿm ũrkwā'ÿr bôx. Ne kam arÿm wadjān prĭreja pumŭ. Nā Marij ne kumÿn o nhÿ nhyam ar omŭ. Ne kam amikajgo man arÿm amijo ngrĭren parbĕ tu mÿrbĕ rôrôk ne. Parbĕ kum rax jarĕnho ikwā. Ne kam arÿm kāj mā krĭn arÿm nĕkrĕx 'āpre bôn kum adjuw. Kĕn karÿrmĕ pĭ djur, me kute kuwykam rĕnh nhyam kudjÿjamĕ me kudjÿ djābĕ mirajamĕ ne ar kum adjuw.

¹² Ne kam kāj mā djan pry 'ōdjwÿ kôt akubyn ar ō pykamā tĕ. Me'ō ne ar biptirkam arkum,

—Kwārĭk wānh akubyn Erodji'ÿr atĕm kĕt, ane nhyam kam ar akubyn Erodji jaà'ā tĕ. Tĕ:n arÿm ar ō pykakam bôx.

Jôdje kute Edjitu'ÿr Jejuo kator kadjy ne ja.

13 Nãm ar kute kanhêtire marja tẽ nhym kam Jôdje arým ngõr. Ngõr nhym ẽ, arým Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh'õ bõx ne kum,

—Kàjmã djan amibêx ne pĩremẽ nã aro akaton amũ pykabê Edjítumã aro tẽ. Erodji kute pĩre bĩnmã kute abej 'ýr. Dja gar Edjítumã tẽn bõx ne arek kam ar aba. Ije amã arẽnhkambit dja gar akubyn tẽ, ane.

14 Nãm kum ane nhym arým kàjmã dja. Nhym akamàt kô rã'ã nhym arým pĩremẽ nã aro tẽ. Pykabê Edjítu'ýr ne aro tẽn aro bõx. Ne kam ar arek kam ar ba.

15 Amrêbê: ne Bẽnjadjwýr djwýnh ar Edjítu'ýr tẽm'ã ajarẽ. Kabẽn jarẽnh djwýnhmã 'ã ajarẽ. Nhym arým kukwakam me bakukãmãremã kum, “Bẽnjadjwýr djwýnh ne me amã, ‘Ba ne ba ikra 'uw nhym arým Edjítu kurũm kato.’ Nãm ã me amã ane.”

Nãm ã kabẽn jarẽnh djwýnh me bakukãmãremã ane. Nhym kam me aben djô'ã arẽnho mõ:n arẽnho mõr tãmtã arým 'ýr o bõx. Tũ:mràm me bakamingrãnyrekam Jôdje ar arým Edjítu'ýr tẽ. Me bakukãmãremã 'ã ujarẽnh kôt ar arým Edjítu'ýr tẽ. Arým Erodji tykkambit dja ar akubyn Edjítu kurũm tẽ.

16 Jôdje ar Edjítu'ýr tẽ nhym Erodji arým ar kute kanhêtire marja ma. Ne kam amim,

—Je tô mýkam ne ar imã 'êx ne iwýr bõx kêt? ane. Nãm anen arým ngry:k ne. Ne amim,

—Amũ akati ja'ã ne ar kute kanhêtire mar imã, “Bẽnjadjwýr rwýk ny'ã kanhêtire katorja'ã ne arým amex amãnhkrut apêx bar omũ”, ane. Be, kanhêtire kator'ã amex amãnhkrut apêx kôt

godja bēnjadjw̄yr rw̄yk ny'ã ar̄ym amex amãnhkrut ne apêx jabej. Nãm ã amim anen ar̄ym õ krākamngônhmã kum,

—Me on Berêkam me pr̄ire nhimex. Bu'ã Berê nhõ pyka kunĩkôtdjw̄y dja ga me me pr̄ire nhimex. Mybit dja ga me kunĩ nhimex. Me pr̄ire rw̄yk'ã amex amãnhkrut apêx nhijukribit dja ga me me imex kêt, ane. Erodji õ krākamngônhmã ane nhym me ar̄ym me pr̄ire'ȳr mõn me imexo mõ. Me imexo mõn ar̄ym me imex pa. Nhym me ar̄ym amak djàje m̄yro kumex.

¹⁷ Amrêbê: ne Metĩndjw̄ynh me m̄yr kumex'ã ajarê. Kabên jarênh djw̄ynhbê Djermimã 'ã ajarê. Nhym ar̄ym kukwakam me bakukãmãremã kum,

¹⁸ “Ota kr̄ibê Ramakam me mu:w ne kàj bê amra:. Rakeu krao amak djàje me mu:w.

Kra ar̄ym kubê kêt kam ne me te kute memã kaprĩ kw̄y ngrimã.”

Nãm ã kabên jarênh djw̄ynh Metĩndjw̄ynh kukwakam me bakukãmãremã ane. Nhym kam me aben djô'ã arênh mō:n arênh mōr tãmtã ar̄ym 'ȳr o bôx. Tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam ne me ar̄ym m̄yro kumex. Krākamngônh ar̄ym me pr̄ire nhimex ne nhym me ar̄ym amak djàje m̄yro kumex. Djermi kute me bakukãmãremã 'ã ujarênh kôt me ar̄ym ã m̄yro ane.

Nadjare'ȳr akêx'ã ujarênh.

¹⁹ Jôdje ar Edjitukam ar ba: nhym kam Erodji ar̄ym ty. Ty nhym kam Jôdje ar̄ym biptiro nõ. Biptiro nõ nhym Metĩndjw̄ynh kadjy mrãnh djw̄ynh'õ ar̄ym kum amijo amirĩt ne kum,

20 –Kàjmã djan prîremê nã aro tẽ. Me abê idjaer nhõ pyka'ÿr aro tẽ. Me kute bit prîre bîn prãmja ne me arÿm ty, ane.

21 Nhyim kam Jôdje arÿm kàjmã djan prîremê nã aro tẽ. Aro tẽn amũ mebê idjaer nhõ pyka'ÿr aro tẽ. 'ÿr aro tẽ:n arÿm 'ÿr aro bõx.

22 'ÿr aro bõx nhyim me arÿm kum,

–Erodji kra Akireu arÿm pykabê Djudêjakam bãm pãnh memã bẽnjadjwÿr, ane. Nãm me Jôdjemã ane nhyim arÿm kum uman Djudêja'ÿr tẽm prãm kêt. Ne kam ôtkam me'õ arÿm nêje kukrà. Nhyim kuman arÿm pykabê Djudêja nhibej tẽn kam pykabê Garrêjakam bõx.

23 Ne ajte tẽn arÿm krîraxbê Nadjarekam bõx ne kam ar ba. Kam ar ba: nhyim kam Jeju arÿm kam abatãnh ne. Amrêbê: ne Metĩndjwÿnh ja'ã ajarê. Jeju Nadjarekam abatãnh'ã ajarê. Kabẽn jarẽnh djwÿnhmã 'ã ajarê. Nhyim arÿm kukwakam me bakukãmãremã kum,
“Dja me abenmã 'ã, ‘Nadjarekam ne abatãnh djà’,
anhÿro ba.”

Nãm ã ujarẽnh djwÿnh Metĩndjwÿnh kukwakam me bakukãmãremã ane. Nhyim kam me aben djô'ã arẽnh mõ:n arẽnh mõr tãmtã arÿm 'ÿr o bõx. Tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam arÿm 'ÿr o bõx nhyim Jeju arÿm Nadjarekam abatãnh ne. Me bakukãmãremã 'ã ujarẽnh kôt ne arÿm Nadjarekam abatãnh ne.

3

*Djuão kute Jeju kutêp me akre'ã ujarẽnh.
Mak 1.1; Ruk 3.1; Dju r 1.19*

¹ Jeju Nadjarekam ar ba: nhym kam ngômã me angjênh djwýnhbê Djuão arým bôx. Pykabê Djudêjakam kapôt kukritkam ne Djuão me akreo ba. Me ta ne me 'ýr ban bôxo kumex nhym ar me akreo ba.

² Nãm memã kum,

—Me amikam akaprïren wãnh ajaxwemã anhiren Metïndjwýnh'ýr amijo akêx. Arým kàjkwakam Bënjadjwýr djwýnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo ba 'ýr. Nãm ã Djuão memã ane.

³ Amrêbê: ne Metïndjwýnh Djuão kukãm 'ã ajarê. 'Ã ujarênh djwýnhbê Idjaijmã 'ã ajarê. Nhym arým kukwakam me bakukãmãremã kum,

“Me'õ dja kapôt kukritkam memã kabên ne. Kàj bê dja me akren memã kum,

'Me apa. Ê, on Bënjadjwýr djwýnh kutêp wãnh ajaxwemã anhiren katàt amijo aba. Kute mrãmri ne me kute bënjadjwýr rax kutêp pry mex ne kute kum katàt pry jadjwýrja pyræk', ane.

Dja ã ujarênh djwýnh Bënjadjwýr djwýnh'ã memã ane.”

Nãm ã Idjaij Djuão'ã me bakukãmãremã ane. Nhym kam me aben djô'ã arênh mō:n arênh mōr tãmtã arým 'ýr o bôx. Tũmrãm 'ýr o bôx nhym Djuão arým kato. Me bakamingrãnyrekam katon arým ã me akreo bao ane. Metïndjwýnh kute me bakukãmãremã 'ã ujarênh kôt Djuão arým katon ã me akreo ane.

⁴ Be, Djuão ne mry jabatãnhbê kameru kï nhipêxo kubêkàn angij ne mry kào amikrax pren krytkanhê kun menh kangôo ikõ.

⁵ Nhym kam krĩraxbê Djeruxarêkam me ja Djuão'ÿr bôxo dja. Bu'ã pykabê Djudêjakam me jadjwÿ Djuão'ÿr bôxo dja. Ngôbê Djodão bu'ã pykakam me jadjwÿ 'ÿr bôxo kume:x ne. Nãm me Djuão'ÿr ban bô:xo dja.

⁶ Ne kam amijaxwe kôt amijarên memã kum,

—Be, mrãmri ne ba ijaxwe tũm krãptĩ. Arÿm imã kĩnh kêt ne wãnh kum inhire, ane. Nhym kam ngô raxbê Djodãokam mã Metĩndjwÿnhmã me angij.

⁷ Nhym kam mebê pardjêumẽ mebê xadjudjêumẽ krãptĩ arÿm Djuão'ÿr bôxo dja. Nhym me omũn memã kum,

—Me akamingrãny ne ga me abê iry. Mÿj me'õ got ne me amã Metĩndjwÿnh ngryk nhõ akati jarê ga me umaje iwÿr aprõt kajgo?

⁸ On katàt amijo aba gê me mrãmri me amex jabej me amã kato. Mrãmri ga me amikam akaprĩren wãnh ajaxwemã anhirern aje Metĩndjwÿnh'ÿr amijo akêx jabej gê me me amã kato. Ne kam me akam kĩnhkumrêx kute mrãmri ne me kute pidjô djô mexmã apôx ne kam kĩnhja pyræk.

⁹ Kwãrĩk wãnh me anhõkre kadjwÿnhbê anhingêt kukãmãre Abraãoo adjàmra kêt ne amim,

—Me ba ne ba me ibê Abraão tàmdjwÿ. Dja Metĩndjwÿnh me ikam ngryk kêt. Dja ba me te ijaxwe nhym kam me inhingêt kukãmãre Abraãokôt Metĩndjwÿnh kum me ijabê ne me ijaxwekam me ijo bikênh kêtumrêx, ane. Kwãrĩk wãnh ga me ã anhÿr ar aba kêt. Kati. Ë, ba me amã arê. Dja ga me te abê Abraão tàmdjwÿ nhym Metĩndjwÿnh tu me ajo ajkê, me ajaxwe pãnh tu me ajo ajkê. Ne ren kute ajte Abraão tàmdjwÿ prãm

jabej ren tu kênjao itun o amim Abraão tàmdjwỳ
nhipêx nhym me ren tu katon kumex.

¹⁰ Ë, mrãmri arỳm 'ỳr. Metĩndjwỳnh kute memã
axwe pãnh jarẽnh nhõ akati arỳm 'ỳr. Kute mrãmri
ne pidjô apỳnh abenkam ô kêt nhym me kute kàr
ne o mrãnh ne kute kuwykam rẽnhja pyràk. Arỳm
ne Metĩndjwỳnh me ajã pidjô djô kêt jakren arỳm
me ajaxwe pãnh kute me ajo bikẽnh 'ỳr. Dja me ajo
mõn kuwykam me amẽ. Arỳm 'ỳr. Kute mrãmri ne
me'õ kute pidjômã 'yr kadjy kute parbê kàxkrãkô
mỳnh ne o ãm pyràk.

¹¹ Mrãmri ba ne ba ngômãbit me ajangij. Ga
me amikam akaprĩren wãnh ajaxwemã anhiren
Metĩndjwỳnh'ỳr amijo akẽx ba ngômãbit me ajangij.
Nhym be, itotokbê ne me'õ bõxmã. Me'õ tãm ne
raxo kute amũ ijakrenh, kute ijakrenh mexi. Nã
bãm te irax ne 'ỳr ibikamẽnh prãmje. Nã bãm te
irax ne 'ã inhibôn ije kum parkà 'ã pre bõnh ne
o itẽm prãmje. Be, ãm irax ba ren arỳm kum apê.
Nhym be, kati. ãm ingrire. Nãm raxo ijakrenh
mex ne. Tãm ne arỳm bõx 'ỳr. Djãm ngômã kute
me ajangiẽnhmã? Kati. Tãm dja bõx ne kam me
awỳr Metĩndjwỳnh Karõ jano. Katàt me aje amijo
ababit'ỳr dja ano kute me ajo bamã. Ne kam me
ajaxweja kute kuwymã me arẽnhmã.

¹² Gêdja bõx ne kam kute mrãmri ne me kute
kõtyk byr ne o kute bàygogore ka'uk ne kute kam
mũm 'ynhĩ, 'y mexjao atom ne kam kute 'ykàjao
tẽm ne kute kuwykam mẽnh nhym xêtja pyràk.
Dja me'õja bõx ne ã me axweo anen kuwykam
me kurẽ. Nhym kuwyja dja pòk rã'ã: rã'ãn apêx
kêtkumrẽx. Nhym be, me mex, me katàt kute amijo

baja'ã gêdja 'y mex jakren mũm meo atom. Meo atom ne kàjkwakam ò pykamã meo mō gê me kam kam kĩnhkumrêx ne ar ba. Arỳm kute meo anhÿr 'ÿr. Nãm ã Djuão mebê pardjêumã ane.

Djuão kute ngômã Jeju jadjàr.

Mak 1.9; Ruk 3.21; Dju r 1.32

¹³ Kam Jeju arỳm pykabê Garrêja kurũm tẽ. Tẽ:n arỳm ngôbê Djodão'ÿr bôx. Nãm 'ÿr bôx ne arỳm Djuão'ÿr bôx. Kute Metĩndjwÿnhmã ngômã adjarmã ne 'ÿr bôx.

¹⁴ Nhym kum,

—Djãm ba ije ngômã ajadjarmã? Kati. Ba ne ga ren Metĩndjwÿnhmã ngômã ijadjà, ane.

¹⁵ Nhym kum,

—Kati, kwãrĩk rã'ã. Metĩndjwÿnh kute gu bamã katàt baje amijo baba'ã karō kôt dja gu prĩne katàt amijo baba. Kam dja kĩnhkumrêx. Kam dja ga on ngômã ijadjà, ane.

¹⁶ Nhym arỳm ngômã adjà. Nhym kam wabin dja nhym aêrbê kàjkwa arỳm aben bê ajkij. Aben bê ajkij nhym me kute omũnh kadjy Metĩndjwÿnh Karō kute tut pyræk arỳm 'ÿr ruw ne 'ã tÿm. 'Ã tÿm nhym Djuão arỳm omũ.

¹⁷ Nhym ã, arỳm kàjkwa kurũm Metĩndjwÿnh memã kabên ne memã kum,

—Ikra ne wã. Imã abê:kumrêx. Ba kam kam ikĩnhkumrêx. Nãm ã Metĩndjwÿnh Kra'ã memã ane.

4

Xatanaj te kute axwe'ã Jejumã àpnênh.

Ruk 4.1; Mak 1.12; Idja 2.18, 4.15

¹ Nhyam kam Metĩndjwỳnh Karõ kapõt kukritmã Jejuo katon o mõi. Dja Xatanaj te kute axwe'ã mẽnhmã kum apnê. Ja kadjy ne o mõi.

² Nhyam kam Jeju Metĩndjwỳnhmã amijajbu. Nãm amijajburo dja: nhyam 'ã akatibê 40 apêx. Nhyam kam arỳm kum prã:m ne.

³ Nhyam kam me axwe'ã memã àpnênh djwỳnhbê Xatanaj arỳm 'ỳr tẽn 'ỳr bõx. Nãm bit kute amikõt o ba nhyam kõt axwemã 'ỳr bõx. Ne kam kum,

—Ë, goja abê Metĩndjwỳnh Krakumrêx jabej ne goja kênjamã akabên gé goja kubê djwỳ ga krê, ane. Nãm Xatanaj ã Jejumã ane.

⁴ Nhyam kam kum,

—Kati. Mỳkam? Bir, Metĩndjwỳnh ne amrêbê: me ikukãmãremã kum,

“Djãm djwỳobit dja me amityx ne tĩn ne ar ba?

Kati. Metĩndjwỳnh kabênodjwỳ dja me amityx ne tĩn ne ar ba, kabên kunõ.”

Nãm ã Metĩndjwỳnh me ikukãmãremã ane nhyam me arỳm 'ã pi'ôk no'ôk ne. Ije Metĩndjwỳnh kabên ja markam ije akabênkõt kẽnno djwỳ prãm kêt. Nãm ã Jeju kum ane.

⁵ Nhyam kam Xatanaj Djeruxarê'ỳr o tẽn o bõx. Krĩrax jamã ne me kum, “Metĩndjwỳnh nhõ krĩrax”, ane. Nãm o bõx ne o tẽn Metĩndjwỳnh nhõ kikreti'ỳr o bõx. Ne kam o tẽn o wabin kikreti nhimõk'ỳr o bõx ne anhà'ã kudja.

⁶ Ne kam kum,

—Ë, goja abê Metĩndjwỳnh Krakumrêx jabej goja rũm tẽn ato. Amrêbê: ne me akukãmãre amã arê. Metĩndjwỳnh kukwakam amã arên amã,

“Dja ba ajã ikadjy mrãnh djwỳnhmã karõ.

Dja me atēm̄kôt amã ikra dja gê kēn'õ apar ngānh kêt-kumrēx.”

Nām ã Metĩndjwýnh me akukãmãre amã ane nhym me arým 'ã pi'ók no'ók ne. Ajrã, rŭm tēn ato gê goja me atēm̄kôt amã ikra dja, ane.

⁷ Nhym Jeju kum,

—Kati. Mýkam? Bir, ba ajte amã arē ga ama. Amrēbê: ne me ikukãmãre memã arē. Metĩndjwýnh kukwakam memã arēn memã kum,

“Kwãrĩk wānh Bēnjadjwýr djwýnh, Atĩndjwýnh kabi kêt, kute ajāno ãm jabej kabi kêt”, ane.

Nām ã Metĩndjwýnh me ikukãmãremã ane nhym me arým 'ã pi'ók no'ók ne. Ije Metĩndjwýnh kabēn ja markam ne ba ije akabēnkôt rŭm itēm ne idjator prām kêt, ane.

⁸ Nhym Xatanaj ajte o tēn krānh prēkti nhimōk'ýr o wabi nhym dja. Nhym kam apýnh pyka djari nhym Xatanaj arým kum kunĩ jakreo dja. Ne apýnh bēnjadjwýr kute meo ba djari kum me kunĩ jakreo dja. Nhym apýnh me õ mýjja rŭnh ne uma djari nhym kum me kunĩ jakreo dja nhym arým kunĩ pumũ.

⁹ Nhym kam kum,

—Ba amã ja kunĩ kanga. Ba amã me õ mýjja rŭnh ne uma kunĩ kanga. Dja ga amijo angrin ikuka kōnh akōnkrāo nhýn imã irax jarē ba arým amã kungã. Ba amã kunĩ ngã ga arým idjô'ã o aminhōn ar o aba, ane.

¹⁰ Nhym Jeju kum,

—Kati, Xatanaj, on rŭm imã akàx. Djām ije akuka kōnh ikōnkrāo inhýrmã ne ije amã arax jarēnhmã? Arkati. Mýkam? Bir, amrēbê: me ikukãmãre memã

arê. Metĩndjwỳnh kukwakam memã arên memã kum,

“Běnjadjwỳr djwỳnh, Atĩndjwỳnhmãbit dja ga amijo angrin kum rax jarên ajbitmã apê.

Kwãrĩk wãnh atemã 'õmã rax jarênh kêt.”

Nãm ã Metĩndjwỳnh me ikukãmãremã ane nhym me 'ã pi'òk no'òk ne. Ije Metĩndjwỳnh kabên ja markam ne ba ije akuka kôn timerão inhỳr ne ije amã arax jarênh prãm kêt, ane.

¹¹ Nhym kam Xatanaj arỳm kum kàx ne mã tẽ. Nhym kam kadjy mrãnh djwỳnh ar arỳm 'ỳr bõx ne o djuw mex.

Jeju kute me akremo krax.

Mak 1.14; Ruk 4.14

¹² Nhym kam Jeju arỳm tẽ. Tẽ:n pykabê Garrêjakam bõx. Me arỳm kute Djuãoo tỳm ne kubê ijêkam ne Garrêjakam bõx.

¹³ Nãm Garrêjakam krĩrãxbê Nadjarekam bõx. Ne kam kurũm katon kam amũ krĩrãxbê Kapanakam tẽn bõx ne nhỹ. Imõti mỳrri ne Kapana dja. Me kute Kapana bu'ã pykamã Djeburõmẽ Naptar jarênh. Kam ne krĩrãxbê Kapana dja.

¹⁴ Amrêbê: ne ujarênh djwỳnhbê Idjaij me bakukãmãremã arê. Jeju Kapanajakam bõx jarê. Metĩndjwỳnh kukwakam ne Idjaij memã arên memã kum,

¹⁵ “Pykabê Djeburõ, pykabê Naptar. Imõti'ỳr pyka. Ngõbê Djodão nhikjêbê pyka.

Me bajtem nhõ pyka jamã ne me kum Garrêja jarê.

¹⁶ Pyka jakam ne me axwe:. Me mrãnh punu:re kute mrãmri ne akamàt kô tykkam me mrãnh punu pyræk.

Me ja ne me arÿm me'õ me:xkumrêx pumũ kute mrãmri ne me kute memã irã djà rax pumũnh pyræk.

Pyka jakam ne me kaprĩre ne ar ba. Kute mrãmri ne me on tyk karõ kaprĩn ar ba pyræk.

Me ja ne me arÿm me'õ me:xkumrêx pumũn kĩnhkumrêx ne. Me kĩnhkumrêx kute mrãmri ne ajte arngrokam me kĩnh pyræk", ane.

Nãm Idjaij ã me bakukãmãremã ane. Nhyim kam me aben djô'ã arênhõ mõ:n arênhõ mõr tãmtã arÿm 'ÿr o bõx. Tũ:mràm me bakamingrãnyrekam Jeju arÿm Kapanakam bõx. Me:xkumrêx ne arÿm kam bõx. Idjaij kute me bakukãmãremã 'ã ujarênh kõt ne bõx.

¹⁷ Ne kam arÿm kàj bê me akremo krax. Ne amijã memã kum,

—Amikam akaprĩren wãnh ajaxwemã anhiren Metĩndjwÿnh'ÿr amijo akêx. Arÿm kàjkwakam Bẽnjadjwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo ba 'ÿr. Nãm ã Jeju me akreo ane.

Jeju kute amikõt me kamênh.

Mak 1.16; Ruk 5.1

¹⁸ Nhyim kam Garrêjakam Jeju imõtĩ mÿrbê tẽ. Nhyim Ximãomẽ Ångre ar axikõt katorja ngõkam ar kryre rênhõ ba nhyim arÿm ar omũ. Ximãomã ne me Pedru jarẽ. Ar kubê tep pynênh djwÿnh tũm.

¹⁹ Nãm ar ar kryre rênhõ ba nhyim Jeju arkum,

—On ar mã ikõt ajkamẽ. Jakam dja gar ikõt me kamênhõ aba kute mrãmri ne ar aje tep pynênhõ aba pyræk, ane.

²⁰ Nhyim ar on amikõt kryre mên arÿm mã Jeju kõt ajkamẽ.

²¹ Nhym ãm ajbir tẽ nhym Xijagumẽ Djuão ar kàkam nhỹ nhym arỳm ar omũ. Ar axikôt kator. Djebedêu ne ar adjuw. Djebedêumẽ ne ar amim kryreo mexo nhỹ. Nãm ar omũn arỳm kàj bê amikôt ar ku'uw.

²² Nhym bãm Djebedêu kàkam nhỹ nhym ar arỳm wãnh kum iren mã Jeju kôt ajkamẽ.

Jeju kute me punuo mex.

Mak 3.7; Ruk 6.17

²³ Nhym kam Jeju Garrêjakam pyka kunĩkôt memã kukràdjà jarẽho ba. Apỹnh mebê idjaer bikprõnh djàri memã arẽho ba. Ne kàj bê ujarẽnh ny jarẽho ba. Bẽnjadjwỳr djwỹnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo ba'ã memã ujarẽnh ar ba. Ne kam arỳm apỹnh me kanêmẽ me punuo mexo ba.

²⁴ Nhym me arỳm arẽnh kumex. Pykabê Xir-ijkam ne me prĩne me kunĩmã arẽho ipôk ne. Arẽho ipôk nhym me kunĩ arỳm Jeju jarẽnh ma. Ne kam arỳm 'ỳr me punu kunĩo bôx. Apỹnh me kanê djàri meo bôx. Ajte apỹnh me tokry djàri meo bôx. Nhym me kwỳ me karõ punu kute meo baja nhym me meo bôx. Nhym me kwỳ me tyk kute meo baja nhym me meo bôx. Nhym me kwỳ akry nhym me meo bôx. Nhym kam arỳm me kunĩo mex.

²⁵ Nhym kam me krãptĩ: arỳm 'ỳr bôx ne kôt ar ba. Pykabê Garrêja kurũm, pyka nhidjibê Krĩraxbê 10 kurũm, krĩraxbê Djeruxarê kurũm, pykabê Djudêja kurũm, ngôbê Djodão nhjukri pyka kurũm ne me bôx ne kôt ar ba.

5

Me kînh'ã ujarênh.

Ruk 6.20

¹ Kam ne me krãptî: Jeju kôt ar ba nhym me omũ. Ne kam arým krãnh'ã tên wabi. Wabin arým nhỹ. Nhỹ nhym kôt ba djwýnh ar arým 'yr bôx ne nhỹ.

² Nhym arým arkum amikabên jarênhmo krax ne kum,

³ –Ë, djãm me kute amim, “Ikajgo”, anhỹro baja djãm me kaprĩ got? Kati. Mýkam? Bir, me wã dja kàjkwakam Bênjadjwýr djwýnh amim me utàn meo ba. Kam dja me kî:nhkumrêx.

⁴ Djãm me mýr baja kaprĩ got? Kati. Mýkam? Bir, me wã dja Metĩndjwýnh ã meo kînhkumrêx. Kam dja me kî:nhkumrêx.

⁵ Djãm me kabôt katija kaprĩ got? Kati. Mýkam? Bir, me wã dja me ã pykakam mýjja kunĩo õ. Kam dja me kî:nhkumrêx.

⁶ Me kute memã kum, “Ba on Metĩndjwýnhmã ijaxwe kêt”, anhỹro ba ne kute katàt amijo ba prã:mja djãm me kaprĩ got? Kati. Mýkam? Bir, me wã dja me ã axwe kêt'yr bôxkumrêx ne arým prĩne Metĩndjwýnhmã mexkumrêx. Kam dja me kî:nhkumrêx.

⁷ Djãm me ukaprĩja kaprĩ got? Kati. Mýkam? Bir, me wã dja Metĩndjwýnh kum me kaprĩkumrêx. Kam dja me kî:nhkumrêx.

⁸ Djãm me kute amikam axwe'õ mar kêtja kaprĩ got? Kati. Mýkam? Bir, me wã dja me Metĩndjwýnh pumũ. Kam dja me kî:nhkumrêx.

9 Djãm me kute aben nêje me kukràò baja kaprĩ got? Kati. Mỳkam? Bir, me wã'ã dja me abenmã kum, “Metĩndjwỳnh kra ne wã”, ane. Kam dja me kĩ:nhkumrêx.

10 Me katàt kute amijo baja dja me te katàt nhym me arỳm meo ajkê. Me katàt kute amijo bakam meo ajkê. Djãm kam me kaprĩ got? Kati. Mỳkam? Bir, me wã dja kàjkwakam Běnjadjwỳr djwỳnh arỳm amim me utàn ar meo ba. Kam dja me kĩ:nhkumrêx.

11 Ar ga dja gar ikaběn markumrêx ne kôt ar amijo aba nhym me te wãnh ar amã akij ne te ar ajo ajkěn te ar ajaxweo ar apytà, apỳnh ar ajaxwe djario ar apytà. Djãm kam ar akaprĩ got? Kati, Mỳkam? Bir, kàjkwakam akĩnh djà raxkam.

12 Dja gar tu akĩnhkumrêx ne kam akĩnh kati. Mỳkam? Bir, dja Metĩndjwỳnh ar amã o pãnh rax ne. Kàjkwakam gédja amã o pãnh mex ne. Kàjkwakam kute ar amã o pãnh mex ja dja gar amikukãm aman kam akĩnh kati. Nãm me tũmre ã axwe anen me kamingrãny kajmã'ã ã Metĩndjwỳnh kaběn jarěnh djwỳnho bikěnh bao ane. Ga, arỳm kam kàjkwakam me kĩnhkumrêxja pumũ, ane.

Kadjwanhĩmê kurwỳ djà'ã ujarěnh.

Mak 9.50; Ruk 14.34

13 Ne kam ajte arkum,

—Ar aje kadjwanhĩ pyràk. Kadjwanhĩ kute òmrõo mex pyràk ar gadjwỳ dja gar ajmã akute kêt ne akaběn mexkumrêx ne ar aba nhym ar abu'ã me ja kwỳ ar akudjwa arỳm mex jabej. Dja kadjwanhĩkam akry apêx jabej mỳj dja ajte akry kadjy kam nê? Arkati. Arỳm mỳjja akry kadjy

punukumrêx. Godja punukam me kum kînh kêt ne arým rûm kapî. Kapî nhym me arým 'ã mrãn paro kajy. Ar gadjwý godja gar memã kum, “Ba ne ba ije Jeju mar”, ane. Ne ate kam ar ajaxwe gar arým apunu. Apunu nhym me arým kum ar akînh kêt ne ar apunukôt kum Metîndjwýnhdjwý kînh kêt.

¹⁴ Ar aje mrãmri ne pyka kunîkôt me kurwý djà pyræk. Ga, krîraxja pumû. Djãm krânhre'ã me kute krîrax nhîpêxkam me kute o bipdjurmã? Arkati. Ar gadjwý kwârîk wãnh ikam apijàm kêt ne ikôt adjukaprî.

¹⁵ Ngônhpôkdjwý. Djãm me kute kum angjênh ne kute mýjja 'ökôt o bipdjur got? Kànoipôko 'ã pro got? Kati. Ngônhpök ne me kum angij ne tu parkam, kênhkam umjuw nhym me kunîmã kikre kre kurwý ku'ê.

¹⁶ Ar gadjwý kwârîk wãnh ikam apijàm kêt. Ar abê me kurwý djà pyræk ne ar adjukaprî. Dja me ar adjukaprî pumûn arým kàjkwakam ar Abãmmã rax jarê. Nãm ã Jeju arkum ane.

Môjdjê kukràdjà'ã ujarênh.

Ruk 16.16

¹⁷ Ne kam ajte arkum,

—Kwârîk wãnh ijã amim, “Be, mýj kadjy ne Jeju bôx? Bir, kute memã kum, ‘Kwârîk wãnh jakam Môjdjê kabênja mar kêt. Ne Metîndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnh 'ôdjwý kabênja kwârîk wãnh mar kêt.’ Kute ã memã anhÿro ba kadjy ne bôx”, ane. Kwârîk wãnh ijã ã amim anhÿr kêt. Djãm ije ja jarênhmã? Kati. Mýkam? Bir, me amrêbê: me bakukãmãremã ijã ajarê. Nhym me aben djô'ã arênh mō:. Arênh mōr tãmtã arým

iwÿr o bôx. Ba kam arÿm me kute amrêbê: ijã ujarênh kôt ar amijo iba. Me kute ikukãm ijã ujarênh kôt ije amijo anhÿr kadjy ne ba bôx. Kam ije ar kabên markumrêx ne ije ar'ã anhÿr prãm kêt.

18 Dja te Metîndjwÿnh kabên kukràdjã kwÿ'ã pi'òk no'òk kryre ne te apÿnh mÿrbê kyx djàri'ã pi'òk no'òk kryre djãm 'õ kajgomã? Kati. Dja 'õ kajgo kêt. Kabên'ã pi'òk no'òk kôt dja mÿjja apôxkumrêx. Kôt dja mÿjja kunĩ apôx tē:n prĩne apôx mexkumrêx. Kabên 'õ dja kajgo kêtikumrêx. Nhym kam kàjkwamẽ pyka arÿm apêx. Mrãmri ne ba ar amã ja jarênhkumrêx.

19 Godja me'õ Metîndjwÿnh kabên ngrire 'õmã kajgo jarên kam 'ã memã kum, “Kabên ja dja ga me mar rerekre”, anhÿro ba jabej, dja me adjwÿnhdjwÿmã kum, “Akajgo”, ane. Kàjkwakam Bênjadjwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo bakam dja me kunĩ kum, “Akajgo”, anhÿro kumex. Nhym be, dja me'õ Metîndjwÿnh kabên man kôt ar amijo ban kam memã kabên jarênho ba. Me'õ jamã dja me kum, “Araxkumrêx”, ane. Kàjkwakam Bênjadjwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo bakam dja me kum, “Araxkumrêx”, ane.

20 Kam, ba ar amã arê gar ama. Djãm mrãmri Môjdjê kukràdjã mar djwÿnhmẽ mebê pardjêu mexkumrêx? Kati. Mrãmri ar aje katàt amijo abakam ne o aje me akrenhkambit dja kàjkwakam Bênjadjwÿr djwÿnh amim ar apytà gar kôt ar amijo aba. Nãm ã Jeju arkum ane.

Me ngryk'ã ujarênh.

Rô 12.19; Ep 4.26; Xim k 2.8; Xij 1.19

21 Ne kam ajte arkum,
 —Amrêbê: me bakukãmãre memã kum,
 “Kwãrîk wãnh me par kêt”,
 anen ajte,
 “Dja me me'õnh bã nhym me arým kum axwe pãnh
 jarê”, ane.

Tãm ne me ar amã arê gar arým ama.

22 Nhym be, ba dja ba ar amã arê gar ama. Djã ne me me'õnh bã nhym me arým kambit kum axwe pãnh jarê? Kati. Me kute me'õkam ngrykkamdjwý. Dja me axwe jabej kukjêr kêt ne tu kam ngryk. Nhym kam me arým kum axwe pãnh jarê. Ba ajte ar amã arê gar ama. Me kute ikukwakam abeno kamyja godja me kum kamy kurêkam kum, “Apunure”, anhÿr jabej nhym kam me arým 'ã meo akuprõ. Memã axwe pãnh jarênh djwýnh krãptîbê 70 jao akuprõ nhym me arým memã amikôt ami-jarê. Nhym be, godja me kamymã kum, “No kêt”, anhÿr jabej ne kam arým me biknor tokry djàkam kuwykam mõi jabej.

23 Kam godja ga Metîndjwýnh nhõ ki'ÿr kînh djào abõx jabej. O abõxo tẽn kam akamy ma. Aje o akamyja kute ajã, “Nãm ijo ajkê”, anhÿrja ga ama. Akam kaprîja ga ama. Djãm kam aje on Metîndjwýnhmã kînh djàja nhõrmã? Kati. Dja akamy akam kaprî ga Metîndjwýnhmã kînh djàjao bõx nhym Metîndjwýnh arým kum kînh djàja kînh kêt.

24 Kam dja ga wãnh ki kabem kînh djàjamã anhiren akamy kumrêx'ÿr tẽn kam kum akabên mex jarê gê akubyn akam kînh. Akubyn akam kînhkam dja ga akubyn tẽn kam kînh djàja mýn Metîndjwýnhmã angã.

²⁵ Dja me'õ mỳjjakam kum akurên memã axwe pãnh jarênh djà'ỳr ajo tēm jabej. 'Ỗr ajo tēmri dja ga on o anhõbikwa. O anhõbikwa nhym arỳm memã axwe pãnh jarênh djà'ỳr ajo tēm kêt. Nok ga ren o anhõbikwa kêt nhym ren memã axwe pãnh jarênh djwỳnhmã akanga nhym ren mebê ijê djwỳnhmã akanga. Nhym kam ren mebê ijê djakam abê ijê.

²⁶ Ga ren kam akator kêt. Prĩne aje amijo pãnh mex inomã mēnhkambit ren akato. Nãm ã Jeju arkum ane.

Me kute abenbê prõmẽ mjênmeõ àkĩnh.

Mat 19.3; Mak 10.2

²⁷ Ne kam ajte arkum,

—Nãm me ar amã,

“Kwãrĩk wãnh mebê prõ, nàr mjêno adjakĩnh kêt”,
ane.

Ja ne me ar amã arẽ gar ama.

²⁸ Nhym be, ba dja ba ar amã arẽ gar ama. Mrãmri ro'ã anõrkam ajaxwe. Djãm kambit ne ajaxwe? Kati. Dja gar me'õ nire pumũn arỳm amã o anõr prãm ne. Jabit. Kam arỳm akadjwỳnhbê amim o adjakĩnh'ã karõ. Kamdjwỳ arỳm ajaxwe. Nãm ã Jeju arkum ane.

²⁹ Ne kam Ar kubê axwe pyma. Ga, me kute apỳnh kukràdjào àpênh jaxwe prãmja pumũ. Me kute àpênh jaxweo krã'yrMã ne Jeju Ar kubê axwe pyman arkum,

—Ne ga ren ano djubõko ajaxwe prãm ga ren on kaban mũm amibê amẽ. Ren te ano nhikjê kêt ne ren Metĩndjwỳnh kõt atĩn ne ar aba rã'ã, kam ren akĩnhkumrẽx. Ne ren ano amãnhkrut rã'ã nhym Metĩndjwỳnh ren me biknor tokry djakam amẽ. Ga ren kam akapřĩkumrẽx.

³⁰ Ne ga ren anhkra djobôko ajaxwe prãm ga ren on krãtan mũm amibê amẽ. Ren te anhkra nhikjê kêt ne ren Metĩndjwỳnhkôt atĩn ne ar aba rã'ã kam, ren akĩnhkumrẽx. Ne ren anhkra amãnhkrut rã'ã nhym Metĩndjwỳnh ren me biknor tokry djakam amẽ. Ga ren kam akaprĩkumrẽx, ane. Djãm mrãmri ne me kute amino kadjarmã ne Jeju arkum karõ? Kati. Djãm mrãmri ar kute aminhkra krã'ymã arkum karõ? Kati. Me kute àpênh jaxweo krã'ymã ne Jeju Ar kubê axwe pyma.

³¹ Ne kam ajte arkum,

—Me ar amã,

“Me kute prõ kangamã gê me 'ã pi'òk no'òk ne kum kungãn kam kanga”, ane.

Nãm me ã ar amã ane, gar ama.

³² Nhym be, ba dja ba ar amã arẽ gar ama. Gêdja me'õ prõ djwỳnh kangan kam arỳm axwemã ngrêk. Gêdja prõ djwỳnhja pãnh me'õ mymã kabên nhym arỳm 'ỳr mõi. Nhym kam nija arỳm o akĩn kam axwe. Nhym kam my jadjwỳ arỳm o akĩn kam adjwỳnhdjwỳ axwekumrẽx. Nhym be, prõja krõ'ã mjênkambit nhym myja kute kangakam axwe kêt. Nãm ã Jeju arkum ane.

³³ Ne kam ajte arkum,

—Kam, amrêbê: me bakukãmãre memã kum,

“Dja gar memã akabên jarên amã me kute amar pydji prãm jabej kum,

‘Metĩndjwỳnh ne amybỳm kute imar. Ije amã ikabên pydjin arênhkôt kute imar’, anhỳrkam kwãrĩk wãnh 'ã adjukanga kêt.

Dja gar aje memã akabên jarênh kôt ar amijo abakumrẽx. Nok ren ga kôt ar amijo aba kêt

ne ren arÿm Metĩndjwÿnh jarēnh kajgon ren o kum amikurētuw”, ane.

Nām me bakukāmāre ā memā ane gar arÿm ama.

³⁴ Nhyim be, ba dja ba ar amā arē gar ama. Djām ar aje memā akabēn jarēnhkam aje ajte kōt Metĩndjwÿnh nār ō mÿjja'ō jarēnhmā? Kati. Mrāmri dja gar memā akabēn pÿnhbit jarē. Kwārīk wānh aje memā akabēn pydjīn arēnhkōt ajte memā kàjkwa jarēnh kēt. Metĩndjwÿnh kam ŷrkam memā arēnh kēt.

³⁵ Kwārīk wānh ar aje memā akabēn pydjīn arēnhkōt ajte memā pyka jarēnh kēt. Metĩndjwÿnh pykakam par djām djākam memā arēnh kēt. Nār, kwārīk wānh ar aje memā akabēn pydjīn arēnhkōt ajte memā Djeruxarē jarēnh kēt. Kubē Bēnjadjwÿr rax djwÿnh nhō krīraxkam memā arēnh kēt.

³⁶ Nār, kwārīk wānh ar aje memā akabēn pydjīn arēnhkōt ajte akrā jarēnh kēt. Mÿj ne gar aje omā? Djām ar ga aje akrākam akī 'ōo akamā nār akī 'ōo kakrātykmā? Arkati. Te aje akīo anhÿrmā.

³⁷ Kam, memā akabēn pÿnhbit jarē. Aje mrāmri mÿjjao anhÿrmā. Kambit memā kum, “Nà. Dja ba ā o ane”, ane. Nār, aje mÿjjao anhÿr kētmā. Kam memā kum, “Kati. Dja ba o anhÿr kēt”, ane. Jabit memā arē. Memā akabēn pÿnhbit jarē. Godja gar memā akabēn jarē ne me kute ar amar pydji kadji ajte kōt memā apÿnh mÿjja jarēn arÿm akabēn punu. Kute mrāmri ne me axwe nhō bēnjadjwÿr jajkwa kurūm akabēn kator pyrāk. Nām ā Jeju arkum ane.

Kute ar amipānh nēje ar akre.

Ruk 6.29

³⁸ Ne kam ajte arkum,

—Me ar amã,
 “Amrêbê: ne me bakukãmãre memã kum,
 ‘Dja me me’õ no katõk gê me o aben man kam pãnh
 no katõk. Nàr, dja me me’õ djwa kwÿr gê me
 pãnh wa kwÿr’, ane.

Me bakukãmãre ã memã ane.”

Nãm me ã ar amã ane.

³⁹ Nhyim be, ba dja ba ar amã arê gar ama. Djãm ar
 aje amipãnh meo abikênhmã? Kati. Kwãrîk wãnh.
 Dja me ar ajo ajkê gar amipãnh meo abikênh kêt.
 Godja me ikra poo anhine djubôkbê ar akurwanh
 jabej tu me’ÿr anhine nhikjêo apa gê kurwa.

⁴⁰ Nhyim godja me arÿm pykakam me bënjadwÿr’ÿr
 ajo tèn ’ÿr ajo bõx ne kum, “Me’õja ne ijo ajkê.
 Kum arê gê imã o pãnh”, ane. Nhyim bënjadwÿr
 arÿm amã “Pãnh dja ga kum anhõ kubêkà’õ pydjìn
 angã”, ane. Djãm aje kubê nêmmã? Kati. Dja ga tu
 kam anhõdjãnh ne kum anhõ kubêkào amãnhkrut
 ne angã.

⁴¹ Dja me kôt atêmmã amã krà tÿ:x ne amã, “Ga dja
 ga ikôt tẽ nhyim ajã kirometu pydji apêx”, ane. Ga
 kam kabênkôt tẽ. Kôt atêmo kirometu pydji apêx.
 Ga kam ikabên kôt amã kînh ne ajte ijukri kôt tẽ
 nhyim ajã kirometu ’õdjwÿ apêx.

⁴² Godja me ar amã, “Imã angã”, anhÿr jabej tu
 kum angã. Godja me ar amã, “Imã angã. Ba kam
 ã amã kungã”, anhÿr jabej. Kwãrîk wãnh kubê nê
 kêt. Ba ne ba ã ar amã ane. Nãm ã Jeju arkum ane.

Arkum kurê djwÿnh jabêmmã kute arkum arênh.

Ruk 6.27, 23.34; Kar 7.60; Rô 12.14

⁴³ Ne kam ajte arkum,

—Me ar amã,
 “Me bakukãmãre ne memã kum,

‘Ar amã amibu’ã me ja jabên kam amã akurê djwýnh kurê’, ane.

Me ã memã ane.”

Nãm me ã ar amã ane.

⁴⁴ Nhym be, ba dja ba ar amã arê gar ama. Djãm ar amã akurê djwýnh kurêmã? Kati. Dja gar amã akurê djwýnh jabê. Me kute ar ajo Metĩndjwýnhmã à'wýr ne kum, “Dja ga o ajkê”, anhÿro baja dja gar meo Metĩndjwýnhmã a'wý ne kum, “Dja ga o djuw mex”, ane. Amã akurê djwýnh kaprĩ. Me kute ar amã kabên punuo baja ne kute ar ajo bikênho baja dja gar meo Metĩndjwýnhmã a'uw.

⁴⁵ Ar amã akurê djwýnh jabên arÿm Abãm kôt amijo tẽ. Aje amijo kãkwakam Abãm krakumrẽx kadjy dja gar Abãm kôt amijo tẽ. Ga, Abãm kute me axwemẽ me mex’ã myto apôxja pumũ. Ne kute me katat kute amijo bamẽ me ate kute amijo ba’ã nao bixadjwýrja pumũ.

⁴⁶ Godja gar amã me kum ajabêjabit jabê djãm kam Metĩndjwýnh kute ar amã mex jarênhmã? Kati. Mÿkam? Bir, ar amã me kum ar ajabêjabit jabêkam. Amã akurê djwýnh jabê kêtkam. Djori kam amex? Kati. Nãm ã me bẽnjadjwýr bajtemmã pi’ók kaprĩo atom djwýnh djãkĩnhĩ meo ane. Me kum kurê djwýnh jabê kêt. Djori kam me mex? Kati. Metĩndjwýnh ne memã axwe jarẽ.

⁴⁷ Godja gar anhõbikwamãbit akabên mex jarẽ djãm kam ar amexkumrẽx? Kati. Mÿkam? Bir, ar aje anhõbikwamãbit akabên mex jarênhkam. Aje akurê djwýnhmã akabên mex jarênh kêtkam. Nãm ã me bẽnjadjwýr bajtemmã pi’ók kaprĩo atom djwýnh meo ane. Me kute kurê djwýnhmã kabên

mex jarênh kêt. Djori kam me mex. Kati. Metĩndjwỳnh ne memã axwe jarê.

⁴⁸ Kam ar ga dja gar amextire. Kàjkwakam ar Abãm prĩne mextirekumrêx. Kudjwa ã ar amextireo anen amã akurê djwỳnh jabê. Nãm ã Jeju arkum ane.

6

Kute ar ukaprĩ'ã arkum karõ.

¹ Ne kam ajte arkum,

—Dja gar mekam adjukaprĩ. Djãm kam ar aje amim, “Ba memã amibên ne mekam idjukaprĩ gê ibu'ã me ja imã idjukaprĩ jarê”, anhỹrmã? Kati. Kwārĩk wãnh amim anhỹr kêt. Dja gar memã amibên nhym me ar amã adjukaprĩ jarê. Djãm kam dja Metĩndjwỳnh ar amã akĩnh djà ngã? Ar aje memã amibênkam djãm ar amã akĩnh djà ngã? Kati. Kam ar aje memã amibênkam dja ar amã akĩnh djà nhõr kêt.

² Kam ar aje me õ mỳjja kêt mã ar anhõ mỳjja nhõr kadjy. Djãm kam ar aje me kute amijo 'êx ne ta kute amijo Metĩndjwỳnh mar mexja kudjwamã? Nãm me kute memã amibên nhym me kute memã ukaprĩ jarênh kadjy amijo õ'i kakõ. Me bikprõnh djakam nàr pry kõt amijo õ'i kakõro ba. Djãm ar aje me kudjwamã? Kati. Kwārĩk wãnh me kudjwa kêt. Mrãmri ar aje amibênkam dja pykakam me ja ar amã ukaprĩ jarê. Djãm Metĩndjwỳnh dja ar amã akĩnh djà ngã? Kati. Ar aje memã amibênkam dja ar akam kĩnh kêt kumrêx ne ar amã akĩnh djà nhõr kêt. Mrãmri ije ar amã ja jarênhkumrêx.

³ Nhym be, ar ga ar aje me õ mỳjja kêt mã mỳjja nhõrmã tu udju gê me ar abu'ã ar amar kêt. Gê

ar aje memã örkôt me ar abu'ã ar amar kêt. Dja gar memã angãn kwãrîk wãnh amim, “Arÿm ne ba kum kungã. Idjukaprîkumrêx”, kwãrîk wãnh amim anhÿro aba kêt.

⁴ Dja gar mebê udju nhym ar Abãm djwÿnh arÿm ar aman ta arÿm ar amã akînh djã ngã. Nhym kam me kunî ar apumũ. Nãm ã Jeju arkum ane.

Metîndjwÿnhmã ar kabên'ã arkum ujarênh.

Ruk 11.1

⁵ Ne kam ajte arkum,

—Metîndjwÿnhmã ar akabênkam djãm aje me kute amijo 'êx ne ta kute amijo Metîndjwÿnh mar mexja kudjwamã? Me kute memã amibên nhym me kute memã mex jarênh kadjy ne me me bikprôn timer djâkam nâr pry bikjêrkam Metîndjwÿnhmã kabêno ku'ê. Djãm ar aje me kudjwamã? Kati. Kwãrîk wãnh me kudjwa kêt. Mrãmri me kute amibênkam dja pykakam me ja memã mex jarê. Djãm Metîndjwÿnh kute memã mex jarênhmã? Kati. Me kute memã amibênkam ne Metîndjwÿnh mekam kînh kêtikumrêx. Kam dja memã mex jarênh kêtikumrêx.

⁶ Ar aje mrãmri kum akabênmã djãm ar aje memã amibên kadjy me ipôkri adjãmmã? Kati. Kwãrîk wãnh. Dja gar me kãxã ar anhõ kumoka'ê djwÿnhmã wadjàn amijã ijê. Ar Abãm djwÿnh ne bipdjur. Nãm te bipdjurn kute mÿjja bipdjur kunî pumûnh. Dja gar amijã ijê. Ne kam arÿm kum akabên jarê nhym arÿm ar apumûn ar ama. Ar aman arÿm ar amã akînh djã ngã nhym kam me kunî ar apumũ.

⁷ Dja gar Metĩndjwỳnhmã amikabẽn jarẽ. Kwãrĩk wãnh me kwỳ kudjwa kêt. Me kwỳ kute apỳnh mỳjjao metĩndjwỳnh karõ nhipêx ne marja ne me 'êx ne arĩk mỳjjamã amikabẽn krãptĩ jarẽnh kajgoo ba. Ne arĩk amim, “Dja ba kum amijarẽnh krãptĩ gê ikabẽn krãptĩ man arỳm imarkumrêx”, ane.

⁸ Kwãrĩk wãnh me kwỳ ja kudjwa kêt. Djãm we ar aje Metĩndjwỳnhkumrêxmã akabẽn krãptĩ jarẽnh nhym kôt we kute amarmã? Kati. Ar Abãm djwỳnh, kubê Metĩndjwỳnhkumrêx, djã ne mỳjjao metĩndjwỳnh karõ nhipêxja kudjwa amakkre kêt? Kati. Metĩndjwỳnhkumrêx ne amak me:xkumrêx ne tu kute ar amar. Ar anhõ mỳjja kêtja tu kute mar. Ar aje kum mỳjjao adjà'wỳr kêttri arỳm kute ar amar.

⁹ Ate gêdja gar ikabẽn kôt kum akabẽn jarẽ ne kum,
 “Djũnwã, ga ne ga kàjkwakam nhỹ ba arỳm ama.
 Gê me amexo apymaja man amim ajarẽn abenmã ajarẽ.

¹⁰ On me kadjy abẽnjadjwỳr ne ar meo aba.
 Ga, kàjkwakam me kute akabẽn marn kôt kute ar amijo baja pumũ.

Gê me pykakamdjwỳ on me kudjwa ã akabẽn marn kôt ar amijo bao ane.

¹¹ Akati jakam ar ijajkwa mãnhkutã ar imã inhõ kwỳ krẽn djà ngã.

¹² Ar ijaxwe maro akno. Godja me'õ ar ikam axwe bar o ibiknor jabej ga gadjwỳ ar ijaxwe maro akno.

¹³ Me kute ar imã axwe'ã àpnênh kunĩkôt ga ga ar ijo tỳx bar mebê idjãm tỳx ne ijaxwe kêt. Dja ga ajte Xatanajbê mã ar ipytàro aba.

Mỳkam ne bar ã amã ane? Bir, abê Běnjadjwỳr djwỳnh. Ga apydji ajity:x ne ara:x rã'ã: rã'ã ne. Tãm ne ja”, ane.

Dja gar ã Metĩndjwỳnhmã akaběno ane.

¹⁴ Nã bãm ar amã, “Dja me'õ ar akam axwe gar tu wãnh axwe maro aknon kam angryk kêt”, ane. Mỳkam? Bir, godja gar me axwe maro aknon kam angryk kêt nhym kãjkwakam Abãmdjwỳ ar ajaxwe maro aknon akam ngryk kêt.

¹⁵ Nhym be, godja gar me axwe mar rã'ãn me kam angryk rã'ã jabej ar Abãmdjwỳ dja ar ajaxwe mar rã'ãn ar akam ngryk rã'ã. Kam ne ba ar amã, “Dja me'õ ar akam axwe gar axwe maro aknon kam angryk kêt.” Nãm ã Jeju arkum ane.

¹⁶ Ne kam ajte arkum,

—Ne kam ar aje Metĩndjwỳnhmã amijajbur jabej djãm ar aje me kute amijo 'êx ne ta kute amijo Metĩndjwỳnh mar mexja kudjwamã? Me kute amijajburo amirĩt ne memã amiběnkadja ne me amijo nokre kaprĩn aminokreo ãpnu. Djãm ar aje me kudjwamã? Kati. Kwãrĩk wãnh me kudjwa kêt. Mrãmri me kute amiběnkam dja pykakam me memã mex jarě. Djãm kam Metĩndjwỳnh kute memã mex jarěnhmã? Kati. Me kute memã amiběnkam Metĩndjwỳnh mekam kĩnh kêt kumrěx ne memã me kĩnh djà nhõr kêt.

¹⁷ Nhym be, ar ga ar aje kum amijajburkam on amikrã ngràn aminokre põ.

¹⁸ Ar aje amijajbur'ã memã amijo amirĩt kêt kadja ã memã amijo ane. Ar Abãm djwỳnhbê Metĩndjwỳnh ne bipdjur. Nãm te apdjur kute mỳjja bipdjur kunĩ pumũnh. Dja gar ã anen arỳm kum

amijajbu nhym ar apumũn ar ama. Ar aman arým ar amã akĩnh djã ngã nhym kam me kunĩ ar apumũ. Nãm ã Jeju arkum ane.

Kàjkwakam ar õ nèkrêx'ã arkum ujarẽnh.

Ruk 12.33; A Xim 4.8; Ped k 1.4; Idja 10.34

¹⁹ Ne kam ajte arkum,

—Kwãrĩk wãnh amim pykakam ar anhõ nèkrêx rax jadjwýr kêt. Kam ne kanêremê 'òk arým abê o àpnu nhym me àkĩnhĩ arým 'ã õpòk ne o akĩ.

²⁰ Ate dja gar Metĩndjwýnhmã apê nhym arým pãnh kàjkwa djwýnhkam ar amã nèkrêx rax jadjuw. Kam ne 'òk kute ar abê o àpnu kêt nhym kanêre kute o àpnu kêt nhym me àkĩnhĩ kute 'ã õpòk ne o àkĩnh kêt.

²¹ Mýkam dja kàjkwakam anhõ nèkrêx? Bir, ar aje anhõ nèkrêxkòt ajamak bẽn prãmkam. Dja kàjkwakam ar anhõ nèkrêx rax gar arým kàjkwakam mýjjakòt ar ajamak bẽno aba. Nãm ã Jeju arkum ane.

²² Nhym me nodjwý. Me noo ne me kute mýjja pumũnh. Dja gar ano mex ne ajmã ano kute kêt jabej arým mrãmri arĩt tỳxkumrêx ne mýjja pumũ. Aje mrãmri ne me a'uri mrãnh mex pyræk.

²³ Nhym be, dja ano rã, ano ajmã kute gar arým arĩt kêt ne aje mýjja pumũnh kêt. Aje mrãmri ne me akamàt kô tykkam mrãnh punuja pyræk. Gêdja gar Metĩndjwýnh kòt aje amijo aba kêt jabej kute ar amã amikukràdjã jarẽnhja kòt aje amijo aba kêt jabej arým ar aje me'õ akamàtkam ba pyræk, aje me'õ akamàt kô tyk tỳxkam mrãnh punuja pyræk.

²⁴ Ë, nhýnh ne me'õ amẽ õ bẽnjadjwýr ajkrut ne kum apê? Kati, gêdja o anen kam te o ane. Gêdja

kum ja kurên kam kum ja jabê. Nâr kon, gêdja kum ja kînh ne kumâbit apê ne kam kum ja kurên kum àpênh kêt ne. Dja gar amã Metîndjwýnh kînh ne ajte amã nêkrêxo atom raxja kînh ne kam kute bēnjadjwýr amãnhkrutmã adjàpênh pyràk. Dja gar te o ane, ane.

Amikam umar punu kêt 'ã kute arkum karõ.

Ruk 16.13; Pir 4.6; Ped k 5.7

²⁵ Ne kam Jeju ajte arkum,

–Kwãrîk wãnh amikam adjumar punun amim, “Mýj dja ba kukrê, mýj dja ba o ikõ, mýj dja ba adjà?” Kwãrîk wãnh ã adjumar punuo anhýr kêt. Djãm Metîndjwýnh kute ar akudjwa djwýmê kubêkàbit maro ba? Kati. Kute ar gajbit ar amar týx. Kute ar amar týxkam dja ta arým ar amã ar anhõ kwý krên djãmê ar anhõ kubêkãmê kungã. Kam, kwãrîk wãnh amikam adjumar punu kêt.

²⁶ Ga, kýjrûm kwênhja pumû. Djãm kwênh kute pur kre nâr bàygogo djê nâr o atom ne kute õ kikrekam adjwýr? Kati. Kwênh kute ã o anhýr kêt nhym kàjkwakam Abãm tu o djuw mex. Metîndjwýnh ne kum kwênh kînh ngrire. Ar gajbit kum ar akînhkumrêx. Kam ar gajbit dja ar ajo djuw mexkumrêx. Kam kwãrîk wãnh amikam adjumar punun amim, “Mýj dja ba kukrê”? anhýr kêt.

²⁷ Djãm amikam ar adjumar punun arým ar adjumar punuo ar aje amû atyk kêtãmã aminhõ akati kamēnhmã? Kati. Ar aje te o anhýrmã.

²⁸ Mýkam ne gar anhõ kubêkà prãmje amikam adjumar punu? Ga, kapôtkam pidjôrãja pumû. Mýj ne pidjôrã abatàn on? Djãm pidjôrã àpênh nâr djãm kute õ kubêkà kayr? Kati.

29 Bēnjadjwỳr raxbê Xaromão nhõ kubêkà me:xkumrêx ne kume:x. Djãm mexo kute pidjôrà pyràk? Arkati. Pidjôrà ne mexo kute Xaromão nhõ kubêkà jakrenh me:xi.

30 Metĩndjwỳnh ne pidjôrà kre nhym abatành ne arỳm mexkumrêx. Akatija tãmkam ne mex nhym akati nhym me arỳm kaban kuwykam kurê nhym arỳm xêr. Ga, Metĩndjwỳnh kute prĩne pidjôrào djuw mex nhym mexkumrêxja pumũ. Mỳkam ne gar amim Metĩndjwỳnh mar rerekre? Kum pidjôrà kĩnh ngrire. Nhym be, ar gajbit Metĩndjwỳnh kum ar akĩnhkumrêx. Tãm dja gar ama. Djãm kute ar ajo djuw mex kêt mã got? Dja ar ajo djuw mexkumrêx gar arỳm anhõ kubêkà.

31 Kam kwãrĩk wãnh ar anhõ mỳjja prãmje amikam ar adjumar punu kêt. Kwãrĩk wãnh amim, “Mỳj dja ba kukrê”? nàr, “Mỳj dja ba o ikõ”? nàr, “Mỳj dja ba angij”? kwãrĩk wãnh amim anhỳr kêt.

32 Apỳnh pyka djàri me kute Metĩndjwỳnh mar kêtja kute mỳjja jakõtbit amak bēn ne. Djãm ar aje me kudjwamã? Kati. Kwãrĩk wãnh. Kàjkwakam ar Abãm kute ar amar. Ar anhõ mỳjja kêtja kunĩkõt kute ar amar.

33 Nhym be, ar ga, djãm ar amã mỳjja ja kĩnhmã? Kati. Kwãrĩk wãnh. Bir, mỳj dja gar amã kĩnh? Bir, Metĩndjwỳnh kute ar apytàr ne kute ar ajo bajabit dja gar kumrêx amikam mar tỳx. Ne kõt ar ajaxwe kêt djwỳ dja gar mar 'ãno dja. Ja dja gar amã kĩnh nhym kam arỳm ar amã mỳjja kĩnhja kunĩ ar amã kungã.

34 Kwãrĩk wãnh ar amikukãm adjumar punu'õ mar kêt ne amim, “Godja akatibê idjumar punu

djà'õ iwÿr bôx jabej mã gêdja ba nê"? anhÿr kêt. Djãm akati 'õkam Metĩndjwÿnh kute ar ajo djuw mex kêt mã? Kati. Akati kunĩkõt kute ar ajo djuw mex. Dja akati nhym Metĩndjwÿnh ta arÿm ar ajo djuw mex. Ar adjumar punu ar awÿr bôx jabej ajbit dja gar amikam ama. Kwãrĩk wãnh amũ amikukãm adjumar punu'õ maro atêm kêt. Nãm ã Jeju arkum ane.

7

*Ar kute me'ã axwe rênh nêje kute ar akre.
Ruk 6.37; Rô 2.1; Kô k 4.5; Xij 4.11*

¹ Ne kam ajte arkum,

—Ar aje me axwe jabej me kukjêr kêt kam mÿkam ne gar tu me'ã amim, “Axwe”, anhÿro aba? Kwãrĩk wãnh. Dja gar me'ã axwe rênho aba nhym me arÿm amipãnh ar ajã axwe rē nàr Metĩndjwÿnh arÿm ar amã ajaxwe jarê.

² Godja gar me'ã mÿjja'õ man kôt tu 'ã, “Axwe”, ane. Djãm kam me nàr Metĩndjwÿnh akam kĩnh? Kati. Dja gar me'ã ane nhym me nàr Metĩndjwÿnh arÿm ar gadjwÿ ar ajã mÿjja tãm man kôt ar ajã axwe mē. Dja gar Metĩndjwÿnh kudjwa memã òr rũnh nhym kam me akubyn ar aje memã òr 'ãnh ar amã kungã, ane.

³ Mÿkam ne gar akamy nokam pyka jaũmbit pumũn kam ar anokam pĩponhtija pumũnh kêt ne?

⁴ Djãm ar aje akamymã kum, “Akmere, amrê ba amã anokam pyka jaũmwã kaba”, anhÿrmã? Ne kam ar anokam pĩponhtiwã pumũnh kêt kumrêx ne. Ar aje aminokam pĩponh pumũnh kêt kam we ã kum ane.

⁵ Kê. Mrãmri ne gar apunu rax ne kam ajakwakambit amimexo amra. Akumrêx gêdja gar aminokam pĩponhtiwã kaban kam arĩt mex ne arỳm kôt ar akamy nokam pyka jaũm ngrire wã kaba. Kam dja gar akumrêx wãnh ajaxwemã anhire. Ne kam arỳm aje aminokam pĩponhti kadjàr pyràk. Ar ga dja gar akumrêx wãnh ajaxwemã anhire ne kam arỳm amex ne ajaxwe kêt ne ar akamy jaxwe nêje kukrà kadjy arỳm amex. Amex kute arỳm ar akamy nokam pĩ jaũm kadjàr kadjy kute arĩt mex pyràk.

⁶ Me kwỳ ne me kum axwe kĩ:nh ne kam axwe'ã maje kum Metĩndjwỳnh kĩnh kêt. Djãm me jamã aje Metĩndjwỳnh kabẽn jarẽnhmã? Kati. Ga ren me jamã arẽ ne ren aje mrãmri me kute ropremã Metĩndjwỳnh nhõ mỳjja rẽn pyràk nàr me kute angrô jamymã kryt karỳr rẽn pyràk. Kwãrĩk wãnh o anhỳr kêt. Ga ren o ane nhym ren me kum Metĩndjwỳnh kabẽn kurên o ajkẽn akẽx ne gadjwỳ ajo ajkẽ. Kute mrãmri ne ropre kute mỳjja mex nhirẽn nhym angrô jamy ituo kryt karỳr ngãnhja pyràk. Nãm ã Jeju arkum ane.

*Ar kute Metĩndjwỳnh 'wỳr'ã arkum ujarẽn.
Mak 11.24; Dju r 14.13; Ruk 11.9; Tex k 5.17*

⁷ Ne kam ajte arkum,

—Dja gar tu mỳjja'ã 'uw, mã mỳjja'ã 'wỳro tẽ nhym Metĩndjwỳnh arỳm ar amã kungã. Ga, ar aje mã mỳjja jabej ne kam arỳm kum ajapôxja pumũ. Ne kam mã kikre jajkwa krekremã akabẽnno aku'ẽ nhym arỳm me kute ar amã 'ã rẽnhja pumũ. Dja gar ã Metĩndjwỳnh 'wỳro ane.

8 Be, me kute mỳjja'ã 'wỳr 'ãno ãm gêdja Metĩndjwỳnh arỳm memã kungã. Ga, me kute mỳjja jabej ne kum apôxja pumũ. Ne kam me kute kikre jajkwa krekremã kabêno ku'ê nhym arỳm me kute memã kikre'ã rênhja pumũ. Dja gar gadjwỳ ã mỳjja'ã Metĩndjwỳnh 'wỳro ane nhym arỳm amã o amirĩt.

9 Nhỳnh ne ar akra'õ tẽn djwỳ'ã ar ajuw gar kum kẽn ngã?

10 Ne tep'ã ar ajuw gar kum kangã ngã. Arkati.

11 Be, gar ajaxwekam aje akramã mỳjja mex nhõrja pumũ. Nhym be, kàjkwakam ar Abãm mex-tire ta gêdja ar amã amũ mỳjja mex nhõro ar ajakre.

12 Kam gar aje amibu'ã me'ã amim “Gê me imã mex”, “Gê me imã mex”, anhỹro aba. Kute aje me'ã amim anhỹro aba pyræk ar gadjwỳ dja gar amikabẽn kôt ã memã amexo ane. Dja ga ã memã amexo anen arỳm Metĩndjwỳnh kabẽn kukràdjã kôtdjwỳ aje amijo aba mexkumrêx. Mõjdjê kute kabẽn jarênh kôt aje amijo aba mexkumrêx. Me kute Metĩndjwỳnh kukwakam memã kabẽn jarênhdjwỳ aje kôt amijo aba mexkumrêx. Nãm ã Jeju arkum ane.

Apỳnh pry'ã arkum ujarênh.

Ruk 13.24

13 Nhym kam mrãmri me kute mỳjja mar ne kôt ar amijo ba ne kute pry pyræk. 'Ã ne Jeju arkum,

—Ikôt dja gar amijo aban arỳm abê tỳx kute mrãmri ne pry kre ngrire mebê tỳx pyræk. Nhym be, dja gar me kum ikĩnh kêtja kôt ar amijo aban arỳm amã rerekre. Amã tỳx kêt kute mrãmri ne pry kre raxkôt me mrãnh memã tỳx kêt pyræk. Kwãrĩk

wãnh me kum ikĩnh kêtja kôt ar amijo aba kêt. Aje pry jajkwa krekre ngrirekôt adjàr mãn pràbê dja ga on amim iman ikôt ar amijo aba. Me krãptĩ ne me me kum ikĩnh kêtja kôt ar amijo ba. Memã tỳx kêtê kute mrãmri ne me kute pry jajkwa krekre raxkôt ngjêx nhym memã tỳx kêt pyràk. Kute pry kre rax kôt me mõi memã tỳx kêt pyràk. Dja gar me kum ikĩnh kêt kôt ar amijo aban arỳm akuno. Me biknor tokry djàkam akuno.

¹⁴ Nhym be, me ngrêrebit ne me imã apôx ne amim imaro ba. Me kute mrãmri ne me ngrêre pry jajkwa kre kre ngriremẽ pry kre ngriremã apôx pyràk. Ar ga dja gar imã akaton amim imaro aban arỳm atĩn ne, Metĩndjwỳnhkôt atĩn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ar amijã no tỳx'ã arkum ujarẽnh.

¹⁵ Ne kam ajte arkum,

—Me kute amijo 'êx ne memã, “Ba ne ba ibê Metĩndjwỳnh kukwakam kabên jarênh djwỳnh”, anhỹro bajabê amijã ano tỳx. Nãm me kute mrãmri ne rop krori kute amijo mrykĩ'ãtomti kà jangjênh ne bôx pyràk. Me ta ne me kute amijo imar mex ne ar awỳr bôx. Nhym be, kati. Nãm me ar anoo akno. Me kà kadjwỳnhbê ne me kute mrãmri ne rop jamrex pyràk. Me axwe. Ne kute ar amã Metĩndjwỳnh'ã 'êx ne kabên kêt jarênhmã ne ar awỳr bôx. Kute o ibê amiwỳr ar ajo akêx ne ar ajo bamã ne ar awỳr bôx.

¹⁶ Mỳj dja gar me omũnh ne memã akator on? Bir, mỳj dja gar pidjôjadjwỳ mar on? Bir, ô ne parbê rôrôk ne ikwãn o bario amirĩt nhym me kôt kum

apôx. Ga, rojtikam tyrti apôx kêtja pumũ. Ar gad-jwÿ dja me apÿnh kabên punu jarên àpênh jaxwe gar me omũn arÿm memã akaton amim, “Be, ga, axweja pumũ. Kabên kajgo. Nãm Metĩndjwÿnh'ã 'êx ne kabên kêt jarênho ba”, ane. Djãm mrÿnhĩkam me kute akrô djôbê uba rênh? Kati. Nâr, djãm prêxkam me kute pidjôbê pigu rênh? Kati.

17 Bàri mexkam ne ô mex arij. Nhym be, bàri punukam ne ô punu arij.

18 Bàri mexkam ne ô punu arij prãm kêtikumrêx. Nâr, bàri punukam ô mex arij prãm kêtikumrêx.

19 Bàrikam ô punu jariija kunĩ ne me kute akâr ne kuwykam rênh. Dja me ã kute Metĩndjwÿnh'ã 'êx ne kabên kêt jarênho bajao ane.

20 Be, me àpênh jaxwe dja gar omũn arÿm kôt kum akato. Me kute Metĩndjwÿnh kabên kêt jarênhja dja gar ama. 'Ã ne ba ar amã, “Ga, rojtikam tyrti apôx kêtja pumũ”, ane.

21 Me kute arĩk imã, “Ga abê inhõ Bẽnjadjwÿr djwÿnh. Ga ne ga ijo aba”, anhÿrja. Djãm me ja kunĩ kàjkwakam Bẽnjadjwÿr djwÿnh kute amim me utâr ne ar meo bamã? Kati. Me kute amim kàjkwakam Ibãm kabên mar ne kôt kute amijo habit. Me jabit dja Bẽnjadjwÿr djwÿnh amim me utàn ar meo ba.

22 Ije memã axwe pãnh jarênh nhõ akati wãkam dja me krãptĩ aminêje imã, “Bẽnjadjwÿr djwÿnh. Djãm akukwakam ije memã akabên jarênh kêt got ga ikanga? Djãm akukwakam ije me karõ punu kujaêk kêt got ga ikanga? Djãm akukwakam ije mÿjja pumũnh kêt nhipêx kêt got ga ikanga? Mÿjja rũnh, mÿjja krãptĩ ne ba ipêx ga ikanga”, ane. Ije memã axwe pãnh jarênh djà nhõ akatikam dja me

ã imã ane.

²³ Kam dja ba irã ipôkri me kunĩmã kum, “Kati. Djãm ikukwakam ne ga mỳjja nhipêx? Kati. Wãnh amikukwakam ne ga mỳjja nhipêx. Ba ije amar kêt. Rũm imã akàx. Me adjàpênh jaxwe”, ane. Dja ba ã memã ane. Nãm ã Jeju arkum ane.

Me kute apÿnh kikre nhipêx'ã arkum ujarênh.

Ruk 6.47

²⁴ Ne kam ajte arkum,

—Me kunĩ kute ikabênja mar ne kôt kute amijo baja ne me kute mrãmri ne me'õ jamak mex pyræk. Me'õ jamak mexja kênkam amim kikre.

²⁵ Nhym kam te 'ã na axidjuw ne te 'ã ngô tàmm ne te kôk djàbêr tỳx kikre karngrõ nhym tỳm kêt. Kênkam kute ipêxkam ne tỳm kêt.

²⁶ Nhym be, me kunĩ kute ikabênja mar kajgon kôt kute amijo ba kêt ne me kute mrãmri ne me'õ bẽn kati pyræk. Me'õ bẽn kati pykatikam amim kikre.

²⁷ Nhym kam 'ã na axidjuw ne 'ã ngô tàmm ne kôk djàbêr tỳx kikre karngrõ nhym arỳm tỳm. Djã nãm kàjbê ban tỳm got? Kati. Nãm tu ban gru: ane.

²⁸⁻²⁹ Nãm ã Jeju memã anen arỳm memã amikukràdjà jarênh pa. Nhym me kabên man kam ari ar aben pumũn kam abenmã kum,

—Tô mỳj kabên ny gotja? Nãm prĩne kute amimarkôt katà:t memã amikukràdjà jarênhkumrêx. Nãm ã me bẽnjadjwÿr rũnh kwÿ kabên mex anen ar prĩne kabêno meo atomo ba, ane. Djã nãm ã Môjdê kukràdjà mar djwÿnh memã arêho ane? Kati, nãm me ari no prôt ne ari kukràdjà jarênh'ã umju:w ne kute arênh katàt kêtumrêx.

8

Me'õ ã kajêkam tê'ã ujarênh.

Mak 1.40; Ruk 5.12

¹ Nhyim kam krânh'ã arým rwýk tẽ. Nãm rwýk tẽ:n arým ruw. Nhyim me krãptĩ: kôt mõi.

² Nhyim kam me'õ ã kajêkam têja 'yr bõx ne parbê kõnkrão nhÿn kum rax jarên kum,

—Bênjadjwÿr djwÿnh, ga aje inhĩ kajêkam itêkõt aje ipumũnh ne aje mar. Aje ijo mex prãm jabej ba ren arým imex ne, ane.

³ Nhyim arým 'yr ikran kupên kum,

—Ije ajo mex prãm. On amex, ane. Nhyim arým 'ã ã kajêkam têja apêx nhyim arým mex ne. Kute o âm tãmkam tẽmbê kà mex ne.

⁴ Nhyim kum,

—Kwãrĩk wãnh ga amijarênh kêt. Dja ga tu katàt mã me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh'yr tẽn kum amibê, kum amikà bẽ. Ne kam kum mry ngã gê akadjy Mõdjê kukràdjà kôt Metĩndjwÿnhmã mry gan kum kungã. Arým akà mexkam dja ga kum mrywã ngã gê me kunĩ apumũ, arým akà mexkõt apumũ. Nãm ã Jeju me'õmã ane.

Kute amybÿm me'õo mex.

Ruk 7.1

⁵ Ne kam arým tẽn krĩraxbê Kapanamã wadjà. Nhyim krãkamngõnh krãptĩ kubê 100 nhõ bênjadjwÿr arým 'yr bõx ne kum õ àpênho no katon kum arên kum,

⁶ —Bênjadjwÿr djwÿnh, inhõ àpênh arým akryn tokry rax ne kikrekam arek nõ, ane.

⁷ Nhyim Jeju kum, “Ba 'ÿrn o mex”, ane.

⁸ Nhyim krãkamngõnh nhõ bênjadjwÿr kum,

—Djãm imex got ga inhûrkwãmã tẽ? Kwãrĩk wãnh. Dja ga akabẽnbit jarẽ nhym arým inhõ àpênh mex ne.

⁹ Inhõ bẽnjadwýr kute raxo ijakrenhja ne imã kabẽn ba kabẽn man kôt ar amijo iba. Ne kam ba ibê me krãkamngônhre nhõ bẽnjadwýrkam ba memã ikabẽn nhym me ikabẽn kôt ar amijo ba. Ba 'ômã kum, “Ýr tẽ”, ane nhym arým 'ýr tẽ. Ba kam ajte 'ôdjwýmã kum, “Amrẽ tẽ”, ane nhym arým amrẽ tẽ. Ba inhõ àpênhmã kum, “On mýjja kupê”, ane nhym arým kupê. Kam ne ba amã, “Abẽnjadwýr djwýnhkam dja ga akabẽn nhym arým akabẽnkôt mex ne”, ane. Krãkamngônh nhõ bẽnjadwýrbê ne me bajtem.

¹⁰ Nãm Jejumã ane nhym kuman arým kam no tyn djan kôt ba djwýnh arkum,

—Be, me'õ bajtemja kute tu amim imar mexkumrẽx. Mebê idjaerkumrẽx ren kudjwa ã amim imaro ane. Nhym be, kati. Me kute kudjwa ã amim imaro anhýr kêt. Pydji bajtemkam kute amim imar me:xkumrẽx. Mrãmri ne ba ar amã ja jarẽnhkumrẽx.

¹¹ Ë, ba ar amã arẽ gar ama. Kàjkwakam Bẽnjadwýr djwýnh arým kute pykakam amim me utàr ne ar meo bakam dja gwaj me bakukãmãremê ro'ã banhõ kwý krê. Abraãomê Idjakmê Djakomê ro'ã banhõ kwý krên mexo nhỹ. Nhym kam dja me bajtem krãptĩ: ban bôx, myt apôx djârũm bôx ne myt ngjêx djârũm bôx. Bôx ne arým gwaj baro'ã õ kwý krêno nhỹ.

¹² Nhym be, mebê idjaerkumrẽxja dja Metĩndjwýnh arým bõm me kumê. Bẽnjadwýr djwýnh bit kute amim me utàr ne ar meo baja, me

tãm dja arým bõm me kumẽ. Bõm mebê idjaer mẽ nhyim me wãnh akamàt kô tykkam ar ba. Wãnh ne me amim ngryk ne tokry djàje amijanên ar àmra ba. Nãm ã Jeju arkum ane.

¹³ Ne kam me krākamngôn̄h nhõ bẽnjadjwýrmã kum,

—Aj mã. Ga ne ga tu amim imarkumrẽx. Kôt dja ba arým amã ã o ane, ane. Nhyim myt tãm kam arým õ àpên̄h mex ne.

Kute me punu krãptiõ mex.

Mak 1.29; Ruk 4.38

¹⁴ Nhyim kam Jeju arým Pedru nhõ kikrekam bõx nhyim Pedru djupãnhdjwý kanên nõ.

¹⁵ Nhyim 'ýr bõx ne arým ikra kupê. Kupê nhyim kanê arým kum ire. Kum ire nhyim arým kãjmã djan arým mex ne. Ne kam arým aro djuw mexo ba.

¹⁶ Nhyim kam ar'ã para nhyim me arým 'ýr me krãptiõ bõx. Me karõ punu kute meo baja tãm ne me 'ýr meo bõx. Nhyim mã me'ã kabênbit jarẽ nhyim mã me karõ punu umaje mõ. Memã iren mã mõ. Jeju arým mã me kunĩkam me karõ punu kujate. Ne kam ajte me punudjwý kunĩõ mex.

¹⁷ Amrêbê: ne ujarên̄h djwýnhbê Idjaij Jeju'ã ajarẽ. Kute meo mex'ã ajarẽ. Nãm Metĩndjwýnh kukwakam 'ã ajarẽ. Nãm me bakukãmãremã kum, “Apýnh me bapunu djàri, apýnh me bakanê djàri nhyim kute amijã me bamar.

Kute mrãmri ne me kute jên̄h pytiõ bakam kute amijã mar pyræk. Nãm ã amijã me bamaro ane.”

Nãm ã Idjaij me bakukãmãremã ane. Jeju kute meo mex'ã ne memã arẽ. Nhyim kam me aben

djô'ã arênho mō: Arênho mōr tãmtã arým 'ÿr o bôx. Tũ:mràm, me bakamingrãnyrekam Jeju arým kato. Katon kam arým abatàn ne ar ba. Ne kam arým me punuo mexo ba. Metĩndjwýnh kukwakam Idjaij kute me bakukãmãremã 'ã ujarênh kôt Jeju arým ã meo mexo bao ane.

Ar'õ bit kute Jeju kôt amijo bikamênh.

Ruk 9.57

¹⁸ Jeju me punuo mex ne arým amibu'ã me krãptĩ: pumũ. Ne kam arým arkum,

—Gwaj on akàx nhikjêmã rê, ane.

¹⁹ Nhym kam Môjdjê kukràdjà mar djwýnh'õ 'ÿr bôx ne kum,

—Ë, ujarênh djwýnh, ba arek akôt tẽ. Dja ga nhĩ'ãm amrãnh kunĩkôt ba akôt mrã, ane.

²⁰ Nhym kam kum,

—Ë, ga, djoti pykakam kreja pumũ. Ne kwênh kýjrũm aêja pumũ. Mrymẽ kwênhbit ne ôt djà kute amim kre pumũnhkôt kam ôt djà. Nhym be kati. Ba ne ba inhõ kikre kêt. Inhikwã djà kêt. Ije amijo inhĩ ne me awýr irwýk nhýnh ne ba inhũrkwãja? Kon, gop ga amiman kam ikôt atêm jabej nàr kon, arek dja, ane.

²¹ Nhym kam me'õ ja kute Jejukôt bamã ne kum,

—Bẽnjadjwýr djwýnh, ba ibãm kumrẽx jadjà. Ne kam arým akôt ar iba, ane. Nhym kum,

²² —Kati. Amrẽ on ikôt ar aba. Gê me kute Metĩndjwýnh mar kêt wãnh me tyk jadjà. Me kute mar kêt ne me kute mrãmri ne me tyk jamakkre kêt pyræk. Gê me wãnh õbikwa tyk jadjà. Nãm ã Jeju kum ane.

*Jeju kôkmã bën tỳx.
Mak 4.35; Ruk 8.22*

²³ Ne kam ar kà'ỳr tẽn 'ỳr bôx. Nhyim Jeju arỳm kàkam nhỹ nhyim kôt ba djwỳnh ar arỳm kôt nhỹ. Nhyim kam ar arỳm kà kujaten amũ tẽ.

²⁴ Tẽ: nhyim ar aêrbê na 'itỳx ruw nhyim kôk 'itỳx wabê. Nhyim ngô arỳm aben pumjuw ne kà nhiby ato. Nhyim be, Jeju wãnh arek ôto nõ.

²⁵ Nhyim kam kôt ba djwỳnh ar 'ỳr tẽn arỳm tok ne kum,

—Bẽnjadwỳr djwỳnh, gop ar ipytà. Arỳm gwaj badjâr 'ỳr, ane.

²⁶ Nhyim arkum,

—Nã gãm ar amim imar rere:kre. Mỳkam ne gar atĩn prãm? ane. Ne kam kàjmã djan kôkmã bën tỳx. Nhyim arỳm tu ngô mên nõ.

²⁷ Nhyim ar te kute marmã kam no tyn djan abenmã kum,

—Mỳj got on nhyim kôkmẽ ngô raxmẽ tu kabẽn kôt ã amijo ane? ane. Nãm ar ã abenmã ane.

Me karõ punu krãptĩ: kute ar me'õo ba.

Mak 5.1; Ruk 8.26

²⁸ Nhyim kam Jeju arỳm ngô nhikjêmã bôx ne wabi. Kam ne pyka nhidjibê Djeradja. Nãm wabi nhyim me'õ amãnhkrut ar arỳm kajpa. Me karõ punu ne ari aro ba. Me tykmã kikre kurũm ne ar mỗ. Ar àkrê: nhyim me te ar umaje ne te ar'ãnh tẽmmã.

²⁹ Nãm ar Jeju kajpan arỳm kàj bê amran aminêje kum,

—Mỳj nã Metĩndjwỳnh Kra? Djãm me inhõ akati kêttri dja ga me imã me itokry jadjà? ane.

³⁰ Nhyim nĩjar angrô jamy krãptĩ: àkur mỗ.

31 Nhyim kam me karõ punu kum amijo a'uw ne kum,

—Aje me ikujaêk prãm jabej ba me angrô jamy krãptĩ:wãmã wadjà, ane.

32 Nhyim kum, “Aj mã”, ane. Nhyim me arým kato. Katon arým angrô jamy krãptĩ:mã wadjà. Wadjà nhyim arým angrô jamy kunĩ prõt ne. Pyka krã'yr'ã aparmã prõt tÿ:x ne arým imôtikam nox ne aminhimex ne.

33 Nhyim angrô jamy pumũnh djwÿnh ar omũn arým krĩraxmã prõt ne. Prõt ne arým bôx. Bôx ne arým prĩne memã mÿjja kunĩ'ã ajarê. Ne ajte me karõ punu kute ar o baja'ã ajarê.

34 Nhyim krĩraxkam me krãptĩ kute Jeju pumũnhmã 'ÿr mõi. Ne kam arým omũn kam anon kum,

—Gop me inhõ pyka kurũm akato, ane.

9

Kute me'õ jakryo mex.

Mak 2.1; Ruk 5.17

1 Nhyim kam Jeju ar arým kàkam wadjàn nox ne arým akàx nhikjêmã rê. Ne kam wabin krĩraxkam ar ba tũmjamã tẽn bôx.

2 Nhyim ar kwÿ kum me'õ jakryo bôx. Ikwã djàkam nõi rã'ã nhyim ar kum o bôx. Nhyim amim,

—Be, ar ja ne ar tu amim ikamnhĩxkumrẽx, ane. Ne me'õ jakryjamã kum,

—Akmere, on akĩnh. Jakam ne ba arým ajaxwe kunĩ maro aknon kam ingyk kêt ne, ane. Djã nãm tẽmbê me'õ jakryo mex got? Kati, nãm amidjêje nẽn kum jabit jarê nhyim êje nõ. Jeju ta ne axweo akno.

³ Nhyim wãnh Môjdjê kukràdjà mar djwýnh kwý arým amim,

—E kum be, me'õ ja ne ajmãn Metĩndjwýnh japrýo djan amijo Metĩndjwýnho dja. Metĩndjwýnh pydji ne kute me axweo biknorn mekam ngryk kêt, ane.

⁴ Nãm me ã õkre kadjwýnhbê anhýro kumex nhyim arým tu me kuman memã kum,

—Mýkam ne ga me anhõkre kadjwýnhbê ijo kajgon ijaprýo akumex?

⁵ Ê, ba me amã mýjja amãnhkrut jarẽ. Mýj ne amirĩt, nẽn? Ba ren kum, “Ba arým ajaxwe maro aknon akam ingryk kêt”, ane. Nàr kon, “On kàjmã djan tẽ”, ane. Mýj ne ren amirĩt, nẽn? Nã bãm ren kum, “Ba arým ajaxwe maro aknon akam ingryk kêt”, ane nhyim amirĩt kêt kumrẽx ne. Tãmbit ne amirĩt kêt.

Nhyim be, kàjmã me ku'ê, ije ren me'õmã kum, “Kàjmã djan tẽ”, ane nhyim ren arým amirĩt. Tãmbit ne amirĩt kumrẽx.

⁶ Dja ba kum, “Kàjmã djan tẽ”, anen arým o mex ga me arým omũn arým amim, “Be ga, Jeju kute me'õ jakryo mexja pumũ. Be, djãm kute me axweo biknor kêt got? Mrãmri ne Metĩndjwýnh arým amijo ã ne pyka jakam amikabẽnkõt ari me axweo biknoro ba”, ane. Me aje amim ja jarẽnh kadjy dja ba me'õ jakryjao mex. Nãm ã Môjdjê kukràdjà mar djwýnhmã anen arým tu me'õ jakryja'ýr akẽx ne kum,

—On kàjmã djan anhi kwã djà mýn anhũrkwãmã o tẽ, ane.

⁷ Nhyim kam arým me aêrbê kàjmã djan ikwã djà mýn ũrkwãmã o tẽ.

8 Nhyim me krãptĩ omũn kam no tyn kumex ne amim,

—Ë, arým ne djãm mrãmri o mex nhyim mrãnh mexja pumũ. Mrãmri ne kabẽnkumrẽx. Djãm kute me axweo biknor kêt got? Mrãmri kute Metĩndjwýnh kabẽnkôt me axweo biknorkumrẽx. Ga, kute kam me'õo mex nhyim mrãnh mexkumrẽxa pumũ. Metĩndjwýnh mexkumrẽx, ane. Nãm me krãptĩ: ã amim ane.

*Kute amikôt Matêu kamẽnh.
Mak 2.13-15; Ruk 5.27-29*

9 Nhyim kam Jeju arým tẽ. Tẽ: nhyim me'õ bẽnjadjwýr bajtemmã pi'òk kaprĩo atom djakam nhỹ. Idjibê ne Matêu. Nhỹ nhyim arým omũn kum, “Amrẽ mã ikôt ajkamẽ”, ane. Nãm kum ane nhyim Matêu arým amim kabẽn man kàjmã dja. Kàjmã djan arým kôt ajkamẽ.

10 Nhyim kam arým Matêu nhũrkwãkam tẽn bõx ne arým õ kwý krẽno nhỹ. Nhyim bẽnjadjwýr bajtemmã pi'òk kaprĩo atom djwýnh krãptĩ bõx ne Jejumẽ ro'ã nhỹ. Nhyim we me axwedjwý ikô'ã nhỹ. Me krãptĩ ne me nhỹ. Jeju kôt ba djwýnh ne ar Matêumẽ ro'ã nhỹ.

11 Nhyim mebê pardjêu arým me ja pumũn arým Jejukôt ba djwýnh arkum,

—Je tõ, djãm me wã axwe ngri got? Mýkam ne ar anhõ ujarẽnh djwýnh me ro'ã õ kwý krẽno nhỹ? Bẽnjadjwýr bajtemmã pi'òk kaprĩo atom djwýnhmẽ me axwemẽ ro'ã õ kwý krẽno nhỹ, ane.

12-13 Nhyim Jeju arým ar kabẽn ma. Ar kute,

—Djãm me wã axwe ngri got? anhýrja Jeju arým kuman arkum,

—Djãm me mex'ÿr ne me kane djwÿnh mrã? Kati, me kanê'ÿrbit ne me kane djwÿnh mrã. Badjwÿ ne ba me axwe'ÿr tẽ. Djãm we me amex'ÿr ne ba tẽ? Kati, me axwe'ÿr ne ba tẽ. Me tãm ne ba amiwÿr me ku'uw. Me amikam kaprÿren wãnh axwemã irern iwÿr amijo akẽxmã ne ba amiwÿr me ku'uw. Nhym be, amrêbê: ne Metÿndjwÿnh me bakukãmãremã kum,

“Djãm me aje imã mry bôr djãm imã kÿnh?

Kati. Me amã me kaprÿ. Ja ne imã kÿnh”, ane.

Mÿj'ã ne Metÿndjwÿnh me bakukãmãremã ja jarê? Ja dja gar tẽn ama. Mÿkam? Bir, me axwe ne ba amikôt me ku'uw. Nãm ã Jeju mebê pardjêumã ane.

Me kukràdjà tũm'ã ujarênh.

Mak 2.18; Ruk 5.33

¹⁴ Nhym kam Djuão. Kubê ngômã me angjênh djwÿnh. Djuão kôt ba djwÿnh ar arÿm Jeju'ÿr bõx ne kum,

—Ar ba ne bar ije Metÿndjwÿnhmã amijajbur kumex. Mebê pardjêudjwÿ ne me kute kum amijajbur kumex. Nhym be, akôt ba djwÿnh ne ar kute kum amijajbur kêt. Mÿkam? ane.

¹⁵ Nhym Jeju tu amijã mjên jarên amikôt ba djwÿnh ar'ã mjên mẽ ro'ã ar ar ba jarên arkum,

—Ga, me kute abenã mjên mẽ prômẽ rênhja pumũ. Djãm ar mjên mẽ ro'ã ar baja kaprÿn mÿr got? Arkati. Ar kÿnhkumrêx ne ar õ kwÿ krên rax. Adjÿm, dja apÿnh akati amrê mörjakam me Ar kubê mjêno tÿm ne mã o mō. Nhym kam gêdja ar kaprÿren arÿm Metÿndjwÿnhmã amijajburo ba. Nãm ã Jeju Djuão kôt ba djwÿnh arkum ane. Amijã ne mjên jarê. Ne amikôt ba djwÿnh'ã ne mjên mẽ

ro'ã ar ar baja jarên arÿm ã arkum ane. Mÿj'ã ne me kute Ar kubê mjêno tÿmjja jarê? Bir, ta amijã ne arê. Jeju dja meo tÿm ne mã o mō. Kambit dja kôt ba djwÿnh amijajburo ba.

¹⁶ Be, ga, me kute jãm amim Jeju kukràdjà ny mar ne ajte kute jãm amim me kukràdjà tÿm marja pumũ. Me kute amê kukràdjà maro bakam umar mex kêt. Me kute mrãmri ne kubêkà ny kubêkà tÿm'ã ir pyræk ne ajte kute pidjô kangô ny mrykào ngônh tÿmkam runh pyræk. 'Ã ne Jeju ajte memã kum,

—Ga, me'õ nhõ kubêkà tÿm ne arÿm 'yrja pumũ. Nhym kam arÿm kubêkà nyn pōnh kêt. Djã ne me tÿmjja'ã kudji? Kati. Mÿkam? Bir, dja me kupō nhym arÿm nykam ê abenmã wangij. Abenmã wangij ne arÿm tÿmjja kadjô. Nhym kam arÿm 'yr nyja kute 'yr tÿmjja jakrenh mex ne.

¹⁷ Ga, me'õ nhõ mrykào ngônhja pumũ. Me bakukãmãre ne me õ mrykào ngônh. Ga, mrykào ngônh arÿm tÿm ne ngràja pumũ. Djã ne kam uba kangô ny ru? Kati. Mÿkam? Bir, dja nōr 'âtÿm nhym uba kangô arÿm kadjàn ajmrô nhym ngônh arÿm igot tēn arÿm ajkatōr. Nhym arÿm kangô ajkapī nhym ngônh arÿm punu ne. Be, kam mex rã'ã kadjy ne me kute mry kào ngônh ny, kà rerekrekambit kangô ny runh prãm. Nãm ã Jeju arkum ane. Gêdja me amim Jeju kukràdjà nybit maro ban arÿm mar mexkumrêx. Nhym be, gêdja me amim me kukràdjà tÿmdjwÿ mar prãm ne arÿm umar mex kêtikumrêx. 'Ã ne Jeju memã ajarê.

*Kute akubyn bēnjadjwÿr krao tÿn.
Mak 5.21; Ruk 8.40*

18 Kute memã ja jarêño ãmkam ne me'õ bēnjadjw̄yr 'ỳr bôx ne kute kum rax jarênh kadjy tu parbê t̄ym. Ne ar̄ym kum rax jarêñ kum,

—Ar̄ym godja ikra ni ty. Dja ga ikôt 'ỳr tēn 'ã anhikra dji gê ar̄ym t̄in ne, ane.

19 Nhyñ ar̄ym kàjmã djan kôt tē. Kôt ba djw̄ynhdjw̄y ne arkôt tē.

20 Tē: nhyñ me'õ nire kôt bôx. Kamrô apôx'ã ne ar̄ym amexbê 12 apêx. Nãm kôt bôx ne tu Jeju nhibũm kôt 'ã kubêkà jabu djàbit kupê.

21 Kute o anh̄yr djw̄ynhràm ne ta ar̄ym amim,
—Ba gop 'ã kubêkàbit mãn kupên ar̄ym imex ne, ane.

22 Nhyñ kam Jeju ar̄ym akêx ne omũn kum,
—Àpnh̄ire, on akĩnh. Ga ne ga tu amim ikamnh̄ixkumrêx ne ar̄ym amex ne, ane. Nhyñ kam myt tãmkam mex ne.

23 Nhyñ kam Jeju ar tē. Tē:n kam ar̄ym bēnjadjw̄yr nh̄urkwã'ỳr bôx ne ar̄ym wadjà. Nhyñ wãnh me kw̄y pore kakôro dja nhyñ me kangao kumex.

24 Nhyñ memã kum,
—Me on ajmã. Djã nãm kurerer wã ty got? Kati. Nãm ôto nõ, ane. Nhyñ me ar̄ym 'ã keketo kumex.

25 Ne ar̄ym kato. Nhyñ kam ar̄ym 'ỳr tēn 'ỳr bôx ne kurerer nhikra 'amỳ. Nhyñ ar̄ym t̄in ne kàjmã dja.

26 Nhyñ kam me ar̄ym pyka kunĩkôt arêño ipôk ne.

Kute me punuo mex.

27 Nhyñ kam Jeju ar̄ym amũ tē. Tē: nhyñ me'õ no rã ar amãnhkrut ar̄ym kôt tē. Nãm ar kàj bê kum amijo àmra tēn mã kum,

—Dawi tàmdjwỳ gop amã ar ikaprĩ, ane.

²⁸ Nnym arỳm kikremã wadjà nnym ar no rã arỳm 'ỳr bôx. Nnym ar kukij ne arkum,

—Djã ne gãm ar tu amim imarkumrêx? Ije ar ajo mex marja djãm mrãmri ar aje tu amim ja markumrêx? ane.

Nnym ar kum, “Nà, Běnjadjwỳr djwỳnh”, ane.

²⁹ Nnym kam arỳm ar no kupê ne arkum,

—Ar aje tu amim imarkumrêx kôt dja ba ã ar ajo ane, ane.

³⁰ Nnym kam ar arỳm rĩt mex ne. Nnym Jeju nêje arkum 'ã karõn kàj bê arkum,

—Kwârĩk wãnh me'õmã ijarênh kêt, ane.

³¹ Nnym ate ar katon arỳm pyka kunĩkôt arênh ipôk ne.

³² Nnym kam me Jeju'ỳr me'õo bôx. Me karõ punu ne ar me'õo ba nnym ô'ã kabênh kêt nnym me 'ỳr o bôx.

³³ Nnym arỳm me karõ janon kujate nnym arỳm me aêrbê kabênh mexkumrêx. Nnym me krãptĩ: kam no tyn kumex ne abenmã kum,

—Mỳj me'õ ne kute me babê idjaerkam mỳjja pumũnh kêt ja'õ pumũnh? Arkati, ane.

³⁴ Nnym be, mebê pardjêu ne me memã kum,

—Me karõ punu nhõ běnjadjwỳr kabênkôt ne kute me karõ kujaêko ba, ane. Nãm mebê pardjêu ã Jeju'ã memã ane.

Kum me krãptĩ kaprĩ.

Mak 6.34

³⁵ Jeju ne krĩrax kunĩkôt memã ujarênh ny jarênh tẽ. Krĩraxmẽ krĩ kryre kunĩkôt memã arênh tẽ. Me bikprõnh djækam memã arênh tẽ. Běnjadjwỳr djwỳnh kute amim me utàr ne ar meo

ba'ã ujarênh nyja ne kàj bê memã arênhõ tẽ. Ne ajte me punumẽ me kanê kunõ mexo tẽ.

³⁶ Ne kam me krãptĩ: pumũ. Nãm me omũn arým kum me kaprĩ:. Mýkam? Bir, me katyk ne ate ar bakam. Me kute mrãmri ne kute mrykĩ'ãtomtio djuw mex djwýnh kêtka katyk ne ate ar ba pyræk.

³⁷ Ne kam kôt ba djwýnhmã kum,
—Me kute Metĩndjwýnh mar prãmja ne me kumex. Nãm me kute mrãmri ne bãy arým abôt tyk ne kumexja pyræk. Nhym be, Metĩndjwýnh'ã ujarênh djwýnh ne me ngrêre kute bãykam me àpênh djwýnh ngrêreja pyræk.

³⁸ Kam dja gar me kadjy Metĩndjwýnh 'uw gê me'ýr 'ã ujarênh djwýnh jano gê me memã arê nhym me kuman kam arým tu amim markumrêx ne. Kute mrãmri ne me mrãnh ne kute me õ purkam bãy pumũnh ne mrãnh ne bõx ne kute kadjy me õ pur djwýnhmã arênh nhym me kute amũ kadjy memã arênh nhym me ban kute memã ê ja pyræk. Dja gar ã me kadjy Metĩndjwýnh 'wýro ane.

10

Kute ar kubê 12 janor.

Mak 6.7; Ruk 9.1

¹ Nhym kam amiwýr kôt ba djwýnh Ar kubê 12 'uw nhym ar bõx. Nhym ar kute kabênkôt me karõ punu janor ne kujaêk kadjy arkum amipyma jadjã. Nhym apýnh me punu djãri. Nhym apýnh me kanê djãri. Nhym ar kute kabênkôt meo mex kadjy arkum týx jadjã. Ne kam arým ar ano.

² Apýnh kute ar anorbê 12 nhidji jarênh kadjy ne ja.

Ximão. Idji 'ôdjwÿ ne Pedru.

Ãngre. Kamybê ne Pedru.

Xijagu. Djebedêu ne kudji.

Djuão. Kamybê ne Xijagu.

³ Piripi.

Batormê.

Tôme.

Matêu. Kubê ne bēnjadjwÿr bajtemmã pi'ôk kaprïo
atom djwÿnh.

Xijagu 'ôdjwÿ. Aupêu ne kudji.

Tadêu.

⁴ Ximão 'ôdjwÿ. Mekôt ne me kukràdjà'ã no tÿx.

Djuda. Idji nhikjêbê ne Ikadji. Tãmja ne Jeju kurê
djwÿnhmã kanga.

Apÿnh kute ar anorbê 12 nhidji ne ja.

⁵ Ar ja ne Jeju ar ano. Nãm ar àpênh djà'ã arkum
karôn ar ano. Nãm arkum,

—Kwãrïk wãnh me bajtemmã ar amôr kêt ne
kwãrïk wãnh pykabê Xamarijkam krï'ômã ar adjàr
kêt.

⁶ Mebê idjaer ne me no akunon ate ar ba kute
mrãmri ne mrykï'ãtomti no biknor pyræk. Me ja'ÿr
dja gar mō.

⁷ Ne me'ÿr bôx ne kàj bê memã kum, “Arÿm
kàjkwakam Bēnjadjwÿr djwÿnh kute pykabê amim ò
me utàr ne ar meo ba 'ÿr”, ane.

⁸ Dja gar me kanêo mex ne ajte me ï kajêkam téo
mex ne ajte akubyn me tyko tïn. Ne ajte mekam
me karō punu janon kujate. Ba ne ba tu kajgo ar
amã adjàpênh djà'ã karō gar maro aba. Ikudjwa
tu kajgo meo mexo aba. Kwãrïk wãnh memã pãnh
jarênh kêt.

⁹ Kwārīk wānh kēn karÿr nār kryt jaka nār kryt kamrêkbê kobri me kute o ò pi'òk kaprīja kwārīk wānh byr ne ar anhō katōk'y djākam ir kêt.

¹⁰ Kwārīk wānh ar anhō xakuo amōr kêt. Ar akà krākà pÿnh ne ar aparkà amānhkrut ne ar anhō kō pÿnh dja gar o mō. Jabit dja gar o mō. Ar anhō mÿjja ja'ò'ã kàtām kwārīk wānh o amōr kêt. Ar adjápénh pānh dja me ta ar amã ar anhō mÿjja ngã. Nām ã arkum karōo ane.

¹¹ Ne kam ajte arkum,

—Dja gar krīrax 'òmã wadjàn me'ò mexja jabej. Kum ar akīnh dja gar abej. Dja ar amã aminhūrkwã jarē gar kambit anhiqwã. Me kurūm ar akator kambit ajte anhūrkwã 'òdjwÿ jabej.

¹² Dja gar me ūrkwã 'òmã wadjàn memã umar mex jarē.

¹³ Dja me mex ne kum ar akīnh gar memã umar mex jarē nhym me arÿm ar akabēn kôt mrāmri umar mexkumrēx. Nār godja me kum ar akīnh kêt jabej dja me umar mex kêt ne.

¹⁴ Godja me'ò kum ar akīnh kêt ne kute akabēn mar prām kêt jabej aparkà'ã me ò pyka ka'u. Me ūrkwã kurūm nār me ò krīrax kurūm ar akator kutã ar aparkà'ã me ò pyka ka'u. Aje me kute akabēn mar prām kêtjao amirīt nhym Metīndjwÿnh kute omūnh ne amũ 'òkam kute memã pānh jarēnh kadjy me ò pyka ka'u.

¹⁵ Ba ar amã arē gar ama. Amrēbê: me bakukāmārekam ne me krīraxbê Xôtômamē Gomorakam axwekumrēx. Dja ĩ Metīndjwÿnh kute me axwemã pānh jarēnh kadjy akati bōx nhym me arÿm tokry. Dja ajbir krīrax jakamdjwÿ me axwe pānh tokry:. Ne tokryo Xôtōmakam me jamē

Gomorakam me ja jakrenh me:x ne. Mrãmri ne ba ar amã arënhkumrëx, ane. Jeju ã arkum 'ã karõo ane.

¹⁶ Ne kam ajte arkum,

—Dja ba ar ajano gar arým aje mrãmri ne mrykĩ'ãtomti kute rop djàkrê katikôt ar ba pyræk. Amijã ano tÿx kute mrãmri ne kangã amijã no tÿx pyræk. Ne ar ajaxwe kêt kute mrãmri ne tut axwe kêt pyræk.

¹⁷ Aminêje rît. Mÿkam. Bir, godja me ar ajo rôrôk ne ar ajo mõi. Nhym kam me krãptĩ kute ar akukjêr kadjy arým ar ajã akuprõ. Ar ajã akuprõ nhym me arým ar akaprêprêk. Mebê idjaer bikprõnh djakam ar akaprêprêk. Mry kã punuo ar akaprêprêk ne.

¹⁸ Imã ar adjãpênhkam dja me ar ajo rôrôk ne ar apa 'amÿn arým me bënjadwÿr kabem ar apumjuw. Ne me bënjadwÿr rÿnh kabem ar apumjuw gar arým ijã memã amijarê. Nhym me me bajtem kabem ar apumjuw gar arým ijã memã amijarê.

¹⁹ Godja me ar ajo rôrôk ne ar ajo mõiñ me kabem ar apumjuw kwãrĩk wãnh ar amikukãm amim, “Mÿj dja ba aminêje memã ikabên on”? anhÿr kêt. Mÿkam? Bir, myt tãmkam dja ar amã akabên jangij.

²⁰ Djãm ar ga dja gar amikabên jarê? Kati. Ar Abãm djwÿnh Karõ dja ar amã amikabên jarê gar arým amũ memã arê. Nãm Jeju ã arkum 'ã karõo ane.

²¹ Ne kam ajte arkum,

—Me kamy dja kurê djwÿnhmã kamy kanga nhym me arým me kupa. Nhym me bãmdjwÿ dja kurê djwÿnhmã kra kanga. Nhym me kra dja me

kum bãmme nã kurê ne memã ar kanga nhym me ar kupa.

²² Imã adjapênhkôt dja me kunĩ kum ar akurê. Dja gar ikôt ar aba tÿx rã'ã:n ijã adjukanga kêt ne kam 'ã aminhinomã amimê ba arÿm ar apytà.

²³ Godja me krĩrax 'õkam kum ar akurên ar ajo ajkê gar krĩrax 'õdjwÿmã aprôt. Dja gar apÿnh mebê idjaer nhõ krĩraxkam me akreo tẽ:n o atêm nhinomã mênh kêt ba arÿm bõx. Ba ije amijo inhĩ ba arÿm ar awÿr bõx. Nãm Jeju ã arkum 'ã karõo ane.

²⁴ Ne kam ajte arkum,

—Ë, djãm ar kute kabên mar ar o baja kute raxo ar õ ujarênh djwÿnh jakrenh? Kati. Nàr, djãm õ àpênh kute raxo õ bẽnjadwÿr jakrenh? Kati.

²⁵ Kute kabên mar ar o baja kute ar õ ujarênh djwÿnh kôt ar amijo bakambit ne mex. Õ àpênh kute õ bẽnjadwÿr kôt ar amijo bakambit ne mex. Ga, me kum ikurê ne imã me karõ punubê Bedjêbu jarênho baja pumũ. Djãm me kum ar akurê kêt mã? Kati. Ar gadjwÿ dja me ar amã mÿjja punu jarênh kume:x. Ar aje araxo ijakrenh kêt kam ne ikôt ar amijo abakam dja me ar gadjwÿ ar amã mÿjja punu jarênh kume:x.

²⁶ Djã nãm me kadjwÿnhbê axweja bipdjur rã'ãmã? Kati, dja ï amirĩt ne. Nhÿnh ne mÿjja bipdjur'õ me kute omũnh kêt mã? Ne nhÿnh ne me kute mÿjja pudjur'õ mar kêt mã? Adjÿm, dja ï kunĩ amirĩt ne. Mÿjja pudjur, mÿjjao bipdjurja dja ï kunĩ amirĩt ne.

²⁷ Ije akamàtkam ar amã mÿjja jarênh dja gar a'uri kàj bê memã arẽ. Ije ar ajamakri ijajkwa

momokkam mỳjja jarēnh dja gar kikre nhimōk po'ã djan kàj bê memã arē.

²⁸ Ne kwārīk wānh gar amã me kute ar aparja pyma kêt. Me ja gêdja me ar akrākàbit par kajgon kam ijukri kute ar akadjwỳnhbê ajmã ar ajo kêt. Kati, ba ar amã arē. Me'õ pydji dja ga ar amã uma. Kute me bīn ne ijukri me biknor tokry djàkam me rēnh jabit dja ga ar amã uma. Be, ba ar amã arē. Metīndjwỳnhbit dja gar amã uma.

²⁹ Kwēnhne amānhkrut ne pānh ngrire, pānh ngōnhponh pydji. Nhym kam kwēnh pydji pykabê tỳm ne arỳm ty. Djām Abām djwỳnh kute mar kêt? Kati. Kute kwēnh mar.

³⁰ Ne ar akīdjwỳ kute mar. Arỳm Abām djwỳnh kute ar amã abenã ar akī'ã akre mar.

³¹ Kam, djām ar atīn prāmmã? Kati. Kwārīk wānh. Te kwēnh krāptī: nhym kum kwēnh kīnh ngrire. Nhym be, ar gajbit. Metīndjwỳnh kum ar akīnhkumrēx. Tām dja gar aman atīn prām kêt. Nām Jeju ã arkum karōo ane.

³² Ne kam ajte arkum,

—Kam me'õ kute amijo ipytàr ne me ipôkri memã kum, “Ba ne ba ije amim Jeju mar”, anhyro baja. Badjwỳ dja ba tām wã'ã kàjkwakam Ibāmmã kum, “Nà, ba inhōbikwa ne wã”, ane.

³³ Nàr, dja me'õ me ipôkri memã kum, “Kati. Ije Jeju mar kêt”, ane. Badjwỳ dja ba tām wã'ã kàjkwakam Ibāmmã kum, “Kati. Ije tām wã mar kêt”, ane.

³⁴ Djām ibôx nhym ikam me umar mexmã? Kati. Dja ba bôx nhym me arỳm imỳr jabej abeno kuré djwỳnh ne aben pa.

³⁵ Amrēbê: ne me me bakukāmãremã kum,

“Dja me'õ my kum bãm kurê.
 Nhym me'õ nire kum nã kurê.
 Nhym prõ kum umrengêx kurê.

³⁶ Me'õ nhûrkwākam dja ta õbikwa kum aben kurê.”
 Nãm me ã me bakukãmãremã ane. Jakam
 dja me imÿr jabej ã abeno ane. Me kute me
 bakukãmãremã arênh kôt dja me ã abeno ane.

³⁷ Godja gar ajõ imã, “Ba akôt apê”, anen amã
 abãmbit nâr amã anãbit kĩnh ne amã ikĩnh ngrire
 ba arÿm imã ikôt adjapênh kĩnh kêt. Godja amã
 akra mybit nâr amã akra nibit kĩnh ne amã ikĩnh
 ngrire ba arÿm imã ikôt adjapênh kĩnh kêt.

³⁸ Dja gar ajõ amã ikôt atokry puma ne ikôt aje
 anhõ pite'y mÿnh prãm kêt ne ikôt abikamênh prãm
 kêt jabej ba kam imã ikôt adjapênhja kĩnh kêt.

³⁹ Dja gar ajõ atĩnmã aminên arÿm akuno.
 Nâr gar ibê aminê kêt nhym me arÿm abĩ.
 Imã adjapênhkam arÿm abĩ. Kwârĩk wãnh rã'ã.
 Metĩndjwÿnh dja arÿm atĩnkumrêx kadjy apytà ga
 arÿm kôt atĩn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne. Nãm ã Jeju
 arkum 'ã karõo ane.

⁴⁰ Ne kam ajte arkum,

—Dja gar me'ÿr bõx nhym me kum ar akĩnh. Me
 kum ar akĩnh o arÿm kum badjwÿ ikĩnh. Ne kum
 ikĩnh o arÿm kum kute ijanor djwÿnhdjwÿ kĩnh.

⁴¹ Dja Metĩndjwÿnh kukwakam memã kabên
 jarênh djwÿnh me'ÿr bõx nhym me kum kĩnh.
 Kubê Metĩndjwÿnh kukwakam memã kabên
 jarênh djwÿnhkam kum kĩnh. Metĩndjwÿnh dja
 kam arÿm memã o pãnh ne. Metĩndjwÿnh kute
 kukwakam ujarênh djwÿnhmã apênh o pãnh kôt
 dja arÿm memã o pãnh. Dja me'õ katàt kute
 amijo bakumrêx me'ÿr bõx nhym me kum

kĩnh. Me'õ katàt kute amijo bakam me kum
kĩnh. Metĩndjwỳnh dja arỳm memã o pãnh ne.
Metĩndjwỳnh kute me'õ katàt kute amijo bajamã o
pãnh kôt dja memã o pãnh.

⁴² Dja me'õ ikôt ba djwỳnh rax kêt'õ bôx nhym
me kum ngô ngã. Me'õja kute ikôt bakam kum ngô
ngã. Ba dja ba mrãmri o pãnh mex. Me kute o djuw
mex ngrire jao pãnh mex. Nãm ã Jeju arkum 'ã
karõo ane.

11

Djuão'ã ujarēnh.

Ruk 7.18

¹ Ne arỳm kôt ba djwỳnh Ar kubê 12mã 'ã karõ
pa. Arkum 'ã karõ pan kam arỳm amũ tẽ. Pyk-
abê Garrêjakam apỳnh krĩ rũnh djàri kute memã
kukràdjà jarēnh ne kute kàj bê 'ã me akre kadjy ne
amũ tẽ.

² Nhym kam me Djuãomã Jeju jarē. Djuãobê ne
ngômã me angjēnh djwỳnh. Me kute arỳm Djuãobê
ijêkam ne me kum Jeju jarē. Nãm me Djuãomã kum,

—Jeju ne arỳm apỳnh mỳjja pumũnh kêt nhipêx,
ane nhym arỳm kuma. Kuman arỳm Jeju'ỳr amikôt
ba djwỳnh ar amãnhkrut jano.

³ Ar kute Jeju kukjêrmã ne Djuão ar ano nhym ar
arỳm 'ỳr tẽn 'ỳr bôx ne Jejumã kum,

—Metĩndjwỳnh kute me imã me'õ janor nhym
bôxmã, kute me imã arēnhja djãm ga? Nàr kon
godja gwaj me'õkam ama? Nãm ar ã Jejumã ane.

⁴ Nhym Jeju arkum,

—Dja gar akubyn Djuão'ỳr tẽn kum arē. Aje ajbir
mỳjja mar ne omũnhja kum arēn kum,

⁵ “Me no rã arým rīt mex. Nhyṁ me mrãnh kêt arým mrãnh mex. Nhyṁ me ĩ kajêkam tê arým mex. Nhyṁ me amakkre kêt arým amak mex. Nhyṁ me tyk akubyn tĩn ne. Nhyṁ me õ mÿjja kêtja nhyṁ me kàj bê memã ujarênh ny jarênh ba”, ane. Tãm dja gar aman Djuãomã arê gê kuma.

⁶ Dja me memã ijarê nhyṁ me ibê amijo akêx kêt, me ja ne me kĩnhkumrêx. Nãm ã Jeju Djuãokôt ba djwÿnh arkum ane. Nhyṁ ar kuman arým katon tê.

⁷ Nhyṁ kam Jeju arým me krãptĩ:mã kum,
—Mÿj ne ga me aje kapôt kukritkam omũnhmã mõi? Djãm Djuão kute bõti kôk djàbêrkam ari amijadjwÿr pyræk? Djãm ari memã kabên jadjuw? Kati. Nãm katåt memã kabên jadjwÿrkumrêx.

⁸ Bir, mÿj ne ga me aje omũnhmã mõi? Djãm Djuão ne kubêkà pãnh rax ne akrita jangij? Kati. Nãm kubêkà pãnh ngrire jangij. Bênjadjwÿr rũnh nhõ kikretikam ne me kubêkà jakrita jangij. Nhyṁ be, Djuão ã kà kute anhÿr kêt.

⁹ Nhyṁ bir, mÿj ne ga me aje omũnhmã mõi? Djãm Metĩndjwÿnh kukwakam memã ujarênh djwÿnh? Nà. Tãm. Nhyṁ be, Djuão ne raxo kute Metĩndjwÿnh kukwakam memã ujarênh djwÿnh kunĩ jakrenh.

¹⁰ Amrêbê: ne Metĩndjwÿnh imã 'ã ajarê. Djuão'ã imã ajarê. Nãm imã,
“Ota ba akukãm ajã ujarênh djwÿnh'õ jano kute akukãm me akre nhyṁ me kute mar ne akutêp kute axwemã irern katåt amijo bamã.
Kute mrãmri ne me kute me bênjadjwÿr rũnh kutêp katåt 'ã pry jadjwÿrja pyræk.”

Nãm ã Metĩndjwỳnh Djuão'ã imã ane. Amrêbê: me bakukãmãre ar bari. Nhym me arỳm kabẽn man 'ã pi'òk no'òk ne. Ne kam me aben djô'ã arẽnho mō:n arẽnho mōr tãmtã arỳm 'ỳr o bôx. Tũ:mràm me bakamingrãnyrekam Djuão arỳm kato. Katon arỳm abatành ne. Abatành ne arỳm ijã memã ujarẽn ar ba. Me kute amrêbê Metĩndjwỳnh kabẽn'ã pi'òk no'òk kôt ne Djuão ijã ujarẽn ar ba. Ikukãm meo mexo ba.

¹¹ Ngômã me angjênh djwỳnhbê Djuão ne jakam raxo kute pykakam me kunĩ jakrenh. Djãm me'õ pykakam ar ba 'õ raxo kute Djuão jakrenh? Kati. Mrãmri ne ba me amã ja jarẽnhkumrêx. Nhym be, dja ĩ kàjkwakam Bẽnjadjwỳr djwỳnh amim me utàn meo ba. Nhym kam dja me kunĩ raxo Djuão jakre.

¹² Nhym be, on jakam Djuão ra:x. Nãm memã arẽnho ban memã kum, “Kàjkwakam Bẽnjadjwỳr djwỳnh kute amim me utàr ne ar meo ba 'ỳr”, anhỹro ba. Nhym kam me krãptĩ kuman amim Bẽnjadjwỳr djwỳnh mar prã:m. Me kute mrãmri ne me krãptĩ kute kikre ngriremã ngjêx prãm ne kute 'ã kute aben nhingãnhja pyræk. Me kute ari 'ã ikjêo aben rẽn ne 'ã kute aben nhingãnhjo kumex ja pyræk. Ne jakam me kute o anhỹr rã'ã.

¹³ Amrêbê: me me bakukãmãremã Bẽnjadjwỳr djwỳnh bôxmã arê. Metĩndjwỳnh kukwakam ujarẽn djwỳnh aben kukãm Bẽnjadjwỳr djwỳnh bôxmã arê:. Mōjdjêdjwỳ arê: nhym kam me bakamingrãnyrekam Djuão arỳm katon ajte tãm jarê. Bẽnjadjwỳr djwỳnh bôx jarê.

¹⁴ Amrêbê: ne me me bakukãmãremã kum, “Dja me'õ kute Erij pyræk bôx”, ane. Ba on ar amã me'õ jarê gar ama. Djuão ne kute Erij pyræk ne arỳm

bôx. Ar aje imar prãm jabej dja gar arým ima. Nàr ar aje imar prãm kêt jabej arým imar kêt.

¹⁵ Gop ar ajamak mex jabej tu amim ikabên ja markumrêx. Nãm ã Jeju me krãptĩmã ane.

¹⁶ Ne kam ajte memã kum,

—Je tô mÿj got ba me akamingrãny'ã akre? Mÿj ne ga me aje uràk? Nã gãm me aje me prĩre mÿjja kam kĩnh kêt pyràk. Ga me, me prĩre kikre kabem krĩn kute abeno bixaêr baja pumũ.

¹⁷ Ar ja ne ar ar jamã kabên ne arkum, “Gwaj bakĩnh katio dja, gwaj babixaêro dja ne ngôtãx à'ãk”, ane.

Nhym ar kum, “Waj, ar ibixaêr prãm kêtê. Ar itor prãm kêtê. Ar imã wã kĩnh kêtê”, ane.

Nhym ajte arkum, “Gwaj bamÿr kati mãn o nhÿ”, ane.

Nhym ar, “Kê, wajre. Ar imã kĩnh kêtê. Ar imÿr prãm kêtê”, ane.

Be, nã gãm me aje me prĩre pyràk ne amã ja kĩnh kêt ne ajte amã jadjwÿ kĩnh kêt.

¹⁸ Djuãobê ngômã me angjênh djwÿnh ne me awÿr bôx. Nãm amijajbu:n kute uba kangôo kôm kêt ne ar ba ga me amã kĩnh kêt ne kam we, “Nãm ajbã. Me karô punu ne ar o ba nhym ajbã”, ane.

¹⁹ Nhym be, ba ne ba mrãmri gêt amijo inhĩ ne me awÿr bôx ne me akam idjàkur iban kôt ikôm iba ga me amã ikĩnh kêt ne we ijã, “Kê, tãmwã ne kute àkur rũnhbit mar, kum uba kangô djànhti”, ane. Ne we ajte ijã, “Me kute bẽnjadwÿr bajtemmã pi'òk kaprĩo atom djwÿnhmê me axweo bit ne òbikwa ne”, anhÿr ar o aba. Nhym be, djãm Metĩndjwÿnh amak punu got? Amak me:xkumrêx ne prĩne kute amikukãm mÿjja kunĩ mar ne Djuão

kute amijajbur ne ar bamã ano. Ne ajte amikukãm umarkam badjwỳ ijano. Ije amijajbur kêt mã ijano. Nhym kôt me amak mex ne amikukãm umar, ar ipumũn kam ôkre kadjwỳnhbê amim, “Mrãmri ne Metĩndjwỳnh mexkumrêx ne amê ar ano.” Nãm ã Jeju memã ane. Tãm ne ja.

Kute krĩrax mã watĩre jarênh.

Mat 12.38; Ruk 10.13, 11.29

²⁰ Nĩjar krĩraxkam ne Jeju mỳjja pumũnh kêt ngrêre nhipêx nhym me krãptĩ tu amim markumrêx. Nhym kam arỳm me wãmã kabên'õ jarênh kêt. Nhym be, amiwỳr krĩraxkam me ja ne Jeju arỳm memã kabên ne. Krĩrax jakam ne arỳm mỳjja pumũnh kêt krãptĩ nhipêx ne me punu krãptĩo mex. Djã ne me amikam kaprĩren wãnh axwemã iren 'ỳr amijo akêx? Kati. Me kute 'ỳr amijo akêx kêt. Kam ne arỳm krĩrax jakam memã kabên ne memã kum,

²¹ –Ỗ, watĩ:re Koradjikam me wã. Watĩ:re Bexadakam me wã. Dja ga me atokry rax ne. Ba ren me bajtem nhõ pykabê Xirumê Xidõkam ren mỳjja rũnhja, mỳjja pumũnh kêtja kwỳ nhipêx nhym ren me omũn ren arỳm amrêbê amim katon ren amikam kaprĩren wãnh axwemã ire. Ne ren kute kum irero amirĩt kadjy kubêkã kukrebê exopa jangjên ren amijã mro prã kapĩ. Ne ren kam iwỳr ren amijo akêx. Nhym be kati, inhõ me wỳnhkam me ga, Koradjikam me gamê Bexadakam me gamê me akam ne ba te mỳjja pumũnh kêt kwỳ rax ne ipêx ga me omũnh kajgo. Omũnh kajgon amikam akaprĩre kêt ne wãnh ajaxwemã anhirer kêt kumrêx ne aje iwỳr amijo akêx kêt kumrêx ne.

22 Ba me amã arẽ ga me ama. Dja ï kute me axwemã pãnh jarẽnh nhõ akati bõx nhym Metĩndjwýnh me ajaxwemã pãnh jarẽ. Ga me kam arým pãnh atokryo me rĩnã jakrenh mex. Ga me atokryo krĩraxbê Xirumẽ Xidõ jakrenh mex ne.

23 Ne kam krĩraxbê Kapanakam me gadjwý djãm mrãmri me abẽnjadjwýr rũho kàjkwa'ýr abõxmã? Kati, aparmãbit dja ga me me biknor tokry djãmã wadjà. Krĩraxbê Xõtõmakam me axwe: nhym Metĩndjwýnh arým meo akno. Ba ren mekam mýjja pumũnh kêt nhipêx kute me akam ije mýjja pumũnh kêt nhipêx ja pyræk nhym ren me wãnh axwemã ire nhym ren krĩrax arek ãm rã'ã. Krĩraxbê Xõtõma ren arek ãm rã'ã. Nhym be, kati.

24 Ba me amã arẽ ga me ama. Dja ï kute me axwemã pãnh jarẽnh kadjy õ akati bõx. Dja Metĩndjwýnh memã pãnh jarẽ ga me kam arým atokry raxo Xõtõmakam me ja jakrenh mex ne. Nãm ã Jeju krĩraxkam me jamã ane.

Me katykmã 'ã ujarẽnh.

25-26 Nhym kam Jeju Bãmmã kum,

—Djũnwã, ota ga anhõ kàjkwa, anhõ pyka djwýnh. Amã ne ba amikĩnh jarẽ. Nã gãm me amikukãm umarmẽ me kute mýjja mar rũnhjabê mýjja ja pudju. Ne kam me kute amijo prĩre prãbê amijo rũnh kêtjamã mýjjao amirĩt ne. Mrãmri Djũnwã, nã gãm ã aje anhýrkam mrãmri mexkumrẽx. Ga adjukaprĩkam ne ga amim me'ã karõn arým ã meo ane. Ba kam badjwý ikĩnhkumrẽx ne wãm amã amikĩnh jarẽ, ane.

27 Ne kam ajte me krãptĩmã kum,

—Arÿm ne Ibãm imã õ mÿjja kunĩ kanga. Ba ibê Metĩndjwÿnh Kra. Djãm me'õ ne kute prĩne imar? Kati. Ibãmbit ne kute imar. Djãm me'õ ne kute prĩne Ibãm mar? Kati. Bajbit ne ba ije prĩne mar. Ije me'õmã Ibãmo amirĩt prãmja adjwÿnhdjwÿ kute mar.

²⁸ Pykakam me akukràdjà punu ne ga me aman kôt ar amijo aba. Ne kam arÿm akaprĩre kute mrãmri ne me jênh pytĩ turn o ban kam kaprĩja pyræk. Kam ne ga me akatyn akaprĩ:re. Amrê me akunĩ iwÿr tẽn ikam atyk djà kêt ne ikam akôkam kôt.

²⁹⁻³⁰ Nãm me mry bàri kute jênh bjêro mrãnh kadjy ne umar mex kadjy mutbê pĩo kapa. Ikukràdjà mex ne kute mry mutbê pĩo kapaja pyræk. Dja ga me amim ikukràdjà mex man kôt ar amijo aba kute mrãmri ne me kute mry bàri mutbê pĩo kapa ja pyræk. Djãm aje ikukràdjà kôt ar amijo abakam adjumar punumã? Kati. Kam adjumar mexkumrêx. Adjumar mex kute mrãmri ne me kute mry mutbê pĩ kajkrito kapa ja pyræk. Djãm ije me amã ino katormã? Djãm ije amijo idjãmramã? Kati. Ba ne ba memã iprĩ mex ne meo iban ije amijo ingrire kadjy amimar. Kam dja ga me ikukràdjà kôt ar amijo aba nhym me abê tÿx kêtumrêx ne. Kute mrãmri ne jênh kajkrit mrybê utĩ kêt pyræk. Kam dja ga me ikukràdjà kôt ar amijo aban arÿm akadjwÿnhbê atyk djà kêt. Nãm ã Jeju me krãptĩmã ane.

12

*Pi'ôk ràràr mÿr jabej me kum kurê.
Mak 2.23; Ruk 6.1*

¹ Ne kam pi'ôk rârârkam Jeju pur katikôt tē. Nhyim kôt ba djwýnh ar kôt mǒn arým kum prām ne mǒrmã bàygogo 'y nhikēn mrānhkôt ngānh ne amijajkwamã rēnho mō.

² Nhyim kam mebê pardjêu ar omün kum,
 —Je tô mã ne akôt ba djwýnh ar arým nē? Pi'ôk rârârkam ne me tyk djà kêt djà. Me kute pi'ôk rârârkam mýjja jao anhÿr kêt. Me tǔmre ne me ta kukràdjâkôt mã me babê uma. Me kute pi'ôk rârârkam mýjja kupênh kêt. Kambit ne me tyk djà kêt djà. Mýkam ne akôt ba djwýnh ar ã ar o anhÿro ba? ane.

³ Nhyim kam Jeju memã kum,
 —Kê, djãm me aje Metĩndjwýnh kabēn'ã pi'ôk no'ôkjadjwý pumünh kêt? Djãm me aje me bakukãmãrebê Dawi'ã ujarēnhja pumünh kêt? Ë, Dawi arkum prã:m.

⁴ Kum prã:m nhyim Dawi arým Metĩndjwýnh nhürkwãmã wadjàn djwý byn kukrēn kam kôt ar tēm jamãdjwý kungã nhyim ar arým kukrē. Djwý me kute Metĩndjwýnhmã òrja tãm ne kubyn kukrēn arkum kungã. Metĩndjwýnh nhõ djwý ja ne me kâtàm kute kur kêt kumrēx. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnhbit ne kute kur. Nhyim be, Dawi ta ne tu kukrē. Nhyim kam me kute kum axwe jarēnh kêt. Djãm me aje ja mar kêt? Ga, me kute Dawimã axwe jarēnh kêtja pumũ. Ne kam ikôt ba djwýnhmēbit ar imã ar ijaxwe jarē. Je tô mýkam?

⁵ Ba ajte me amã arē ga me ama. Mýj ne me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh pi'ôk rârârkam nē? Mýj ne me me tyk djà kêt djà nhõ akatikam nē. Djãm me aje me'ã Mójdjê kukràdjâ mar kêt got? Djãm me aje 'ã pi'ôk no'ôk pumünh kêt got

ga me imã akabën ne? Nãm me pi'ók ràràrkam Metĩndjwỳnh nhõ kikretikam tu àpênh ba. Ne kadjy kum mry bôro bao tu àpênh ar ba. Djã ne Metĩndjwỳnh kam memã axwe jarẽ? Kati. Ga, me kute me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnhmã axwe jarênh kêtja pumũ. Ne kam ikôt ba djwỳnhmẽbit ar imã ar ijaxwe jarẽ. Je tô mỳkam?

⁶ Ba ajte me amã arẽ ga me ama. Ba ne ba Metĩndjwỳnh nhõ kikretikam ipydji irax ne ije kam me àpênh'ã memã karõ djwỳnh.

⁷ Ga me ren Metĩndjwỳnh kute me bakukãmãremã kabën jarênhja ma. Nãm memã kum,

“Djãm me aje imã mry bôr djãm imã kĩnh?

Kati. Me amã me kaprĩ. Ja ne imã kĩnh.”

Nãm ã Metĩndjwỳnh me bakukãmãremã ane. Ga me ren Metĩndjwỳnh kabën ja man ren amã me kaprĩ. Ne ren amã me kaprĩkumrẽx ne ren ar axwe kêtjamã axwe jarênh kêt.

⁸ Ba me amã arẽ ga me ama. Ba ije amijo inhĩ ne me awỳr irwỳk ne ba inhõ pi'ók ràràr djwỳnh. Kam gêdja ba memã, “Kwãrĩk wãnh ga me kam mỳjja kupênh kêt nàr kon, dja ga me jakam apên nàr kam mỳjja kupênh kêt ne arek akrĩ”, ane. Tãm ne ja. Nãm ã Jeju memã ane.

⁹ Ne kam arỳm amũ tẽn mebê pardjêu nhõ me bikprõnh djãmã wadjà.

¹⁰ Nhym me'õ nhikra nhikjê jarõxja me ikô'ã nhỹ. Nhym me ja kute 'ã axwe nhôr kadjy Jeju kukij ne kum,

—Djãm Mõjdjê kukràdjà kôt ne me me tyk djà kêt djà nhõ akatikam meo mexo ba? Pi'ók ràràrkam meo mexo ba? ane.

11 Nhyim memã kum,

—Ba me amã arẽ ga me ama. Godja me ajõ anhõ mrykĩ'ãtomti nhyim pi'òk ràràrkam arým kre'òkam tým. Djãm ate akrãmã? Kati. Dja ga amã kaprĩn 'amýn kaba.

12 Nhyim be, Metĩndjwýnh kum mrykĩ'ãtomti kĩnh ngrire. Nhyim be, gu me ba ne kum me bakĩnhkumrẽx. Kam me kute pi'òk ràràrkam meo mexkam Metĩndjwýnh kute memã axwe jarẽnh prãm kêt. Mrãmri, me kute pi'òk ràràrkam meo mexkam ne me kute kukràdjà kôt amijo ba mexkumrẽx. Nãm ã Jeju memã ane.

13 Ne kam arým me'õ nhikra jarõxjamã kum, “Amrẽ anhikra katàt”, ane. Nhyim 'ýr ikra katàto dja nhyim arým kum mex ne. Kum ikra mex kute ikra nhikjê mexja pyræk.

14 Nhyim mebê pardjêu ar mã apôx ne o aben man abenmã kum,

—Mýj godja gwaj baje Jeju bĩn kadjy on? ane. Nãm me ã Jeju'ã abenmã ane.

Memã prĩre'ã ujarẽnh.

Mat 11.29; Ruk 22.25; Dju r 13.1; Pir 2.5

15 Nhyim Jeju arým ar kuman pyka wã kurũm kato. Kato nhyim me krãptĩ: arým kôt mõi nhyim arým me kunĩo mex.

16 Ne kam mã memã kum, “Dja ga me ipudju”, ane.

17 Amrêbê: ne Metĩndjwýnh Jeju 'ã ajarẽ. Jeju dja memã prĩ mex ne memã kukràdjà jarẽ. Nhyim kam kabẽn jarẽnh djwýnh Metĩndjwýnh kukwakam amũ me bakukãmãremã 'ã ajarẽn memã kum,

“Metĩndjwýnh ne memã kum,

18 ‘Ota, ba arým amijo inhõ àpênh pytà. Imã abê.
Imã kĩnhkumrêx.

Dja ba kum Ikarõ jano nhym arým o ba. Nhym arým apýnh me bajtem ba djàri memã 'ã ajarê. Ije meo mex nhym me imã axwe kêtja 'ã memã ajarê.

19 Ne mekmê kabêno aben japanho ku'ê kêt. Ne memã àkjêro ku'ê kêt. Djãm kàj bê kabên nhym me kute prykôt ôkre marmã? Kati.

20 Me kaprĩre kute mrãmri ne bõti kajyr kaprĩre pyræk djãm kute meo bikênhmã? Kati. Dja memã týx jadjà nhym me kam arým kĩnh ne.

Me kute amim imar rerekre kute mrãmri ne ngônhpôk nhõ kadjàtnhĩ kũm tyk ne akrax rerekreja pyræk.

Djãm kute memã àkjêr nhym me 'ã ukangamã? Kati. Dja memã kabên mex jarê nhym me arým amim mar týx. Ne memã axweo àpanho tẽ:n kam arým meo mexkumrêx.

21 Nhym kam apýnh me ba djækam me bajtem arým tu amim markumrêx.' Nãm ã Metĩndjwýnh memã ane.”

Nãm ã Idjaij me bakukãmãremã ane nhym me arým aben djô'ã arênhõ mõ:n arênhõ mõr tãmtã arým 'ýr o bõx. Tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam Jeju arým katon kam arým abatành ne ar ba. Ne kam arým memã prĩ mex ne memã kukràdjà jarênhõ ba. Idjaij kute me bakukãmãremã 'ã ujarênh kôt ne memã prĩ mex ne memã kukràdjà jarênhõ ban kam memã kum,

—Dja gar ipudju. Nãm ã Jeju memã ane.

*Me kute Jejumã Xatanaj nhõ àpênh jarênh.
Mak 3.20; Ruk 11.14*

²² Nhym kam me karõ punu kute me'õo baja me arým 'yr o bõx. Me karõ kute o bakam ne no rãn kabẽn kêtkumrêx. Nhym kam arým o mex nhym me aêrbê arým kabẽn ne rît mex.

²³ Nhym me kunĩ kam no tyn abenmã kum,

—Bãrãm mrãmri got we kubê Dawi tãmdjwýkumrêx, ane.

²⁴ Nhym be, mebê pardjêu arým me kabẽn man arým abenmã kum,

—Djãm Metĩndjwýnh kukwakam ne Jeju bõm ar me karõ punu rênho ba? Kati. Me karõ punu nhõ bẽnjadjwýrbê Bedjêbu. Bedjêbu kukwakam ne bõm ar me karõ punu rênho ba, ane. Xatanaj'ã ne me Bedjêbu jarên ã abenmã ane.

²⁵ Nhym kam Jeju tu me kadjwýnhbê me kabẽn man memã kum,

—Me karõ punu ne Xatanajmã àpênh ar ba. Djãm mrãmri ne ba we Xatanaj kukwakam õ àpênh kujaêko iba? Kati. Dja me aben djwýnh tãm kum aben kurê nhym kurê djwýnh arým meo apêx. Nàr, me õ krĩrax tãm kam nàr õ kikre tãm kam me krĩja godja me ja tãm kum aben kurê jabej mýj dja me kam nê? Bir, kam dja me arým aben ngràn abenbê ajmã. Djãm mrãmri ne ba we Xatanaj kukwakam õ àpênh kujaêko iba? Kati. Djãm Xatanaj kum õ àpênh kurê? Kati.

²⁶ Be, Xatanaj ren kum õ àpênh kurên kujate nhym ren õ àpênh arým aben ngràn abenbê ajmã. Ren me abenbê ajmã nhym ren arým kubê me õ bẽnjadjwýr kêt. Nhym be, kati. Xatanaj kum õ àpênh kurê prãm kêt. Ba ren we Xatanaj kukwakam õ àpênh kujate nhym ren Xatanajdjwý

kum ò àpênh kurê. Nhyim be, kati. Xatanaj kum ò àpênh kurê prãm kêt.

²⁷ Ba ren Bedjêbu kabênkôt ren bôm ar me karõ punu rênho iba nhyim ren mÿj kabênkôt ne anhõ àpênh bôm ar me karõ rênho ba? Me jadjwÿ ne me bôm me karõ punu rênho ba. Djãm me ad-jwÿnhdjwÿ ne me we Xatanaj kabênkôt ar bôm me karõ rênho ba? Ga me ren memã ja jarê nhyim ren me amã, “Je tô djãm Xatanaj ta kute ò àpênho bikênho ba got”? ane.

²⁸ Nhyim be kati, Metĩndjwÿnh pyma puroobit ne ba ar bôm me karõ rênho iba. Ga, kôt arÿm Metĩndjwÿnh me awÿr bôxja pumũ. Metĩndjwÿnh kute me apytâr ne me akadjy bēnjadjwÿr ne kute me ajo bamã me awÿr bôxja pumũ. Ja dja ga me ama. Nãm ã Jeju memã ane.

²⁹ Ne kam memã kum,
—Nâr, mÿj dja me me'õ tÿx nhũrkwãmã àr on? Kute kubê nêkrêxo prõt kadjy me'õ tÿx nhũrkwãmã àr on. Bir, dja me me'õo tÿm ne uwpre. Ne kam arÿm ũrkwãmã wadjàn kubê nêkrêxo prõt ne, ane. Mÿj'ã ne me'õ tÿx jarê? Bir, Xatanaj'ã. Dja me Xatanaj kumrêx djuwpren kam arÿm amim ò me ja pytà. Ja'ã ne Jeju ã memã ane.

³⁰ Ne kam ajte memã kum,
—Me'õ kum ikĩnh kêt ne arÿm mrãmri ijo kurê djwÿnh ne. Ne ar ikôt ba kêt ne arÿm kam amijã, “Ba dja ba ate ikrãn ar mrã. Amidjwÿnhbit dja ba amiman amijo mrã”, anen ate ar ba.

³¹ Kam ba me amã arê ga me ama. Me kute mÿjjao bikênh kunĩkôt Metĩndjwÿnh kute me axweo biknor prãm. Ne me kute Metĩndjwÿnh japrÿ kunĩkôt kute me axweo biknor prãm. Metĩndjwÿnh

kute me axweo biknor ne wãnh mekam ngrykmã irer prãm. Nhyr be, me kute Metĩndjwýnh Karõ japrykambit ne Metĩndjwýnh mekam ngryk rã'ã ne.

³² Godja me'õ ijã kabên punu jarênh jabej ije amijo inhĩ'ã kabên punu jarênh jabej Metĩndjwýnh dja axweo akno ne kam ngryk kêt. Nhyr be, godja Karõ'ã kabên punu jarênh jabej Metĩndjwýnh dja axweo biknor kêt ne. Ne kam kam ngryk rã'ã ne. Jakam dja ngryk rã'ã. Amrê akubyn Kra bõx'ã akati mõrkamdjwý dja kam ngryk rã'ã.

³³ Djãm pidjô punukam pidjô djãnh apõx got? Nãr kon, djãm pidjô mex, pidjô djãnhjakam pidjô punu apõx got? Kati, apýnh pidjô bãri djãri ne kam ô apõx. Ô ne parbê rôrõk ne ikwãnh kam bãrio amirĩt nhyr me kõt kum apõx.

³⁴ Me akamingrãnyre ne ga me abê iry. Me ajaxwekam djãm me aje akabên mex 'õ jarênh prãm? Arkati. Ê, me õkre kadjwýnhbê ne me mýjja kumex ma nhyr kam amrê bõm ajkwa krekremê õto'ýr apõx nhyr me kam arênhõ ba. Arênhõ ban kam arým memã amijo amirĩt. Mex nãr axwe jao memã amijo amirĩt. Kute mýjja ô kute pidjô bãrio amirĩt ja pyràk.

³⁵ Nãm me õkre kadjwýnhbê kabên punu kumex man arým kabên punuo memã amijo amirĩt. Nhyr me aje õkre kadjwýnhbê kabên mex kumex man arým kabên mexo memã amijo amirĩt.

³⁶ Ba me amã arê ga me ama. Amrê memã axwe pãnh jarênh djã nhõ akati mõrkam dja ga me amikõt Metĩndjwýnhmã amijarê. Me aje amrêbê akabên kajgo, akabên punu jarênh kunĩkõt kum arê nhyr arým me ama.

37 Kam amrêbê me akabên mex jabej dja akabên mex kôt me amã amex jarê. Nâr, amrêbê akabên punu jabej dja akabên punu kôt me amã ajaxwe jarê ga me arým me biknor tokry djâkam akuno. Nãm ã Jeju me krãptĩmã ane.

*Me kute kum mÿjja pumũnh kêt nhípêx'ã 'wÿr.
Mak 8.11; Ruk 11.29*

38 Nhyim kam Môjdjê kukràdjà mar djwÿnhmẽ mebê pardjêu kwÿ Jejumã kum,

—Ujarênh djwÿnh, dja ga mÿjja pumũnh kêt'õ nhípêx ba me omũn kôt ama, ane. Nhyim memã kum,

39 —Me akamingrãnyre ne ga me ajaxwen mÿjjakôt ari Metĩndjwÿnhbê amijo akêxo aba. Ga, me kwÿ kum prõ djwÿnh kĩnh ngriren kute ar mebê prõo àkĩnho baja pumũ. Me gadjwÿ ne ga me amã Metĩndjwÿnh kĩnh ngriren mÿjjakôt ari kubê amijo akêxo aba. Ne ate kam ije me amã mÿjja pumũnh kêt nhípêxja'ã ijwÿro aba. Kati. Ije me amã ipêx ga me aje omũnh prãm kêtukumrêx. Dja ba amijo kute Metĩndjwÿnh kukwakam ujarênh djwÿnhbê Djônaj pyràk. Tãm dja ga me omũn imã akator jabej.

40 Me bakukãmãre Djônaj ne tep rax tikkrekam nõ nhyim 'ã akatin akatin akati nhyim arým kato. Badjwÿ dja ba ã amijo anen kênkrekam nõ nhyim ijã akatin akatin akati ba arým ikato. Ba ne ba amijo inhĩ ne bõx. Dja ba ã amijo ane. Jabit dja ga me omũ.

41 Djônaj ne krĩraxbê Niniwekam me akreo tẽ nhyim me arým amikam kaprĩren wãnh axwemã iren Metĩndjwÿnh'ÿr amijo akêx. Nhyim be, ba ije

iraxo Djônaj jakrenh mex ne ba jakam me akuri djan te me amã idjujarênh ar iba. Djã ne ga me me kudjwa amikam akaprîn wãnh ajaxwemã anhiren Metîndjwÿnh'ÿr amijo akêx? Kati. Me aje wãnh ajaxwemã anhirer kêtka dja Niniwekam me wã arÿm pãnh me amã ajaxwe jarê. Me akamin-grãnymã arê ga me me biknor tokry djàkam akuno.

⁴² Be ga, aparmã onîj pyka 'ôdjwÿkam bënjadjwÿr rax nija pumũ. Bënjadjwÿr ni Xaromã'o'ÿr tẽ; 'ÿr tẽm 'iry:n arÿm 'ÿr bôx. Kute krã mexkôt marmã 'ÿr bôx ne arÿm kuma. Nhym be, ba ije iraxo Xaromão jakrenh me:x ne ba jakam me akuri djan te me amã idjujarênh ar iba. Djã ne ga bënjadjwÿr ni kudjwa ajamak mex ne ima? Kati. Ga me aje imar kêtka mÿrêx. Me aje imar kêtka dja bënjadjwÿr ni ï arÿm pãnh me amã ajaxwe jarê. Me akamin-grãnymã arê ga me me biknor tokry djàkam akuno, ane.

⁴³ Ne kam ajte me karõ punu'ã ajarên memã kum,

—Me karõ pydjim kute ar me'ôo baja ne arÿm kurũm katon tẽ. Ne kam te ar mrã, ngô kêtka ar mrã, te ajte me'ômã àr ne tyk djà kêtka ar mrã.

⁴⁴ Ne kam amim,

—Ba inhûrkwã kurũm ikatorja'ÿr tẽ, ane.

⁴⁵ Ne kam amim badjà tũmja'ÿr tẽn 'ÿr bôx ne omũ nhym arÿm mexkumrêx. Me karõ'ô kute o ba kêt nhym prĩne kre mex nhym arÿm kam mÿjja katàt. Nhym kam kadjy mã me karõ punu'ÿr tẽ. Ne kam mekam me kwÿ japrôn 'ÿr meo mõn meo bôx. Nãm me karõbê 7 ne o bôx ne me'ôjamã meo wangij nhym kam mekam ar ba. Kute me karõ punubê 7 ne o bôx tãm ne axweo kute ôbê pydji kute ar

o ba tũmja jakrenh mex ne kam arỳm o punu rax ne. Kàjbê punuri ne kàjbê punu nhym be, kute kubê 7 ne o bôxja ne arỳm o punu rax ne. Dja ã me akamingrãnyre ajaxwekam me karõ punu me ajo ane, ane. Nãm Jeju ã memã ane.

Nãmẽ kamyre'ã ujarẽnh.

Mak 3.31; Ruk 8.19

⁴⁶ Jeju me krãptĩ:mã kabẽno dja nhym nãmẽ kamyre ar axikõt apôx ar bôx ne bõm ku'ê. Ne kute kum kabẽn jarẽnhmã.

⁴⁷ Nhym me'õ 'ỳr tẽn kum,

—Ë, onĩ anãmẽ akamy ar amã kabẽn, ane.

⁴⁸ Nhym Jeju me'õmã kum,

—Be, ije me'õmã inãmẽ ikamy jarẽnh kadjy mỳj dja arkam kute? ane.

⁴⁹ Ne kam kõt ba djwỳnhmã kum,

—Ota, inãmẽ ikamy ne ja.

⁵⁰ Dja gar Metĩndjwỳnho kĩnh kadjy kabẽn man kõt ar amijo aba. Ba kam arỳm ar amã ikamyre nàr ikanikwỳnh nàr inã jarẽ. Nãm ã Jeju arkum ane.

13

Bàygogo'ã ujarẽnh.

Mak 4.1; Ruk 8.4

¹ Ne kam akati tãm kam Jeju kikre kurũm katon tẽn arỳm imõti mỳrri nhỹ.

² Nhym kam me krãptĩ: 'ã akuprõ. Nhym kam arỳm mebê tẽn kãkam nhỹ nhym me krãptĩ: arỳm ngõ mỳrri kum dja.

³ Nhym kam arỳm apỳnh kukràdjà djari'ã memã mỳjja jakren memã 'ã ajarẽ. Ne memã kum,

—Ë, ò pur djwỳnh ne kute ò purkam bàygogo kremã 'ỳr o tẽ. 'Ỳr o tẽn o bôx ne kam ar 'yo ukabêr mrã, ane. Nãm me kute mỳjja kre kadjy tu mỳjja 'yo akabê, bàygogo 'yja ne me kute purkam kremã o mrãn kam purkam o ukabêr mrã. Kute mrãmri ne me kute katêbàri 'yo ukabêr mrãnhja pyràk.

⁴ Jeju memã kum,

—Be, me'ò ne ar bàygogo 'yo ukabêr mrã. Nhym 'y kwỳ prykam rôrôk. Nhym kwênh prĩne kuku.

⁵ Nhym kwỳ kẽn po'ã pyka purorrekam rôrôk. Nhym kam pyka purorrekam ingrôt kukrà kêtikumrẽx.

⁶ Nhym kam kỳjrũm myt nhỹn arỳm 'y nhingrôt ga nhym kajot ne arỳm ty. Arê jabjê kêtikum ne ty.

⁷ Nhym 'y kwỳ mrỳnhĩkam rôrôk ne kam mrỳnhĩmẽ ro'ã ingrôt. Nhym kam prĩne o akno.

⁸ Nhym 'y kwỳ pyka mexkam rôrôk ne ingrôt ne kam abatành ne. Ne arỳm apỹnh bari ku'ê djari nhym kwỳ iyy jabjê nhym kam 'y mexti:re. Nhym kam 'y'ã akre kubê 100. Nhym kwỳ iyy mexkumrẽx nhym 'y'ã akre kubê 60. Nhym kwỳ kàjbê iyy mex nhym 'y'ã akre kubê 30. Nãm ã Jeju Metĩndjwỳnh kukràdjà'ã apỹnh mỳjja jakren 'ã ujarẽho ane.

⁹ Ne ajte memã kum,

—Gop me ajõ ar ajamak mex jabej tu amim ikabẽn markumrẽx, ane.

¹⁰ Nhym kam kôt ba djwỳnh ar 'ỳr bôx ne kum,

—Mỳkam ne ga apỹnh kukràdjà djari'ã memã mỳjja jakren memã mỳjjabit'ã ajarẽ? ane.

¹¹ Nhym arkum,

—Bir, djãm me kunĩ kute ikukràdjà marmã? Kàjkwakam Bẽnjadjwỳr djwỳnh kute pykakam

amim me utàr ne ar meo ba'ã ikabên kukràdjà ja djãm me kunĩ kute marmã? Kati. Ar gajbit ije ar amã arênho amirĩt gar aje marmã. Nhyim be, me wãbê ne ba udju ne.

¹² Be, me kwỳ kute ikukràdjà markumrêx ja dja ba mã memã mỳjja krãptĩ jarẽ nhyim me arỳm mỳjja krãptĩ ma. Nhyim me kwỳ mã kute ikukràdjà mar kajgojabê dja ba ikukràdjào apdju. Kute ikukràdjà mar kajgojao apdju.

¹³ Me wã kute mar kajgokam ne ba memã mỳjjabit 'ã ajarẽ. Ba apỹnh kukràdjà djari'ã memã mỳjja jakren memã mỳjjabit'ã ajarẽ. Me kute ikukràdjà mar kajgo wã ne me amrêbê: me bakukãmãremã arên memã kum,

“Me te memã mỳjja jakre nhyim me omũnh kajgon mã amim omũnhkumrêx kêt.

Nhyim me te memã mỳjja jarẽ nhyim me me kabên maro krĩn mã mar kêt. Mã mỳjja'ã me kabên kute amijakreja mar kêt ne.”

Nãm me ã me wã'ã me bakukãmãremã ane. Me kute ikukràdjà mar kajgo'ã ne memã arê.

¹⁴ Me bakukãmãre Idjaij ne amrêbê: me kute imar kajgowãmã kabên jarẽ. Nãm Metĩndjwỳnh kukwakam memã kum,

“Dja ga me maro aku'ên mã mar kêt. Mã kukràdjà'ã mỳjja kute amijakreja mar kêt. Ne omũnh kajgon mã amim omũnhkumrêx kêt. Mỳkam?

¹⁵ Bir, arỳm ga me adjumar djàkam ajamakkre kêt. Me aje ajamako mar kêt mã ne ga me arỳm ajamakkre jaduj.

Ne aje anoo omũnh kêt mã tu ano ngõr.

Nã gãm me aje mar kêtũa ã ibê amijo ane.
Aje ikukràdjà'ã mỳjja kute amijakreja mar
kêtũa ã ibê amijo ane.

Ne aje adjumar djàkam mar kêtũa ã ibê amijo ane.
Me aje iwỳr amijo akẽx ba ije me ajo mex
kêtũa ã ibê amijo ane.”

Nãm ã me bakukãmãre Idjaij me kute ikabẽn mar
kajgomã ane. Nnym me bakukãmãre aben djô'ã
arẽnho mõ:n arẽnho mõr tãmtã arỳm me wã'ỳr o
bõx. Tũ:mràm me bakamingrãnyrekam ne me wã ã
ikukràdjà mar kajgoo ane.

¹⁶ Nnym be, djãm ar ga ne gar ã anomẽ aja-
mako ane? Kati. Ar ga ne gar ano atemã ne
aje omũnhkumrẽx. Ajamakre ne atemã ne aje
markumrẽx. Kam ar akĩnhkumrẽx.

¹⁷ Ba ar amã arẽ gar ama. Djãm ar aje mỳjja
pumũnh ja ne me bakukãmãre kute omũnh? Djã
ne Metĩndjwỳnh kukwakam ujarẽn djwỳnhmẽ me
katat kute amijo bamẽ kute omũnh? Kati. Djãm ar
aje mỳjja mar ja ne me kute mar? Kati. Me krãptĩ
ne amrêbê te kute omũnh ne mar prãmje. Kam, ar
gajbit ne gar aje omũnh ne aje mar. Mrãmri ne ba
ar amã arẽnhkumrẽx.

¹⁸ Kam ba ar amã arẽ gar ama. Ije ikabẽn
kukràdjà'ã me'õ kute bãygogo 'yo ukabêr jakreja
dja gar ama.

¹⁹ Kàjkwakam Bẽnjadjwỳr djwỳnh kabẽn ne me
arỳm me'õmã arẽ. Metĩndjwỳnh kute amim me
utàr ne kute ar meo ba'ã kabẽnja kum arẽ nnym
arỳm mar kêt ne. Mỳj'ã kute kabẽn jakreja mar
kêt ne. Nnym ate Xatanaj jãm meo amijakren
mebê Metĩndjwỳnh kabẽno akno. Me kute tu amim
markumrẽx nnym Metĩndjwỳnh kute kubê me utàr

karõ ne jãm meo amijakren mebê Metĩndjwỳnh kabẽnno akno. Bàygogo 'y kwỳ prykam rôrôk ne ja.

20 Kẽnkam 'y rôrôk ja ne me kute amim Metĩndjwỳnh kabẽn mar 'iry kêt ne kangaja'ã amijakre. Nãm me myt tãmkam Metĩndjwỳnh kabẽn man bit kum kĩnhkumrẽxo tẽm kajgo.

21 Kute tu amim markumrẽx kêtê. Ajkwaobit ne kute mar. Kute 'y nhingrõt ne arê jabjê kêt kam tẽmbê tykja pyræk. Kute amim mar 'iry kêt nhym ate apỳnh me kaprĩ djari 'yr bõx nhym arỳm kanga.

22 Mrỳnhĩkam 'y rôrôkja ne me kute Metĩndjwỳnh kabẽn mar ne kam ate ajte kute jãm mỳjja marja'ã amijakre. Nãm me arỳm Metĩndjwỳnh kabẽn man kam 'ãno ãm kêt ne amim, “Mỳj dja ba nẽn inhõ kwỳ krẽn mex ne inhõ kubêkà mex? Ikanêkam mỳj dja ba nẽn”? ane. Nãm pykakam mỳjjabitkam ar no katon axwe umar. Ne kam amim pi'ók kaprĩo atom rax prã:m ne ajte nêkrẽxo atom rax prã:m. Djãm kute amim mỳjjao atom raxkam mrãmri umar mex? Kati. Bir, me arỳm õ mỳjja rũnhkam mrãmri umar punukumrẽx. Ga, mrỳnhĩ kute bãygogo bikẽn nhym kam iyy kêtja pumũ.

23 Ga, me'õ bãygogo 'yo ukabêr tẽ nhym ajte kwỳ pyka mexkam rôrôkja pumũ. Nhym kam arỳm ingrõt ne abatành ne. Abatành ne arỳm iyykam 'y kume:x. Me kwỳdjwỳ ne me memã Bẽnjadjwỳr djwỳnh'ã kabẽn jarẽ nhym me arỳm tu amim markumrẽx. Ne kam maro amũ amikamẽn arỳm mar rax ne. Mar rax ne arỳm ukaprĩkumrẽx. Me kwỳ ne me ukaprĩti:re kute mrãmri ne bari kwỳkam iyy mexti:re nhym kam 'y kubê 100 pyræk. Nhym me kwỳ kàjbê ukaprĩ kute mrãmri ne bari kwỳkam

ijy mexkumrêx nhym kam 'y kubê 60 pyrâk. Nhym me kwÿ kâjbê ukapřĩ kryre kute mrãmri ne bàri kwÿkam ijy mex nhym kam 'y kubê 30 pyrâk. Me ukapřĩkumrêx nhym Metĩndjwÿnh arÿm mekam kĩnhkumrêx. Mekam kapřĩre kêtikumrêx. Nãm ã Jeju arkum ane.

'Ê 'y'ã ujarênh.

²⁴ Ne kam Jeju ajte kabên kukràdjà'ã pur 'ôdjwÿ jakren memã 'ã ajarên memã kum,

–Kâjkwakam Bênjadjwÿr djwÿnh dja pykakam amim me kwÿ pytàn ar meo ba. Kam dja meo ajkij. 'Ã ne pur amijakre. Purkam ne me'ô 'y mex rênho tẽ. Ne o tẽ:n arÿm kre pa.

²⁵ Ne kadjy ate krã. Nhym me ô t mÿrri kurê djwÿnh arÿm pur 'ÿr bôx. 'ÿr bôx ne kam 'ê 'ymê bô nhijymê akrô 'ymê rênho tẽ. Bàygogo 'y mex nhiby 'ê 'y rênho tẽ:n arÿm kre pa. Kre pan arÿm mã tẽ.

²⁶ Nhym kam bãygogo ingrôt ne abatàn ne ijy ajkapĩ. Nhym 'êdjwÿ arÿm kam kume:x ne.

²⁷ Nhym kam ô àpên ar arÿm ô pur djwÿnh'ÿr bôx ne kum, “Bênjadjwÿr, 'y mexbit ne ga purkam arên kre. Mÿj ne arÿm ajmã pur kam nê nhym kam 'ê kume:x”? ane.

²⁸ Nhym arkum, “Gwaj bakurê djwÿnh'ô ne kam 'ê 'y rẽ”, ane. Nhym ô àpên ar kum, “Dja bar 'ê kaba”, ane.

²⁹ Nhym arkum, “Kati. Gar ren 'êmê ro'ã bãygogo kaba.

³⁰ Kwãrĩk wãn ro'ã abatàn gê prÿ ngrà ba 'ÿr ê djwÿnh jano. Kam dja ba ê djwÿnh arkum, ‘Dja gar 'ê kumrêx karwàn 'ãpren kum adjà gê xêr. Nhym be, bãygogo dja gar o atom ne inhô bãygogo nhô

kikremã o wadjàn adjwỳ', ane. Dja ba ã kum ane." Nãm ã õ pur djwỳnh arkum ane. Nãm ã Jeju memã ujarêho ane.

Metĩndjwỳnh kute me utàr ne meo ba.

Ruk 13.18

³¹ Ne kam ajte kabẽn kukràdjà'ã motadu 'y jakren memã kum,

—Kàjkwakam Bẽnjadjwỳr djwỳnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo ba ne kute mrãmri ne me'õ arỳm õ purkam motadu 'y kre nhym abatành pyràk.

³² Motadu 'y ne kryreo kute apỳnh 'y jakrenh. Nhym be, arỳm abatànhkam abatành kute purkam djwỳ kunĩ jakrenh. Arỳm abatành kute pĩ pyràk. Nhym arỳm àkmẽ kwênh apỳnh pa'ã ku'ê. Nãm ã Jeju arkum ane. Me kute amim Jeju marmã nhym arỳm ja pydjìn kadjy amima nhym arỳm ja kadjy amiman 'ã tỳm nhym ja kôt 'ã tỳm nhym ja 'ã tỳm nhym arỳm 'ã krãptĩ ne. 'Ã ne 'y kryre ja jakre.

³³ Ne kam ajte kabẽn kukràdjà'ã djwỳ nhigot djà jakren memã kum,

—Kàjkwakam Bẽnjadjwỳr djwỳnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo ba ne kute mrãmri ne djwỳ nhigot djà djwỳkam bimành tèm pyràk. Me'õ nire ne djwỳ nhigot djà byn arỳm djwỳ djôm raxkam kapĩ. Djwỳ'ã akreo amãnhkrut ne ikjêkêt. Nãm djwỳkam kapĩn o akà nhym arỳm prĩne djwỳkam ajmà, ane. Jejudjwỳ dja amim me utàro tèn kam arỳm pyka kunĩkôt amim me kwỳ pytàn ar meo ba.

³⁴ Jeju kute memã mỳjja'a'ã ujarênhja kunĩ ne kukràdjà'ã akre. Ne kam me krãptĩ;jamã mỳjjabit'ã

ajarê. Djâm kute kukràdjà 'õ'ã mỳjja jakre kêt ne tu kukràdjàbit memã arê? Kati. Nãm kukràdjà'ã memã mỳjjabit jakren memã 'ã ajarê.

³⁵ Me bakukãmãre ne Metĩndjwỳnh kukwakam memã ja'ã ajarê. Jeju memã ujarênh ja'ã ajarê. Amrêbê: ne memã kum, “Kukràdjà'ã dja ba memã mỳjjabit jakren memã 'ã ajarê.

Adjàkam mỳjja bipdjur ne bipdjur rã'ã dja ba arỳm 'ã ajarê”, ane.

Nãm ã me bakukãmãre Metĩndjwỳnh kukwakam memã ane. Ne kam me aben djô'ã arênhõ mõ:n arênhõ mõr tãmtã arỳm 'ỳr o bõx. Tũ:mràm me bakamingrãnyrekam ne Jeju katon arỳm ã memã ujarênhõ ane. Me bakukãmãre kute memã ujarênh kôt ne Jeju arỳm amikabên kukràdjà'ã mỳjjabit jakren memã mỳjjabit 'ã ajarê.

³⁶ Ne kam arỳm me krãptĩ jano nhym me mã mõ nhym arỳm kikremã wadjà. Nhym kôt ba djwỳnh ar arỳm 'ỳr bõx ne kukijn kum,

—Ajbir me kute purkam bàygogo 'y mex nhiby 'ê 'y rênhõ têm'ã adjujarênhja mỳj'ã ne amijakre? Ar imã arê bar kuma, ane.

³⁷ Nhym arkum,

—Bir, ba ne ba amijo inhĩ ne ruw. Ba ijã ne me'õ kute purkam 'y mex rênh ja. Ijã ne me'õja amijakre.

³⁸ Pyka kunĩkôt me kunĩ'ã ne pur amijakre. Me kute Bẽnjadjwỳr djwỳnh mar'ã ne 'y mex amijakre. Me kute Xatanaj kôt ar amijo baja'ã ne 'ê amijakre.

³⁹ Xatanaj'ã ne kurê djwỳnh kute purkam 'ê 'y rênhja amijakre. Mỳjja kunĩ kute aminhinomã amimênh djà nhõ akati'ã ne bàygogoo atom djà

nhõ akati amijakre. Metĩndjwỳnh kadjy mrãnh djwỳnh'ã ne me kute bãygogo djê djwỳnhja amijakre.

⁴⁰ Kute ê djwỳnh kute 'ê jarênh ne o atom ne kum adjàr nhym xêt pyràk, dja Metĩndjwỳnh kadjy mrãnh djwỳnh ã me axweo ane. Me kute aminhi-nomã amimênh djà nhõ akatikam me axweo ane.

⁴¹ Ba ije amijo inhĩ dja ba amũ ikadjy mrãnh djwỳnh jano nhym me arỳm me axweo kunĩo atom. Bẽnjadjwỳr djwỳnh kute pykakam meo bajakam me axweo kunĩo atom. Me kute me axwe'ã memã àpnênhmẽ me axweo kunĩo atom.

⁴² Ne kam me arỳm me biknor tokry djàkam me kumẽ. Wãnh ne me amim ngryk ne tokry djaje amijanên ar àmra ba.

⁴³ Kam dja me Bãm djwỳnh amim me katàt kute amijo baja pytàn ar meo ba. Nhym kam me axweja kuràm dja me arỳm me:xkumrêx nhym me kum me kĩ:nhkumrêx kute mrãmri ne arỳm myt katorkam me kum kĩnh pyràk. Gop me ajõ ar ajamak mex jabej tu amim ikabênja markumrêx. Nãm ã Jeju arkum ane.

Apỳnh mỳjja'ã ujarênh.

⁴⁴ Ne kam ajte arkum,

—Kàjkwakam Bẽnjadjwỳr djwỳnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo ba ne me kum kĩnh. Kute mrãmri ne kute me kum nêkrêx pãnh rax kĩnh pyràk. 'Ã ne nêkrêx pãnh rax amijakre. Pykakam ne me'õ nêkrêx pãnh rax jadjàn o apdju nhym atemã me'õja arỳm 'ỳr bõx ne kum katon kaban kam kĩnhkumrêx. Me'õja nêkrêx pãnh raxkam kĩnhkumrêx ne ajte pyka tãm kam nêkrêx pãnh rax

jadjàn o apdju. Me'õ kute kubê o àkĩnh karõ o apdju. Ne amim, “Ba on pykao inhõn kam ije nêkrêx pãnh rax jadjàr djào inhõ pyka”, ane. Ne kam arým õ mýjja kunõo atom ne memã kungãn pãnh pi'òk kaprĩ by. Ne kam arým pi'òk kaprĩo amim pyka byn o õ. Ne urokam kute kam nêkrêx pãnh rax jadjàrjao õ.

⁴⁵ Kam, ajte kàjkwakam Běnjadjwýr djwýnh kute pykakam amim me utâr ne ar meo ba ne me kum kĩnh. Kute mrãmri ne kute me kum nêkrêx pãnh rax kĩnh pyræk. 'Ã ne angà pãnh raxdjwý amijakre. Kam ne me'õ kute angà byrmã abej ar mrã.

⁴⁶ Ne kam arým angàja pãnh ra:xmã kato. Ne amim, “Ba on angà pãnh raxjao aminhõ”, ane. Ne kam amũ tẽn õ mýjja kunõo atom ne memã kungãn pãnh pi'òk kaprĩ by. Ne kam angàja pãnh rax pãnh memã pi'òk kaprĩ ngãn arým o õ. Nãm ã Jeju arkum ane.

⁴⁷ Ne kam ajte arkum,

—Kàjkwakam Běnjadjwýr djwýnh dja pykakam amim me utàn ar meo ba. Kam, dja me axwemã pãnh jarẽ. 'Ã ne kryreti amijakre. Imôtikam ne me kryreti mẽ nhym arým apýnh tep krãptĩ kum wangij nhym me arým unê.

⁴⁸ Ne arým ipukam bjêro mõn akàx'ã kumẽ. Ne kam arým tep kabio nhỹ. Nãm tep mex ne karwàn kaxnokaikam o atom. Nhym be, tep punu ne me rùm kurẽn kanga.

⁴⁹ Mýjja kunĩ kute aminhinomã amiměnh djà nhõ akatikam dja me ã meo ane. Dja Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh apôx ne me'ýr bôx ne meo ajkij. Me axweja me katàt kute amijo bajabê meo ajkij.

⁵⁰ Ne kam arÿm kuwy djàkam me axwe mẽ. Kam dja me amim ngryk ne tokry djàje amijanên ar àmra ba, ane.

⁵¹ Ne kam arkum,

—Djã ne gar arÿm mÿjja markumrêx? Mÿjja'ã ije apÿnh mÿjja jakreja djã ne gar arÿm markumrêx? ane.

Nhym ar kum,

—Nà. Mÿjja'ã apÿnh mÿjja kute amijakreja bar ije markumrêx, ane.

⁵² Nhym kam arkum,

—Aj, tãm ne ja. Arÿm ne ba mÿjja krãptĩ'ã ajarê gar ama. Kàjkwakam Bënjadwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utàrn ar meo ba'ã ne ba mÿjja krãptĩ jakren ar amã 'ã ajarê gar arÿm ama. Arÿm ar aje markam ar aje õ kikre djwÿnh pyræk. Õ kikre djwÿnh ne õ nèkrêx jadjwÿr djàkam mÿjja nymê mÿjja tũmo pòx. Ar aje uræk. Ar abê memã kukràdjà jarênh djwÿnh ne gar arÿm memã kukràdjà ny jarên ajte memã kukràdjà tũm jarê. Tãm ne ja. Nãm ã Jeju arkum ane.

Õ pyka djwÿnhkam bôx.

Mak 6.1; Ruk 4.16

⁵³ Jeju apÿnh kukràdjà'ã memã mÿjja ja jakren memã 'ã ajarên kam arÿm o ino re. Ne kam arÿm mã tẽ.

⁵⁴ Ne kam arÿm õ pyka djwÿnhkam tẽn bôx. Bôx ne arÿm me bikprõnh djàkam tẽn wadjà. Ne kam arÿm memã kukràdjà jarê. Memã arê nhym me arÿm kam no tyn kumex ne abenmã kum,

—Tô, mÿj me'õ ne kum me kukràdjà ja jarê nhym arÿm ã amak mexo ane. Mÿj me'õ ne kum arê

nhym arÿm ã mÿjja nhipêxo ane. Mÿjja pumÿnh kêt-kumrêx ne arÿm ipêx nhym kumex.

⁵⁵ Be, kubê ne pĩ kênh djwÿnh kajgo kra. Marij kurÿm ne kato. Kôt ar apôxjabê Xijagumê Jôdjemê Ximãomê Djudamê.

⁵⁶ Kanikwÿnhdjwÿ ar me baro'ã ar ba. Tô mÿj me'õ ne kum kukràdjà ja jarê nhym maro ba? ane.

⁵⁷ Me ã abenmã anhÿro ban kam kubê kÿnh no kati.

Nhym Jeju amijã memã kum,

—Metĩndjwÿnh kukwakam memã ujarênh djwÿnh dja pyka kuníkôt ba nhym me kum mex jarênho ba prãm ne. Nhym be, õ pyka djwÿnhkam me jabit ne me ari aprÿo ba. Ôbikwa djwÿnhkam ar ajbit dja me ari aprÿo ba, ane.

⁵⁸ Ne kam arÿm te kute õ pyka djwÿnhkam me krãptiõ mex prãmje. Me kute amim tu kamnhÿxkumrêx kêt-kam te kute meo mex prãmje.

14

Me kute Djuão mut krã'yr.

Mak 6.14

¹ Nhym kam me amÿ Jeju jarênho ipôk ne. Nhym kam me bête idjaer nhõ bënjadjwÿr raxbê Erodji arÿm me kute Jeju jarênhja ma.

² Ne kam arík Jejuo Djuão ne õ àpênhmã kum,

—Ngômã me angjênh djwÿnhbê Djuão arÿm akubyn tÿn ne ar ba. Be, tyk ne akubyn tÿnkam ne arÿm mÿjja pumÿnh kêt nhipêxo ba, ane.

³⁻⁴ Be, Erodji kute bÿn kêttri ne Djuão Erodji'ã kum kabên ne. Erodji ne Erodjijo prõ. Nãm 'ã kum kabên ne kum,

—Metĩndjwỳnh kukràdjà kupa'ã ne ga akamyrebê prõ'ỳr mỗ, ane. Nhyr kuman arỳm ngryk ne. Ne arỳm 'ỳr me krākamngônh jano nhyr me arỳm o tỳm ne kubê ijê.

⁵ Nhyr kam bit kute me anor nhyr me kute bĩnmã. Nhyr be, kati. Me krãptĩ: ne me 'ã abenmã kum,

—Djuãobê ne Metĩndjwỳnh kukwakam memã ujarênh djwỳnh, ane. Me krãptĩ kute ã anhỹrkam ne Erodji arỳm kum me krãptĩ pyman Djuão bĩn kêt.

⁶ Nhyr kam Erodji rwỳk djà nhỗ akati arỳm bỗx. Bỗx nhyr me arỳm ro'ã àkuro nhỹ. Nhyr Erodji kra arỳm memã to. Memã to nhyr Erodji kum kĩnhkumrẽx.

⁷ Kum kĩnhkam ne kum,

—Mỳj ne ga amã kĩnh? On imã mỳjja'õ jarê ba arỳm amã kungã. Amã ikabên kajgo kêtumrẽx. Metĩndjwỳnh ne arỳm ima, ane.

⁸ Kraja kum tor djwỳnhràm ne nã arỳm Djuão krã'ã kum karõn kum,

—Dja kum akĩnh ga Djuão krã'ã kum apnê, ane. Nhyr kam arỳm kum to nhyr kum kĩnh. Kum kĩnh ne kum mỳjja jarênh mãmđji nhyr arỳm kuma. Ne nã kabên man arỳm Erodjimã kum,

—Dja ga ngômã me angjênh djwỳnhbê Djuãoja ngônh purortikam krã djàn o bỗx ne imã angã, ane.

⁹ Nhyr kam bẻnjadjwỳr rax arỳm kuman kaprĩren amim,

—Je, arỳm ne ba mrãmri kum ikabên jarênh mãmđji nhyr Metĩndjwỳnh arỳm ima. Ba arỳm kam te ije kum, “Kati”, anhỹr prãmje. Ibu'ã me jadjwỳ ne me arỳm mrãmri ikabẻnkumrẽx ma, ane.

Ne kam arým ò àpênhmã kum, “Me kum angã”, ane.

¹⁰ Ne 'ÿr me ano nhym me mebê ijê djà'ÿr mōn arým 'ÿr bōx. Ne kam arým mut krãta.

¹¹ Mut krãtan ngōnh purortikam krã djàn o tēn arým kurerermã kungã. Nhym kumÿn o tēn arým nãmã kungã.

¹² Nhym kam Djuãokôt ba djwÿnh ar 'ÿr tēn 'ÿr bōx. Ne kam Djuão nhĩ mÿn o tēn arým adjà. Ne kam Jeju'ÿr tēn 'ÿr bōx ne kum arē nhym arým kuma.

Kute mebê 5.000o djuw mex.

Mak 6.30; Ruk 9.10; Dju r 6.1

¹³ Nhym kam ate arwãkam ÿr kadjy kàkam nhÿn arým nox ne. Nhym kam me arým arēnh ma. Arēnh man arým krĩrax kurũm kôt mō. Pykakôt ar ibej mō. Ar ibej mō:n arým akàx nhikjêkam Jeju kutêp akuprō.

¹⁴ Nhym Jeju ar ngôkôt mōn arým akàx'ÿr bōx. 'ÿr bōx ne arým kà dji. Nhym kam Jeju arým wabin me krãptĩ: pumũ. Me omũn arým kum me kaprĩ. Kum me kaprĩn arým me kanêo mexo dja.

¹⁵ Meo djan kam arým amykry mex ne. Nhym Jeju kôt ba djwÿnh arým 'ÿr bōx ne kum,

—Arwãkam ne gwaj ar baba nhym arým amykry mex ne. On me krãptĩmã arēn kum, “Me amũ krĩ kryremã mōn djwÿ jamÿn anhō kwÿ krē”, ane. Dja ga ã memã ane, ane.

¹⁶ Nhym arkum,

—Kati. Kwãrĩk wãnh amũ me mōr kêt. Ar ga dja gar memã mÿjja ngã nhym me arým kukrē, ane.

¹⁷ Nhym ar kum,

—Jakam ne djwỳ kubê 5bit ne tep amãnhkrutbit, ane.

¹⁸ Nhyam arkum, “Amrê imã o tẽ”, ane. Nhyam kam ar arỳm 'ỳr o bôx.

¹⁹ Nhyam kam me bôkam ỳrmã memã arê. Ne kam arỳm djwỳ kubê 5mẽ tep amãnhkrutja jamỳ. Amỳn kàjmã kàjkwa pumũn djwỳmẽ tepo Metĩndjwỳnhmã amikĩnh jarê. Kum amikĩnh jarên arỳm djwỳ kokij. Djwỳ kokjêro dja:n mã kôt ba djwỳnh arkum ôro dja. Arkum ôro dja: nhyam ar mã memã ôro mrã.

²⁰ Memã ôro mrã: nhyam kam me kunĩ kukrên arỳm ajne. Nhyam kam ar arỳm aũm karwàno mrã. O mrãn arỳm kaxnokaikam kungij ne o ipu. O ipun arỳm 'ã akre. Kam kaxnokai ipu kubê 12 ne 'ã kàtàm ne dja.

²¹ Be, me my kute krên 'ã akre kubê 5.000. Ne ijukri me niremẽ me prĩre'ã akre kêt. Be, me kunĩ ne me arỳm ô kwỳ krên mex ne arỳm ajne.

Ngô'ã tẽm.

Mak 6.45; Dju r 6.15

²² Nhyam kam Jeju kôt ba djwỳnh arkum,

—Aj mã, kàkam nhỹ. Dja gar ikukãm akàx nhikjêmã rê. Ba 'ỳr me ano gê me mã mỗ, ane. Nhyam ar arỳm kàkam nox ne mỗ.

²³ Nhyam arỳm me krãptĩ'ỳr tẽn memã kum,

—Aje, me on ajmà. Ba on, ane. Ne kam Metĩndjwỳnhmã kabẽn kadjy krãnh'ã tẽn wabi. Nhyam kam arỳm akamàt nhyam ate krãnhkam nhỹ.

²⁴ Nhyam ar kàkam mỗrja arỳm imôti nhipôkri mỗ. Mỗ: nhyam kôk ar kutã àbêr tỳx. Àbêr tỳx nhyam ngô arỳm ar'ã kà japĩno mỗ.

25 Apĩno mō: nhym arỳm òkrẽn'ãnh kà. Òkrẽn'ãnh kàr pydji nhym Jeju arỳm tu ngò rax'ã arkòt tẽ.

26 Ngò'ã arkòt tẽ nhym kòt ba djwỳnh ar arỳm omũ. Ngò'ã tẽmkòt omũn arỳm madjà kretin abenmã kum,

—Ota amrẽ me karõ'õ gwaj bakòt mō, anen arỳm umaje amra.

27 Nhym kam arkum,

—E kum, ba ne ba wãm ar akòt tẽ. On ar akĩnh ne ar atĩn prãm kêt, ane.

28 Nhym Pedru kum,

—Djãm mrãmri gakumrẽx? Ga atẽmkumrẽx jabej amiwỳr ijwỳ ba wãm akudjwa ngò'ã awỳr tẽ, ane.

29 Nhym kum, “Amrẽ iwỳr tẽ”, ane.

Nhym Pedru arỳm Jeju 'ỳr tẽmmã ngòkam ruw ne arỳm ngò'ã tẽ.

30 Ngò'ã tẽn arỳm ngò pumũ. Kòk djàbêr tỳx kute ngò djàkà tỳxkòt omũn arỳm tĩn prãm. Tĩn prãm ne arỳm àr tẽ. Ngòmã àr tẽn arỳm amran kum, “Bẽnjadjwỳr djwỳnh, gop ipytà”, ane.

31 Nhym Jeju on pa 'amỳn kum,

—Aje amim imar rere:kre. Mỳkam ne ga amim, “Djãm mrãmri ne Jeju kute ngò ja mar”, anen amim imar rerekre?

32 Nãm ã kum ane nhym ar arỳm kà'ỳr bõx. Ne kam arỳm wabi. Wabi nhym kòk djàbêr on amikràtan anhikrê ne.

33 Amikràta nhym kàkam ar 'ỳrja arỳm parbê kònkrão nhỳn rax ma:ro nhỹ. Ne arỳm kum,

—Mrãmri abê Metĩndjwỳnh Krakumrẽx, ane.

34 Ne kam ar arỳm akàx nhikjêmã rên kam arỳm kà dji. Ar pykabê Djene'ã kà dji.

³⁵ Nhyṁ kam me arỳm Jeju nokre pumũn amũ memã arẽ. Nhyṁ kam me arỳm bu'ã pyka kunĩkõt me'ỳr me ano nhyṁ me me'ỳr mõ. Me'ỳr mõn memã arẽ nhyṁ me arỳm kuman Jeju'ỳr me punu kunĩo bõx.

³⁶ Nhyṁ me arỳm kum,

—Ba me akà japkreibit kupên arỳm imex ne, ane. Ne me kunĩ kute kupênhja arỳm prĩne mex ne.

15

Tu mỳjja krẽn'ã ujarênh.

Mak 7.1

¹ Nhyṁ kam mebê pardjêumẽ Môjdjê kukràdjà mar djwỳnh krĩraxbê Djeruxarẽ kurũm mõn Jeju'ỳr bõx. Me õ kwỳ krẽn kadjy ne me aminhikra põnho ba. Me kukãmãkjê kukràdjà kõt me we Metĩndjwỳnhmã mex kadjy ne me kum aminhikra põnho ba. 'Ã ne me Jejumã kabên ne kum,

² —Mỳkam ne akõt ba djwỳnh ar me kukãmãkjê kukràdjà mar kêt ne kam amikrà ar o ba? Nãm ar kute aminhikra põnh kêt ne tu aku, ane.

³ Nhyṁ Jeju memã kum,

—Djãm mrãmri Metĩndjwỳnh kukràdjà kõt ne ga me me akukãmãkjê kukràdjà ja jarẽ? Kati. Atemã. Ga me atemã akukãmãkjê kukràdjà ja'ã ano tỳx ne Metĩndjwỳnh kukràdjà mar kêt. Ne kam arỳm kam amikrà ar o aba.

⁴ Ba me amã arẽ gar ama. Metĩndjwỳnh ne me bakukãmãremã 'ã karõn memã kum, “Me amã abãmmẽ anã jabên ar kabên ma”, ane. Ne ajte memã kum, “Me'õ arỳm bãm'ã nàr nã'ã, ‘Gê Metĩndjwỳnh o ajkê’, anhỳr jabej gê me tu kubĩ”, ane.

Me kum bãmmẽ nã ar abêmã ne Metĩndjwỳnh ã me bakukãmãremã ane.

⁵ Nhy m be, djãm me ga ne ga me amã abãmmeãnã jabê? Kati. Ga me akukràdjà kôt arĩk memã kum, “Me ajõ godja anã nãr abãm mỳjja'ã ajwỳr jabej. Ne aje kubê anhõ mỳjja nê prãm jabej kum, ‘Be, ba te ije amã õrmã. Aje mỳjja 'ã ijwỳr ba arỳm o Metĩndjwỳnh nhõ mỳjja. Kam ba te ije amã õrmã’, ane. Dja ga me ã kum anen arỳm kubê nê nhy m kam arỳm pijãm ne”, ane.

⁶ Ga me aje ã memã 'ã karõo anhỹrkam arỳm me nãmẽ bãmbê õdjy'ã memã adjãpnêho aba. Me kum ar abê kêt'ã memã adjãpnêho aba. Metĩndjwỳnh te memã 'ã karõn memã kum,

“Me amã abãmmeãnã jabên ar kabên ma”, ane.

Nãm te memã ane ga me arỳm Metĩndjwỳnh kabên jao me kukràdjà kajgon kupa'ã memã akukràdjà punu ja jarên arỳm nãmẽ bãmbê õdjy'ã memã adjãpnêho aba.

⁷ Me ga ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metĩndjwỳnh mar mexo aba. Mrãmri ne me bakukãmãre Idjaij me ajã kabên ne. Nãm Metĩndjwỳnh kukwakam me ajã me bakukãmãremã kum,

⁸ “Be, me ja ne me arĩk 'êx ne ajkwa kajgokam imã imex jarêho ban õkre kadjwỳnhbê jãm ate ibê krãn ba.

⁹ Ne arĩk imã irax jarênh kajgoo ban 'êx ne me ta kukràdjà'ã memã kum, ‘Metĩndjwỳnh kukràdjà’, anhỹro ba.”

Nãm ã Idjaij me ajã ane ga me akamingrãnyre ajêx ne akukràdjà kajgoo Metĩndjwỳnh kukràdjàn

memã arênho aba. Mrãmri ne me ajã arênhkumrêx. Nãm Jeju ã mebê pardjêu arkum ane.

¹⁰ Ne kam amiwÿr me krãptĩ 'uw ne memã kum, —Ë, dja ga me akunĩ iman ikabên markumrêx.

¹¹ Me kute apÿnh mÿjja'ã memã kum, “Ja dja ga ãm omũ. Dja ga krên arÿm ajaxwe”, anhÿro ba. Nhyim be, djãm me'õ mÿjja 'õ krê nhyim Metĩndjwÿnh arÿm kum, “Ja ne ga krê. Arÿm ajaxwe”, ane? Kati. Me kabên punukam ne memã axwe jarê. Me àkĩnhĩkam ne memã arê. Me ari prõ, mjên kupa'ã kurê bakam ne memã arê. Me 'êxnhĩkam ne memã arê. Apÿnh axwe 'õkam ne Metĩndjwÿnh memã axwe jarê. Nãm ã Jeju memã ane.

¹² Kam kôt ba djwÿnh ar 'ÿr bõx ne Jejumã kum, —Ë, mebê pardjêu kute akabên markam arÿm ngryk ne, ane.

Nhyim me'ã arkum,

¹³⁻¹⁴ —Ga, me no rã ne me amikukãm rĩt kêtja pumũ. Kam me kute amipry mar kêt. Kam godja me no rã me no rã japrõ kute meo ba jabej nhyim arÿm amẽ kre'õkam tÿm. Mebê pardjêu ne me kute me uràk. Nãm me 'êx ne memã, “Ba ne ba ije Metĩndjwÿnh mar”, anhÿro ba. Nhyim be, kati. Me kute mar kêt. Ne kam te memã Metĩndjwÿnh'ã ujarênh ar ba nhyim me adjwÿnhdjwÿ kute Metĩndjwÿnh mar kêt. Mebê pardjêu 'êx ne kute memã anhÿro bakam dja Ibãm arÿm memã o pãnh ne me biknor tokry djàkam me kumê kute mrãmri ne me kute 'ê kadjar ne rũm mênh pyràk. Kwãrĩk wãnh me rã'ã. Nãm ã Jeju mebê pardjêu'ã ane.

¹⁵ Nhyim Pedru kum,

—Nã gãm ar imã, “Djãm me mỳjja 'õ krẽ nhym Metĩndjwỳnh kum, ‘Ja ne ga krẽn arỳm ajaxwe’, ane? Kati”, ane. Tãm ne ga arẽ nhym ar ibê bipdjur rã'ã ne. Mỳj'ã ne ga akabẽn jarẽ? Ar imã arẽ bar kuma. Nãm ã Pedru Jejumã ane.

¹⁶ Nhym Jeju arkum,

—Djãm ar gadjwỳ ar aje mỳjja mar kêt rã'ã?

¹⁷ Mỳjja me kute krẽn ne me tikkambit wangij. Ne kam atykmã arỳm apôx.

¹⁸ Nhym be, me ajkwa kurũm me kabẽn punu apôxja ne me kute amim mỳjja'ã karõ djà kurũm apôx. Kam Metĩndjwỳnh arỳm memã axwe jarẽ.

¹⁹ Me kute amim mỳjja'ã karõ djakam amim mỳjja punu'ã karõn arỳm me kurũm apôx.

Nãm me kute me par'ã amim karõ.

Ne kute me prõ puro nàr me mjên puroo àkĩnh ne ro'ã ikwãja'ã amim karõ.

Ne prõ djwỳnh nàr mjên djwỳnh kupa'ã kurẽ'ã amim karõ.

Ne kute mỳjjao àkĩnh'ã amim karõ.

Ne memã 'êx'ã amim karõ.

Ne kute Metĩndjwỳnh japrỳ'ã amim karõ.

²⁰ Me axweja kunĩ ne me kurũm apôx nhym Metĩndjwỳnh arỳm memã axwe jarẽ. Nhym be, me kute aminhikra põnh kêt ne kute õ kwỳ krẽn ja ne Metĩndjwỳnh kute memã axwe jarẽnh kêt. Djãm ar aje ja mar kêt? Nãm ã Jeju kôt ba djwỳnh arkum ane.

Me'õ nire bajtem kute tu amim kamnhĩxkumrẽx'ã ujarẽnh.

Mak 7.24

²¹ Ne kam Jeju arỳm mebê tẽ. Tẽ:n kam krĩraxbê Xirumẽ Xidõ bu'ã pyka'ỳr bôx.

²² Nhym pykabê Kanaãkam me'õ nire pyka wãkam ar ba. Mebê idjaer ne me wão me bajtem. Me'õ nire kam ar ban arÿm Jeju'ÿr bõx. Ne kam kaj bê kum,

—Bênjadjwÿr djwÿnh, Dawi tãmdjwÿ, gop amã ikaprĩ. Me karõ punu ne ari ikrao bikêno ba, ane.

²³ Nhym tu kubê anhikrên itõ ne. Nhym kõt ba djwÿnh ar 'ÿr bõx ne kum,

—Dja ga amũ ano gê tẽ. Nãm ari gwaj bakõt àmra tẽ, ane.

²⁴ Nhym arkum,

—Djãm me bajtem'ÿr ne Metĩndjwÿnh ijano ba tẽ? Kati. Mebê idjaer'ÿr ne ijano ba tẽ. Mebê idjaer ne me kute mrãmri ne mrykĩ'ãtomti no biknor pyræk ne ate ar ba. Me ate ar ba ja'ÿr ne ijano ba tẽ, ane.

²⁵ Nhym kam arÿm ni bajtemja 'ÿr bõx. 'ÿr bõx ne arÿm parbê kõnkrão nhÿn ra:x man kum,

—Bênjadjwÿr djwÿnh gop ikõt o kangõn ikrao mex, ane.

²⁶ Nhym õ mebê idjaer'ã me prĩre jakren kum,

—Nok ba ren rop kraremã me prĩre nhõ djwÿ rẽ nhym ren kam punure, ane. Djãm mrãmri ne djwÿ'ã ajarẽ? Kati. Kute meo mex djà'ã ne djwÿ jakren kum 'ã ajarẽ. Bir, Jeju ne jakam kute me bajtemo mex prãm kêt. Õ mebê idjaer'ÿr ne Metĩndjwÿnh Jeju jano. Kute õ mebê idjaerbit kumrẽxo mexo bamã. Kam ne nimã kum,

—Nok ba ren rop kraremã me prĩre nhõ djwÿ rẽ nhym ren kam punure, ane.

²⁷ Nhym nija arÿm amim,

—Ijã ne rop krare jarẽ, anen arÿm kum,

—Tukwa, mrãmri Bênjadjwÿr djwÿnh. Kõt ne ga arẽ. Nhym be, godja wãnh õ wÿnh nhõ pĩponh

krakri djwý jaũm rôrôk. Aũmbit dja rop krare kukrê. Kam gop badjwý ibê rop krare pyrâk tu imã ikrao mex, ane.

²⁸ Nhyim Jeju kum,

—Me'õ nire, ga ne ga tu amim ikamnhĩx me:xkumrêx. Akabên kôt ne ba arým akrao mex, ane. Nhyim myt tãmkam kra arým mex ne.

Kute mebê 4.000o djuw mex.

Mak 8.1

²⁹ Nhyim kam Jeju arým pyka ja kurũm tẽn imôtibê Garrêja'ýr tẽn 'ýr bôx. Ne kam arým krãnh'ã tẽn wabin nhỹ.

³⁰ Nhyim me krãptĩ: arým 'ýr bôx. Nãm me 'ýr me punuo môn 'ýr meo bôx. Me mrãnh kêtme me no rãmê me kabên kêtme apýnh me kukràdjà punumê apýnh me punu djà 'ôdjwý krãptĩ:ja ne me 'ýr meo môn meo bôx ne Jeju parbê me adju:w nhyim arým meo mex ne.

³¹ Jeju meo mex nhyim me krãptĩ: arým me omũ. Me kabên kêt arým kabên mex. Me apýnh kukràdjà punu arým kukràdjà mex ne. Me mrãnh kêt arým mrãnh mex ne. Me no rã arým rĩt mex ne. Nhyim me arým me omũn te kute marmã mekam no tyn kumex. Ne kam arým mebê idjaero ba djwýnhmã rax jarê. Metĩndjwýnhmã rax jarêho kume:x.

³² Nhyim kam arým amiwýr kôt ba djwýnh ar ku'uw nhyim ar bôx nhyim arkum,

—Imã me krãptĩ:ja kaprĩ. Me iro'ã krĩ'ã arým akati amãnhkrut ne ikjêkêt apêx. Ne kam arým me õ mýjja kêt. Nok ba ren me kum prãmcam ren amũ me ũrkwãmã me ano nhyim ren pry konenh ren me arým rerekre nhyim ren tyk djà me kupa, ane.

³³ Nhyim kôt ba djwýnh ar kum,

—Kapôt kukrit jakam ne gwaj te me krãptĩ:ja kadjy djwỳ kume:x prãmje. Mỳj got gwaj me kadjy nẽ? ane.

³⁴ Nhyim Jeju arkum,

—Mỳj ne ar anhõ djwỳ kute? ane. Nhyim ar kum,

—Djwỳ kubê 7. Tepprãredjwỳ ngrêre, ane.

³⁵ Nhyim kam arỳm me krãptĩmã 'ã karõn kum,

—Pykabê dja ga me nhỹ, ane. Nhyim me kam arỳm nhỹ.

³⁶ Nhyim kam arỳm djwỳ kubê 7 jamỳn tepprãre jamỳn o Metĩndjwỳnhmã amikĩnh jarẽ. Ne kam kokij ne mã kõt ba djwỳnh arkum kungã nhyim ar mã me krãptĩmã adjuw.

³⁷ Nhyim kam me kunĩ kwỳ krẽn arỳm ajne. Nhyim kam me arỳm aũm karwàn kaxnokaikam kungij. Kungij nhyim arỳm kaxnokai ipubê 7 ne 'ã kàtàm.

³⁸ Be, me my kubê 4.000 ne õ kwỳ krẽ nhyim me niremẽ me prĩre'ã akre kêt.

³⁹ Nhyim kam arỳm amũ me anon kam kà'õkam nhỹ. Ne kam nox ne pykabê Madara'ỳr mõn 'ỳr bõx.

16

Kute kàjkwa kurũm mỳjja'õ nhipêx'ã me kum à'wỳr.

Mat 12.39; Mak 8.11

¹ Nhyim mebê pardjêumẽ mebê xadjudjêumẽ Jeju'ỳr bõx ne mrãmri kubê Metĩndjwỳnh Krakumrêx jabej kum,

—Goja kàjkwa kurũm mỳjja pumũnh kêt'õ nhipêx bar omũn kõt ama, ane.

² Nhyim memã kum,

—Arým myt djàrmã nhym myt ngjêx djàkam kàjkwa kamrêk. Ga me kam 'ã abenmã kum, “Dja kryrà m kàjkwa mex”, ane.

³Nâr, arým myt katormã nhym myt apôx djàkam kàjkwa kamrêk ne kakrã kumex ga me kam 'ã abenmã kum, “Akati jakam dja na kumex”, ane. Me ga ne ga me amijo ajêx ne amijo Metĩndjwýnh mar mex. Aje kàjkwa mex mar nâr aje kàjkwa punu mar. Mýkam ne ba me akam ar ibari mýjja pumũnh kêt kwý nhipêx ne me amã mýjjao amirĩto iba ga me ja mar kêt ne? Ga me omũnh kajgon amim, “Je tô mýj'ã”? anhýr kajgon mar kêt kumrêx.

⁴Me ga akamingrãnyre ne ga me ajaxwen mýjjakôt ari Metĩndjwýnhbê amijo akêxo aba. Ga, me kwý kute kum prõ djwýnh kĩnh ngriren kute mebê prõo àkĩnho baja pumũ. Me gadjwý ne ga me amã Metĩndjwýnh kĩnh ngriren ari kubê amijo akêxo aba. Ne kam me aje omũnh kadjy ije me amã mýjja pumũnh kêt nhipêx jabej. Djãm kam ije me amã ipêxmã? Kati. Ije me amã ipêx me aje omũnh prãm kêt kumrêx. Dja ba ï amijo Metĩndjwýnh kukwakam ujarênh djwýnhbê Djônaj pyræk. Dja ga me jabit pumũ, ane. Tyk ne akubyn tĩn'ã ne ã Jeju memã ane. Ne kam arým mebê akêx ne mã tẽ.

Djwý nhigot djà'ã ujarênh.

Mak 8.14

⁵Ne kam ar imôti'ã rên akàx nhikjê mã bôx. Nhym kôt ba djwýnh ar djwýo amak kêt katin arým Jejumã arẽ.

⁶Nhym arým me kukràdjà kajgo kôt ar amijo ba kêt kadjy arkum kabên ne arkum,

—Ga, me kute djwỳ nhigot djà djwỳ djômkam kapĩnja pumũ. Nhyim arỳm djwỳ tỳx me:x ne. Ar gadjwỳ dja gar me kukràdjà man kôt ar amijo aban arỳm ajaxwe mex ne. Mebê pardjêu kukràdjà nàr mebê xadjudjêu kukràdjà dja gar aman kôt ar amijo aban arỳm ajaxwe me:x ne. Ar amijã ano tỳx ne me kukràdjà mar kêt ne kôt ar amijo aba kêt. Nãm ã Jeju nêje ar kukràò ane.

⁷ Nhyim kam ar ari 'ã aben kukij ne arĩk abenmã kum,

—Gwaj baje djwỳ byr kêt kam ne ã gwaj bamã ane, ane.

⁸ Nhyim Jeju arỳm ar kabên man arkum,

—Ar aje amim imar ngri:re. Mỳkam ne gar aben kukij ne abenmã kum, “Gwaj baje djwỳ byr kêt kam ne ã gwaj bamã ane”, ane?

⁹ Djãm ar aje mỳjja mar kêt rã'ã? Mỳj'ã ik-abên kute amijakreja djãm aje mar kêt rã'ã? Ar akubyn amijo tẽn ije djwỳ kubê 50 mebê 5.000o djuw mex'ỳr amijo bôx. Mỳj ne ar aje djwỳ janhy karwànhkam kaxnokai ipu kuten 'ã kàtàm ne?

¹⁰ Ar akubyn amijo tẽn ije djwỳ kubê 70 mebê 4.000o djuw mex'ỳr amijo bôx. Mỳj ne gar aje djwỳ janhy karwànhkam kaxnokai ipu kute? Ga, djwỳ kume:xo ije meo djuw mexja pumũ. Djãm arỳm ne gar o ajamak kêt kati?

¹¹ Djãm djwỳ'ã ne ba ar amã arê? Djãm 'ã ne ba ar amã, “Ari amijã ano tỳx. Kwãrĩk wãnh mebê pardjêu kukràdjà, nàr mebê xadjudjêu kukràdjà, kute djwỳ nhigot djà pyràk kwãrĩk wãnh kôt ar amijo aba kêt”, ane? Kati. Djwỳ'ã ije ar amã ja jarênh kêt. Mỳkam ne gar aje ja mar kêt? Nãm ã Jeju arkum ane.

¹² Nhyam kam ar arým kuma. Kute Ar kubê me kukràdjà puma. Kute Ar kubê mebê pardjêumê mebê xadjudjêu kukràdjà puma. 'Ă ne djwý nhigot djà amijakre. Tãm ne ar arým jakam kuma.

*Pedru kute Jejumã Běnjadjwýrbê kumkati jarěnh.
Mak 8.27; Ruk 9.18*

¹³ Be, Piripi nhõ krĩraxbê Xedjare bu'ã ne apýnh me õ krĩ djari. 'Yr ne Jejumê kôt ba djwýnh ar mō. Ar 'yr mōrkôt nhyam Jeju arkum,

–Ě, ar imã ijã me ujarěnh jarě ba kuma, ane.

¹⁴ Nhyam ar arým kum,

–Nãm me kwý ajã, “Ngômã me angjěnh djwýnhbê Djuão. Ta ne akubyn tĩn ne ar ba”, ane. Nhyam me kwý ajã, “Me bakukãmãre Erij. Metĩndjwýnh kukwakam ujarěnh djwýnh raxbê Erij”, ane. Nhyam me kwý ajã, “Me bakukãmãre Djermi. Metĩndjwýnh kukwakam ujarěnh djwýnhbê Djermi”, ane. Nhyam me kwý ajã, “Me bakukãmãrekam Metĩndjwýnh kukwakam ujarěnh djwýnh ar 'õ.” Nãm me ã abenmã ajã ane. Nãm ã ar Jejumã ane.

¹⁵ Nhyam ajte arkum,

–Ne ar gadjwý mã ne gar imar on? Mýj'ã ne gar ijakre? ane.

¹⁶ Nhyam Pedru kum,

–Abê me inhõ Běnjadjwýrbê kumkatibê Kritu. Abê Metĩndjwýnh tĩn ne ar baja Kra, ane.

¹⁷ Nhyam Jeju Pedrumã kum,

–Ximão, Djônaj kra. Djãm pykakam me'õ ar ba ne amã ijarě ga ima? Kati. Kàjkwakam Ibãm ne amã ijo amirĩt ga ima. Kam ne ga akĩ:nhkumrěx ne.

18 Ga ne ga imã, “Abê me inhõ Bẽnjadwÿrbê kumkatibê Kritu. Kadjy ne Metĩndjwÿnh ajano ga bôx. Ga abê Metĩndjwÿnh tĩn ne ar baja kra”, ane. Ba amã arê ga ama. Ga abê Pedru. Mrãmri, kẽn'ã ne anhidji amijakre. Akabẽn mex jakôt ne ga arÿm atÿx ne aje kẽn pyræk. Dja me akudjwa ã amim imaro ane ba arÿm amim me utà nhym me arÿm akudjwa tÿx kute kẽn tÿx pyræk. Me kute amim imar kunĩja dja me tÿ:x nhym arÿm Xatanaj nhõ me àpênh te kute meo àpanhmã ne te kute me biknor tokry djækam meo biknormã.

19 Dja ga aje mrãmri ne me'õ kute bẽnjadwÿr nhõ kikrekam o kajkep djào ba pyræk. Me'õ kikre'ã kuta nhym me arÿm wadjà nàr kikre'ã ijê tÿx ne arÿm mebê aptà nhym me àr kêtikumrêx. Aje me'õja pyræk. Dja me amim imar kêt ga arÿm mebê aptà. Nhym kam kàjkwakam Ibãmdjwÿ arÿm akôt amikabẽn djin arÿm mebê aptàn amim me utàn kêt ne ar meo ba kêt. Nàr, dja me amim ima ga memã kum, “Ajrã. Kôt ar aba”, ane nhym kàjkwakam Ibãmdjwÿ arÿm akôt amikabẽn djin memã kum, “Ajrã. Ikôt ar aba”, anen arÿm amim me utàn ar meo ba. Nãm ã Jeju Pedrumã ane.

20 Ne kam amijã kôt ba djwÿnh arkum karõ. Metĩndjwÿnh ne arÿm mebê idjaer kadjy Jeju'ã Bẽnjadwÿrbê kumkati mẽ. 'Ã ne me kum Kritu jarê. Nãm amijã arkum karõn arkum,

—Kwārĩk wānh me'õmã kum, “Jejubê ne Kritu. Kubê ne me banhõ Bẽnjadwÿrbê kumkati”, anhyr kêt. Nãm ã Jeju arkum ane.

*Amikukãm amityk'ã ujarênh.
Mak 8.31; Ruk 9.22*

21 Ne kam ja nhjukri arÿm kôt ba djwÿnh arkum,

—Krîraxbê Djeruxarêkam itokry kumexmã ne Metîndjwÿnh ijano ba arÿm 'ÿr itêmmã. Dja ba kam bôx nhym mebêngêtmê me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bënjadjwÿrmê Môjdê kukràdjà mar djwÿnhmê ijo bikênh kumex nhym me arÿm ibĩ. Nhym ijã akatin akatin akati ba akubyn itĩn ne, ane.

22 Nhym kam Pedru arÿm Ar kubê Jejuo tẽn ar kàxã nêje kum bën tÿxmo krax ne kum,

—Bënjadjwÿr djwÿnh, gop gê Metîndjwÿnh kum akapri. Djãm ga dja me abĩ? Arkati, ane.

23 Nhym Jeju akêx ne Pedrumã kum,

—Arÿm akabên kute Xatanaj kabên pyræk. Amũ imã akre rax ne dja. Aje Metîndjwÿnh bê ijo akêx prãm pyræk. Metîndjwÿnhkôt adjumar kêt. Me kum ikĩnh kêtja kôt ne ga adjumar djà dji, ane.

24 Nhym kam Jeju kôt ba djwÿnh arkum,

—Gêdja gar ajõ mã ikôt abikamênh prãm jabej kwãrĩk wãnh amidjwÿnhbit mar kêt. Dja ga amim, “Djãm ba ije amijo ikĩnhmã? Kati”, ane. Dja ba ityk kadjy inhõ pĩte'y mÿn itokry:. Dja ga ijã amijakren aje anhõ pĩte'y mÿnh mãn pràbê amã atokry pyma kêt ne amã ijabê rã'ã ne mã ikôt ajkamê.

25 Me kute amidjwÿnhbit mar ne me kum tokry pyma, me tãm gêdja me tyn kam ijukri me biknor tokry djækam tẽ. Nhym be, me kum ijabêkumrêx ne kute amidjwÿnhbit mar kêt nhym me kute me bĩn jabej me tãm gêdja me amiptàn ar tĩn ne ba rã'ã: rã'ã ne.

26 Ne ren me'õ pykabê mÿjja mexja kunĩ, nêkrêx kunĩja ren ari o atom ne o ban kam ren ty. Je,

mã dja kam nê? Kati, nãm ren ty nhym ren ò nêkrêxja ren wãnh kumex. Nhym mỳj pãnh ne ne ren Metĩndjwỳnhmã arê nhym ren akubyn o tĩn nhym ren kum amijo pãnh? Arkati. Dja te kum pãnh jarê nhym akubyn o tĩn prãm kêtikumrêx.

²⁷ Ba ije amijo inhĩ ne me'ỳr irwỳk dja ba Ibãm jadjênhmê umao ipyma:n me'ỳr bôx. Kadjy mrãnh djwỳnh pyma:mê ro'ã me'ỳr bôx. Ne kam me ĩ pỳnhkôt me kunĩmã o pãnh ne. Me axwe kôt nàr me kute katàt amijo ba kôt memã o pãnh ne.

²⁸ Ba ar amã arê. Ije amijo inhĩ ne ar awỳr ibôx. Ibãm dja ijã bẽnjadwỳr rax mẽ. Dja ba bôx ne ipymao ar apytàn ar ar ajo iba. Dja gar adjãmja akwỳ atĩnri iraxkôt ipumũ, ar akadjy ibẽnjadwỳr rax ne ipymakôt ipumũ. Mrãmri ne ba ikabênja. Nãm ã Jeju arkum ane.

17

Kute amijo atemã'ã ujarênh.

Mak 9.2; Ruk 9.28

¹ Jeju memã ane nhym kam ar'ã akati amãnhkrut ne amãnhkrut ne amãnhkrut apêx. Nhym kam Jeju arỳm Pedrumê Xijagumê Djuão ar aprôn aro tẽn krãnh prêkti'ã aro wabin ate ar ro'ã me kàxã dja.

² Ne kam arỳm ar kabem amijo atemã. Ne nokre jadjênh kute myt jadjênh pyràk. Nhym ò kubêkà arỳm aka:n kam adjê:nh.

³ Nhym kam me bakukãmãrebê Mỏjdjênmê Erijmê arỳm arkum amijo amirĩt ne. Ar Jejumê abenmã ujarênh dja nhym ar arỳm ar omũ.

⁴ Nhym kam Pedru Jejumã kum,

—Bēnjadjwÿr djwÿnh, jakam arÿm gwaj bakĩnhkumrêx. Amã kĩnh jabej dja bar ar amã kikre kryre nhipêx. Dja bar amã 'õ nhipêx ne Môj djêmã 'õ nhipêx ne Erijmã 'õ nhipêx, ane.

⁵ Nãm kum kabēno dja nhym kakrã jadjēnh arÿm ar nokrekam kato. Ar nokrekam katon arÿm ar kuno. Nhym ar aêrbê Metĩndjwÿnh kakrã kurũm kabēn nhym ar kabēn ma. Nhym arkum,

—Ikra ne wã. Imã abê:kumrêx. Ba kam kam ikĩnhkumrêx. Tãmwã dja gar kabēn man kôt ar amijo aba, ane.

⁶ Ar kabēn ja man arÿm madjã kreti. Madjã kretin tu mÿrbê tÿm ne nõ.

⁷ Nhym Jeju ar'ÿr bôx ne ar kupēn arkum,

—Kàjmã ar dja. Kwãrĩk wãnh ar atĩn prãm kêt, ane.

⁸ Nhym ar kàjmã rĩt nhym arÿm Jeju pydjibit dja nhym ar omũ. Arÿm ne Môj djê ar ar aêrbê mã tēn arÿm amirĩt kêt ne.

⁹ Nhym kam ar arÿm krãnh prēkti'ã rwÿk tē. Rwÿk tē nhym Jeju arÿm arkum 'ã karõn arkum,

—Ar aje ipumũnhja kwãrĩk wãnh on me'õmã 'ã adjujarēnh kêt. Ba ije amijo inhĩja ityk ne akubyn itĩnkambit dja gar 'ã ajarē, ane.

¹⁰ Nhym kôt ba djwÿnh ar Erij jabej Jeju kukij ne kum,

—Mÿkam ne Môj djê kukrãdjã mar djwÿnh memã kum, “Erij kumrêx dja bôx nhym kam Metĩndjwÿnh ar meo ba”, ane? Mÿkam ne me memã ja jarē? ane.

¹¹ Nhym Jeju arkum,

—Be, mrãmri, gēdja me'õ kute Erij pyrãk kumrêx bôx ne akubyn Metĩndjwÿnh'ÿr me kunõ akēx ne. Meo akēx nhym me arÿm amim maro ba.

12 Ba ar amã arẽ gar ama. Me'õ kute mrãmri ne Erij pyræk arým bôx nhym me kute mar kêt ne arým amikĩnhje o bikẽnho ba. Badjwý ije amijo inhĩ dja me ijo bikẽnho ba ba itokry ne, ane.

13 Nhym kam kôt ba djwýnh ar amim,

—Be, ngômã me angjênh djwýnhbê Djuã'oã ne ar imã ane, ane.

Me karõ punumã àkjêr.

Mak 9.14; Ruk 9.37

14 Kam Jeju ar arým krãnh'ã rwýk tẽ. 'Ã rwýk tẽ:n arým me krãptĩja'ýr bôx. Nhym kam me'õ 'ýr bôx ne parbê kõnkrão nhýn

15 kum,

—Bẽnjadjwýr djwýnh, amã ikra kaprĩ. Ikra ibê tyk ar ban amijo bikênh krãptĩ. Nãm mã tyn kuwykam rôrôk ne ngôkam nox.

16 Nã bãm akôt ba djwýnh ar'ýr o bôx nhym ar te kute o mexmã o ane, ane.

17 Nhym kam Jeju me'ýr akêx ne memã kum,

—Je, me akamingrãny aje amim ikamnhĩx kêtumrêx ne ajaxwe. Mýj dja ijã akati, akamát kô kute ba me akam arek ar iba? Nã bãm me awýr bôx ga me ajamakkre kêtumrêx ne prĩne akabẽno ikaty. Nã bãm te amiwýr me akam ama ga me arĩk ar aba, ane. Ne kam bãmjamã kabên ne kum,

—Amrẽ akrao tẽ, ane.

18 Nhym arým 'ýr o tẽn o bôx nhym Jeju arým kum akij. Me karõ punu kute kra bôktio bajamã akij nhym arým kum iren kurũm katon mã tẽ. Nhym arým myt tãmkam mex ne.

19 Nhym kam Jeju tẽn ate dja nhym kôt ba djwýnh ar arým 'ýr bôx ne kum,

—Mÿkam ne bar te: ije me karõ punu kujaêkmã o ane? ane.

²⁰ Nhyim Jeju arkum,

—Djãm ar aje kujaêk kadjy tu amim Metĩndjwÿnh kamnhĩxkumrêx? Kati. Ar aje kadjy tu amim kamnhĩxkumrêx kêt. Dja gar tu amim kamnhĩxkumrêx. Be, me kute tu amim Metĩndjwÿnh kamnhĩxkumrêxkam me kute rerekre pyræk. Ga, pidjôbê motadu 'ydwÿ ngri:ren rere:kreja pumũ. Nhyim be, kati. Motadu 'y arÿm krekam ingrôt ne abatàn ne kam arÿm abatà:nh ne. Ar gadjwÿ dja gar tu amim Metĩndjwÿnh kamnhĩxkumrêx ne kam kute arerekre pyræk nhyim arÿm ar amã mÿjja jabatàn nhipêx. Kute mÿjja rÿnh kunĩ nhipêx mar. Gar ren kadjy tu amim Metĩndjwÿnh kamnhĩxkumrêx ne ren krãnhjamã kum, “Krãnh, amũ ajkamê”, ane nhyim ren arÿm amũ ajkamê. Djã ne gar ren te aje mÿjja 'õo anhÿrmã? Kati. Ne gar ren apÿnh mÿjja kadjy tu amim Metĩndjwÿnh kamnhĩxkumrêx nhyim ren arÿm ar amã ipêx ne. Nhyim be, kati. Ar aje tu amim kamnhĩxkumrêx kêt. Mrãmri ne ba ar amã ja jarênhkumrêx.

²¹ Nhyim be, me karõ punu kute bôktio baja mebê tÿ:x. Me kute Metĩndjwÿnhmã o à'wÿr ne kum amijajburkambit arÿm apôx. Nãm ã Jeju arkum ane.

²² Nhyim kam ar arÿm pykabê Garrêjakam ar ba. Nhyim kam Jeju arkum,

—Ba ije amijo inhĩ dja me'õ ibê amijo akêx ne memã ikanga.

²³ Nhyim me kam arÿm ibĩ. Nhyim ijã akatin akatin akati ba akubyn itĩn, ane. Nhyim kam kêt

ba djwỳnh ar arỳm kaprĩre ne.

Pi'òk kaprĩo atom djwỳnh'ã ujarẽnh.

²⁴ Nhyam kam ar krĩraxbê Kapana'ỳr tẽn 'ỳr bôx. Nhyam kam pi'òk kaprĩo atom djwỳnh ar ba. Ar kute Metĩndjwỳnh nhõ kikretio mex kadjy pi'òk kaprĩo atomo ba. Ne kam ar Pedru'ỳr bôx ne Jeju jabej kukij ne kum,

—Djãm ar anhõ ujarẽnh djwỳnh kute Metĩndjwỳnh nhõ kikreti kadjy memã pi'òk kaprĩ nhõrmã? ane.

²⁵ Nhyam arkum,

—Nà. Dja ar amã kungã, ane. Ne kam kikremã wadjàn Jeju'ỳr bôx ne amikabẽn mar tòràam nhyam Jeju kumrẽx kum,

—Ximão, mỳj ne ga kam mar on? Mỳj xêbê gêdja pykakam me bẽnjadjwỳr pi'òk kaprĩo atomo ba? Pi'òk kaprĩbê ìpôxuo atom nàr pi'òk kaprĩbê kributuo atom. Mỳj xêjabê dja o atom? Djãm ta kra Ar kubê dja o atom nàr djãm ò àpênh kajgobê o atom? ane.

²⁶ Nhyam Pedru kum,

—Ò àpênh kajgobê dja pi'òk kaprĩo atom, ane.

Nhyam Jeju kum,

—Mrãmri, ò àpênh kajgobê dja o atom. Kute kra Ar kubê pi'òk kaprĩo atom kêt.

²⁷ Bir be, gu babê Metĩndjwỳnh kra. Kam Metĩndjwỳnh gu babê pi'òk kaprĩo atom kêt. Gê te gu babê pi'òk kaprĩ byr kêt gu ba dja gu tu o atom djwỳnh arkum kungã. Metĩndjwỳnh nhõ kikreti kadjy o atom djwỳnhmã kungã. Gwaj ren arkum òr kêt nhyam ren me abenmã gwaj bajã kabẽ:n ne. Aje, imôti'ỳr dja ga tẽn 'ỳr bôx. Ne kam kum anhõ

kadjàt mē. Dja tep'õ kumrēx 'ã wajêt ga o wabin abyn ajkwa pôt. Ajkwakam dja ga ngônphonho pi'ók kaprī pumũ. Tãm dja ga aby gu amikadjy arkum kungã, ane. Nhyam kam arým ã anen arým arkum kungã.

18

Ar kute amirax jabej Jeju kukjêr.

Mak 9.33; Ruk 9.46; Pir 2.3; Ped k 5.5

¹ Nhyam kamã kôt ba djwýnh 'õdjwý ar 'ýr bôx ne kukij ne kum,

—Kàjkwakam Bēnjadjwýr djwýnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo bakam nhýnh ar ijõ dja bar iraxo aben jakre? ane.

² Nhyam amiwýr me'õ prīre 'uw nhyam 'ýr bôx nhyam ar ipôkri kudja.

³ Ne arkum,

—Dja gar on amirax jabejja kangan amijo angriren amijo akàtàm. Amijo angrire kute me prīre pyràk. Godja gar amirax jabej rã'ã djãm kàjkwakam Bēnjadjwýr djwýnh kôt ar abamã? Kati. Kàjkwakam Bēnjadjwýr djwýnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo bakam kôt ar aba prãm kêtumrēx. Mrãmri ne ba ar amã ja jarēnhkumrēx.

⁴ Kam me kute amijo ngrire kute me prīre ja pyràk tãm ne raxo kute me kunī jakrenh. Kàjkwakam Bēnjadjwýr djwýnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo bakam ne raxo kute me kunī jakrenh.

⁵ Nhyam kam me kute ikukwakam kum me prīre kute ja pyràk kīnh, kum me'õ kàtàmja kīnh ne kam arým badjwý kum ikīnh.

⁶ Nhyim be, me'õ kute me prĩre pyræk ne ajbir kute amim imar ny nhyim kam ren ate me'õja axwe'ã kum apnê nhyim ren arým kôt axwe nhyim kam ren pãnh me mut'ã kênpoti nhô, kute kum axwe'ã àpnênh djwýnhja mut'ã ren kên jabatành nhô ne ren ngônhmã kumê, ngô jabatành nhipôkri kumê nhyim ren ngô kubĩ. Ja ne kàjbê tokry. Tokry ngrire. Nhyim be kati, dja prĩne Metĩndjwýnh o ajkê nhyim tokry ra:x ne.

⁷ Ý, watĩ:re. Pykakam me kute me axwe'ã memã àpnênhja dja me tokry ra:x ne. Mrãmri dja me axwe'ã memã àpnênh ba. Nhyim be, kute 'ã memã àpnênh djwýnhja watĩ:re. Dja tokry ra:x ne. Nãm ã Jeju arkum ane.

⁸ Ga, me kute apýnh amikukràdjào àpênh jaxwe prãmja pumũ. Ar kute àpênh jaxwe krã'yrn kangamã ne Jeju Ar kubê axwe pyman arkum,

—Ne ga ren ar ajaxwe kadjy anhkra nhikjêo aje mýjja punu kupênh prãm nàr ar apar nhikjêo mýjja punu'ýr amrãnh prãm mýj ne gar ren on? Bir, ga ren ar on krãtan rùm amibê amê. Ne ren kam te anhkra nhikjê kêt nàr apar nhikjê kêt ne ren atĩnkam ren akĩnhkumrêx. Metĩndjwýnhkôt atĩn ne ar abakam ren akĩ:nhkumrêx. Ne ren aktã anhkra rã'ã nàr aktã apar rã'ã nhyim Metĩndjwýnh ren kuwykam ar amê. Kuwy pòk rã'ã: rã'ãkam ren ar amê gar ren kam atokry ra:x ne.

⁹ Ne gar ren ajaxwe kadjy ano nhikjêo aje mýjja punu pumũnh prãm mýj ne gar ren on? Bir, ga ren ar on kaban rùm amibê amê. Ne ren kam te ano nhikjê kêt ne ren atĩnkam ren akĩnhkumrêx. Metĩndjwýnhkôt atĩn ne ar abakam ren akĩ:nhkumrêx. Ne ren aktã ano rã'ãn ren

atokry ra:x ne. Ne ga ren ar me biknor tokry djâkam kuwykam tẽn ren kam akaprîkumrêx, ane. Djâm mrâmri ne ar kute aminoo pôx ne aminhikra krâkâr ne amipar krâkârmã Jeju arkum 'ã karõ? Kati, ar kute âpênh jaxwe krã'yrn kangamã ne Jeju 'ã arkum ar kute amibê amikukràdjâ krâkârmã arẽ.

Mrykĩ'ãtomti biknor'ã ujarênh.

Ruk 15.4

¹⁰ Ne kam ajte arkum,

—Me'õ kute me prîre pyrâk djâm ar amã kurên aje kum kajgo jarênhmã? Kati. Kwârîk wãnh. Mýkam? Bir, djâm kajgo? Kati. Mýkam? Bir, kadjy mrãnh djwýnh kute me prîreo djuw mex djwýnhja ne kute kâjkwakam Ibãm pumũnh rã'âkam. Ba ne ba ar amã ja jarê.

¹¹ Be, ije me axwe pytârmã ne ba tẽ. Kadjy ne ba amijo inhĩ ne me awýr ruw, ije me axwekam me biknorja pytârmã.

¹² Ar gadjwý dja gar adjukaprî. Godja me'õ nhõ mrykĩ'ãtomti krãptĩ kubê 100 nhym kam pydji kubê màt ne biknorja. Mýj dja me'õja on? Bir, dja mry krãptĩbê 99jamã ire gê wãnh kutêp kumex, nhym kam krãnh'y'r kôt tẽ, pydji biknorjakôt tẽ.

¹³ Godja kum kator jabej ne kam arým kî:nhkumrêx. Kute pydji biknorjamã katorkam dja kî:nhkumrêx. Ne mry'ã kâtâmbê 99 biknor kêtjakam dja kînh ngrire. Ba ne ba mrâmri ar amã ja jarênhkumrêx. Be, ije ar amã idjujarênhjakam mýj dja gar kam ama?

¹⁴ Bir, kâjkwakam Abãm djwýnhdjwý, djâm me'õ prîre kute âmja pyrâk pydji biknor nhym kam kînh

got? Arkati. Kam kînh kêt-kumrêx. Ukaprîkam kam kînh kêt-kumrêx. Tãm dja ga amim aman kudjwa adjukaprî. Nãm ã Jeju arkum ane.

Kute me'õ jaxwe'ã arkum karõ.

Ruk 17.3; Gar 6.1; A Tex 3.15

¹⁵ Ne kam ajte arkum,

—Kam, aje me'õo akamy'õ godja ajo bikênh jabej ne arým axwe jabej. Ga dja ga adjukaprîn akumrêx 'ÿr tẽn me kàxã kukjan kum akabên. Godja kute amar ne axwemã irer jabej ga ne ga arým Metîndjwýnh 'ÿr o akêx nhym ajte kôt ba.

¹⁶ Nhym godja kute amar prãm kêt ne mã axwe jabej. Kam dja ga me'õ pydji nâr amãnhkrut 'ÿr aro tẽ. 'ÿr aro tẽn 'ÿr aro bôx. Ne kam kukjan kum akabên gê ar amã amijarê gar ama. Gar ajamãnhkrut nâr ar ajamãnhkrut ne ikjêkêt dja gar arým ama. Amrêbê: Metîndjwýnh kabên kôt dja gar ã maro ane. Nãm me bakukãmãremã kum,

“Dja me'õ amijarênh jabej. Gê ar amãnhkrut nâr ar amãnhkrut ne ikjêkêt kabên kôt memã arê.

Ar kute kabên mar kôt arê nhym me arým kuma.

Ar axikôt kabênkam dja me ar kabên man arým abenmã kum,

‘Mrãmri me'õja kute amijarênh nhym ar kute kabên kôt arênhkumrêx’, ane. Dja me ã abenmã ane.”

Nãm ã Metîndjwýnh me bakukãmãremã ane. Metîndjwýnh kabên jakôt dja gar ajamãnhkrut ne ikjêkêt ne me'õja'ÿr tẽn 'ÿr bôx ne ama.

¹⁷ Godja gar gadjwý te kukjan kum akabên nhym kute ar amar prãm kêt ne mã axwe prãm jabej gar me kute amim imarjamã arê. Me kute aben

pydjikam memã arẽ. Nhym godja me kute amim imar aben pydjikam te kukjan kum kabẽn nhym kute me mar prãm kêt ne mã axwe prãm jabej gar abenmã kum, “Kute Metĩndjwýnh mar kêt. Ga, axwe prãm rã'ãja pumũ”, ane. Dja gar ã abenmã anen arým o kute me bẽnjadjwýr bajtemmã pi'ók kaprĩo atom djwýnh jaxwe pyræk. Nãm ã Jeju arkum ane.

¹⁸ Ne kam ajte arkum,

—Ba ar amã arẽ gar ama. Dja me amim imar kêt gar mebê aptà nhym kàjkwakam Ibãmdjwý dja ar akôt amikabẽn dji. Nàr, dja me amim ima gar memã kum, “Ajrã”, ane, kàjkwakam Ibãmdjwý dja ar akôt amikabẽn dji. Mrãmri ne ba ar amã ja jarẽnhkumrêx.

¹⁹ Ba ajte ar amã arẽ gar ama. Godja gar ajamãnhkrut pykakam kum mýjjao a'uw nàr kum me'õo a'uw ne axikôt 'ã ar akabẽn dji, kàjkwakam Ibãm dja arým ar aman ar akabẽn kôt ã anen ar amã mýjja ngã nàr me'õ kaprĩmã kĩnh jadjàn nàr me'õo mex. Ar akabẽn kôt dja ã ane.

²⁰ Mýkam? Bir, godja me'õ ar amãnhkrut nàr ar amãnhkrut ne ikjêkêt ikabẽnkôt bikprõnh jabej badjwý dja ba ar ro'ã akuprõ. Kam dja Ibãm ar akabẽn kôt ã ar amã o ane. Nãm ã Jeju arkum ane.

Me'õ ukaprĩ kêt'ã ujarẽnh.

Mat 6.14; Ruk 17.4; Ep 4.32; Kor 3.13

²¹ Kam, Pedru Jeju'yèr bõx ne kum,

—Ije me'õo ikamy godja ari ikam axweo ba jabej. Mýj dja ba kam ingyk kêt on? Djãm kam ingyk kêt 'ikrãn ne kubê 7? Nàr kon? ane.

²² Nhym Jeju kum,

–Kati. Dja ga kam angryk kêt ry typdji. Dja ga kam angryk kêt bê 70 ne ajte kubê 70 ne ajte kubê 70 ne ajte kubê 70 ne ajte kubê 70 ne ajte kubê 70. Dja ga ã kam angryk kêt ry typdjio ane.

²³ Kàjkwakam Běnjadjwÿr djwÿnh dja pykakam amim me utàn ar meo ba. Kam dja kum me kaprĩ. Gwaj badjwÿ ne gwaj ren bamã me kaprĩ. 'Á dja ba idjujarěnh jakre gar ama. Pykakam běnjadjwÿr rax'õ. Nhy m õ àpěnh kwÿ. Amrěbê ne běnjadjwÿr õ àpěnh kwÿmã pi'ók kaprĩ ngã nhy m ar kum o ba. Nhy m jakam arÿm kute akubyn Ar kubê õ pi'ók kaprĩo atommã.

²⁴ Ne kam kute amikraxmã ne arÿm 'ÿr me àpěnh'ã me omũnh djwÿnh jano. Õ àpěnh ja'ÿr me àpěnh'ã me omũnh djwÿnh jano. Nhy m 'ÿr těn arÿm 'ÿr bõx. Ne kam běnjadjwÿr'ÿr õ àpěnhjao těn o bõx. Be, amrěbê ne běnjadjwÿr õ àpěnh jamã pi'ók kaprĩ kumex ngã nhy m kum o ba. Pi'ók kaprĩ kume:x kubê 10.000 ne kum kungã nhy m o ba. Kum ar o ba:n arÿm nhÿnh o akno nhy m arÿm pi'ók kaprĩ kêt ne.

²⁵ Õ me àpěnh'ã me omũnh djwÿnh běnjadjwÿr'ÿr õ àpěnhjao bõx nhy m te kute akubyn õ běnjadjwÿrmã pi'ók kaprĩ nhõrmã. Te o ane nhy m arÿm kam ngryk ne. Ngryk ne arÿm õ me àpěnh'ã me omũnh djwÿnhmã kum, “Inhõ àpěnh ja ne ibê inhõ pi'ók kaprĩ kume:x ar o ban nhÿnh o akno. Gu akubyn kubê inhõ pi'ók kaprĩ byrkumrěx. Dja ga kubê õ mÿjja kunĩ byn me kàtammã angã gê me kubyn pãnh amã pi'ók kaprĩ ngã. Nhy m õ mÿjja kêt ga ajte me kàtammã ta ï djwÿnh ngã gê memã

àpênh ar ba nhym me pãnh arým amã pi'òk kaprĩ ngã. Ga kam ajte memã prômê kra ar kungã gê ar memã apê nhym me pãnh arým amã pi'òk kaprĩ ngã. Kam dja ga me kute amã pi'òk kaprĩ nhõr kunĩo atom ne iwÿr o bõx ne imã angã. Ba kam arým akubyn inhõ pi'òk kaprĩ byrkumrêx. Inhõ àpênhja kute ibê pi'òk kaprĩo biknor pãnh dja ba arým akubyn amim byrkumrêx”, ane nhym me àpênh 'ã me omũnh djwÿnh kum, “Gê tô, ba 'ÿr”, ane.

²⁶ Nhym õ àpênhja arým õ bēnjadjwÿr kabēn man umaje parbê tÿm ne kōnkrão nhÿn aminêje kum, “Bēnjadjwÿr, gop adjy amimar tô. Dja ba ã akubyn anhõ pi'òk kaprĩ pãnh amã pi'òk kaprĩ kunĩ ngã”, ane.

²⁷ Nhym bēnjadjwÿrja arým kum õ àpênhja kaprĩ: ne kum, “Aje, jakam dja ga imã o pãnh kêt. Arým ba maro aknon akam ingryk kêt”, anen arým kum ire nhym kato.

²⁸ Kute õ bēnjadjwÿrbê pi'òk kaprĩ ra:xo biknor ja katon arým ro'ã àpênh'õ jabej. Amrêbê ro'ã ar baja jabej. Bēnjadjwÿr nhõ àpênh ja ne amrêbê ro'ã àpênh jamã pi'òk kaprĩ ngrire kubê 100bit ngã nhym kum kubyn ar o ba. Nãm ro'ã àpênhja jabe:j ne arým kum kato. Kum katon arým mut 'amÿn òkreny janên kum, “Aje imã pi'òk kaprĩo abaja on akubyn imã angã”, ane.

²⁹ Nhym ro'ã àpênhja arým umaje parbê tÿm ne kōnkrão nhÿ. Nhÿn arým aminêje amijo a'uw ne kum, “Adjy amimar tô. Dja ba ã amã kunĩo pãnh”, ane.

³⁰ Nhym kute bēnjadjwÿrbê pi'òk kaprĩ kumexo biknorja arým ro'ã àpênhkam ngry:k ne. Ne kum

kaprĩ kêt ne kum, “Kati. On dja ga imã kunĩo pãnh ne”, ane. Ne kam on krãkamngõnhmã arẽ nhym me arým kabẽnkõt kubê ijê. Kute mebê ijê djakam ãm ne o pãnhkambit katormã ne me kubê ijê. Nãm ã ro'ã àpênho ane. On kute kum õ pi'ók kaprĩ ngrirebito pãnh kêt kam ã ro'ã àpênhja o ane.

31 Nhym kam amũ bẽnjadjwýr nhõ àpênh kwý 'õdjwý arým 'ã omũn kam ar arým kam kaprĩ:re ne. Ukaprĩ kêt kam arým kam kaprĩ:re ne. Ne kam bẽnjadjwýr'ýr tẽn arým prĩne kum 'ã ajarẽ. Õ àpênhja kute kubê pi'ók kaprĩ kumexo biknorja'ã kum ajarẽ. Ukaprĩ kêt'ã kum ajarẽ.

32 Nhym kam bẽnjadjwýr amiwýr õ àpênhja 'uw nhym bõx nhym kum, “Inhõ àpênh, ga ne ga ajaxwe:. Ga inhõ pi'ók kaprĩ kumexo aban ibê o akno ba amã, 'Imã o pãnh', ane. Ga te aje imã o pãnhmãn arým aminêje imã akabẽn. Ba imã akaprĩn arým amã, 'Aj. Jakam dja ga imã o pãnh kêt. Arým ba maro aknon akam ingyryk kêt', ane. Imã akaprĩkam ne ba ã akam ingyryk kêt o ane.

33 Ga ren ikudjwa ã amã aro'ã àpênhja kaprĩo anen kam ren ã ingyryk kêt o ane. Nhym be, kati. Aro'ã àpênhja amã anhõ pi'ók kaprĩ ngrirebito ba. O ba ga kam anhõ pi'ók kaprĩ jabej kum akabẽn. Nhym kam te kute akubyn amã õrmãn aminêje amã kabẽn. Djã ne ga ikudjwa amã kaprĩ? Kati. Ga tu kam ingyryk ne memã kanga nhym me arým kubê ijê.” Nãm ã bẽnjadjwýr õ àpênhjamã ane.

34 Ne kam arým kam ingyrykkumrêx ne. Bẽnjadjwýr nhõ àpênh kute ro'ã àpênhkam ingyryk ne kum kaprĩ kêtja pãnh õ bẽnjadjwýr arým kam ingyrykkumrêx ne. Ne kam arým me kamjêr

djwÿnhmã kanga. Kute tokry kumexmã kamjêr nhym on kute o pãnh mex kadjy kum kanga. Nãm ã o ane.

³⁵ Ne kam ar gadjwÿ, apÿnh ar anhĩ djari, godja ar aje me'õo akamyja ar akam axwe jabej ar ga dja gar amã kaprĩ. Mrãmri tu amã kaprĩkumrêx ne axwe maro aknon tu kam angryk kêt. Godja gar amã kaprĩ kêt ne kam angryk rã'ã jabej kàjkwakam Ibãmdjwÿ dja kum ar akaprĩ kêt ar akam ngyr:k ne. Ije ar amã pykakam bēnjadjwÿr'ã idjujarēnhja kôt dja ar akam ngyr:k ne.

19

Me kute prõ kanga'ã ujarēnh.

Mat 5.31; Mak 10.1; Ruk 16.18; Kô k 7.10

¹ Jeju arkum ja jarēnh pan arÿm pykabê Garrêja kurũm katon tē. Nãm tē:n arÿm ngôbê Djodão nhikjēmã rēn pykabê Djudêja'ÿr bôx.

² Nhym me krãptĩ: ne me kôt mō. Nhym tēn bôx ne kam arÿm kam meo mexo dja.

³ Nhym kam mebê pardjêu 'ÿr bôx ne kute we kabēn kajgo jabej kukjêrmã ne kum,

—Djãm Metĩndjwÿnh kukràdjà kôt me kute mÿjja ngrirekôt tu prõ kangamã? ane.

⁴⁻⁵ Nhym memã kum,

—Adjakamã ne mÿjja kunĩ nhipêx djwÿnh mymē ni ar ipêx ne memã kum,

“Kam dja me my prõ kadjy arÿm bãmmē nã arkum iren kam arÿm prõbit'ã ngrà ne.

Nhym kam ar ĩ abenã tÿm ne kam kute ĩ typdji pyræk”, ane.

Djãm ar aje anhõ pi'òkkam ja pumũnh kêt?

⁶ Djãm ar ï amãnhkrut rã'ã? Kati, ar kute ï typdji pyrãk. Be ga, Metĩndjwýnh kute abenã ar mēnhja pumũ. Kwãrĩk wãnh me'õ abenbê aro bikjêr kêt. Nãm ã Jeju mebê pardjêumã ane.

⁷ Nhym me kum,

—Mýkam ne me bakukãmãre Mõjdjê memã 'ã karõn memã kum,
 “Gê me prõ'ã pi'õk no'õk ne kam kanga”? ane.
 Mýkam ne Mõjdjê ã memã ane? ane.

⁸ Nhym memã kum,

—Bir, me amakre kêt kam ne memã prõ kanga jarê. Nhym djãm adjãkamã ne me ã prõo ane? Kati.

⁹ Ba dja ba ar amã arê gar ama. Gêdja me'õ prõ djwýnh kangan kam atemã akãxbê me'õmã kabên ne kam 'ýr mõn kam arým mrãmri krõ'ã o prõn arým axwekumrêx. Nhym be, prõja krõ'ã mjênkambit nhym myja kute kangakam axwe kêt. Nhym kam godja atemã me'õ my jadjwý arým prõ kangaja'ýr mõr jabej. 'Ýr mõrkam arým o akĩn ajte adjwýnhdjwý axwekumrêx. Nãm ã Jeju memã ane.

¹⁰ Nhym kôt ba djwýnh ar kum,

—Djã nãm ã me prõkam ane? Nãm ren me kum amijã man ren kam kuprýn ar ba, ane.

¹¹ Nhym arkum,

—Be, me kwý kukràdjã kôt ne aje arēnhja. Me kwý tỳxkam ne me kum amijã ma. Me jabit ne me prõ kêt. Nhym be, me kwý ne me tỳx kêt ne kam kum amijã ma kêt ne arým prõ'ýr mõ.

¹² Nhym be, me nã tikkrekam ne me kwý amijo ajkê. Me nire kadjy kukràdjã amijo ajkên kam kurê kêt ne. Nhym irãri me me kwýo ajkê nhym kam me kurê kêt ne. Nhym me kwý kute

kàjkwakam Běnjadjwỳr djwỳnh'ã nopdji kadjy ta kum amijã ma. Kum amijã man arỳm kum me nire kĩnh kêt ne. Dja gar amã amijã ma kadjy atỳx jabej amã amijã man amã me nire kĩnh kêt. Nãm ã Jeju arkum ane.

Kum me prĩre kĩnh'ã ujarěnh.

Mak 10.13; Ruk 18.15

¹³ Nhyr kam me arỳm 'ỳr me prĩreo bôx. Kute me'ã ikra jadjwỳr ne Metĩndjwỳnhmã meo à'wỳr kadjy ne me Jeju'ỳr meo bôx nhyr kôt ba djwỳnh ar arỳm nėje memã bẽn tỳx.

¹⁴ Nhyr Jeju arkum,

—Kwãrĩk wãnh arek amrě me prĩre iwỳr mō, ane. Kwãrĩk wãnh mebê adjaptar kêt gē me arek amrě mō. Me kute amijo me prĩre pyrāk ne amijo kàtàmjabit gēdja kàjkwakam ibãm me utàn me kadjy bějnjadjwỳr ne ar meo ba, ane.

¹⁵ Ne kam arỳm me prĩre'ã ikra jadjuw. Ne kam arỳm mã me kurũm tē.

Me'ō nēkrēx kumex'ã ujarěnh.

Mak 10.17; Ruk 18.18; Xij 5.2

¹⁶ Tē: nhyr me'ō 'ỳr bôx ne kum,

—Ujarěnh djwỳnh, ga ne ga amexkumrēx. Mỳj dja ba Metĩndjwỳnhmã amijo ne gēt kôt itĩn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne? ane.

¹⁷ Nhyr kam kum arē. Kute Jejubē Metĩndjwỳnh Kramã kator kadjy ne Jeju arỳm kum,

—Mỳkam ne ga mỳjja mex jabej ikukij? Me'ō pykakam mex kētkumrēx. Metĩndjwỳnh pydjibit mex. Metĩndjwỳnh me katāt kute amijo ba'ã memã karōkôt kukràdjaja dja ga aman kôt ar amijo aban kam arỳm kôt atĩn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne, ane.

18 Nhym kum,

—Nhÿnh kukràdjàjakôt dja ba amijo iba? ane.

Nhym kum,

“Kwârîk wānh me par kêt.

Kwârîk wānh mebê prôo adjàkĩnh kêt.

Kwârîk wānh adjàkĩnhĩ kêt.

Kwârîk wānh ajêx ne me kàmex jarēnh kêt.

19 Amã abãmmē anã jabên ar kabēn ma.

Amã amibu'ã me ja jabê. Kute mrāmri ne ga amã amijabêja pyràk dja ga ã amibu'ã amã me ja jabêo ane”, ane.

Metĩndjwÿnh kute me bakukãmãremã 'ã karôkam kabēnja dja ga aman kôt katàt amijo aba ne kam atĩn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne. Nãm ã Jeju kum ane.

20 Nãm me'ôja ajbir abatành ne. Nhym Jeju kum ane nhym kam kum,

—Nà, arÿm ne ba ja kunĩ man kôt katàt ar amijo iba. Ibôktikam ne ba kôt katàt amijo iban kam kôt ije katàt ar amijo iba rã'ã. Mÿj dja ba ajte nēn kam itĩn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne? ane.

21 Nhym Jeju kum,

—Be, prĩne amex kadjy on tēn memã anhõ mÿjja wã ngãn pānh pi'ôk kaprĩ byn me 'uwtĩ, me õ mÿjja kêtjamã angãn o meo kĩnh ne kam amrē iwÿr tēn mã ikôt ajkamē. Dja ga ã anen kam arÿm kàjkwakam anhõ mÿjja mex kumex, ane.

22 Nhym arÿm kuman kam akêx ne mã tē. Kaprĩ:re ne tē. Be, õ nêkrêx ne kume:x. 'Ã maje ne mã kaprĩ:ren tē.

23 Nhym Jeju arÿm kôt ba djwÿnh arkum,

—Nêkrêx ne kute me kukrà prãmã. Me õ nêkrêx kumex gêdja me te kàjkwakam Bēnjadjwÿr kute

amim me utàr ne ar meo baja'yr bôxmã. Mrãmri ne ba ar amã arēnhkumrēx.

²⁴ Ba ajte ar amã arē gar ama. Be, ga mry jabatànhbê kameru te: kute aguja tekrax kremã ngjēxmãja pumũ. Me õ nêkrêx rũnhdjwỳ kute uràk. Nãm me te Metĩndjwỳnh kute amim me utàr ne ar meo baja'yr bôxmã nhym nêkrêx utà: ne, ane.

²⁵ Kôt ba djwỳnh ar kute ja markam te kute marmã kam no tyn ku'ên arỳm abenmã kum,

—Je nhym mỳj me'õ gêdja Metĩndjwỳnh amim me utà? ane.

²⁶ Nhym Jeju arỳm ar omũnho djan arkum,

—Be, me ne me te: kute amipytàr prãmje. Nhym be, Metĩndjwỳnh kute mỳjja kunĩ mar. Kumãbit ne amirĩt ne. Ta ne kute me utàrkôt kute mar, ane.

²⁷ Nhym kam Pedru kum,

—Ë, arỳm ne bar inhõ mỳjja kunĩmã inhiren kam mã akôt ajkamẽ. Mỳj dja bar pãnh kubyn o aminhõ? ane.

²⁸ Nhym Jeju arkum,

—Ba ar amã arē gar ama. Ar ga ne gar arỳm mã ikôt ajkamẽ. Amrē mỳjja kunĩ ny mōrkam dja ba ipyma. Ije amijo inhĩ dja ba imexo ipyma:n ikrĩ djà raxkam memã nhỹ. Ar gadjwỳ, ikôt ar abaja dja gar apỳnh anhĩ djàri ar abēnjadjwỳr rũnh ne akrĩ djà rũnhbê 12kam memã akrĩ. Apỳnh mebê idjaer ba djàri kubê 12 dja gar memã akrĩ, memã axwe pãnh jarēnho akrĩ. Mrãmri ne ba ar amã ja jarēnhkumrēx.

²⁹ Kam godja me'õ imã àpēnh kadjy arỳm õ mỳjjamã irer jabej nàr òbikwamã irer jabej. Ò kikre nàr kamy nàr kanikwỳnh nàr bãm nàr nã nàr prõ nàr kra nàr õ pykamã irer jabej. Godja arỳm õ

mÿjja ja'ômã irer jabej ba dja ba kum o pãnh ra:x ne pãnh kum ò mÿjjao akrenh mex ne kum kungã ne pãnh kum òbikwao akrenh mex ne kum kungã. Kum ò mÿjjamê òbikwamê krãptĩ: kubê 100 ngã. Nhyam kam arÿm Metĩndjwÿnh kôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne.

³⁰ Nhyam be, jakam me rũnho kutewaja djãm me kute memã wa rã'ãmã? Kati. Me ja krãptĩ gêdja me kajgo mex ne me katê tẽ. Nhyam be, jakam me kajgo mex ne me katên tẽmja krãptĩ gêdja me pãnh rũnho kutewa. Nãm ã Jeju kôt ba djwÿnh arkum ane.

20

Pidjôkôkam me àpênh'ã ujarênh.

¹ Ne kam ajte arkum,

—Kàjkwakam Bẽnjadjwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo bakam dja memã o pãnh. 'Ã dja ba ò pidjôkô djwÿnh jakren 'ã ajarê gar ama. Ò pidjôkô djwÿnh ne kry:ràm aminhũrkwã kurũm kato. Ne tẽ:n me abej. Kute ò pidjôkôkam kum àpênh kadjy me abej.

² Ne kam ar ja'ÿr bôx ne arkum, “Dja ba ar adjàpênh pãnh apÿnh ar anhĩ djàri ar amã pi'òk kaprĩ pÿnh ne kungã”, ane. Nhyam ar kum, “Mrãmri”, ane. Nhyam arÿm amũ ò pidjôkômã ar ano nhyam ar arÿm 'ÿr tẽ. 'ÿr tẽn 'ÿr bôx ne kam arÿm àpênh 'amÿ.

³ Nhyam kam arÿm kàjmã myt nhÿrbê 9 ora nhyam ò pidjôkô djwÿnh ajte kato. Katon arÿm amũ me kute mÿjja nhõr djàbê mekadukam tẽn bôx. Nhyam ar ja àpênh kêt ne dja nhyam arÿm ar omũ.

4 Ne ar'ÿr bôx ne arkum, “Ë, ar gadjwÿ inhõ pidjôkôkam tẽn apê. Dja gar apê ba arÿm ar amã o pãnh katàt”, ane.

5 Nhyam ar arÿm kabên kôt amũ 'ÿr tẽn 'ÿr bôx. Ne kam àpênh 'amÿ.

Nhyam kam mêdjikkam ajte katon tẽn ajte tãm ne àpênh'ÿr me kwÿ 'ôdjwÿ jano. Ne kam myt nhibôbê 3 orakam ajte katon tẽn ajte tãm ne àpênh'ÿr me kwÿ 'ôdjwÿ jano.

6 Nhyam kam arÿm amykry mexbê 5 ora nhyam ajte katon tẽn. Nhyam ar ja àpênh kêt ne dja nhyam arkum, “Mÿkam ne gar adjàpênh kêt nhyam arÿm ar ajã amykry”? ane.

7 Nhyam ar kum, “Bir, me'õ kute ar imã idjàpênh jarênh kêtka”, ane.

Nhyam arkum, “Ar gadjwÿ dja gar tẽn inhõ pidjôkôkam apê. Dja ba katàt ar amã adjàpênh o pãnh”, ane. Nhyam ar arÿm 'ÿr tẽn.

8 Nhyam kam arÿm para nhyam õ pidjôkô djwÿnh amiwÿr me àpênh'ã me omũnh djwÿnh 'uw nhyam arÿm bôx. Nhyam kum, “Inhõ àpênh kunĩmã akabên gê ar bôx ga arkum àpênh o pãnh. Dja ga ar kute àpênh'ÿr ar katê mörjamã o pãnh kumrêx. Ne ar kunĩmã o pãnh tẽn: nhyam ar kumrêx àpênh'ÿr bôxja dja ga arkum o pãnh ne o pãnh ino re”, ane. Nhyam me àpênh'ã me omũnh djwÿnh kum, “Gê tô. Ba akabênkôt memã o pãnh.” Nãm ã õ bënjadjwÿrmã ane. Õ pidjôkô djwÿnhmã anen arÿm amiwÿr õ àpênh 'uw. Ar ku'uw nhyam ar arÿm 'ÿr bôxo dja.

9 Kam ar ja kumrêx 'ÿr bôx. Ar amykry mexkam 5 orakam àpênh'ÿr mörja kumrêx 'ÿr bôx. 'ÿr bôx

nhym arÿm apÿnh ar ï djàri pi'òk kaprĩ pÿnh ne arkum kungã.

¹⁰ Nhym amũ ar jadjwÿ aben totokmã 'ÿr bôx. 'ÿr bôxo dja: nhym arÿm arkum o pãnhõ tẽ. Arkum o pãnhõ tẽ: nhym kam ar kumrẽx àpênh djà'ÿr bôxja arÿm 'ÿr bôx. Ar ja ne ar amim, “Jakam dja ar imã kàjmã pãnh kamẽ”, ane. Ar 'ÿr bôx nhym kam arÿm pi'òk kaprĩ tãm ne arkum kungã. Pi'òk kaprĩ pÿnhbit ne arkum kungã. Nhym apÿnh ar ï djàri pi'òk kaprĩ pÿnhbit jamÿ.

¹¹ Amÿn arÿm õ pidjòkô djwÿnh'ã kabên kume:x ne arẽ.

¹² Ne kam kum, “Ë, amykrykam ar kute ar ikatẽ àpênh'ÿr bôxwã àpênh ngrire ne 'ã ora pydjibit apêx. Ar bajbit ne bar arngro tÿxkam idjapênh 'iry ne. Djã ne ga katat ar imã o pãnhõ ne? Kati. Ga ren ar imã kàjmã pãnh kamên ren ar imã pi'òk kaprĩ rax ne ar imã angã. Ne ren ar wãmã ngrire ne angã. Ga arÿm aro ar ipyràk ne arÿm arkum pi'òk kaprĩ pÿnh ne arkum angã”, ane.

¹³ Nhym arÿm ar 'õmã kum, “Akmere, djã ne ba amã ijêx ne anoo akno ga akabên ne? Kati. Kryràn ne ba amã, ‘Pi'òk kaprĩ pÿnh dja ba adjapênh pãnh amã kungã’, ane. Ga kam imã, ‘Mrãmri, dja ga ã imã õro ane’, anen arÿm adjapênh'ÿr mõ.

¹⁴ Kam dja ga on akrànã anhõ pi'òk kaprĩ jamÿn o tẽ. Mrãmri ne pidjòkô'ÿr ar kute akatên bôxja ije arkum o pãnhõ kute apyràk. Mrãmri ije amã õr kôt ije arkum pÿnh ne õrkumrẽx.

¹⁵ Inhõ ne pi'òk kaprĩ djwÿnh. Ba dja ba amim me'ã karõ kôt memã kungã. Djãm kam ijaxwe? Kati. Imã ar ja kaprĩkam ga ren akĩnh ne. Nhym

be, kati. Angryk. Me'õ nhõ mỳjja pro prãmje angryk ne. Kwãrĩk wãnh." Nãm ã õ pidjòkô djwỳnh ane. Tãm ne ja. Be, dja ã Bẽnjadjwỳr djwỳnh kute pykakam amim me utarn ar meo bakam memã o pãnh ane, ane. Jeju ã kôt ba djwỳnh arkum ane.

¹⁶ Ne kam ajte arkum,

—Jakam me kajgo mex ne me katẽ tẽmja djãm me katẽ tẽm rã'ãmã? Kati. Me ja dja me ã rũho kutewa. Nhym be, me rũho kutewaja gẽdja me pãnh kajgo mex ne me katẽ tẽ. Mỳkam? Bir, Metĩndjwỳnh ne amiwỳr me krãptĩ 'uw. Nhym be, kute mekam me ngrẽrebit amijo me utar. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ajte amityk'ã ujarẽnh.

Mak 10.32; Ruk 18.31

¹⁷ Ne kam ajte prykôt mõi. Kôt ba djwỳnhbê 12 ne aro mõi. Krĩrãxbê Djeruxarẽ'y'r ar àbir tẽ nhym arỳm me kàxã aro tẽn arkum,

¹⁸ —Ë, ota gwaj arỳm Djeruxarẽ'y'r badjàbirn babõxmã. Nhym kam ba ije amijo inhĩ dja me apỳnh me rũnhmã ikanga. Dja me me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳr arkum ikangan Mõjdjê kukràdjà mar djwỳnhmãdjwỳ ikanga. Kam dja me ikà mex jarẽn ijã abenmã kum, "Axwekumrẽx. Gé me pãnh tu bĩnkumrẽx", ane.

¹⁹ Ne kam me bajtemmã ikanga nhym me arỳm ijã bẽno ajkẽn mry kã punuo ikaprẽprê:k ne. Ne kam arỳm pĩte'y'ã inhô ba arỳm ty. Nhym kam ijã akatin akatin akati ba kam akubyn itĩn ne. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ar kute ajte amirax jabej.

Mak 10.35; Ruk 22.24

²⁰ Nhyam kam Djebedêu prô Jeju'ÿr kra aro tẽ. Ne kam 'ÿr aro bôx ne parbê kônkrão nhÿn kum rax jarẽ. Kute mÿjja'ã 'wÿrmã ne 'ÿr bôx.

²¹ Nhyam kum, “Mÿj nã”? ane.

Nhyam kum,

—Me kadjy abênjadjwÿr ne aje amim me utàr ne aje meo abakam gê ikra amãnhkrutja ar rax ne anhkô'ã memã nhÿ. Gê ja adjubôk'ãnh nhÿ nhyam ja adjuge'ãnh nhÿ, ane.

²² Nhyam Jeju kum,

—Gêt kon. Ë, nã gãm arĩk amim 'ã karõn imã arẽ. Ba ar amã arẽ gar ama. Dja ba ngônhrã kam kangô jao ikõ. Djãm ar aje ipyràk ne kangô jao akõmmã? Dja me ngômã ijadjà. Djãm ar aje ipyràk nhyam ngômã me kute ar ajadjarmã? Nãm ã arkum ane. Bir, mÿj'ã ne kangô jao kôm ne ngômã adjàrja jakre? Bir, amitokry kume:x'ã ne akre. Nhyam ar kute uràk jabej ne ar kukij. Ar tokryo kute Jeju tokry pyràk jabej ne ar kukij. Nhyam ar Jejumã kum,

—Nà. Kadjy ar ije apyràk, ane.

²³ Nhyam Jeju arkum,

—Mrãmri dja gar aje ipyràk ne atokry kumex ma. Mrãmri dja gar kangô jao ikõ nhyam me ngômã ar ajadjà. Be, djãm ba ne ba ar amã inhikô'ã ar anhyrmã arẽ got? Be, Ibãm kute amrêbê: amijo me'õ ar utàr, ar ta dja ar inhikô'ã memã nhÿ. Nãm ã Xijagumẽ Djuão arkum ane.

²⁴ Nhyam kôt ba djwÿnh Ar kubê 10 arÿm ar kabên man arÿm arkum àkrê. Ar arÿm kamy amãnhkrutja, Xijagumẽ Djuão arkum àkrê ne.

25 Nhym Jeju amiwÿr ar ku'uw ne arkum,

—Me bajtemkam me bĕnjadjwÿr ne me àpĕnh'ã memã àpnĕnh ne memã bĕn tÿx ar o ba. Nãm ã me bajtemkam me rÿnh ar meo bao ane. Gar arÿm ama.

26 Djãm ar ga gar aje me kudjwamã? Kati. Ar ga dja gar ã anhÿr kĕtkumrĕx ne. Ar ajõ abenkam arax prãm jabej gĕdja amijo kajgon tu ar amã àpĕnh ar ba.

27 Ga kam ar ajõ aben kadjy abĕnjadjwÿr rax prãm jabej gĕdja tu amijo kâtàm ne tu ar amã àpĕnh kajgo ba.

28 Ba ije amijo inhĭ djãm me imã àpĕnh kadjy ne ba amrĕ tĕ? Kati, ba dja ba memã apĕ. Me ren ta amijaxwe pãnh tokryn arÿm ty. Nhym be kati. Me krãptĭ jaxwe pãnh ba dja ba itokryn arÿm ty. Memã idjãpĕnh ja kadjy ne ba amrĕ tĕ. Nãm ã Jeju arkum ane.

Me'õ no rã akubyn rĭt.

29 Nhym kam ar krĭraxbĕ Djeriko kurÿm kator tĕ nhym me krãptĭ: arÿm arkôt mō.

30 Nhym ar no rã amãnhkrutja pry japkre'ã nhÿ. Nhym me abenmã kum, “Jeju ne tĕ”, anhÿro kumex nhym ar arÿm kuman kam kum amijo akij,

—Ĕ, amã ar ikaprĭ, Bĕnjadjwÿr djwÿnh, Dawi tàmdjwÿ'õ, ane.

31 Nhym me krãptĭ mōrja arkum bĕn tÿx ne arkum,

—E kum ar anhikrĕ, ane. Nhym kam ar tu kum àkjĕro bĕn kum,

—Ĕ, gop amã ar ikaprĭ, Bĕnjadjwÿr djwÿnh. Dawi tàmdjwÿ'õ, ane.

³² Nhym Jeju ar kabên man arÿm arek arkum dja. Arkum djan amiwÿr ar ku'uw nhym ar 'ÿr bôx. Nhym arÿm arkum,

—Mÿj ne ba ije ar ajomã? ane.

³³ Nhym ar kum,

—Bênjadjwÿr djwÿnh, bar on irît, ane.

³⁴ Nhym Jeju arÿm kum ar kaprîn ar no kupê. Nhym ar no kupênhmẽ ro'ã ar rît ne arÿm kôt tẽ.

21

Jeju rax ne Djeruxarẽmã àr.

Mak 11.1; Ruk 19.28; Dju r 12.12

¹⁻² Nhym Jejumẽ ar prykôt mō:n kam krīraxbê Djeruxarê kuri krī ngrire ja'ÿr bôx. Krānhrebê Oriwêre'ã rwÿkbê ne krī ngrire jabê Bepadjê. Ar krī ngrire ja'ÿr bôx nhym arÿm kôt ba djwÿnh amānhkrutmã kum,

—Pry ja'ã dja gar arek katàt krīwãmã tẽ. Nhym ar akutã pry kator kraxkam dja gar mry'ã krīwã pumũ, djumêtuwã pumũ. Kraremẽ dja gar omũ. Nhym me kute mrywã pĩ maktã krã djê nhym amẽ ãmwã dja gar 'ãpre bôn amrẽ amẽo tẽ.

³ Godja me'õ 'ã ar amã kabên jabej gar kum, “Bênjadjwÿr 'ã tẽm prãm. Dja 'ã tẽn kam akuby:n amã ano”, ane. Nhym kam dja on ar amã, “Ajrã, 'ÿr o tẽ.” Nãm ã Jeju arkum ane.

⁴ Mÿkam ne ã arkum ane? Bir, amrêbê: ne ujarênh djwÿnh me bakukãmãremã 'ã ajarê. Jeju djumêtu'ã tẽm'ã ajarê. Metĩndjwÿnh kukwakam memã 'ã ajarê.

⁵ Ne memã kum,
“Dja ga Xijãokam me jamã kum”,

Krĩraxbê Djeruxarê'ã ne memã Xijão jarê. Nãm memã kum,

“Dja ga Xijãokam me jamã kum,

‘Ota me anhõ Bẽnjadjwÿr rax me awÿr bõxmã. Nãm kabõt katin mry jabatàn nyre'ã nhÿ. Mry'ã krĩ kra'ã ne nhÿn me awÿr bõx', ane.

Dja ga ã Xijãokam me jamã ane.”

Nãm ã ujarênh djwÿnh me bakukãmãremã ane nhym me arÿm aben djô'ã abenmã arênh mõ:. Arênh mõr tãmtã arÿm 'ÿr o bõx. Tũ:mrãm Jeju arÿm me bakamingrãnyrekam kato. Ne ar ban kam kute arÿm mry'ã krĩja'ÿr kõt ba djwÿnh janorja'ÿr o bõx. Ujarênh djwÿnh kute me bakukãmãremã ujarênh kõt ne mry'ã krĩja'ÿr arÿm ar ano.

⁶ Nhym kam ar arÿm 'ÿr tẽn 'ÿr bõx. Jeju kute arkum 'ã karõ kõt ar 'ÿr tẽn 'ÿr bõx. Ne kam mrymẽ krare 'ãpre bõ.

⁷ Ne kam akubyn 'ÿr o bõx. Ne kam arÿm aminhõ kubêkã krākào põx ne o amẽ mry nhibũm'ã kum aty. Nhym arÿm krare'ã nhÿn arÿm tẽ.

⁸ Nhym kam me krãptĩ: aminhõ kubêkã krākào põx ne arÿm kukãm kum pry'ã o atyo mõ. 'Ã tẽn kadjy kum pry'ã kum atyo mõ. Nhym me kwÿ pi'õ nhikẽn arÿm kukãm pry'ã kum atyo mõ. Me ta kukràdjã kõt ne me ã Bẽnjadjwÿr rax kukãm pryõ ane. Me kukãm pry'ã kum atyo mõ.

⁹ Nhym me krãptĩ: kukãm mõ, o àkjêr mõ nhym ajte me krãptĩ: kõt o àkjêr mõ. Nãm me o àkjêr mõn kàj bê abenmã kum, Metĩndjwÿnhmã kum,

—Jejubê me inhõ Bẽnjadjwÿr rax. Bẽnjadjwÿr raxbê Dawi tàmdjwÿ. ãm mexkumrẽx. Kam me ikĩ:nhkumrẽx. Gê on me ipytã. Gê Metĩndjwÿnh

o kïnh rax. Metïndjwÿnh kukwakam ne arÿm me bakadjy bôx. Gê me kàjkwakamdjwÿ Metïndjwÿnhmã mextire jarênh kumex. Gê on me ipytà. Nãm me ã Jejuo àkjêro mōro ane.

¹⁰ Nhym kam arÿm Djeruxarêmã wadjà. Nhym kam krïraxkam me kunĩ te no katon 'ã aben kukjêro kumex ne abenmã kum,

–Mÿj me'õ ne bôx? Mÿj me'õ ne bôx? anhÿro kumex.

¹¹ Nhym me krãptĩ: memã kum,

–Jeju ne bôx. Metïndjwÿnh kukwakam ne ar me bamã 'ã ujarênh ba. Pykabê Garrêjakam krïraxbê Nadjarekam ne Jeju abatành djà. Nãm ã me krãptĩ memã ane.

Kute kikreti nêje me anor:

Mak 11.15; Ruk 19.45

¹² Nhym kam Jeju Metïndjwÿnh nhõ kikretimã tẽn wadjà. Nhym me kute memã mÿjja nhõr djwÿnh kam kumex. Nhym me kute memã mÿjjao pãnh ne amim byr kadjy ne me me'ã kumex. Nhym arÿm bõm me rênho tẽn. Nhym me kute me õ pi'ók kaprĩ pãnh memã kikreti nhõ pi'ók kaprĩ nhõr kadjy ne me kumex nhym mebê pïponho àpanho tẽn. Nhym me kute tut nhõr djwÿnhdjwÿ kumex nhym mebê krĩ djà nhikô rênho tẽn.

¹³ Ne kam memã kum,

–Amrêbê: ne me bakukãmãre Metïndjwÿnh kabên'ã pi'ók no'ók ne. Kamã ne Metïndjwÿnh ta memã kum,

“Inhõ kikreti ja'ã djà me abenmã kum,

'Me kute Metïndjwÿnhmã kabên kadjy ne õ kikreti wã', ane.

Djà me ã inhõ kikreti'ã abenmã ane.”

Nãm ã Metĩndjwỳnh pi'ôkkam ane. Nhyr be, me ga ne ga me kam aje me àkĩnhĩo aben pydji djà. Nãm ã Jeju memã ane.

¹⁴ Nhyr kam Metĩndjwỳnh nhõ kikretikam me no rãmẽ me mrãnh punu 'ỳr bõxo kumex nhyr arỳm meo mex.

¹⁵ Nhyr kam me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳrmẽ Mõjdjê kukràdjà mar djwỳnhmẽ ne me Jeju djàpênh me:xkumrẽxja pumũn ajte me prĩre pumũ. Me prĩre ne me kikretikam kàj bê o akij ne kum,

—Jejubê me inhõ bẽnjadjwỳr rax. Bẽnjadjwỳr raxbê Dawi tàmdjwỳ. ãm mexkumrẽx. Kam me ikĩnhkumrẽx. Gê on me ipytà, ane. Nhyr me me omũn me kuman arỳm ngryk ne.

¹⁶ Ngryk ne arỳm Jejumã kum,

—Djãm aje me prĩre kabẽnja mar kêt? ane.

Nhyr memã kum,

—Nà, arỳm ba kuma. Ba ar amã arẽ gar ama. Me bakukãmãre ne amrêbê: Metĩndjwỳnhmã me prĩre ja'ã ajarẽ. Me kum,

“Me prĩremẽ me kararemẽ ne ga memã me kabẽn mexmã 'ã karõ nhyr me arỳm amã mextire jarẽnh mexkumrẽx.”

Nãm ã me bakukãmãre Metĩndjwỳnhmã ane. Nhyr me arỳm kuman amũ aben djô'ã abenmã arẽho mõ:. Arẽho mõr tãmtã arỳm iwỳr o bõx. Tũmrãm me bakamingrãnyrekam me prĩre arỳm imã amikĩnh jarẽho kumex. Me bakukãmãre kute Metĩndjwỳnhmã me prĩre ja'ã ujarẽnh kôt ne me prĩre arỳm imã amikĩnh jarẽ. Nãm ã Jeju memã ane.

17 Nãm memã anen kam arým memã kàx ne krĩrax kurũm katon tẽ. Ne tẽ:n arým krĩ ngrirebê Betanha'ÿr bõx. Ne kam arým kam ngõr.

Ar kute tu amim Metĩndjwýnh kamnhĩxkumrẽxmã 'ã ujarẽnh.

Mak 11.20; Dju r 14.13; Xij 1.6

18 Nhyim 'ã akati nhyim ajte akubyn krĩraxbê Djeruxarẽmã tẽ. Nãm 'ÿr tẽ:n kam arým kum prãm.

19 Ne arým prykõt pidjõbê pigêre pumũn 'ÿr tẽn 'ÿr bõx. Ne te ô jabej. 'Õbit ne kumex. Ne kam kum, —Gê ajte adjõ'õ jêt kêtumrẽx, ane. Nhyim arým tẽmbê ngrà.

20 Nhyim kam kõt ba djwýnh ar arým omũn kam no tyn abenmã kum,

—Je, mã ne bàrio nhyim myt tãmkam ngrà? ane.

21 Nhyim Jeju arkum,

—Ba ar amã arẽ gar ama. Dja gar kadjy tu amim Metĩndjwýnh kamnhĩxkumrẽx. Kwãrĩk wãnh anhõkre kadjwýnhbê amim,

—Kon, birãm dja ipêx, kon, anhÿr kêt. Gar ren tu amim kamnhĩxkumrẽx ne ren arým ã pidjõbê pigêremã ane nhyim ren arým ã ngrào ane. Djãm jabit? Kati, gar ren krãnhwãmã kum, “On amikaban ngô jabatàn h mũjakam mõn tÿm”, ane. Nhyim ren arým akabẽn kõt mrãmri ã amijo ane.

22 Dja gar mÿjjao Metĩndjwýnhmã a'uw ne tu kadjy amim kamnhĩxkumrẽx nhyim arým ar akabẽn kõt ã ar amã mÿjjao ane. Mrãmri ne ba ar amã ja jarẽnhkumrẽx. Nãm ã Jeju arkum ane.

Me kute rax jabej Jeju kukjêr.

Mak 11.27; Ruk 20.1

23 Ne kam arÿm Metĩndjwÿnh nhõ kikreti'ÿr bõx ne kum wadjà. Ne kam arÿm kam memã Metĩndjwÿnh kukràdjà'ã ujarẽho dja. Nhym me rũnh arÿm 'ÿr bõx. Me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bẽnjadjwÿrmẽ mebêngêtmẽ 'ÿr bõx. 'ÿr bõx ne amũja'ã kute kikreti kurũm me anorja jabej kukij ne kum,

—Mÿj me'õ kabẽnkõt ne ga ar ã meo anhÿro aba? Mÿj me'õ ne amã me'ã karõ ga kam amũ ô'ã bõm ar me rẽho aba? ane.

24 Nhym Jeju memã kum,

—Badjwÿ dja ba mÿjja jabej me akukja. Me akumrẽx dja ga me imã arẽ. Ba kam arÿm badjwÿ ije mÿj me'õ kabẽnkõt ar me anoro ibaja me amã arẽ.

25 Djuão kute ngõmã me angjênhja djãm me kabẽn kõt ne arĩk ar ngõmã me angjêho ba? Nàr djãm Metĩndjwÿnh kabẽnkõt? Imã arẽ, ane.

Nhym kam me abenkam kangan abenmã kum,

—Je mÿj dja gwaj kum nẽ? Dja gwaj kum “Metĩndjwÿnh kabẽnkõt”, ane nhym kam gwaj bamã kabẽn 'õ jarẽh gwaj bamã, “Bir be, mÿkam ne ga me amim Djuão kabẽnja mar kêt ne”? ane.

26 Nàr dja gwaj kum, “Me kabẽnkõt ne tu arĩk ar ngõmã me angjêho ba”, ane nhym kam me krãptĩ ren o ngryk ne kum gwaj bakurê gwaj ren kam bamã me uma ne. Me kâtãm ja ne me arÿm Djuão kabẽn man kum kĩnh ne ne o Metĩndjwÿnh kabẽn jarẽnh djwÿnh ne. Dja gwaj kam ane nhym me arÿm o ngryk ne, ane.

27 Nãm me ã abenmã anen kam Jejumã kum,

—Kon ne. Me ije mar kêt. Mỳj me'õ kabēnkôt Djuão kute ngômã me angjēnhja me ije mar kêtê, ane.

Nhym kam memã kum,

—Bir be, dja ba badjwỳ me amã arēnh kêt ne. Mỳj me'õ kabēnkôt ije ar meo iba ja dja ba me amã arēnh kêt ne, ane.

Me'õ kra amãnhkrut'ã ujarēnh.

²⁸ Ne kam ajte memã kum,

—Be, mỳj ne ga me me'õ krakam ama? Me'õ kra amãnhkrut. Ne kam arỳm kutewa'ỳr tēn kum, “Akmere, akati jakam dja ga gu banhõ pidjôkôkam apê”, ane.

²⁹ Nhym kum, “Kê, kati”, ane. Ne kam tē. Arỳm amimaro tē:n arỳm amim ngryk ne, ne amim, “Kati. Dja ba pidjôkô'ỳr tē”, ane. Ne arỳm 'ỳr tē.

³⁰ Nhym kam bãm kutapu'ỳr tēn àpēnh'ỳr ano. Nhym kum, “Djũnwã, dja ba arỳm akabēn kôt 'ỳr tē”, ane. Ne kam atekam arek nhỹn 'ỳr tēm kêt. Be, tãm ne ja.

³¹ Ba me amã arē. Nhỹnh ja ne bãm kabēn man kôt amijo tē? Nãm ã Jeju me rũnhmã ane.

Kutewa kute bãmã, “Kati”, anhỹr ne kam kute amimarja ne Jeju kute me axwe'ã akre. Kute mrãmri ne me axwe pyræk. Nãm arỳm amima. Amiman kam arỳm Metĩndjwỳnh'ỳr amijo akēx ne tu amim markumrēx. Nhym be, kutapu kute bãmã 'êx ne Jeju kute me rũnh'ã akre. Kute mrãmri ne me rũnh pyræk. Me kute Metĩndjwỳnh kôt kabēn djir kajgon kam kute kabēn mar kêt ne. Nãm Jeju me rũnh kukij ne memã kum,

—Nhỹnhja ne bãm kabēn man kôt amijo tē?

Nhym me kum, “Kutewaja”, ane.

Nhym memã kum,

—Ba me amã arẽ ga me ama. Djãm me arũnhja dja ga me akumrẽx kàjkwakam Bẽnjadjwỳr djwỳnh kôt dja nhym me ajo ba? Kati. Pykakam me bẽnjadjwỳr bajtemmã pi'òk kaprĩo atom djwỳnhmẽ me nire kuprỳmẽ, me aje memã axwe jarẽnhja dja me kàjkwakam Bẽnjadjwỳr djwỳnh kôt dja nhym arỳm ar meo ba. Ga me kam arỳm wãnh dja.

³² Mỳkam? Bir, Djuão ne me awỳr bõx. Kute katat me amã pry jakre kadjy me awỳr bõx. Kôt ga me Metĩndjwỳnhmã amex kadjy me awỳr bõx. Ga me kam amim Djuão mar kêt. Nhym be, pykakam me bẽnjadjwỳr bajtemmã pi'òk kaprĩo atom djwỳnhmẽ me nire kuprỳmẽ ne me tu amim Djuão markumrẽx. Ga me kam arỳm me omũ. Ne te me omũ. Me ga ne ga me wãnh ajaxwemã anhirer ne amim mar kêt. Mrãmri ne ba me amã ja jarẽnhkumrẽx. Nãm ã Jeju me rũnhmã ane.

³³ Ne kam ajte memã atemã mỳjja'ã ujarẽnh jakreo tẽn memã kum,

—Ë, jadjwỳ dja ga me ama. Me'õ ne pur rax ne kudjin kam kam amim pidjô kumex ne kadjy bu'ã kẽno kôkayr kum o ipòk ne. Ne kam pidjô janênh djãmã kren ipêx. Ne pidjô pumũnh djwỳnh ku'ê djà'ã par prèkti nhípêx. Ne kam me kwỳmã kum,

—Gora me imã o djuw mex. Gora gê abatành ne ô ga amim kwỳo atom ne imã mũm kwỳo atom. Nãm ã me rũnhmã ane. Mebê idjaer'ã ne Jeju pidjô jakren me rũnh'ã pidjôo djuw mex djwỳnh jakren Metĩndjwỳnh'ã õ pidjôkô djwỳnh jakren kam arek memã 'ã ujarẽho djan memã kum,

—Õ pidjôkô djwýnh ã memã anen kam atemã pyka 'ômã tẽ. Ne kam kam wãnh ar ba.

³⁴ Nhyr arým pidjôja tuk ne kumex. Nhyr kam õ pidjôkô djwýnhja arým 'ã mytyrwý jakren kam 'ýr õ àpênh kwý jano. Ar kute memã arênh nhyr me kute kum pidjô kwýo atom ne kute arkôt anor kadjy ne 'ýr ar ano.

³⁵ Nhyr kam ar 'ýr tẽn bôx nhyr kam me kute pidjôo djuw mexja ate ar 'ôja kaprêprê:k ne ar'õnh bñn ar 'õ keno titik.

³⁶ Nhyr kam ajte memã õ àpênh krãptĩ jano nhyr me ajte ã aro ane.

³⁷ Nhyr kam tekrekam me'ýr kra jano. Nãm amim, “Godja ikra me'ýr bôx nhyr me arým mar jabej”, ane. Ne arým me'ýr kra jano nhyr me'ýr bôx.

³⁸ Nhyr o djuw mex djwýnh arým kra pumũn abenmã kum, “Be, kra ne wã. Gwaj on kubĩ. Tãmja dja bãm kum mýjja kunĩ ngã, õ nêkrêx kunĩ kanga. Gwaj on tãmja bñn kam amim õ nêkrêx, õ mýjja, õ pidjôja kunõ aminhõ”, ane.

³⁹ Ne kam arým o tým. O tým ne pidjôkô kurũm bõm kumên arým kubĩ. Tãm ne ja, ane. Me rũnh'ã ne Jeju pidjô pumũnh djwýnh jakre. Me kute mrãmri ne me rũnh pyræk. Ne kam ajte memã kum,

⁴⁰ —Mýj gêdja õ pidjôkô djwýnhja bôx ne ajmã pidjô pumũnh djwýnh on? Nãm Jeju ã me rũnhmã ane.

⁴¹ Nhyr me kum,

—Bir, dja prĩne me axwejao ajkên me imex ne kam õ pidjôkôja atemã me ja'ômã kungã nhyr me arým pidjô tukkam arým kum pidjô nhõrkumrêx, ane.

⁴² Nhym kam Jeju ajte memã me kukãmãre kabêñ jarêñ memã kum,

—Amrêbê: ne me bakukãmãre Metĩndjwýnh kabêñ jarêñ memã kum,

“E kum kên ja ne me kute kikreo ãm djwýnhja kute kikremã armã te omũn kam bõm kumẽ.

Kên ja ne arým kute kikremã o kajpar, kum o kajpar tÿxi.

Bênjadjwýr djwýnh ta ne ã kênno ane gu me omũ nhym kam gu bamã mexkumrêx.”

Nãm ã me bakukãmãre memã anen arým 'ã pi'ók no'ók ne. Djãm me aje omũnh ne mar kêt? Nãm Jeju ã me rũnhmã ane. Nãm amijã kên jakre. Ne me rũnh'ã kikreo ãm djwýnh jakre. Me rũnh kute mrãmri ne kikreo ãm djwýnh pyræk ne arým Jeju kanga. Me rũnh kute kanga'ã ne Jeju me rũnhmã ja jarê.

⁴³ Ne kam ajte memã kum,

—Ba me amã arê ga me ama. Metĩndjwýnh bit kute amim me apytâr ne ar me ajo bamã. Nhym be, kati. Dja me akangan me apãnh amim me bajtem pytàn meo ba. Nhym me kam arým kute pidjô djô mex pyræk ne imã mexkumrêx ne axwe kêt. Nãm Jeju ã me rũnhmã ane.

⁴⁴ Ne kam ajte memã kum,

—Ë, kên ja gêdja ga me ajô 'ã tÿm ne pñine 'ã amikrakrak ne. Nhym be, ta gêdja me ajô nhiby tÿm ne pñine angãn pñine pyka mẽ ajo amrà, ane.

⁴⁵ Jeju memã ja jarê. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhô bênjadjwýrmê mebê pardjêumã ja jarê nhym me arým kuman amim,

—Be, me bajã ne pidjôo djuw mex djwýnhmẽ kikreo ãm djwýnh jakren me bamã 'ã ajarê, ane.

⁴⁶ Ne kam me bit kute o tÿmmã te 'ã amijakre. Me krãptĩ ne me Jeju'ã amim,

—Be, Metĩndjwÿnh kukwakam memã 'ã ujarēnh ba, ane. NhyM kam me me umaje te 'ã amijakre.

22

Bēnjadjwÿr rax kute abenã ar mēnh.

Ruk 14.16

¹ NhyM kam Jeju ajte apÿnh kukràdjà djàri'ã memã mÿjja jakren memã 'ã ajarēn memã kum,

² —Kàjkwakam Bēnjadjwÿr djwÿnh kute amim me utàr ne ar meo ba'ã dja ba bēnjadjwÿr rax'õ jakren 'ã ajarē gar ama. Be, bēnjadjwÿr rax arÿm kute kra'ã prõ mēnhmã. Amrēbē ne kadjy memã arē.

³ Ne kam arÿm kute amrēbē memã arēnhja'ÿr õ àpēnh ar ano. Kute abenã ar mēnh djà'ÿr me 'wÿr kadjy ar ano. NhyM ar me'ÿr bôx ne memã arē. NhyM me arÿm arkum,

—Kati, 'ÿr ar imōr prām kêt, ane. NhyM kam ar akubyn bēnjadjwÿr'ÿr bôx ne arÿm kum arē.

⁴ NhyM kam õ àpēnh 'õdjwÿ arkum,

—Dja gar amrēbē ije memã arēnhjamã ikabēn jarēn memã kum, “Ë, arÿm ne ba me akadjy inhõ jadjuw nhyM kumex. Inhõ mrytimē abatānh nyre twÿmtijamē ne me arÿm kupa. Arÿm ne ba mÿjja kunõ mex. Dja ga me amrē abenã ar mēnh djà'ÿr mō”, ane. Dja gar ã memã ane. Nãm ã bēnjadjwÿr arkum ane. NhyM ar arÿm me'ÿr tēn kôt memã arē.

⁵ NhyM me ate krã. Me kwÿ ja ne me õ purmã mō nhyM me kwÿ ja õ nēkrēx'ÿr mō.

⁶ NhyM me kwÿ ja ne me arÿm aro rôrôk ne aro ajkēn arÿm ar kupa.

7 Nhyim kam bĕnjadjwÿr rax arÿm arĕnh man arÿm ngryk ne. Ne kam arÿm ò krākamngônĥ krăptĩmă 'ă karõn me'ÿr me ano. Nhyim me arÿm kabĕnkõt me'ÿr mõn arÿm me'ÿr bõx. Me'ÿr bõx ne arÿm me kupan mebĕ krĩraxmă adjă nhyim arÿm xĕr.

8 Nhyim kam ajte bĕnjadjwÿrja ò àpĕnh arkum,
—Ije abenă ar mĕnh kadjy ne ba arÿm prĩne mÿjjao mex nhyim nõ. Nhyim be, ije memă arĕnhja ne me kadjy mex kĕt.

9 Jakam dja gar apÿnh pry bikjĕr djari kõt tĕn ar aje me omũnh kunĩ memă akră gĕ me amrĕ mō gwaj baro'ă banhõ kwÿ krĕ gwaj bakĩnh kati, ane.

10 Kam, ò àpĕnh ar arÿm apÿnh pry djari kõt tĕn arÿm kute me omũnh kunĩo atomo tĕ. Me mex nàr me punu kunĩo atomo tĕ:n meo bõx. Nhyim me kam prĩne abenă ar mĕnh djăkam kikre kre jaĕ.

11 Nhyim kam arÿm bĕnjadjwÿr rax wadjàn me omũnhõ tĕ. Nhyim wănh me'õ dja. Kute abenă me rĕnh'ÿr me ngjĕx kadjy me ò kubĕkă jadjàr kĕt ne dja.

12 Nhyim arÿm omũn kum,
—Akmere, nă găm abenă me rĕnh'ÿr me ngjĕx kadjy me ò kubĕkă jadjàr kĕt ne wadjà. Mÿj ne ga nĕn wadjà? ane. Nhyim arÿm te kute aminĕje kum kabĕn'õ jarĕnhmă.

13 Nhyim kam bĕnjadjwÿr rax ò àpĕnhmă kum,
—Dja gar inÿx 'ăpren te 'ăpren amũ o tĕn bõm amĕ. Wănh ne me akamăt kō tykkam amim ngryk ne mÿro kumex ne tokry djăje amijanĕnhõ kumex. Me ikô'ă dja gar amĕ, ane. Nhyim me ã me'õo ane. Tăm ne ja.

14 Be, Metĩndjwỳnh ne amiwỳr me krãptĩ 'uw. Nhyh be, kute mekam me ngrêrebit amijo me utàr. Nãm Jeju ã memã ane.

Me kute Xedjamã pi'òk kaprĩ nhõr.

Mak 12.13; Ruk 20.20; Rô 12.1

15 Nhyh kam mebê pardjêu arỳm mã tẽn Jejuo aben ma. Nãm me abenmã kum,

—Mỳj gêdja gwaj Jejumã arẽ nhyh arỳm gwaj bamã bẽnjadjwỳr'ã kabẽn punu'õ jarẽ? Dja bẽnjadjwỳr'ã kabẽn punu jabej nhyh me arỳm kum axwe jarẽ, ane.

16 Nãm me aben man kam arỳm 'ỳr õ me ja kwỳ jano. Erodji nhõ me ja kwỳ ne me adjwỳnhdjwỳ 'ỳr me ano. Nhyh me 'ỳr bõx ne kum,

—Ujarênh djwỳnh, bar arỳm ama. Ga ne ga akabẽn katàtkumrêx ne Metĩndjwỳnh kabẽn kôt me kute amijo ba'ã memã adjujarênh katàtkumrêx. Amã me rũnh pyma kêt. Me rũnhmẽ me kajgomẽ ne ga memã akabẽno aben pyràk.

17 Ba me akukja ga me imã arẽ. Me rũnh kunĩ nhõ bẽnjadjwỳr raxbê Xedja. Mebê idjaer kute o me bajtemja. Djãm Metĩndjwỳnh kukràdjà kôt ne gu me baje bẽnjadjwỳr Xedjamã pi'òk kaprĩ nhõrmã? Nàr kon? Goja on me imã arẽ, ane.

18 Nhyh Jeju arỳm me axwe kôt tu me kuman memã kum,

—Me ga ne ga me amijo ajêx ne amijo Metĩndjwỳnh mar mexo aba. Nok ba ren me amã, “Metĩndjwỳnh kabẽn kupa'ã ne me kum òro ba”, ane ga me ren memã kum, “Be, Jeju axwekumrêx. Ga, kute bẽnjadjwỳr raxbê Xedjabê pi'òk kaprĩ nê prãmja pumũ”, ane. Ga me ren memã anen

ren arým memã ikurêtuw. Nã gãm me ajêx ne aje Metĩndjwýnh mar.

¹⁹ Amrê imã pi'ók kaprĩo tẽ, me aje kum òrja o tẽ ba me amã omũ, ane. Nhyim me arým 'ýr ngõnhponho pi'ók kaprĩ pydjio tẽn kum kungã.

²⁰ Nhyim memã kum,

—Mýj me'õ ne 'ã karõja? Ne mýj me'õ ne 'ã idji jêtja?

²¹ Nhyim me kum,

—E kum be Xedja karõ, ane.

Nhyim memã kum,

—Bir be, õ pi'ók kaprĩ. Dja ga me kum angã. Nhyim be, Metĩndjwýnh nhõ mýjjabit dja ga me Metĩndjwýnhmã angã. Nãm Jeju ã memã ane nhyim me arým kabẽn ma.

²² Ne arým te kute mýjja'õ jarẽnhmã kam no tyn dja. Ne kam arým kum kãx ne mã tẽ.

Me tyk akubyn tĩn mýr jabej me Jejumã kabẽn.

Mak 12.18; Ruk 20.27; Tex k 4.16; Ap 20.4

²³ Nhyim kam myt tãmkam mebê xadjudjêu kwý 'ýr bõx. Mebê xadjudjêu ne me arĩk memã kum,

—Be, me tyk akubyn tĩn prãm kêtumrêx, anhýr ar o ba. Nãm me 'ýr bõx ne kukij ne kum,

²⁴ —Ujarẽnh djwýnh, me bakukãmãre Mõjdjê ne amrêbê: me bamã,

“Godja me'õ prõ'ýr mõn kra kêt rã'ã tyk jabej mýj dja me nẽ?

Bir, dja kamymẽ ar aben djakam ikwãja'õ 'ýr mõ.

Ne kum kra djin kukrij nhyim abatãnh ne.

Me kute 'ã abenmã kum, ‘Be, kamy tyk kra ne wã’, anhýr ne kute kamy tyk mar týx rã'ã kadjy.”

Nãm ã me bakukãmãre Môjdjê me bamã ane, ane. Mebê xadjudjêu ne me ã Jejumã ane.

²⁵ Ne kôt arĩk kum,

—Be, ar my aben djakam ikwãbê 7. Ne kam kutewa prõ'ÿr mō. Ne kam kra kêt rã'ã ty. Nhym prõja arÿm 'uwĩ. Nhym kam atãri kamyreja 'ÿr mō. Ne kam ã ane, kra kêt rã'ã ty.

²⁶ Nhym aben totokmã Ar kubê 7 kunĩ kudjwa ã anen 'ÿr ban kra kêt rã'ã ty.

²⁷ Nhym kam ar prõjadjwÿ arÿm ar o ino ren ty. Ja ne ba me kuman amã arẽ.

²⁸ Ar kubê 7 ne ar aben totokmã kamy prõ'ÿr ba. Godja we ar kunĩ akubyn tĩn ne àbir jabej we àbirkam nhÿnh kamyja dja ajte 'ÿr mō? ane. Me ta kute we me tyk akubyn tĩn kêt jarẽnh mÿr jabej ne me ã Jejumã ane. Me kute o àpanh nhym binhikrẽnh kadjy nãrãm ne mebê xadjudjêu ã kum ane.

²⁹ Nhym Jeju arÿm memã kum,

—Me aje Metĩndjwÿnh kabẽn'ã pi'òk no'òk mar kêt ne me aje Metĩndjwÿnh tÿ:xkumrẽx mar kêt. Nã gãm me arĩk Metĩndjwÿnh kupa'ã memã 'ã adju-jarẽnh aba.

³⁰ Be, me tyk ne akubyn tĩnkam djãm me ajte abenwÿr ba? Kati, akubyn me tĩnkam dja me abenwÿr ba prãm kêt kumrẽx. Kam dja me kute Metĩndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh pyræk.

³¹ Be, mrãmri me tyk akubyn tĩnkumrẽx. Amrêbê: Metĩndjwÿnh kute me bakukãmãremã kabẽn jarẽnh. Me tyk akubyn tĩn'ã kute kabẽn jarẽnh nhym me kute 'ã pi'òk no'òk djãm me aje amim arẽnh kêt?

³² Nãm me bakukãmãremã kum,

“Ibê Abraãomê Idjakmê Djako ar ò Metĩndjwỳnh”,
ane.

Bir be, ar tyk tũmja Metĩndjwỳnhmã tĩn ne ar
ba nỳj pumũ. Djãm Metĩndjwỳnhbê me tyk nhõ
Metĩndjwỳnh? Kati. Metĩndjwỳnh ne me tĩn nhõ
Metĩndjwỳnh. Me tyk kunĩ ne me kum tĩn. Kam ne
ba me amã,

—Metĩndjwỳnh ne kubê me tĩn nhõ Metĩndjwỳnh.
Nãm Jeju ã mebê xadjudjêumã ane.

³³ Nhym me krãptĩ: kuman te kute mỳjja'õ
jarẽnhmã kam no tyn kumex.

Me kute kukràdjà jabej Jeju kukjêr.

Mak 12.28; Ruk 10.25

³⁴ Jeju mebê xadjudjêumã ane nhym me amijã
maje arỳm anhikrê. Amijã maje anhikrê nhym
mebê pardjêu arỳm arẽnh man arỳm akuprõ.

³⁵ Me'õbê ne Mõjdjê kukràdjà mar djwỳnh. Tãm
ne Jeju'ỳr bõx ne kute amak mex jabej kabimã.
Kute Mõjdjê kukràdjà jabej kukjêrmã. Jeju kute
kukràdjà kupa'ã arẽnh kadjy nàrà̀m ne kum kabẽn
ne kum,

³⁶ —Ujarẽnh djwỳnh, Mõjdjê kute Metĩndjwỳnh
kukwakam kabẽn kukràdjà jarẽnh, kute kam me
kute katàt amijo ba'ã memã karõja nhỳnh kabẽnja
ne mexo kute kunĩ jakrenh? ane.

³⁷ Nhym Jeju kum,

—Be, nãm memã kum,

“Me anhõ Bẽnjadjwỳr djwỳnh, me Atĩndjwỳnh dja ga
me amã kĩnh, amã abêo katàt me kunĩ, mỳjja
kunĩ jakre.

Djãm ajajkwaobit amã Metĩndjwỳnh jabêmã? Kati.
Ajamak, akadjwỳnhbê, akukràdjà kunĩo dja
ga me amã abê:”, ane.

³⁸ Be, tãm ne ja. Metĩndjwỳnh kabẽn mexo kute kabẽn kunĩ jakrenh ne ja.

³⁹ Ne kam atãri Mõjdjê ajte 'õ kute uràk memã arẽn memã kum,

“Me amã amibu'ã me ja jabê. Kute mrãmri ne ga me amã amijabêja pyràk dja ga me ã amã amibu'ã me ja jabêo ane”, ane.

⁴⁰ Be, ba arỳm amã Mõjdjê kabẽn kukràdjà ja jarẽn ajte amã ja jarê. Dja ga amẽ kabẽn ja man kõt ar amijo aba jabej ne mrãmri tu arỳm Metĩndjwỳnh kabẽn kukràdjà kunĩkõt ar amijo aba mexkumrẽx. Mõjdjê kute Metĩndjwỳnh kukwakam kabẽn jarẽnhjamẽ kukwakam memã 'ã ujarẽnh djwỳnh 'õdjwỳ kute kabẽn jarẽnhjamẽ ne ga arỳm kunĩkõt ar amijo aba mexkumrẽx. Nãm ã Jeju kum ane.

Kritubê mỳj me'õ tàm djwỳ jabej me kute kukjê.

Mak 12.35; Ruk 20.41

⁴¹ Mebê pardjêu kute abeno bikprõnhri Jeju amijabej me kukij ne memã kum,

⁴² –Mỳj ne ga me Kritukam ama? ane. Metĩndjwỳnh ne arỳm mebê idjaer kadjy Jeju'ã Bẽnjadjwỳrbê kumkati mẽ. Kumã ne me Kritu jarê. Nãm Jeju amijã memã kum,

–Mỳj ne ga me Kritukam ama? Mỳj me'õ tàm djwỳbê ne Kritu? ane.

Nhym me kum,

–Me bakukãmãre Dawi tàm djwỳ. Bẽnjadjwỳr raxbê Dawi tàm djwỳ, ane.

⁴³⁻⁴⁴ Nhym kam Jeju ta kubê Bẽnjadjwỳr Kritu'ã memã kum,

–Ne kam ajte kubê Dawi nhõ Bẽnjadjwỳr. Mỳj ne arỳm kubê Dawi tàm djwỳn ajte õ Bẽnjadjwỳr kadjy

ně? ane. Ne kam Jeju memã me bakukãmãre Dawi kabën jarën memã kum,

—Be ga, me bakukãmãre Dawi ta kute memã 'ã ujarënhja pumũ. Metĩndjwýnh Karõ kukwakam kute memã Kritu'ã ujarënhja pumũ. Nãm memã kum,

“Inhõ Bënjadjwýrmã ne Bënjadjwýr djwýnh kabën ne kum,

'Amrë idjubôk'ãnh nhỹ, Abënjadjwýr raxkam idjubôk'ãnh nhỹ.

Ikam ama ba amrë awýr akuré djwýnho mõ ga me kwýo apardjan me kwý nhimex.'

Nãm ã Metĩndjwýnh inhõ Bënjadjwýrmã ane”, ane. Bir be ga, Dawi kute kum “Abënjadjwýr rax”, anhýrja pumũ.

⁴⁵ Mýkam ne me Dawi tàmdjwý kajgo jarë? Djã nãm o tàmdjwý kajgo? Kati, Dawi ta ne kute o õ Bënjadjwýr rax. Nãm ã Jeju mebê pardjêumã ane.

⁴⁶ Nhym me'õ te kute kutã kabën'õ jarënhmã te amijo ane. Kabën mex pymaje me kute ajte mýjja 'õ jabej kujjêr kêtikumrëx.

23

Watirebê 7'ã ujarënh.

Mak 12.38; Ruk 11.46

¹ Nhym kam Jeju me krãptĩ:mě kôt ba djwýnhmã kum,

² —Be, Mõjdjê kukràdjã mar djwýnhmẽ mebê pardjêumẽ ne me Mõjdjê pãnh ar amã Metĩndjwýnh kukràdjã jarënhõ krĩ.

³ Kam dja me Metĩndjwýnh kabën kôt ar amã kabën jarë gar prĩne me kabën kunĩ man kôt ar amijo aba. Nhym be, me ta ne me arĩk ar ba. Nãm

me ajkwakambit ar amã Metĩndjwýnh kaběn jarěn kam ta kute amikaběn mar ne kôt kute ar amijo ba kêt ne arĩk ar ba. Kwãrĩk wãnh mekôt ar amijo aba kêt.

⁴ Nãm me ajte kaběn kajgoobit ar memã we Metĩndjwýnh kaběn jarênho ba. Djãm Metĩndjwýnh kaběn? Kati, me ta kabêno ne me ar me anoro ba. Ne kam kôt kute amijo ba kêt ne. Nhyim me te amijo anen kam, “Je mýj dja ba me nê”? ane. Me kute ã meo anhýrkam ne kute mrãmri ne me kute me kadjybit jênh rũnho atom ne me mut'ã anhôr ne kam kute memã tur kêt kumrêx ja pyræk. Nãm ã Jeju memã ane.

Ne kam ajte arkum,

⁵ —Me kute memã amiběn nhyim me kute memã mex jarênh kadjy ne me amijo ba. Môjdjê kukràdjà'ã pi'òk no'òk kwý ne me 'ã ikôn amikrãmê amipamã aktã 'ãpre. Ne 'ã ikô poti:reo ane. Mýj kadjy? Bir, me kute memã amiběn kadjy. Dja we me me omũn memã mex jarê. Ja kadjy ne me 'ã ikô poti:reo anen amikrãmê amipamã aktã 'ãpre. Ne kam ajte 'ã kubêkà jabu djà ã abjêo ane. Mýj kadjy? Bir, me kute memã amiběn kadjy. Dja we me me omũn memã mex jarê. Ja kadjy ne me 'ã kubêkà jabu djà jabjên 'ã ar ba.

⁶ Me krãptĩ nhikô'ã me õ kwý krênkam ne me me rũnh krĩ djàkam krĩ prãm kumrêx. Kute memã amiběn kadjy me rũnh krĩ djàkam krĩ prãm kumrêx. Ne mebê idjaer bikprõnh djàkam ne me memã wan krĩ prãm kumrêx.

⁷ Ne ajte me krãptĩ bikarêr nhipôkri, mekadu nhipôkri kute memã amiběn nhyim me kute memã rũnh jarênh ne kute memã kum, “Ujarênh djwýnh,

djãm ga? djãm ga”? anhÿrja. Ja ne me kum kÿnhkumrëx.

⁸ Nhyrn be, ar ga me kute ar amã, “Ujarënh djwÿnh”, anhÿrmã djãm ar amã ja kÿnhmã? Kati. Mÿkam? Bir, atemã ar anhõ ujarënh djwÿnh pydjii. Kam dja gar abeno akamybit.

⁹ Ne kam djãm ar aje pykakam me'õ raxmã, “Djÿnwã”, anhÿrmã? Kati. Mÿkam? Bir, ar Abãm pydji. Kàjkwakam ar Abãm djwÿnh pydjii.

¹⁰ Djãm me kute ar amã, “Bënjadjwÿr”, anhÿrmã? Djãm ar amã ja kÿnhmã? Kati. Mÿkam? Bir, ar anhõ Bënjadjwÿr pydjii. Metÿndjwÿnh ne arÿm 'ã me õ Bënjadjwÿrbë kumkati më. Kubê ne Kritu.

¹¹ Ar ajõ abenkam araxo kutewa prãm jabej gëdja amijo kajgon tu ar amã àpënh ar ba.

¹² Mÿkam? Bir, me kute amijo rÿnh prãmja gëdja ï kajgo mex ne. Nhyrn be, me kute amijo kajgo mex ne akrànã kute amijo baja gëdja Metÿndjwÿnh arÿm pãnh meo rÿnh ne. Nãm ã Jeju arkum ane. Ne kam Môjdjê kukràdjà mar djwÿnhmë mebê pardjêumã kum,

¹³ —Be, me abê Môjdjê kukràdjà mar djwÿnhmë me abê pardjêumë ne ga me amijo ajëx ne ar amijo Metÿndjwÿnh mar mexo aba. Ý, watÿre. Dja ga me ï me biknor tokry djakam tu amõrkumrëx. Mÿkam? Bir, me aje mebê adjàptàrkam. Me bit kute kàjkwakam Bënjadjwÿr djwÿnh kõt ãm ne kõt ar amijo ba prãm ga me kupa'ã memã arë. Ne Bënjadjwÿr djwÿnh nêje aje memã atemã kukràdjà jarëho aban arÿm o mebê utà. Ga me kam ga Metÿndjwÿnh mar kët ne ajte me jadjwÿbë aptà.

14 Be, me abê Môjdjê kukràdjà mar djwỳnhmẽ me abê pardjêumẽ ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metĩndjwỳnh mar mexo aba. Ý, watĩ:re, dja ga me ĩ me biknor tokry djàkam tu amõrkumrêx. Mỳkam? Nã gãm me me 'uwtĩ krão apan mebê mỳjja kunĩo akĩ ne kam ajajkwaobit Metĩndjwỳnhmã akabẽn rũnh ne, ne kum akabẽn 'ijabjêo aku'ê. Bir, nã gãm me ajêx ne amijo amex ne kum akabẽno aku'ê. Be kati, me ajaxwekumrêx. Kam gêdja Metĩndjwỳnh me kuràm me amã pãnh rax jarẽn prĩne me kuràm me ajo ajkê.

15 Be, me abê Môjdjê kukràdjà mar djwỳnhmẽ me abê pardjêumẽ ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metĩndjwỳnh mar mexo aba. Ý, watĩ:re. Dja ga me ĩ me biknor tokry djàkam tu amõrkumrêx. Mỳkam? Bir ga, me aje arĩk memã kum, “Ba me Metĩndjwỳnh'ỳr meo akêx gê me amim maro ba”, anhỳrja pumũ. Djãm mrãmri ne ga me akabẽn? Kati, me aje amiwỳr me'õ pydjio akêx kadjy ngômẽ pykakõt aba 'ijabjê:. Nhym arỳm me awỳr amijo akêx ga me kam arỳm amikõt axwe 'ã mẽnħ mex ne. Amikõt axwe 'ã mẽnħ mex nhym arỳm axweo me ajakrenħ mex ne. Nhym arỳm me akõt biknor prãmrumrêx. Djãm Metĩndjwỳnh'ỳr ne ga me meo akêx nhym me amim kuma got? Kati. Nãm ã Jeju Môjdjê kukràdjà mar djwỳnhmẽ mebê pardjêumã ane.

16 Ne kam ajte memã kum,

—Ý, watĩ:re. Dja ga me ĩ me biknor tokry djàkam tu amõrkumrêx. Me aje mrãmri ne me no rã kute arĩk meo ba pyræk. Mỳkam? Bir, me aje arĩk memã Môjdjê kukràdjà jarẽnħ punukam. Nãm ã

Jeju memã ane. Bir, Môjdjê kukràdjà kôt ne mebê idjaer memã amikabên jarên ajte memã kum,

—Nã bãm amã ikabên pydjìn arê, anen ajte kôt memã Metĩndjwỳnh nhõ mỳjja jarê. Mỳj kadjy ne kôt memã Metĩndjwỳnh nhõ mỳjja jarê? Bir, kute kabên maro ãmja kute mar pydji kadjy ne me Metĩndjwỳnh nhõ mỳjja jarê. Gêdja amikabên jarênhja 'êx ne kam Metĩndjwỳnh nhõ mỳjja jarên kam arỳm o Metĩndjwỳnhmã amikurêtuw. Amikurêtuw nhym Metĩndjwỳnh arỳm kute maro ãmjao ngrykmã. Nãm me ã Môjdjê kukràdjà kôt memã amikabên jarênh o ane. Nãm Jeju Môjdjê kukràdjà jarênh djwỳnh arkum,

—Me ajte mrãmri ne me no rã kute arĩk meo ba pyræk. Mỳkam? Bir, me ajte arĩk memã Môjdjê kukràdjà jarênh punukam. Nã gãm me memã kum, “Dja ga me memã amikabên jarên memã kum, ‘Nã bãm amã ikabên pydjìn arê. Ê, Metĩndjwỳnh nhõ kikretija ma’, ane. Gêdja ga me memã ajêx prãm jabej ne Metĩndjwỳnh nhõ kikretibit jarê ne kam o amikurê'uk kêt. Dja Metĩndjwỳnh me'õ kute akabên maro ãmjao ngryk kêt ne me ajo bikênh kêt.

Nhym be, dja ga me memã amikabên jarên memã kum, ‘Nã bãm amã ikabên pydjìn arê. Ê, Metĩndjwỳnh nhõ kikretikam kên karỳrja ma’, ane. Aje kên karỳr jarênhkam dja ga akabênkumrêx. Aje memã amikabên jarênh kôt dja ga amijo anhỳrkumrêx. Dja ga memã ajêx ne kam kên karỳr jarên arỳm o Metĩndjwỳnhmã amikurêtuw” ane. Me abê Môjdjê kukràdjà mar djwỳnh ne ga me arĩk ã memã kukràdjà jarênh punuo ane.

17 Me no rã ne me kute amikukãm rît kêt. Kam me kute amipry mar kêt. Me aje me uràk ne amijo ajêx ne memã, “Ba ne ba ije Metĩndjwýnh mar mex”, anhÿr ar o aba. Nhym be, kati. Me aje mar kêt ne te memã Metĩndjwýnh'ã adjujarênh ar aba nhym me adjwýnhdjwý kute mar kêt. Be, me amãbit ne kên karÿr kute mexo kikreti jakrenh. Djãm mrãmri? Kati. Kikreti ne kute mexo kên karÿr jakrenh. Kikreti kukwakambit ne kên karÿr mex. Metĩndjwýnhmã mex. Nãm Jeju ã Mõjdjê kukràdjà mar djwýnhmã ane.

18 Ne ajte memã kum,

—Ga me arĩk memã kum, “Dja ga me memã amikabên jarên memã kum, ‘Nã bãm amã ikabên pydjın arê. Ê, Metĩndjwýnh nhõ ngõnho kija ma’, ane. Gêdja ga me amã memã ajêx prãm jabej ne Metĩndjwýnh nhõ ngõnho kibit jarê ne kam o amikurê'uk kêt. Dja Metĩndjwýnh me'õ kute akabên maro ãmjao ngryk kêt ne me ajo bikênh kêt.

Nhym be, dja ga me memã amikabên jarên memã kum, ‘Nã bãm amã ikabên pydjın arê. Ê, Metĩndjwýnh nhõ ngõnho kikam mry nõrja ma’, ane. Aje mry nõr jarênhkam dja ga akabênkumrêx. Aje memã amikabên jarênh kôt dja ga amijo anhÿrkumrêx. Dja ga memã ajêx ne kam mry nõr jarên arÿm o Metĩndjwýnhmã amikurêtuw”, ane. Me abê Mõjdjê kukràdjà mar djwýnh ne ga me arĩk ã memã kukràdjà jarênh punuo ane.

19 Me aje me no rã pyràk. Djãm mrãmri mry kute mexo Metĩndjwýnh nhõ ki jakrenh? Kati. Õ ki ne kute mexo mry jakrenh. Õ kikam me kute mry

jadjwỳrkambit ne kum mex, Metĩndjwỳnhmã mex. Nãm Jeju ã memã ane.

²⁰ Ne kam ajte memã kum,

—Kam, me kute memã amikabẽn jarẽnh ne kõt ajte kute Metĩndjwỳnh nhõ ki jarẽnhkam djãm kute õ kibit jarẽnh? Kati. Nãm me kute õ ki jarẽnh ne ajte kute kam mỳjja kunĩ ikwãdjwỳ jarẽnh.

²¹ Ne ajtekam me kute memã amikabẽn jarẽnh ne kõt ajte kute Metĩndjwỳnh nhõ kikreti jarẽnhkam djãm kute kikretibit jarẽnh? Kati. Nãm me kute kikreti jarẽnh ne ajte kute Metĩndjwỳnh kam ỳr jarẽnh.

²² Ne ajtekam, me kute memã amikabẽn jarẽnh ne kõt ajte kute kàjkwa jarẽnh. Djãm kute kàjkwabit jarẽnh? Kati. Nãm kute kàjkwa jarẽnh ne ajte kute Metĩndjwỳnh nhõ krĩ djà rax jarẽnh ne ajte kute 'ã krĩ djwỳnhbê Metĩndjwỳnh jarẽnh. Kam, dja me memã kabẽn pỳnh ne arẽn kõt amijo anhỳrkumrẽx. Nãm ã Jeju memã ane.

²³ Ne kam ajte memã kum,

—Be, me abê Mõjdjê kukràdjà mar djwỳnhmẽ me abê pardjêumẽ ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metĩndjwỳnh mar mexo aba. Ỵ, watĩ:re. Dja ga me ĩ me biknor tokry djàkam tu amõrkumrẽx. Mỳkam? Bir, me aje Metĩndjwỳnhmã mỳjja kakritbit nhõr ne kam mỳjjabê kumkatija aje kum õr kêtukumrẽxkam. Nã gãm me mỳjja kakrit, õmrõ djànħ djà, pi'õmẽ õmrõ djànħ djà 'õdjwỳmẽ Metĩndjwỳnhmã ikjê rên kum kryre ne angã. Ne kam kukràdjà kõt ar amijo aba kêt ne katàt meo aba kêtukumrẽx ne amã me kaprĩ kêtukumrẽx ne amim Metĩndjwỳnh mar kêt ne. Aje kum kryre ne õrja ne mrãmri tu mexkumrẽx.

Mýkam ne ga me kum mýjjabê kumkatijadjwý kum òr kêt ne? Mýkam ne ga me amã Metĩndjwýnh jabên katàt meo abaja kêt ne? Ja ne ga me aje marmãn ate mýjja kakritbit ma.

24 Ba me amã arê ga me ama. Dja me anhõ òmrõkam pure'õ tým ga me pure ngrire'ã ano tỳ:x ne kaban mũm amẽ. Nhym be, mry jabatànhbê kameru ja ne anhõ òmrõkam dja, ga me ate akrãn tu ro'ã krê. Be, mýj'ã ne ba amã ikabên ja jarê? Bir, mýjja kryre ne ga me'ã ano tỳ:x ne ma:ro aba. Nhym be, mýjja bê kumkati, mýjja kabênkumrêx ne ga me aje mar kêt. Metĩndjwýnh kabên kute me ajaxwe nêje me akukràja ne ga me aje mar kêt ne ate akrãn ajaxwe rax rã'ã. 'Á ne ba me amã, “Ga me pure ngrire'ãbit ano tỳx ne kaban mũm amên tu kameru raxja òmrõmẽ ro'ã krê”, ane. Kam ne ga me aje meo ba djwýnh no rã pyræk. Nãm Jeju ã memã ane.

Ne kam ajte memã kum,

25 —Be, me abê Mõj djê kukràdjà mar djwýnhmẽ me abê pardjêumẽ ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metĩndjwýnh mar mexo aba. Ý, watĩ:re. Dja ga me ĩ me biknor tokry djækam tu amõrkumrêx. Mýkam? Bir, nã gãm me aje mrãmri ne me kute ngõnhkrãmẽ ngõnh puror nhĩbũmbit põnh ne kre põnh kêt nhym krekam mýjja kakràtyk pyræk. Be, nã gãm me ã we katàt amijo abao ane. Nhym kam me me akrækàbit pumũ nhym kam kute me amex pyræk. Nhym be kati, me akadjwýnhbê ne ga me apunu rã'ã. Me akadjwýnhbê ne me amã me õ nêkrêx prãm ne 'ã angryk ne aje mebê mýjjao adjækĩnh'ã aje amim karõ rã'ã. Kam ne ga me akadjwýnhbê apunu

rã'ãja.

²⁶ Me abê pardjêu ne ga me aje me no rã pyræk. Dja ga me akadjwýnhbê kumrêx wãnh ajaxwemã anhire. Ne kam arým mrãmri abu'ã memã amexkumrêx. Ne kam aje mrãmri ne me kute ngônh puror, kremê ibũm põnh nhym pñne mex pyræk.

²⁷ Be, me abê Môj djê kukràdjà mar djwýnhmê me abê pardjêumê ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metĩndjwýnh mar mexo aba. Ý, watĩ:re. Dja ga me ĩ me biknor tokry djækam amõrkumrêx. Mýkam? Bir, ga me aje mrãmri ne me kute me tykmã kikre krākà jaka pyræk. Krākākambit ne kute memã mexti:re pyræk. Nhym be, kadjwýnhbê ne mýjja punu:re. Kadjwýnhbê me tyk 'imê mýjja punu kunĩ.

²⁸ Ga me aje uræk. Abu'ã memã ajaxwe kêt pyræk. Nhym be, kati. Metĩndjwýnh ne me akadjwýnhbê me aje mýjja marja kunĩ kute mar. Me ga ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metĩndjwýnh mar mexo aban aje ajaxwebit mar. Nãm ã Jeju memã ane.

Ne kam ajte memã kum,

²⁹ —Be, me abê Môj djê kukràdjà mar djwýnhmê me abê pardjêumê ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metĩndjwýnh mar mexo aba. Ý, watĩ:re. Dja ga me ĩ me biknor tokry djækam amõrkumrêx. Mýkam? Bir, amrêbê: me bakukãmãrekam ne Metĩndjwýnh kabên jarênh djwýnh arým ty nhym me amrêbê: me angij. Ga me akamingrãnyre ne ga me me tyk tũmjamã kikren me katàt kute amijo ba tũm nhõ pyka krã kunhêro aba.

³⁰ Ne kam arĩk memã kum, “Ne ba me ren amrêbê: me bakukãmãre, me banhingêt kator nyri ren me ro'ã ikator ne ar iba ne ren me banhingêt kudjwa ã anhÿr kêtumrêx ne. Ne ren Metĩndjwÿnh kabên jarênh djwÿnh par kêtumrêx ne.” Nã gãm me ã memã ane.

³¹ Me aje ã memã anhÿrkam arÿm amikôt ami-jarê. Me abê me par djwÿnh tãmdjwÿ, Metĩndjwÿnh kabên jarênh djwÿnh kanê tãmdjwÿ. Arÿm ne ga me amikôt amijarê.

³² Metĩndjwÿnh ne me anhingêtkam ngryk. Aje, me rã'ã ne me anhingêt kôt ã ajaxweo anen ar badjwÿ ar ipa. Ar badjwÿ ar ipa gê Metĩndjwÿnh on me akam ngryk me:x ne. Nãm ã Jeju memã ane.

Ne kam aje memã kum,

³³ —Me akamingrãnyre ne ga me abê kangã, me abê iry. Djãm me ga ne ga me aje abiknorbê amipytãrmã? Kati. Me biknor tokry djãbê me aje amipytãr prãm kêtumrêx.

³⁴ Kam arÿm ije me awÿr me anormã. Ije me awÿr ikabên jarênh djwÿnh janormã. Ije ajte me awÿr me no mex janormã. Ije ajte me awÿr me kukràdjã mar djwÿnhkumrêx janormã. Dja ga me kam arÿm me kwÿ pa, pĩte'y'ã me kwÿmò iten me kupa. Ne me abikprõnh djãkam mry kã punuo me kwÿ kaprêprêk. Ne aje meo abikênh kadjy me abej mō, apÿnh krĩrax djãri kôt me abej mō.

³⁵ Me akukãmãremẽ nã gãm me me katàt kute amijo ba kunĩ paro tẽ. Paro tẽn paro tẽn arek me kamrô kapĩn o tẽ. Nhym Metĩndjwÿnh arÿm meo ngryk ne kam gormã me ajabatãnhmã pãnh jarê. Me akukãmãre ne me Abeu jaxwe kêtja bĩno kurêtuw ne kam ijukri me ja paro tẽn tãmtã: arek o

tê ne kam Djakarij, Berakij kute irja'ÿr bôx ne kam Metîndjwÿnh nhõ kikretimê õ ngônho ki kaêxkam* kubî.

³⁶ Ë, ba me amã arê. Metîndjwÿnh ne arÿm meo ngryk ne. Ne kam me akamingrânymã arÿm pãnh jarê. Me ga dja Metîndjwÿnh me akukãmãre kute me imex tÿmja pãnh me ajo ajkê. Mrãmri ne ba me amã arênhkumrêx. Nãm ã Jeju memã ane.

³⁷ Ne kam krîraxmã kum,

—Djeruxarê, Djeruxarê, mÿkam ne akra kute Metîndjwÿnh kabên jarênh djwÿnh par prãm ne? Mÿkam ne me kêno me titik ne me kupa, Metîndjwÿnh kute me awÿr me anorja pa? Je nã bãm te ije me ajo ibikprõnh ne ije me ajo atommã. Kute mrãmri ne ôkrên'ãnh kute arao noreo bikprõnhja pyrâk. Ba ren ã me ajo ane. Nã bãm te ije me ajo anhÿrmã ga me amã ikînh kêt.

³⁸ Ë, jakam me amõr djà ja gêdja kukrit mex ne kaprÿn nõ.

³⁹ Ë, ba me amã arê ga me ama. Jakam dja ga me ipumÿnh kêtumrêx ne. Ipumÿnh kêt rã'ã: nhym inhõ akati ijo rãm ne jao tê ga me abenmã kum, “Ë, ota arÿm Metîndjwÿnh kabênkôt tãmja bôxmã. Me:xkumrêx”, ane. Dja ga me ã abenmã ane ba kam arÿm me awÿr bôx. Nãm ã Jeju memã ane.

24

*Akubyn bôx kukãm mÿjja apôx'ã ujarênh.
Mak 13.1; Ruk 21.5; Xim k 4.1; A Xim 3.1*

* 23:35 ipôokri

¹ Ne kam Metĩndjwỳnh nhõ kikreti kurũm kato. Nhyim kõt ba djwỳnh 'ỳr bõx. Ar kute kikretikam apỳnh kum kikre jakre kadjy 'ỳr bõx.

² Ne kam ar arỳm kum akre nhyim Jeju arkum,

—Ar mỳjja kunĩ pumũnho dja. Ẽ, ba ar amã katàt arẽ. Be, dja ì me kurê djwỳnh prĩne kikreti ngrà. Dja me kẽn aben nhiby ikwã kunĩ nhikô rê. Nhyim kam kẽn'õ aben nhiby nõr kêtumrẽx, ane.

³ Ne kam ar tẽn kam krãnhbê Oriwêre'ã wabi nhyim arỳm ate nhỹ. Nhyim kam kõt ba djwỳnh 'ỳr bõx ne me kàxã kum,

—Dja ga ar imã kikreti ngrãnh'ã ajarẽ. Nhỹnh amex 'õkam dja me bakurê djwỳnh me bawỳr bõx ne kikreti ngrà? Dja ga akubyn bõx nhyim mỳjja kunĩ arỳm pyka kõt amingrà nhyim me kunĩ arỳm pykakam ar ba'ã aminhinomã amimẽ. Mỳj gêdja kukãm apõx? Dja bar omũn kam kõt õ akatimã ikaton õ akati ma.

⁴ Nhyim kam Jeju arkum apỳnh mỳjja kukãm apõxmã arkum 'ã ajarẽn arkum,

—Ar amijã ano tỳx gê me'õ ar amã 'êx ne ar anoo biknor ne Metĩndjwỳnhbê ar ajo akẽx kêt.

⁵ Be, me krãptĩ dja ì aben totokmã me'ỳr bõx ne arỳm amijo 'êx ne amijã imẽ. Amijã imẽn arỳm memã kum, “Me anhõ Bẽnjadjwỳrbê kumkati kadjy ne Metĩndjwỳnh ijano ba tẽn bõx. Ba ibê Kritu”, ane. Ne kam arỳm me krãptĩ noo aknon Metĩndjwỳnhbê meo akẽx.

⁶ Be, kam dja gar me kute abenwỳr prõt man amybỳm me kute abenwỳr prõt jarẽn ma. Kwãrĩk wãnh kam ar atĩn prãm kêt. Ba ne ba kukãm ar amã 'ã ajarẽ gar arỳm ama. Ja kumrẽx gêdja me ã

o anhÿro tẽ. Kraxje kute inomã mẽnĥ kêt, kute 'ÿr o tẽm rã'ã, ane.

⁷ Nà, apÿnh me ba djàri gêdja me abenwÿr prõt ne aben nhimexo ba. Nhym apÿnh bẽnjadwÿr rũnh nhõ àpênĥja abeno kurê djwÿnh ne aben nhimexo ba. Nhym prãmdwÿ me kwÿ nhimex. Apÿnh pyka djàri gêdja kam pyka terte:t ne.

⁸ Be, me tokry krax ne ja. Ga me nire kra àja pumũ. Adjÿm. Dja kra à:n kam arÿm à ra:x ne. Me adjwÿnhdjwÿ dja me tokry mõ:n kam arÿm tokry ra:x ne. Be, me tokry krax ne ja. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ne kam ajte arkum,

⁹ –Dja me tokry: nhym kam me arÿm memã ar akanga. Me kute ar ajo bikẽnĥo ba kadjy ar akanga. Nhym me arÿm ar apa. Apÿnh me bajtem ba djã kunĩkõt dja me kum ar akurê. Ikõt ar abikamẽnĥkam dja me kum ar akurê.

¹⁰ Kam dja me krãptĩ ibê amijo akẽx. Ne kam me kurê djwÿnhmã aben kangam kum aben kurê.

¹¹ Me krãptĩ dja me ta amijo 'êx ne amijã Metĩndwÿnh kabẽn jarẽnĥ djwÿnh rẽ. Amijã kurẽn memã kum, “Metĩndwÿnh kukwakam ne ba ar amã arẽ”, anhÿro ba. Dja me ã amijo 'êxo anen arÿm me krãptĩ noo aknon Metĩndwÿnhbê meo akẽx.

¹² Me krãptĩ kum Metĩndwÿnh kĩnhja dja me arÿm kum kĩnh apêx. Pyka kunĩkõt me krãptĩ axweo kume:x. Me axweo kumexkam dja me arÿm kum kĩnh apêx.

¹³ Nhym be, dja mÿjja kunĩ kute amingrànĥ nhõ akati bõx. Me kunĩ kute aminhinomã amimẽnĥ

nhõ akati bõx. Nhyam kam me 'ã ukanga kêt ne kum kînh tỳx rã'ãja dja Metĩndjwỳnh arỳm me utã.

¹⁴ Mỳjja kute amingràngh kêttri dja me apỳnh pyka kunĩkõt memã arẽ. Bẽnjadwỳr djwỳnh'ã ujarẽnh nyja memã arẽ. Apỳnh me ba djã kunĩkõt me kute ujarẽnh mar kadjy memã arẽ. Nhyam kam akati arỳm bõx. Me kunĩ kute aminhinomã amimẽngh nhõ akati arỳm bõx. Ba ne ba kukãm ar amã 'ã ajarẽ gar arỳm ama. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ne kam ajte arkum,

¹⁵ —Be, ar aje ajbir imã, “Dja ga ar imã kikreti ngràngh'ã ajarẽ”, anhỳrja ba ar amã arẽ gar ama. Dja mỳjja kute amingràngh 'ỳr nhyam kam arỳm mỳjja punutija dja. Metĩndjwỳnh nhõ kikretikam dja. Gar arỳm omũ. Mỳjja punuti djô'ã dja me mỳjja kunĩo ajkẽ ne kungrã. Me bakukãmãre Dani-jeu ne amrêbê: 'ã ajarẽ. Metĩndjwỳnh kukwakam memã 'ã ajarẽ. Dani-jeu ne arỳm memã mỳjja punuti ja'ã ajarẽnh 'ã pi'ók no'ók. Dja gar pi'ók no'ókwã pumũn kam mỳjja punuti pumũn kam kõt ama.

¹⁶ Kam gêdja Djeruxarẽ bu'ã pyka ja nhidjibê Djudêjakam me ja amijã maje krãnh'ỳr prõt ne.

¹⁷ Gêdja me kikre nhimök po'ã ãm jabej kwãrĩk wãnh akubyn ùrkwãkam nêkrêx'ỳr àr ne byr ne o tẽm kêt.

¹⁸ Gê purkam me ar ba jabej tu umaje prõt. Kwãrĩk wãnh me kute kubêkã jamỳnhmã 'ỳr akêx kêt. Dja tu me ãm kamã amũ prõt.

¹⁹ Ý, watĩ:re, akati wãkam me tujarômẽ me kra karã dja me tokry:. Mỳj gêdja me ja mỳjja punutija pymaje prõtja on?

20 Dja gar Metĩndjwỳnhmã amijo a'uw gê na raxkam umaje ar aprõt kêtũa. Nàr, gê pi'òk ràràrbê me tyk djà kêt nhõ akatikam ar aprõt kêtũa.

21 Be, dja me kam tokry kumex. Dja gar akubyn amijo tẽn mỳjja kunĩmo krax djà'ỳr amijo bõx ne ama. Me akukãmãre aben kukãm tokrykõt dja gar maro tẽn. Me tokry tũm maro tẽn:amiwỳr me tokry maro bõx. Ga, me tokry kume:xja pumũ. Be, amrẽ mỳjja punuti nhõ akati bõxkam dja me tokryo katàt me tokry tũmwã kunĩ jakre. Ne amrẽ me'ã akati mõrkam me tokry nydjwỳ dja me tokryo mỳjja punuti'ã me tokryja tęp kêtumrẽx.

22 Metĩndjwỳnh ren tokry'ã akati kwỳ ngri kêt nhym me'õ ren tĩn kêtumrẽx. Be, Metĩndjwỳnh kute amijo me utàrja kadjy dja arỳm 'ã akati wã kwỳ ngri.

23 Godja me'õ 'êx ne ar amã, “Ota, jakam arỳm Kritu bõx ne nhỹ. Arỳm ne Metĩndjwỳnh 'ã me õ Bẽnjadjwỳrbê kumkati mẽ nhym jakam arỳm memã nhỹ”, anhỹr jabej nàr me'õ ajte 'êx ne ar amã, “Ota, jakam arỳm Kritu bõx ne nhỹ. Arỳm ne Metĩndjwỳnh 'ã me õ Bẽnjadjwỳrbê kumkati mẽ nhym jakam arỳm memã nhỹ”, anhỹr jabej. Djãm ar aje me ja marmã? Kati. Kwãrik wãnh amim me ja mar kêt.

24 Be, apỳnh me 'êx ne ta kute amijo Kritu, ta kute amijo Bẽnjadjwỳrbê kumkati dja me apõx. Nhym amũ me jadjwỳ dja me apõx ne 'êx ne memã kum, “Ba ne ba Metĩndjwỳnh kukwakam me amã idjujarẽnħ iba”, anhỹro ba. Dja me me aêrbê mỳjja pumũnh kêt kwỳ nhípêx, kute me noo biknor nhym me kute me'ã abenmã kum, “Mrãmri ne

djãm Metĩndjwỳnh kukwakam me kabẽnkumrẽx”, anhyr kadjy. Godja me me noo biknor ne Metĩndjwỳnhbê meo akẽx jabej, Metĩndjwỳnh kute amrêbê amijo me utârja kubê meo akẽx ne kute meo ba jabej. Me 'êxnhĩ no tỳxo kute me akrenh jabej godja kubê me kwỳo akẽx ne meo ba jabej.

²⁵ Ba ne ba mỳjja apôx kêtri kukãm ar amã 'ã ajarẽ gar arỳm ama. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ne kam ajte arkum,

²⁶ –Kam godja me'õ ar amã, “Ë, onĩ kapôt kukritkam arỳm bôx ne ar ba”, anhyr jabej. Djãm 'yr ar amõrmã? Kati, dja gar tu ate akrãn 'yr amõr kêt. Nâr, godja me'õ ar amã, “Ë, kikre jakam ne apdjun nhỹ”, ane. Djãm ar aje amim me marmã? Kati. Kwãrik wãnh amim me mar kêt.

²⁷ Djãm ibôx ne mebê ibipdjur? Kati. Ga, kàjkwakam na krak ne adjênhja pumũ. Na jadjênh prõt ne arỳm myt ngjêx djãmã ngjêxja pumũ. Adjênh kute kàjkwa kunĩ kurwỳja pumũ. Dja ba ã ibôxo ane. Ije amijo inhĩ dja ba ã ibôxo ane nhym me kunĩ arỳm ipumũ. Nãm ã Jeju arkum ane.

²⁸ Nhym kôt ba djwỳnh bôx djà jabej kukij ne kum,

–Bẽnjadjwỳr, nhỹnh jakam dja ga bôx, ane?

Nhym arkum,

–Ga me, nhônne ne mry tyk'ã bikprõnh ne kumex ne kute o amirĩtja pumũ, ane. Dja ã Jeju akubyn bôx kutã mỳjja apôx ne bôx djào amirĩto ane. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ne kam ajte arkum,

²⁹ –Nhym me tokryo ku'êwã'ã akati kwỳ apêxkam dja on mỳjja rũnh apôx.

“Dja myt amijo akamàt kô tyk nhym mytyrwỳ irã kêt.

Nhym kanhêti kàjkwa kurũm rôrôk nhym kàjkwakam apỹnh mỳjja tỳ:x amingrêk ne.”

³⁰ Ba kam ije amijo inhĩ dja ba kàjkwakam amirĩt nhym me arỳm ipumũ. Nhym kam pyka kunĩkôt me ba djakam me kunĩ arỳm mu:w. Ba kam ije amijo inhĩ dja ba arỳm itỳ:x ne prĩne imextire ne ipyma:. Ne kam kàjkwakam kakrãkôt bôx nhym me kunĩ: arỳm ibôxkôt ipumũ.

³¹ Dja ba ikadjy mrãnh djwỳnh jano nhym me arỳm ô'i kakôr tỳ:x ne. Kakôr tỳx ne arỳm ije amijo me utàrja kunĩo atom. Dja me kàjkwa krax'ãm mõn meo atomo mõi. Ne kàjkwa 'ênhôt'ãm mõn meo atomo mõi. Ne aktã kàjkwa nhirê'ãm mõn meo atomo mõi. Ne apỹnh pyka kunĩkôt inhõ me ja kunĩ: abenwỳr meo atomo mõn meo aben pydji. Ba ne ba kukãm ar amã 'ã ajarê. Gora abej ajkam ama.

³² Be, akubyn ibôx djã nhõ akatija'ã ne ba ije pidjôbê pigêre jakremã. Gora ije 'ã mỳjja jakreja ma. Ba ar amã arê gar ama. Be, dja pidjô pakà nokà tukam 'ô nhingrã kadjy arỳm ingrã apôx gar kam arỳm amexmã kamnhĩx nhym kam arỳm amex.

³³ Bir be, gêdja ba ije ar amã mỳjja jarênhja ã apôx mõi ane gar me kam arỳm ijabej rĩt ne ijabej ajkam ama. Akubyn ibôx djã arỳm 'ỳr. 'Ỳr dja mỳjja apôxja. Amex kutã gêdja pi'ô ingrã. Nhym be, ibôx kutã gêdja mỳjja pumatija apôx mõi.

³⁴ Nà, mrãmri ne ba ar amã kôt arê. Ar anhõ pykakam me kamingrãny ja gêdja me tyk par kêtri mỳjja ja kunĩ apôx. Mrãmri ne ba ar amã arê.

35 Ikabên kajgo kêt-kumrêx. Gêdja pykamê kàjkwa ï apêx nhyim be, ba ikabên gêdja 'õ biknor kêt-kumrêx. Mrãmri gêdja ba ije mỳjja jarênh ja kunĩ apôx nhyim me omũ.

Me kute bôx djà nhõ myt mar kêt.

Ruk 12.37; Kar 1.6; Tex k 5.2

36 Ne kam ajte arkum,

—Be, ba akubyn ibôx djà nhõ akati nâr myt djãm me'õ kute mar? Kati, me'õ kute mar kêt-kumrêx. Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnhdjwý kute mar kêt. Ibãmbit ne kute mar.

37 Be ga, amrêbê me bakukãmãre Nôwe pykakam ar bari me ate krãn ar baja pumũ. Dja ba ibôx 'ÿr nhyim me ã ane. Ije amijo inhĩ dja ba akubyn ibôx 'ÿr nhyim me ate krãn ar ba.

38 Amrêbê: ngô kute pykao bikamÿr kêtri ne me bakukãmãre ate krãn ar õ kwý krênbit ba ne ar kômbit ba. Ne abenwÿr babit ar ba. Nãm me me mymã kra jarê ne memã kum,

—Nà, jakam dja ga arÿm tu ikra'ÿr mō, anhÿro ba nhyim me arÿm me'ÿr ba. Nãm me mỳjja jabit kôt amak bêno ba: nhyim kam Nôwe arÿm kà raxmã wadjà.

39 Nãm me amikukãm mỳjja mar kêt-kumrêx ne ar ba: nhyim me aêrbê ngô tám mōn me kunĩo mōn prĩne meo akno. Ije amijo inhĩ dja ba akubyn ibôx 'ÿr nhyim me ã anen ate krã nhyim mỳjja arÿm ã meo ane.

40 Nhyim me'õ my ar amê kapôt-kam tẽ. Ba ikjê pa 'amÿ nhyim ikjê arek wakrekam dja.

41 Nhyim me'õ nire ar amê à'uko nhÿ. Ba ikjêbit pa 'amÿn o tẽ nhyim ikjêja arek wakrekam nhÿ.

⁴² Kam dja gar arek ijabej ajkam ama. Mỳkam? Bir, ar aje akubyn ibôx'ã myt mar kêt kam. Ba ibê ar anhõ Běnjadjwỳr djwỳnh ar aje akubyn ibôx'ã myt mar kêt kam.

⁴³ Dja gar ikaběn ma. Ba ajte ar amã 'õdjwỳ jarě gar ama. Ne ren õ kikre djwỳnhja ren me àkĩnhĩ bôx djà man ren kam ren arek kam amako nhỹ. Nhym ren bôx ne kikre'ã 'yr ne kum àr kêt kumrěx. Badjwỳ dja ba ije me àkĩnhĩ pyràk ne me ajaêrbê bôx.

⁴⁴ Kam gědja gar gadjwỳ mã ikam amako nhỹ. Ba ije amijo inhĩ ne me awỳr ibôx ba gědja ba ajte akubyn bôx. Ar aje nhỹnh myt nhỹr 'õkam aje ibôx djà mar kêt. Kam gědja ba tu ar ajaêrbê bôx. Nãm ã Jeju arkum amibôx djà jarěho ane. Ne kam ajte arkum,

⁴⁵ —Me õ běnjadjwỳr ne õ àpěnhmã kaběn ne kum, “Ga dja ga me àpěnh'ã me omũ ne prĩne 'ã meo djuw mex. Ne myt kunĩkõt memã õ kwỳ krěn djà ngãn akràn mã memã õro aba.” Nãm ã õ àpěnhmã me'ã karõo ane. Kute akràn mã me àpěnh'ã me omũnh ne kute 'ã meo djuw mex katàtmã ã kum me'ã karõo ane.

Nhym õ àpěnh kum, “Nà, gědja ba mrãmri ã anen kam me 'ãno dja”, ane. Nhym kam õ běnjadjwỳr mã nhĩãm tẽ. Nhym kam õ àpěnhja kaběnkumrěx. Nãm katàt ar memã mỳjja nhõro ba, me kanga kêt kumrěx ne ar meo ba.

⁴⁶ Nhym kam běnjadjwỳr akubyn bôx ne kam õ àpěnhjamã kato. Kute amrěbê kum kaběn jarěnhja kõt ne mrãmri meo djuw mexkumrěx nhym kam arỳm kum kato. Kam dja õ àpěnhjadjwỳ tu amikam kĩnhkumrěx.

47 Ë, ba ar amã kôt arë. Bënjadjwÿrja dja ò àpênh ja'ã bënjadjwÿr më. Kute nëkrêxmë mÿjja kunÿ pumÿnhmã dja 'ã bënjadjwÿr më. Nhym kam ò àpênhja kÿnhkumrëx ne.

48 Nãm ren ò àpênhja axwen ren òkre kadjwÿnhbê ò bënjadjwÿrja'ã ren, “Be, nãm nhÿ'ãm bënjadjwÿr tẽn arÿm amikrà. Jakam dja ba on tu arÿk ar ìba”, ane.

49 Ne kam ren ar ò àpênhja titiko ba, me ro'ã àpênhja ren ar me titiko ba. Ren ò kwÿ krënbit ban me bibãnhkôt ren kadjwati kangôo* kômo ba.

50 Nhym kam ò bënjadjwÿrja aêrbê bôx. Ò àpênhja kute amim ò bënjadjwÿrja bôx djâkôt mar kêt. Nhÿnh akati 'òkam bôx djâmã kute mar kêt ne nhÿnh myt nhÿr 'òkam bôx djâmã kute mar kêt kam ne aêrbê bôx.

51 Nãm bôx ne kam ò àpênh arÿk ar bajakam ngryk ne. Ngryk ne kam o ajkapôn bôm kumë. Me kute amijo 'êx ne ta kute amijo Metÿndjwÿnh mar mexjamë ro'ã ãm kadjy bôm kumë. Wãnh ne me amim ngryk ne tokry djàje amijanên ar àmra ba, ane. Nãm Jeju ã kôt ba djwÿnhmã ane.

25

Me prÿtirebê 10'ã ujarënh.

¹ Ne kam ajte arkum,

—Kàjkwakam Bënjadjwÿr djwÿnh dja akubyn bôx ne amim me utàn ar meo ba. 'Á dja ba me prÿtirebê 10 jakren 'ã ar amã ajarë. Be, mjên kumrëx ne

* **24:49** Mÿjja me kute o kôm ne kôt bibãnh kunÿja, kadjwati kangôomë uba kangôomë, mÿjja kangôo kunÿ ne me kum kadjwati kangôo jarë.

arÿm prõ nhürkwã'ÿr tẽn 'ÿr bõx ne arÿm am-
inhürkwã'ÿr kute prõo bõxmã. Me kute abenã
ar mênhmã ne aminhürkwã'ÿr kute prõo bõxmã.
Nhyim nïjar me prõtirebê 10 arkam ama. Ar ro'ã
kĩnh kadjy arkam ama. Arkam ama:n kam arÿm
kute ar kajpar kadjy arÿm katon ar'ÿr ngõnhpõko
mõ.

² Ar prõtirebê 5 ne ar no rerekre nhyim Ar kubê 5
ne ar no mexkumrêx.

³ Ar no rerekreja ngõnhpõkkambit kangõo mõn
ngõnhpõk kangõ 'õdjwÿo mõr kêt.

⁴ Nhyim be, ar amak mexja ne ar ngõnhpõko mõn
ajte ngõnh 'õdjwÿkam ajte kangõ 'õdjwÿo mõ. Ar
amũ mjênme prõ ar'ÿr ngõnhpõko mõ:.

⁵ Nhyim mjên ar amikrà nhyim prõtireja ar arÿm
õtjwan dja:n arÿm nõn kam arÿm ngõr.

⁶ Nhyim akamàt kô ipõkri nhyim me'õ arÿm ar
aêrbê mjên aro aki:j ne arkum, “Ë, arÿm ne prõo
bõx. Amrê ar aprõt ne ar kajpa”, ane.

⁷ Nhyim kam ar prõtire kunĩ krã katon arÿm
ngõnhpõko mex.

⁸ Nhyim no rerekre arja arÿm amak mex ar jamã
kum, “Ar imã ar anhõ kuwy kangõ kwÿ ru. Arÿm
ar inhõ ngõnhpõk àtyk mõ”, ane.

⁹ Nhyim ar arkum, “Kati. Ngrire. Ba ren ar ar
amã kangõ kwÿ ru nhyim ren kangõ gwaj banhõ
ngõnhpõk'ÿr ren bõx kêt. Ar ngõnhpõk kangõ nhõr
djwÿnh'ÿr mõn amim kwÿ kõpra”, ane.

¹⁰ Nhyim kam ar no rerekre arÿm kõpra djà'ÿr
mõ. 'ÿr mõrrãm nhyim arÿm mjênme prõ ar bõx.
Nhyim kam ar prõtire, ar õ ngõnhpõk kangõja arÿm
mjênme arkõt wadjà. Me kute prõ'ã mênh djàkam

kikremã wadjà. Mjênmê prômê ro'ã ar ò kwỳ krên kïnh kadjy ne ar prítire ar kôt kikremã wadjà. Nhyr kam me arỳm ar pãnh kikre'ã ijê.

¹¹ Nhyr kam ajmã nhyr ar prítire no rerekreja bôx. Ar arỳm kuwy kangô kôpra djakam tẽn kangô kôpran arỳm akubyn bôx. Ne kam mjênmê prô nhô kikre'ỳr bôx ne kum, “Bênjadwỳr, bênjadwỳr, gop ar imã kikre'ã ta”, ane.

¹² Nhyr arkum, “Kati. Ije ar amar kêt. Mrãmri ne ba ar amã arênhkumrêx.” Nãm ã bênjadwỳr arkum ane. Tãm ne ja. Nãm ã Jeju kôt ba djwỳnh arkum ane.

¹³ Ne kam 'ã ajte arkum,

—Dja ba ije mjênwã bôx pyræk. Kam dja gar ijabej ajkam ama. Ba ije amijo inhïja ar aje ibôx'ã akati nàr myt mar kêt. Nãm ã Jeju arkum ane.

Pi'òk kaprîbê tarêtu nhôr'ã ujarênh.

Ruk 19.11

¹⁴ Ne kam ajte arkum,

—Kàjkwakam Bênjadwỳr djwỳnh dja akubyn bôx ne arỳm amim me utàn ar meo ba. 'Ã dja ba me'ò jakren 'ã ar amã ajarê. Me'òja ne anhỳr bê pyka 'ômã tẽmmã, ne amiwỳr ò àpênh ar ku'uw. Nhyr kam ar bôx nhyr arỳm arkum ò mỳjja ngã.

¹⁵ Apỳnh ar kum àpênh mexkôt ne arkum ò mỳjja ngã. Ar kute kutêp kum kàjmã 'ã kamênhmã ne arkum kungã. Ò àpênh no mexjamã ne pi'òk kaprî rax ngã. Pi'òk kaprîbê tarê tubê 5 ne kum kungã. Ne kam ajte kàjbê no mexjamã pi'òk kaprîo amãnhkrut ne kungã. Ne kam ajte no rerekre jamã pydjìn kungã. Ne kam arỳm mã pyka 'ômã tẽ.

16 Nhyam kam kute pi'ôk kaprîbê 5 byrja arým o nêkrêx kumex by. Ne kam pi'ôk kaprî pãnh arým memã õro dja. Memã õro dja: nhyam me pãnh kum pi'ôk kaprî rax nhõro dja. Nhyam amýn arým 'ã akre. 'Ã akre:n arým 'ã akrebê 5 ne kuby ne kam ijukri 'ã akre: ne o 5 ne kuby.

17 Nhyam kam kute pi'ôk kaprîo amãnhkrut byrja ã o anen o nêkrêx kumex by. Ne kam pi'ôk kaprî pãnh arým memã õro dja. Memã õro dja: nhyam me pãnh ajte kum pi'ôk kaprî rax nhõro dja. Nhyam amýn arým 'ã akre. 'Ã akre:n arým 'ã akreo pi'ôk kaprîo amãnhkrut ne kuby ne kam ijukri 'ã akre: ne kam o amãnhkrut ne kuby.

18 Nhyam be, kute pi'ôk kaprî pydji byrja ne mã o tẽn kam kum kren tu kam adjã. Nãm kãmã kum 'ã akre bikamênh kêt.

19 Nhyam kam ajmã:kam ar àpênh nhõ bẽnjadjwýrja bõx ne amiwýr ar ku'uw nhyam ar 'ýr bõx. Kute akubyn õ pi'ôk kaprî jamýnh ne 'ã akre kadjy amiwýr aro bõx.

20 Nhyam kute pi'ôk kaprîbê 5 byrja ne kum o bõx ne kum ajte ijukri 5 ne o bõx ne kum kungãn kum, “Bẽnjadjwýr, ije amã omũnh kadjy ne ga imã 5 ne angã. Ota, ba arým kãmã amã 'ã akre kamê nhyam arým kubê 10. Mĩ, anhõ pi'ôk kaprîbê 10”, ane.

21 Nhyam õ bẽnjadjwýr kum, “Mexkumrêx. Ga ne ga adjãpênh mexkumrêx. Akabênkumrêx. Nã bãm amã mýjja ngrire ngã ga prĩne ikutêp imã o djuw mex ne 'ã adjukanga kêt. Pãnh gêdja ba amã inhõ mýjja rax jarê. Ga kam amũ idjô'ã ar o aba. On dja ga ikõt akĩnhkumrêx”, ane.

22 Nhyam kam kute pi'ôk kaprî amãnhkrut byrja

ne aje 'ÿr bôx ne kum, “Bēnjadjwÿr, ije amã omũnh kadjy aje imã o amãnhkrut ne ôrja ne ba arÿm kàjmã amã 'ã akre kamē nhym arÿm kubê 4. Mĩ, anhõ pi'ôk kaprĩbê 4”, ane.

²³ Nhym õ bēnjadjwÿr kum, “Mexkumrēx. Ga ne ga adjapēnh mexkumrēx. Akabēnkumrēx. Nã bãm amã mÿjja ngrire ngã ga prĩne ikutēp imã o djuw mex ne 'ã adjukanga kêt. Pãnh gēdja ba amã inhõ mÿjja rax jarē. Ga kam amũ idjô'ã ar o aba. On dja ga ikôt akĩnhkumrēx”, ane.

²⁴ Nhym kam kute pi'ôk kaprĩ pydji byrja ne 'ÿr bôx ne kum, “Bēnjadjwÿr, nã gãm ajamakkre kêt. Nã gãm adjakre kêt kam ar mebê djwÿo atomo aba. Ne aje amim mÿjja kunĩ jadjwÿr kêt kam ar mebê jãm o amijakren o atomo aba.

²⁵ Ba kam ije amã kupēnh prãm kêt kam prĩne kum kren kam adjà nhym nõ. Imã apymakam. Mĩ, anhõ pi'ôk kaprĩ”, ane.

²⁶ Nhym kam õ bēnjadjwÿr kum, “Ga ne ga ajaxwekumrēx. Amã djukangakumrēx. Djã nã bãm idjakre kêt kam ar mebê djwÿo atomo iba ne ije amim mÿjja kunĩ jadjwÿr kêt kam ar mebê jãm o amijakren o atomo iba?

²⁷ Bir be, ga kam we ga aje amim ipumũnhkôt ren inhõ pi'ôk kaprĩ jao tēn ren me kute pi'ôk kaprĩ marmã angã nhym ren abenã rôrôk tēn rax ba ren arÿm 'ÿr bôx ne arÿm ren kuby.” Nãm õ bēnjadjwÿr ã kum ane.

²⁸ Ne kam memã kum, “Aj, amũ me ajõ kubê pi'ôk kaprĩwã byn o tēn kute imã pi'ôk kaprĩo àptàr nhym kubê 10wãmã angã”, ane.

²⁹ Mÿkam? Bir, arÿm me õ mÿjja gēdja Metĩndjwÿnh iby memã kungã nhym kam arÿm

me ò mỳjja kumex. Nhym be, me ò mỳjja kêt, kute memã òr nhym me kute kum o djuw mex kêtjabê gêdja Metĩndjwỳnh mỳjja ngrireja kunĩ by.

Ë, ba ar amã arê gar ama. Me kute tu amim imarkumrêx jamã dja Ibãm ijo amirĩto tẽ gê me amim imar rax. Nhym be, me ajkwaobit kute amim imarjabê dja Ibãm ijo apdju. Dja prĩne inêje me no nhityn mebê ijo apdju.

³⁰ Be, nhym kam bẽnjadjwỳr memã kum, “Aje, me bõm inhõ àpênh punuwã mẽ gê wãnh akamàt kô tykkam ar me ikô'ã ba. Wãnh ne me tokry djaje amijanên ar àmra ba. Nãm ã bẽnjadjwỳr memã ane nhym me arỳm bõm kumẽ. Tãm ne ja.” Nãm ã Jeju arkum ane.

Mrykĩ'ãtomtimẽ mokaàk'ã ujarênh.

Mat 13.36, 22.13; Ap 20.11

³¹ Ne kam ajte arkum,

—Ba ije amijo inhĩ dja ba prĩne imex ne ipyma:n arỳm akubyn bõx. Ne amikôt Metĩndjwỳnh kadjy mrãnh djwỳnh kunĩo bõx. Ne kam kàjkwakam imexo ime:xkumrêx ne ipyma:kumrêx ne arỳm ikrĩ djà raxkam nhỹ.

³² Nhym kam apỳnh me ba djà kunĩkôt dja me ikabem akuprõ ba arỳm meo ajkij. Kute mryo ba djwỳnh kute ò mryo bikjêr pyràk. Kute aben bê mrykĩ'ãtomtimẽ mokaàko bikjêr pyràk. Dja ba arỳm ã aben bê meo ibikjêro ane.

³³ Ne inhõ me mex kute mrykĩ'ãtomti pyràk ja dja ba amidjubôk'ãnh me umjuw. Ne me axwe kute mokaàk pyràk ja dja ba amidjuge'ãnh me umjuw.

³⁴ Ne kam ba Ibẽnjadjwỳr rax idjubôk'ãnh me mex ku'êjamã kum, “Amrẽ me iwỳr mõn ikôt aku'ê.

Ba ibê me anhõ Bẽnjadwÿr djwÿnh dja ba arÿm me ajo ibakumrêx. Amrêbê: mÿjja kunĩ kator djà kraxkam ne Ibãm arÿm amijo me apytàn me ajo djuw mex. Ije amim me apytàr ne ije me ajo iba kadjy amijo me apytà.

³⁵ Mÿj ne ga me nê ba kam arÿm amikôt me apumjuw? Bir, arÿm imã prãm ga me imã mÿjja'õ ngã ba kukrê. Arÿm imã kôr ga me imã mÿjja'õ ngã ba o ikõ. Nãm me ijo me bajtem ga me arÿm imã anhÿrkwã jarê ba kam inhikwã.

³⁶ Arÿm ikà kêt ga me arÿm imã kubêkà ngã ba adjà. Arÿm ikanê ga me arÿm ikane. Arÿm me ibê ijê ga me arÿm iwÿr bôx ba ikĩnh. Kam ne ba arÿm amikôt me apumjuw”, ane. Akubyn ibôxkam dja ba ã idjubôk'ãnh me katàt kute amijo bajamã ane.

³⁷ Nhÿm kam dja me imã, “Bẽnjadwÿr djwÿnh, nhÿnh ne ga amã prãm ba me apumÿn amã mÿjja ngã ga krê? Nhÿnh ne ga amã kôr ba me amã mÿjja'õ ngã ga o ikõ?

³⁸ Nhÿnh ne me kute ajo me bajtem ba me apumÿn amã inhÿrkwã jarê ga kam anhikwã? Nhÿnh ne ga akà kêt ba me amã kubêkà ngã ga adjà?

³⁹ Nhÿnh ne akanê ba me apumÿ? Nhÿm nhÿnh ne me abê ijê ba me awÿr bôx ga akĩnh”? ane.

⁴⁰ Kam, ba Ibẽnjadwÿr rax dja ba memã kum, “Ije meo ikamy'õ nhÿm me kum kurê. Nhÿm arÿm õ mÿjja kêt. Ga me kam arÿm o djuw mex. Aje o djuw mex o aje ba ijo djuw mex pyræk. Mrãmri aje o djuw mexkam aje ba ijo djuw mex mexkumrêx”, ane. Dja ba ã akubyn ibôxkam me mexmã ane.

⁴¹ Kam dja ba idjuge'ãnh me axwe ku'êjamã kum,

“Me apunu:re. Me rûm imã akàx. Kuwy pòk rã'ã: rã'ãjamã me mō. Ije Xatanajmẽ kadjy mrãnh djwýnh kadjy kuwy nhipêxjamã me mō.

⁴² Mýj ne ga me nẽ ba me amã, ‘Me rûm imã akàx’? ane. Bir, imã prãm ga me aje imã mýjja nhõr kêt. Imã kôr ga me aje imã ngô'õ nhõr kêt.

⁴³ Me kute ijo me bajtem ga me aje imã anhûrkwã jarẽnh kêt. Ikà kêt ga me aje imã kubêkà nhõr kêt. Ikanê ga me iwýr abôx kêt nhym me ibê ijê ga me iwýr abôx kêt. Ga me ã ane ba kam me amã, ‘Me rûm imã akàx’, ane.” Dja ba ã idjuge'ãnh me axwe ku'êjamã ane.

⁴⁴ Me axwewãdjwý dja me imã, “Bẽnjadjwýr djwýnh, nhýnh ne ga amã prãm nàr amã kôr nàr me ajo me bajtem nàr akà kêt nàr akanê nàr me abê ijê ba me ajo djuw mex kêt”? ane.

⁴⁵ Kam dja ba memã kum, “Bir, ikamy'õ me kum kurê nhym õ mýjja kêt ga me aje o djuw mex kêt. Aje o djuw mex kêt o ne aje ba ijo djuw mex kêt pyræk”, ane. Mrãmri, ba me amã ja jarẽnhkumrêx. Dja ba ã akubyn ibôxkam me axwemã ane.

⁴⁶ Kam dja me arým mã mõn tokry rã'ã: rã'ã ne. Nhym be, me katàt kute amijo baja dja me Metĩndjwýnhkõt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Nãm ã Jeju memã ane.

26

Me kute Jeju bñ kadjy kute o aben mar.

Mak 14.1; Ruk 22.2; Dju r 11.47

¹ Jeju arkum kabẽn jarẽnh pan kam arým kêt ba djwýnh arkum,

² —Arÿm ne Metĩndjwÿnh me bakukãmãre nhirôbê mrãnh djà nhõ akati 'ÿr. Mebê idjaer krãptĩ kute aben kajmã'ã me irôbê mrãnh djà mar kadjy ne me kute aben pydji 'ÿr. Arÿm nêje akati pydji. Tãm ne gar arÿm ama. Kam ba ije amijo inhĩja dja me memã ikanga nhym me arÿm pĩte'y'ã inhôn ibĩ, ane.

³ Nãm arkum ane nhym wãnh me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bẽnjadjwÿr rax nhÿ. Idjibê ne Kajbaj. Õ kikretikam ne nhÿ nhym me rũnh arÿm kam akuprõ. Me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bẽnjadjwÿrmẽ Môjdê kukràdjà mar djwÿnhmẽ mebêngêtmẽ akuprõ.

⁴ Nãm me akuprõn abenmã kum,
—Mÿj godja gwaj me krãptĩ kàxã Jejuo tÿm ne bĩn kadjy on? ane.

⁵ Ne kam abenmã kum,
—Kwãrĩk wãnh gwaj me kute aben pydji djà nhõ akatijakam o batÿm kêt. Ne gwaj ren o ane nhym me krãptĩ ren o ngyrk ne ren kangao kumex, ane.

*Me'õ nire kute Jeju nhimõk'ã kangô kapĩ.
Mak 14.3; Dju r 12.1*

⁶ Be, krĩ ngrirebê Betanhakam ne Jeju nhÿ. Kamã ne me'õ ĩ kajêkam tê arÿm mex. Idjibê ne Ximão.

⁷ Ximão nhũrkwãkam ne Jeju õ kwÿ krẽno nhÿ. Õ kwÿ krẽno nhÿ: nhym me'õ nire arÿm 'ÿr tẽn 'ÿr bõx. Nãm 'ÿr kẽn jakareo ngõnh byn o tẽn. Be, ngõnhkam ne me kudjÿ djà kangôo ipu. Nãm me prĩne ipêx mex nhym pãnh raxkumrêx. Nãm ngõnho tẽn kam Jeju nhimõk'ã kangô kapĩ.

⁸ Nhyim kôt ba djwýnh ar arým omũ. Ne kam nokà nhàn abenmã kum,

—Je tô mýkam ne arým me kudjý djào ajkê?

⁹ Gwaj ren pi'ôk kaprĩ kadjy ren memã kungã ne ren pãnh pi'ôk kaprĩ rax ne ren kubyn ren me õ mýjja kêt mã kungrà. Mýkam ne arým o ajkê? ane.

¹⁰ Nhyim Jeju arým tu ar kabên man arkum,

—Mýkam ne gar kum kaprĩ jadjà? Djãm kute ijã kapĩnkam punu got? Kati, mexkumrêx.

¹¹ Be, akati kunĩkôt ne ar abu'ã me õ mýjja kêt ar ba rã'ã. Nhyim djãm arek gwaj baro'ã ar baba rã'ãmã? Kati.

¹² Dja ba ty nhyim me arým ijadjà. Me kute ijadjàr kadjy ne ijã me kudjý djà kapĩ.

¹³ Ba ar amã arê gar ama. Dja me kàj bê pyka kunĩkôt mã ijã memã ujarênh ny jarên mã nijad-jwý 'ã ajarê. Kute ijã me kudjý djà kapĩ'ã ajarê. Ne kam aben djô'ã nija mar rã'ã ne. Mrãmri ne ba ar amã arênhkumrêx. Nãm ã Jeju arkum ane.

Djuda kute memã kangamã kute memã arênh.

Mak 14.10; Ruk 22.3

¹⁴ Nhyim kam Jejukôt ba djwýnhbê 12 ja 'õ, idjibê Djuda Ìkadji ne me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr'ýr tẽ.

¹⁵ Nãm ar'ýr tẽn ar'ýr bôx ne arkum,

—Arým ne ba ije ar amã Jeju kangamã. Mýj dja gar pãnh imã angã? Ba kam arým ar amã kanga, ane. Nhyim kam ar arým kum kryt jakao ngônphonho pi'ôk kaprĩ jarê. Nãm ar kute 'ã akrebê 30 ne kum kungã nhyim kubyn o tẽ.

¹⁶ Ne kam amim,

—Mÿj dja ba ije arkum Jeju kanga kadjy on? Nãm ã amim anhÿro ba.

Ar kute ro'ã ar õ kwÿ krẽno ino rer.

Mak 14.12; Ruk 22.7

¹⁷ Nhym kam mebê idjaer kukràdjàkôt me kute djwÿponhbit kur nhõ akati arÿm kutewa nhym kôt ba djwÿnh ar Jeju'ÿr bôx ne kum,

—Metĩndjwÿnh me irôbê mrãnh nhõ akatikam gwaj banhõ kwÿ krẽn kadjy jãm dja bar tẽn akutêp gwaj banhõ kwÿ krẽn djà jadjwÿr mex? ane.

¹⁸ Nhym arkum,

—Dja gar krĩraxkam tẽn me'õ 'ÿr bôx ne kum, “Ujarẽnh djwÿnh ne amã, ‘Arÿm ne inhõ akati iwÿr bôx. Dja bar Metĩndjwÿnh me irôbê mrãnh nhõ akatikam me kukràdjà kôt inhõ kwÿ krẽ. Bamẽ ikôt ba djwÿnhmẽ dja bar anhÿrkwãkam inhõ kwÿ krẽ’, ane. Dja gar ã kum ane.” Nãm Jeju ã kôt ba djwÿnh arkum ane.

¹⁹ Nhym kam ar arÿm Jeju kute arkum 'ã karõ kôt 'ÿr tẽn. Ne me'õ ja'ÿr bôx ne kum Jeju kabẽn jarẽ nhym arkum, “Ã”, ane. Nhym kam ar arÿm ùrkwãkam kutêp ar õ kwÿ krẽn djà jadjwÿr mex. Metĩndjwÿnh me irôbê mrãnh nhõ akati kadjy ne ar õ kwÿ krẽn djà jadjwÿr mex. Ne kam akubyn Jeju kutã tẽn.

²⁰ Nhym kam ar'ã para nhym ar me'õ kute arkum ùrkwã jarẽnhja nhÿrkwã'ÿr tẽn. Kam ar õ kwÿ krẽnãm 'ÿr tẽn 'ÿr bôx. Ne kam nhÿ. Ar kubê 12ja ne ar Jejumẽ ro'ã nhÿ ne arÿm õ kwÿ krẽno nhÿ.

²¹ O nhÿ: nhym Jeju arkum,

—Be, ar ajõ dja ga ikurê djwÿnhmã ikanga. Mrãmri ne ba ar amã arẽnhkumrẽx, ane.

22 Nhym kam ar arÿm kaprĩ:ren apÿnh ar ï djari aben totokmã kum,

—Běnjadjwÿr djwÿnh, djãm ba? Běnjadjwÿr djwÿnh, djãm ba? ane.

23 Nhym arkum,

—Be, kute ikôt ngônhrãtikam djwÿ jadjãrja tãm dja memã ikanga.

24 Be, me bakukãmãre kute ba ije amijo inhĩ ijã pi'ôk no'ôk, kute Metĩndjwÿnh kukwakam ijã pi'ôk no'ôkkôt ne me arÿm jakam ar ã ijo anhÿro ba. Nhym be, kute ikurê djwÿnhmã ikanga djwÿnhja dja ï kute memã ikanga pãnh tokry ra:xi. Ý, watĩ:re. Tãmja ne ren rwÿk kêt ne. Nãm ã Jeju arkum ane.

25 Nhym Djuda, kute kurê djwÿnhmã kanga djwÿnhja kum,

—Ujarěnh djwÿnh, djãm ba dja ba ajo ane? Arkati, ane.

Nhym kum,

—Arÿm ga, “Ba”, ane. Amikôt ne ga arÿm amijarěnhkumrěx, ane.

26 Nhym ar àkuro nhÿ: nhym Jeju arÿm djwÿ'ô byn kam o Metĩndjwÿnhmã mextire jarě. Kum mextire jarěn arÿm kôt ba djwÿnh arkum kokij ne apÿnh arkum kungã. Ne kam aminhĩ'ã djwÿ jakren arkum,

—Inhĩ ne ja. Ar abyn krě, ane.

27 Ne kam ngônhrãkam pidjô kangôjadjwÿ byn kam o Metĩndjwÿnhmã mextire jarě. Amikamrô'ã ne pidjô kangô jakren arkum,

—Ar akunĩ dja gar o ikô.

28 Ikamrô ne ja. Me krãptĩ jaxwe pãnh dja ikamrô prôt nhym kam Metĩndjwÿnh memã kaběn

ny jarênh mãmđjin me axwe maro aknon me kam ngryk kêt.*

²⁹ Ba ar amã arê gar ama. Ije pidjô kangôo ikômo krã'yr ne ja. Ibãm kute amim ò me ja kunĩ pytàr ne kute meo bakambit dja ba ajte pidjô kangô nyo ikô. Gwaj baro'ã o ikô. Nãm Jeju ã arkum ane.

³⁰ Nhym kam ar ngre. Ngren arým o ino re. O ino ren arým amũ krãnhbê Oriwêre'yr mō.

*Pedru 'éxnhĩ kukãm kute kum arênh.
Mak 14.27; Ruk 22.31; Dju r 13.36*

³¹ Ar 'yr mō: nhym Jeju arkum,

—Be, akamãtja tãmkam dja me ijo ajkê gar me umaje aprôt ne ajmà. Amrêbê: ne me bakukãmãre ar aprôt ne abimãnh'ã ajarê. Metĩndjwýnh kukwakam ne me arênh memã kum, “Be, dja ba mrykĩ'ãtomtio ba djwýnh titik nhym mry umaje prôt ne ajmà”, anen arým 'ã pi'òk no'òk ne.

Be, akamãtja tãmkam dja gar me umaje aprôt ne ajmà. Me bakukãmãre kute ar ajã ujarênh kôt dja gar aprôt ne ibê ajmà.

³² Ibê ajmà nhym me arým ibĩ. Ba ityk ne akubyn itĩnkam dja ba ar akukãm pykabê Garrêjamã tẽ. Nãm ã Jeju arkum ane.

³³ Nhym Pedru kum,

—Godja ar kunĩ prôt ne bimãnh jabej ba dja ba arkôt iprôt kêtumrêx, ane.

³⁴ Nhym Jeju kum,

* **26:28** Mrãmri ne Jeju kamrôo prôt nhym Metĩndjwýnh arým 'ã memã kum, “Arým ne ikra tyn kamrôo prôt ne. Jakam dja me tu amim ikra markumrêx ba kam arým me axwe maro aknon me kam ingryk kôet ne.” Nãm ã Metĩndjwýnh memã ane.

—Kati, mrãmri dja ga arkôt aprôt. Ba amã arê ga ama. Akamàtja tãmkam ôkrên'ãnh kàr kêtri dja ga amijã maje ajêxo amãnhkrut ne ikjêkêt ne memã kum, “Kati, ije me'õwã pumũnh kêtumrêx”, ane. Mrãmri ne ba amã ja jarênhkumrêx. Nãm ã Jeju kum ane.

³⁵ NhyM Pedru kum,

—Kati, gê me gu baro'ã gu babĩn jabej ba ije aminêje ajã ijêx prãm kêtumrêx, ane. NhyM kam kôt ba djwýnh ar kunĩ kabên kôt kum arê.

Pidjôkôkam Bãmmã amijo à'wýr.

Mak 14.32; Ruk 22.40

³⁶ Ne kam mō:n kam Jeju kôt pidjôkôbê Djex-ema'ýr bôx. NhyM kam kôt ba djwýnhmã kum,

—Jakam dja gar ikutêp nhỹ. Ba mũm tẽn Metĩndjwýnhmã amijo a'wý, ane.

³⁷ Ne kam Pedrumê Djebedêu kra ar amãnhkrut japrôn aro tẽ. Ne kam tokry rax pymaje madjà kreti:n arým kaprĩ rax ne.

³⁸ Ne kam arkum,

—Arým ne ba ikaprĩ:re. Arým ikaprĩ kute ibĩn 'ýr. Jãnh mãn ar idjêje nhỹ gwaj baro'ã aminêje barĩt o nhỹ, ane.

³⁹ Ne kam amũ tẽ. Tẽmo rãm ne jan tu myrbê tỹm. Tỹm ne arým Metĩndjwýnhmã amijo a'uw ne kum,

—Djũnwã, aje itokry, ikaprĩjabê ipytàr prãm jabej ipytà. Nàr kon, kwãrĩk wãnh rã'ã ba tu itokry. Djãm ba ne ba amimarkôt ar amijo iba? Kati, akabênkôt ne ba ar amijo iba, ane.

⁴⁰ Ne kam kàjmã djan kôt ba djwýnh ar'ýr akêx ne tẽn ar'ýr bôx. NhyM arek ar ôto ikwã. NhyM Pedrumã kum,

—Je, kraxje kô 'iry kêt ne gar anhôto anhikwã. Mÿkam ne gar iro'ã aminêje arïto anhÿr kêt ne?

⁴¹ Ar aminêje rît ne Metïndjwÿnhmã amijo a'wÿ. Gêdja me te ar ajaxwe'ã ar amã apnê gar mekôt ajaxwe kêt. Ja kadjy dja gar kum amijo a'wÿ. Be, ar anhökre kadjwÿnhbê ne gar amã ikabênja kïnh. Nhy m be, ar aminêje arïtbê ne gar arerekren anhôtdjwa ne, ane.

⁴² Ne kam ajte amũ tën Metïndjwÿnhmã amijo a'uw ne kum,

—Djünwã, aje itokry, ikaprïjabê ipytâr prãm kêt jabej kwãrïk wãnh rã'ã ba tu itokry ne akabên man kôt ar amijo iba, ane.

⁴³ Ne kam ajte akubyn ar'ÿr akêx ne tën ar'ÿr bôx. Nhy m ar nokà bã mex ne ajte arek ôto ikwã. Rerek mex ne arek ôto ikwã nhy m ar omũ.

⁴⁴ Ne kam ajte akêx ne amũ tën Metïndjwÿnhmã amijo a'uw. Ôbê kute kum kabên jarênh jakôt ajte kum tãm jarê.

⁴⁵ Ne kam ajte kôt ba djwÿnh ar 'ÿr akêx ne ar'ÿr tën ar'ÿr bôx ne arkum,

—Je, djãm arek ar anhôto anhikwã rã'ãã, akôkam kôto anhikwã? Aj, arÿm itokry djà iwÿr bôx 'ÿr. Ota, arÿm kute me axwemã ikangamã, ije amijo inhÿja ne kute memã ikangamã.

⁴⁶ Kàjmã ar dja. Gwaj on me'ÿr. Ota, arÿm kute memã ikanga djwÿnh bôx. Nãm ã Jeju arkum ane.

Me kute Jejuo tÿm.

Mak 14.43; Ruk 22.47; Dju r 18.3

⁴⁷ Ne kute arkum anhÿro ãm rã'ã nhy m Djuda arÿm 'ÿr tën 'ÿr bôx. Jeju kôt ba djwÿnhbê 12 'ô ne kubê Djuda. Nãm 'ÿr bôx nhy m me krãptï me:x

ne kôat mōn 'ÿr bōx. Nām me kàxdjwa kajgomē kô jamÿn kôat 'ÿr o mōn o bōx. Me rÿnh ne me me ano. Me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhō bēnjadjwÿrmē mebēngētmē ne me me ano nhym me 'ÿr bōx.

⁴⁸ Me 'ÿr mōr kētri ne kute memã kanga djwÿnhbê Djuda memã kum,

—Be, ije me'ō nhine kaôrkôat dja ga me omÿn o tÿm ne pa 'amÿ. Nām ã memã ane.

⁴⁹ Nām Jeju'ÿr bōx ne kum,

—Ujarēnh djwÿnh, djãm amexkumrēx? anen arÿm ine kaô.

⁵⁰ Nhym Jeju kum,

—Akmere, mÿj kadjy ne ga iwÿr bōx? ane.

Nhym kam me arÿm 'ÿr mōn o tÿm ne pa 'amÿ.

⁵¹ Nhym kam bēnjadjwÿr nhō àpēnh'ō ne mekôat tē. Me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhō bēnjadjwÿr rax nhō àpēnh mekôat tē. Nhym Jejumē ro'ã ar ku'êja 'ō ne arÿm ò kàxdjwa kajgo kaban o me'ōjamã akabēn amak ta, bēnjadjwÿr nhō àpēnhja jamak ta.

⁵² Nhym Jeju nêje kukràn kum,

—Kwārĩk wānh. Akubyn àkam adjà. Ga, me kute kàxdjwa kajgoo pōx ne kute o aben parja pumũ. Ja dja ga amikam ama, ane. Mÿj'ã ne kum kabēn ja jarē? Bir, djãm me kute me par prãm umar mexmã? Kati. Dja kurê djwÿnh ĩ arÿm kubĩ. 'Ã ne Jeju kum,

—Ga, me kute kàxdjwa kajgoo pōx ne kute o aben parja pumũ, ane.

⁵³ Ne kam ajte kum,

—Djã nã gãm ijã amim, “Dja te Bãm 'uw nhym kum òr kêt”, ane? Kati, ba ren me'ã Ibãm 'uw nhym ren imã kadjy mrãnh djwýnh krãptĩ: jano. Ren imã redjiãobê 12 jano nhym me ren ipytã. Me redjiãobê 12kam me krãkamngôn'h'ã akre nhym me kubê 72.000. Me krãptĩ:

⁵⁴ Ne me ren ipytã ba ren kam me bakukãmãre kute Metĩndjwýnh kabên'ã pi'òk no'òk kòt amijo itēm kêt. Nhym be, kati. Mrãmri ne ba kabên kòt amijo itēm kumrêx, ane.

⁵⁵ Nãm ã Jeju kum anen kam me krãptĩjamã kum, —Je djãm idjãkĩnhĩ ne ga me aje ijo atým kadjy iwýr anhõ kômẽ anhõ kãxdjwa kajgomẽ o mõi? Myt kunĩkòt ne ba Metĩndjwýnh nhõ kikretikam ikrĩ, memã idjujarênho ikrĩ ga me kam kam ijo atým kêt ne.

⁵⁶ Mýkam ne ga me ijo tým? Bir, amrêbê: ne Metĩndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnh me bakukãmãremã me ajã ajarê. Me aje ijo atým'ã ajarên arým 'ã pi'òk no'òk ne. Nhym me arým aben djô'ã arênho mõi: Arênho mõi tãmtã arým iwýr o bõx. Tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam arým iwýr o bõx. Ba ar iba: ga me arým jakam ã ijo ane. Me kute me bakukãmãremã me ajã ujarênh kòt ne ga me arým jakam ã ijo atým ane. Nãm ã Jeju me krãptĩmã ane. Nhym kam kòt ba djwýnh kunĩ mã amijã maje prõt ne.

Me kute we axwe jabej kujêr.

Mak 14.55; Ruk 22.66; Dju r 18.12

⁵⁷ Nhym me kute pa 'amýnh djwýnhja o mõi:n arým Kajbaj'ýr o bõx. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr raxbê ne Kajbaj. Nhym

Môjdjê kukràdjà mar djwỳnhmẽ mebêngêtmẽ ne me arỳm akuprõ nhym me me'ỳr o bôx.

⁵⁸ Nhym be, Pedru ne Jeju kôt tẽ, nĩjar kum kre rax ne tẽ. Nhym me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳr rax nhõ kikre nhipôkri kênh ngrire nhym Pedru arỳm Jejukôt wadjà. Me kute ajmã Jeju o jabej kute omũnhmã arỳm nhỹ, bẽnjadjwỳr nhõ krākamngônhmẽ ro'ã nhỹ.

⁵⁹ Nãm me me'ỳr Jejuo bôx nhym kam me rũnh arỳm me 'êxnhĩ jabej. Me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳrmẽ mebêngêttemẽ me rũnh kunĩ ne me me 'êxnhĩ jabej. Dja me amãnhkrut Jeju'ã 'êx ne memã kum,

—Ba ne ba axwe kôt omũ. Nãm ã ane ba omũ, ane. Dja me ane nhym me arỳm me kabẽn man arỳm we axwe 'õ pãnh kubĩ. Kadjy ne me me 'êxnhĩ jabej.

⁶⁰ Ne te abejo dja. Me'õ ar amãnhkrut kute axikôt 'ã kabẽnja ne me te abejo dja:. Nhym me 'êxnhĩ krãptĩ kàjmã ku'ên arĩk aben kupa'ãbit axwe jarẽnho kumex. Nhym me te ar amãnhkrut axikôt 'ã kabẽnja jabejo dja: nhym kam ar 'êxnhĩ amãnhkrutja arỳm kàjmã djan axikôt 'ã kabẽn jarẽ.

⁶¹ Nãm ar'ã 'êx ne memã kum,

—Tãmwã ne memã kum, “Ba ne ba ije Metĩndjwỳnh nhõ kikreti ngrành ne ije akubyn ipêx kadjy ijityxo 'ỳr ibôx mexkumrêx. Akubyn ije ipêx'ã dja akati amãnhkrut ne ikjêkêbit apêx ba arỳm ipêx pa.” Nãm Jeju ã memã ane bar arỳm kuma. Nãm ar 'êxnhĩja ã Jeju'ã memã ane. Ar axikôt ã memã arẽnho ane.

⁶² Nhym me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳr raxja arỳm kàjmã djan kum,

—Ga ar kabênjama. Djãm aje aminêje akabên'õ jarênh prãm kêtkumrêx. On imã amikôt amijarê, ane.

⁶³ Nhyem Jeju tu anhikrê.

Nhyem me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳr rax ajte kum,

—Metĩndjwỳnh tĩn ne ar baja ne arỳm gu bapumũnhõ nhỹ. Kwãrĩk wãnh nokrekam ajêxnhĩ kêt. On me imã amijarê. Djãm abê me babê idjaer nhõ Bẽnjadjwỳrbê kumkati, nẽn? Djãm mrãmri abê Kritu? Djãm abê Metĩndjwỳnh Kra? On me imã amijarê, ane.

⁶⁴ Nhyem Jeju kum,

—Kôt ne ga imã arê. Ba ar amã arê gar ama. Gêdja ba ĩ Metĩndjwỳnh pymati djubôk'ãnh nhỹ. Ije amijo inhĩ ne ibẽnjadjwỳr raxkam ubôk'ãnh nhỹ gar arỳm ipumũ. Ne kam ajte kakrãkôt amrê kàjkwa kurũm itêmkôt ipumũ, ane.

⁶⁵ Nhyem kam me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳr rax kute memã amingryko amirĩt kadjy arỳm amibê kà kadjô. Amibê kà kadjôn arỳm memã kum,

—Ë, arỳm ne Metĩndjwỳnh japrỳ. E kum kwãrĩk wãnh gwaj ijukri axwe kôt omũnh djwỳnh'õ jabej kêt. Gwaj bakunĩ ne gwaj arỳm kute Metĩndjwỳnh japrỳja ma. Ta ne amijo Metĩndjwỳnh rax pytàn arỳm o aprỳ gwaj kôt kuma. Kute gwaj bamã, “Metĩndjwỳnh djubôk'ãnh inhỹrkôt dja gar ipumũ”, anhỹrkôt ne gwaj arỳm kuma.

⁶⁶ Arỳm ne gar ama. Mỳj dja gwaj nê? ane.

Nhyem me kupãnhõtã 'ã kum,

—Gê me on kubĩ. Gê me on kubĩ, ane.

67-68 Nhyim kam me kwỳ nokre kutôn ikra krão tak nhyim me kwỳ ikra poo tak ne kum,

—We me inhõ Bẽnjadwỳrbê kumkati kadjy ne Metĩndjwỳnh ajano, abê Kritu kadjy ajano ga bõx. Aj, goja abê Kritu jabej goja me'õ kute akurwanh-jakõt omũ. Goja tu aman me imã arẽ. Nãm me ã Jeju'ã bẽno bikẽnho ane.

Pedru aminêje 'êx.

Mak 14.66; Ruk 22.55; Dju r 18.15

69 Nhyim Pedru arỳm me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadwỳr rax nhõ kikre nhipõkri kẽn ngrirekam nhỹ. Nhỹ: nhyim bẽnjadwỳr nhõ àpẽn ni arỳm 'ỳr bõx ne omũn kum,

—Tukwa, gadjwỳ ne ga Jeju kõt ar aba. Pykabê Garrêjakam Jejukõt ar aba, ane.

70 Nhyim me kunĩ nhipõkri arĩk aminêje 'êx ne kum,

—Kati, ije akabẽnwã mar kêtikumrẽx, ane.

71 Ne kam kikreti'ỳr àrmã katon kre tã dja. Nhyim bẽnjadwỳr nhõ àpẽn ni 'õdjwỳ omũn memã kum,

—Tãmwãdjwỳ ne Jejukõt ar ba, Nadjarekam Jejukõt ar ba, ane.

72 Nhyim ajte aminêje 'êx ne memã kum,

—Aje mỳj me'õ jarẽnhwã ije omũnh kêt. Djãm ijêxnhĩ? Kati. Metĩndjwỳnh ne arỳm ijêxnhĩ kêt kõt ima, ane.

73 Nhyim kàjbê 'âtũm nhyim kam me'õ 'ỳr tẽn kum,

—Be, mrãmri ne gadjwỳ kõt ar aba. Abê pykabê Garrêja kra'õ. Garrêjakam me kabẽn kõt ne ga akabẽn bar kõt aman arỳm amã ikato, ane.

74 Nhyim memã kum,

—Kati, mrãmri ije me'õwã pumũnh kêtumrêx, ane. Ne me'õ kute kum anhÿr kêt mã arÿm amikan-grôn memã kum,

—Dja ba ijêxnhĩ jabej gê Metĩndjwÿnh pãnh ijo akno. Ta ne arÿm ijêxnhĩ kêt kôt ima, ane. Nãm anhÿr 'iry kêt nhym arÿm õkrên'ãnh kà.

⁷⁵ Nhym kam Pedru õkrên'ãnh kàr man akubyn amimaro tẽ. Amimaro tẽn arÿm amũja'ã Jeju kute kum kabẽn jarênhja'ÿr amimaro bõx ne amijã kabẽn ma. Kute kum,

—Õkrên'ãnh kàr kêttri dja ga aminêje ajêxo amãnhkrut ne ikjê kêt ne memã kum, “Kati, ije tãm wã pumũnh kêt”, anhÿr ja ne arÿm kuma. Nãm maro dja nhym arÿm rerek 'ÿr bõx. Rerek 'ÿr bõx nhym arÿm katon mu:w.

27

Me Piratu'ÿr o môn o bõx.

Mak 15.1; Ruk 23.1; Dju r 18.28

¹ Nhym kam kryrãm me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bẽnjadjwÿr kunĩmẽ mebê idjaer bêngêt arÿm Jejuo aben ma. O aben man arÿm abenmã 'ã karõn abenmã kum,

—Mrãmri dja me on tu bĩnkumrêx, ane.

² Ne kam arÿm uwpren Piratu'ÿr o môn o bõx. O bõx ne kum kanga. Piratubê bẽnjadjwÿr bajtem.

³ Me kute bĩnmã 'ÿr o mõrkam ne Djuda arÿm omũ. Djuda kute kurê djwÿnhmã kanga djwÿnhja arÿm omũ. Ne kam arÿm amim ngry:k ne. Amim ngryk ne arÿm amim,

—Je tô mÿkam ne ba memã Jeju kanga? ane. Amim ngryko tẽn akubyn me rũnh'ÿr kryt jakao

ngônthonho pi'ôk kaprîbê 30o tẽn arým me'yr o bôx. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýrmẽ mebêngêt'yr ne o bôx ne arým memã kum,

⁴—Axwe kêtikumrẽxkam ne ba me amã kanga ga me arým aje bĩnmã. Ba kam arým ijaxwe:, ane. Ne memã kum, “Mĩ”, ane.

Nhym me kum,

—Djãm me ba ne ba me o amaro iba? Kati, ga ne ga o me ima, ane.

⁵ Nhym kam arým Metĩndjwýnh nhõ kikreti'yr tẽn 'yr bôx ne kikreti kadjwýnhbê ngônthon mẽn arým mã tẽ. Mã tẽn kam ta pĩ'ã amimut djên amibĩn arým ty.

⁶ Nhym kam me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr ar 'yr tẽn ngônthonho atom ne abenmã kum,

—Djãm Metĩndjwýnh nhõ kikreti nhõ pi'ôk kaprĩo atom djákam gwaj baje ngônthonho djirmã? Kati. Djuda kute gwaj bamã Jeju kanga nhym me kute bĩn nhym kamrô prôt pãnh ne ngônthonho pi'ôk kaprĩja. Gwaj ren Metĩndjwýnh nhõ kikretikam pi'ôk kaprĩ djin ren kam Môjdjê kukràdjà kupa'ã amijo tẽ, ane.

⁷ Ne kam aben man abenmã kum,

—Gwaj ngônthonho ngybôr nhõ pyka by. Me kute kam me bajtem tyk jangjênh kadjy pyka by, ane. Ne kam arým ngônthonho pyka by.

⁸ Kam ne me arým pykamã pyka kamrôre jarẽ. Akatija tãmkam ne me kute kum arênh rã'ã.

⁹⁻¹⁰ Amrêbê: ne me bakukãmãre Djermi memã 'ã ajarẽ. Me kute ngônthonho ngybôr nhõ pyka

byr'ã ajarẽ. Djermi Metĩndjwỳnh kukwakam me bakukãmãremã 'ã ajarẽn memã kum,

“Nãm me kam arỳm kryt jakao ngõnhponho pi'òk kaprĩbê 30 by. Mebê idjaer kute me'ò'ã kum,

'Dja ba me me'ò pãnh amã ã pi'òk kaprĩo ane', anhỳr kòt ne me arỳm kubê 30 by.

Ne kam arỳm o ngybòr nhõ pyka by. Bẽnjadjwỳr djwỳnh kute imã arẽn kòt ne me kuby.”

Nãm ã Djermi me bakukãmãremã ane. Nhym me kam arỳm aben djô'ã arẽ. Arẽnho mõi tãmtã arỳm 'ỳr o bõx. Tũ:mrãm me bakamin-grãnyrekam me rũnh arỳm ngõnhponho ngybòr nhõ pyka byrkumrẽx. Djermi kute amrẽbê: me bakukãmãremã 'ã ujarẽn kòt ne me arỳm pyka byrkumrẽx.

Piratu kute we axwe jabej kukjêr.

Mak 15.2; Ruk 23.3; Dju r 18.28

¹¹ Me kute pyka byr djwỳnh rãm ne me rũnh arỳm bẽnjadjwỳr Piratu'ỳr Jejuo mõi o bõx. O bõx nhym arỳm kabem dja nhym kum,

—Djãm abê mebê idjaer nhõ bẽnjadjwỳr rax? ane.

Nhym Jeju kum,

—Kòt ne ga aje arẽnhwã, ane.

¹² Nhym kam me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳrmẽ mebêngêtmẽ arĩk Jeju'ã axwe janhõ. Nhym tu anhikrê.

¹³ Nhym Piratu kum,

—Djãm ajaxwe krãre ne me amã arẽ? Djãm aje mar kêt? ane.

14 Nhyim kum kabên'ô jarênh kêtukumrêx. Nhyim bēnjadjwÿr Piratu te kute marmã kam no tyn omũnho nhÿ.

15 Be, akatija tãmkam ne mebê idjaer krãptĩ: arÿm aben pydji. Me kute aben kajmã'ã Metĩndjwÿnh me kukãmãre nhirôbê mrãnh djà mar kadjy aben pydji. Amex kunĩkôt ne bēnjadjwÿr raxbê Piratu akati jakam mebê ijê djà kurũm me pÿnh ne meo pôx nhyim me mã mrã, mebê ijêjao pôx nhyim me mã mrã. Me kute me'ô'ã à'wÿrja ne me kĩnh kadjy bõm kumẽ.

16 Mebê ijê djàkam ne me arÿm me'ô axwe:jabê ijê. Idjibê ne Baraba.

17 Me krãptĩ ne me akati jakam akuprô nhyim Piratu memã kum,

—Mÿj me'ô dja ba me amã kaban ano? Dja ba Baraba kaban ano. Nàr, dja ba Jejumã inhiren ano, me kute kum Kritu jarênhjamã inhiren ano, ane.

18 Nãm anhÿr djwÿnhràam amim,

—Jezu'ã me krãptĩkam ne me rũnh 'ã ngryk ne imã kanga, ane. Ne kam arÿm kute Jejumã irer ne kute anor prãm.

19 Piratu arek memã axwe pãnh jarênh djàkam nhÿ nhyim prô amũ kum kabên janon kum,

—Kwãrĩk wãnh ajmã me'ôwão kêt. Axwe kêtukumrêxkam ajmã o kêt. Akatija tãmkam ne ba ibiptirkam omũn arÿm kam axwe idjumar, ane.

20 Kam ne Piratu kute kum irer ne kute anor prãm ne me krãptĩmã kum,

—Mÿj me'ô dja ba kum inhiren ano? ane. Nhyim me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bēnjadjwÿrmẽ mebêngêtmẽ me krãptĩmã kum,

—Baraba dja ga me amã kĩnh. Jeju'ã dja ga me kum, “Abĩ, abĩ.” Nãm me ã memã ane.

²¹ Nhyam kam bẽnjadwỳr Piratu ajte me krãptĩmã kum,

—Ar amãnhkrutja. Nhỹnhja dja ba kum inhiren ano? ane.

Nhyam me kum, “Baraba”, ane.

²² Nhyam memã kum,

—Mỳj dja ba Jejudwỳ on? Me kute kum Kritu jarẽnhja mỳj dja ba on? ane.

Nhyam me kunĩ kum, “Pĩte'y'ã anhô”, ane.

²³ Nhyam Piratu memã kum,

—Tô mỳkam? Mã ne kute? Djãm axwe? ane.

Nhyam me kàj bê kum, “Pĩte'y'ã anhô”, ane.

²⁴ Nhyam Piratu amim,

—Je, jakam ne ba arỳm te meo ane. Nhyam me ngry:k ne kangao kumex, ane. Ne kam ta kute we memã amijaxwe kêtõ amirĩt kadjy arỳm ngõ byn me kunĩ nokrekam aminhikra põn memã kum,

—Djãm ije me'õ axwe kêtja kamrõ kapĩnkam ba ijaxwe? Kati, me ga ne ga me 'ã imã apnê ba arỳm ije bĩnmã. Me ga ne ga me ajaxwe, ane.

²⁵ Nhyam me kunĩ kum,

—Nà. Tãm. Me ba dja ba me ijaxwe. Me ikramẽ ikrakam itãndjwỳmẽ dja ba me ijaxwe. Me ba ne ba me imã bĩn prãm ne kam aje bĩnmã amã 'ã apnê, ane.

²⁶ Nhyam kam arỳm Baraba kaban ano nhyam ta arỳm arek ar mekõt ba. Nãm kum iren anon kam memã Jeju jarẽ. Nhyam me arỳm mrykà punuo kaprêprê:k ne. Nhyam kam me kute pĩte'y'ã nhõr kadjy memã arẽ.

*Krākamngônh kute 'ã bẽno bikẽnh.
Mak 15.16; Dju r 19.2*

²⁷ Nhym kam bẽnjadjwÿr Piratu nhõ krākamngônh kikretimã Jejuo mõn o wadjà. Kumoka'ê nhidjibê Pretorimã o mõn o wadjà. O wadjàn arÿm kadjy me krākamngônh kâtãm kunõ akprõ. O akprõ nhym me kunõ arÿm bõx ne Jeju'ã aben pydji. Me kute aprÿn 'ã bẽno bikẽnh kadjy 'ã aben pydji.

²⁸ Ne kam kubê kubêkà kaban inôkà ryti kamrêk kute me bẽnjadjwÿr rÿnh nhinôkà pyrækja kum adjà.

²⁹ Ne kam mrÿnhõ kajkep ne ikãnh ne, ne kum kutu. Nãm me me bẽnjadjwÿr rÿnh nhõ krãdjê'ã mrÿnhõ jakren arÿm kum kutu. Ne kam ikra djubõkmã po'ê jadjà nhym kuby. Me bẽnjadjwÿr djabêr djà'ã ne me po'ê jakren ikramã adjà nhym kubyn o nhÿ. Nhym me parbê ari rôrôk ne kõnkrão krÿn 'ã bẽno ajkẽn apÿnh kum,

—Ga we abê mebê idjaer nhõ bẽnjadjwÿr rax. Gora kribêm atÿn 'iry, anhÿro kumex.

³⁰ Ne kam apÿnh kutõn apÿnh po'ê byn arÿk o krã môre.

³¹ Ne kam arÿm 'ã bẽno bikẽnhja inomã kumẽn kam arÿm kubê inôkà ryti kamrêk kaban akubyn kum õ kubêkà djwÿnhja jadjà. Ne kam kute pÿte'y'ã nhômã o katon o mõ.

*Me kute pÿte'ykam nhôr.
Mak 15.21; Ruk 23.33; Dju r 19.17*

³² O mõn arÿm me'õbê Ximão kajpa. Pykabê Xirenikam me kra 'õ. Nhym me krākamngônh arÿm

Jeju nhõ pîte'y'ã kum àpnênh tỳx nhym arỳm kum ikreio kumỳn o mõ.

³³ Krãnhrebê Gogota'ỳr ne me Jejuo mõ. Me bakabênkam ne gu me ren krãnhremã me krã'i jarê. Nãm me 'ỳr o mõn arỳm 'ỳr o bõx.

³⁴ Ne kam pidjô kangô kadjãmê pĩdjỳo akàn arỳm Jejumã kungã. Nhym te kakin kanga.

³⁵ Nhym kam me arỳm pîte'y'ã kunhõ nhym wajêt.

Nhym kam me apỳnh kute õ kubêkà jamỳnh kadjy kên kryre rê. Me kute kên rênhkôt ne me amijo kubêkà pytà. Amrêbê: ne ujarênh djwỳnh 'ã ajarê. Me kute abenmã õ kubêkà ngrành'ã ajarê. Metĩndjwỳnh kukwakam ne 'ã ajarên me bakukãmãremã kum,

“Metĩndjwỳnh Kra ne memã kum,

‘Arỳm ne me abenmã ikà ngrà.

Nãm me ikà ja'ã kên kryre rên arỳm amijo utà.’

Nãm ã memã ane.”

Nãm ã me bakukãmãremã ane nhym me arỳm aben djô'ã arênhõ mõ:n arênhõ mõr tãmtã arỳm 'ỳr o bõx. Tũ:mràm me bakamingrãnyrekam 'ỳr o bõx nhym me arỳm abenmã Jeju kà ngrànhkumrêx. Metĩndjwỳnh kukwakam ujarênh djwỳnh kute me bakukãmãremã 'ã ujarênh kôt ne me arỳm abenmã Jeju kà ngrànhkumrêx.

³⁶ Ne kam arỳm nhỹ, nêje rĩto nhỹ.

³⁷ Ne kam 'ã pi'òk no'òk ne. Pi'òkkam ne memã kum,

–Jeju ne ja. Mebê idjaer nhõ bẽnjadjwỳr rax ne ja, ane. Me kunĩ kute omũnh kadjy ne me Jeju nhimõkri kunhõ. Me kute we Jeju jaxwe 'õ pãnh

pîte'y'ã jêjtja pumũnh ne kute mar kadjy ne me pi'ôk no'ôk ne imôkri kunhô.

³⁸ Ne kam ar àkĩnhĩ amãnhkrutja Jeju nhikjê'ã pîte'y'ã ar kunhô. Nhy m arým ar arij. Jeju ôkredjâkôt wajêt nhy m aktâ ar axweja ijên wajêt.

³⁹ Nhy m me 'ãnh môrja nokà nhàn kum kabên punu:re ne kum,

⁴⁰ —Be, ga: ne ga we aje Metĩndjwýnh nhõ kikreti ngrành ne aje akubyn ipêxmã. Nhy m aje ipêxo adjãm'ã akati amãnhkrut ne ikjêkêt ga we aje ipêx parmã. Goja jakam amiptà. Goja abê Metĩndjwýnh Kra jabej pîte'y kurũm rwý, ane.

⁴¹ Nhy m kam me rũnh arĩk 'ã bẽno ajkê. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýrmẽ Mõjdjê kukràdjâ mar djwýnhmẽ mebêngêtmẽ ne me arĩk 'ã bẽno ajkên abenmã kum,

⁴² —Amũbit ne me utà. Ne kam te kute amipytâr prãmje. Goja gê mrãmri mebê idjaer nhõ bẽnjadjwýr raxkumrêx jabej on pîte'y kurũm rwý. Gê goja rwý gwaj goja rwýkkôt omũn arým tu amim markumrêx.

⁴³ Tãmwã ne we Metĩndjwýnh kanàrràm ar ba. Gê Metĩndjwýnh mrãmri kum kĩnh jabej on utà. Tãmwã ne 'êx ne memã kum, “Ibê Metĩndjwýnh Kra”, anhÿr ar o ba. Nãm me ã abenmã ane.

⁴⁴ Nhy m ar àkĩnhĩ aktâ pîte'y'ã jêjtadjwý kum àkjêro wajêt.

Tyk kadjy ne ja.

Mak 15.33; Ruk 23.44; Dju r 19.28

⁴⁵ Nhy m arým kàjkwa nhipôkri myt nhÿ. Nhy m kam tu akamàt kô tyk ne. Pyka kunĩkôt ne me'ã akamàt kô tyk ne. Nãm me'ã akamàt kô tykkam myt kyn kyn kyn ky: nhy m 3 orakam,

amykrykambit arÿm ajte myt no pôt ne. Arÿm ajte myt kato.

⁴⁶ Myt kato nhym Jeju mebê idjaer kabēnkam kàj bê kabēn ne Bāmmā kum,

—Eroi: Eroi: rama xabatani, ane. Nām ren me bakabēn kam kum,

—Inhō Metīndjwÿ:nh, Inhō Metīndjwÿ:nh, mÿkam ne ga arÿm ikanga? ane.

⁴⁷ Nhym parbê me ku'êja kabēn man arīk abenmā kum, “Ē, me'ōwā ne Erijmā kabēn”, ane.

⁴⁸ Nhym kam me'ō prôt ne ngônḥ puror pōnh djà jakrita byn pidjô kangô kadjāmā adjà. Nhym kam kangô ipu nhym pī nhidjamā adjàn kàjmā kum kungā, kute kaôr kadjy.

⁴⁹ Nhym me'ō ar kum,

—Adjÿm, gē goja me bakukāmārebê Erij 'ÿr bōx ne goja utà, ane.

⁵⁰ Nhym kam Jeju kàj bê ajte kabēn ne arÿm ty.

⁵¹ Be, nhym arÿm Metīndjwÿnh nhō kikreti kad-jwÿnhbê kubēkātija ta amikadjô. Nām nhôr djà'ānh amikrax ne e y: ne kraxmā amimē. Nhym pyka arÿm amingrēk ne. Nhym apÿnh kēn amikokij.

⁵² Nhym apÿnh pyka krā amijā kurê. Nhym me tyk krāptī, Metīndjwÿnh nhō me ja krāptī, arÿm ĩ tã akubyn tīn ne kato

⁵³ ne arÿm Jeju akubyn tīn nhijukri Djeruxarēmā mō, krīrax tāmā ne me kute Metīndjwÿnh nhō krīrax mextire jarēnh ja, kumā ne me mōn me krāptīmā amijo amirīt.

⁵⁴ Pyka amingrēk nhym mÿjja kwÿ ā amijo ane. Nhym krākamngônḥ krāptī: kubê 100 nhō

bĕnjadjwÿrmĕ ro'ã Jeju nĕje rĭto ku'ĕja arÿm omũ.
 Mÿjja pumũn arÿm tĭn prã:m ne abenmã kum,
 –Be, mrãmri ne me'õ jabĕ Metĭndjwÿnh
 Krakumrĕx, ane.

⁵⁵ Nhyĵ me niredjwÿ krãptĭ amybÿm omũnho
 dja. Amrĕbĕ Jeju pykabĕ Garrĕjakam ar bari ne me
 nire ja mã kôt ban o djuw mexo ba. Ne Jeju ajbir
 krĭraxbĕ Djeruxarĕ'ÿr tĕmkam kôt ajte môn bôx.

⁵⁶ Me nire ja nhikô'ã ne Marij Madarena dja.
 Nhyĵ Marij 'õdjwÿ dja. Kurũm ne Xijagumĕ Jôdje
 ar apôx. Nhyĵ Djebedĕu kute kum ar adjwÿrja
 nãdjwÿ dja.

Arÿm adjâr kadjy ne ja.

Mak 15.42; Ruk 23.50; Dju r 19.38

⁵⁷ Nãm Jeju ty nhyĵ kam amykry mex ne. Nhyĵ
 Jôdje arÿm bôx. Krĭraxbĕ Armatĕkam ne Jôdje
 abatãnh dja. Õ nĕkrĕx rax. Adjwÿnhdjwÿ ne arÿm
 Jeju kôt ba.

⁵⁸ Nãm Piratu'ÿr tĕn bôx ne Jeju nhĩ'ã kuma.
 Nhyĵ Piratu memã kum, “Aje, me kum angã”,
 anĕ.

⁵⁹ Nhyĵ kam Jôdje kadjy kubĕkã mexbĕ rinhu
 byn 'ÿr o tĕ. 'ÿr o tĕn arÿm pĭte'y kurũm o ruw. Ne
 kam arÿm kubĕkão kupu.

⁶⁰⁻⁶¹ Nhyĵ wãnh ta õ me tyk nhõ kĕnkreja. Ta
 kabĕn kôt ne me ajbir kĕnkre kakruw. Nhyĵ
 arÿm Jeju o môn kam adjãro dja. Ne adjâr pan
 kam kĕnpoti jabatãnhja ajkwa krekre'ã kudjan
 kam arÿm mã tĕ. Nhyĵ Marij Madarenamĕ Marij
 'õdjwÿmĕ ar kĕnkre kônho omũnho nhÿ.

Kĕnkre nĕje ku'ĕ djwÿnh'ã ujarĕnh.

⁶² Pi'ôk rârâr nêje akatikam ne me adjà. Akati jakam ne me me tyk djà kêt djà nhõ akati bõx kêttri aminhõ mýjja kupênho kumex. Nhyim kam arým pi'ôk rârâr bõx. Me tyk djà kêt djà nhõ akati bõx. Nãm te pi'ôk rârâr nhyim me rũnh akati mar kêt ne tu Piratu'ÿr tẽ. Me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳrmẽ mebê pardjêu Piratu'ÿr tẽn 'ÿr bõx ne Jeju'ã kum,

⁶³ —Bẽnjadjwỳr, me'õ 'êxnhĩa tĩn ne ar bari ne memã kum, “Dja ba ty nhyim ijã akatin akatin akati ba kam akubyn itĩn”, ane. Tãm ne bar ma:ro iba.

⁶⁴ Kam bar amã arẽ. Godja kôt ba djwỳnh ar akamàtkam kẽnkre 'ÿr bõx ne arým ïo akĩn mã o mỗ. Ne kam arĩk memã 'êx ne memã kum, “Arým ne akubyn tĩn ne”, anhỹro ba. Jeju ta ne amrêbê me noo biknoro ba. Dja ar ijukri akubyn tĩn jarẽ nhyim me abenmã arẽn arým abennoo biknor me:x ne. Me 'êx kêt kadjy dja ga anhõ krākamngõnh janon memã kum, “Me 'ÿr mõn kẽnkre kuri dja”, ane nhyim ar te kute ïo àkĩnhmã. Gê 'ã akati amãnhkrut ne ikjêkêt apêxkambit me ajte ate krã ba. Nãm me rũnh ã Piratumã ane.

⁶⁵ Nhyim memã kum,

—Gêtô. 'ÿr krākamngõnh kwỳo mỗ gê me kẽnkre nêje djan rĩt tỳ:xo dja, ane.

⁶⁶ Nhyim kam me arým kẽnkre'ÿr meo mõn meo bõx. Ne kam arým kẽnkre'ã kẽnpotio yn kam kre nêje krākamngõnh pumjuw nhyim me arým nêje djan rĩt tỳ:xo dja.

*Akubyn tîn kadjy ne ja.
Mak 16.1; Ruk 24.1; Dju r 20.1*

¹ Nhyim me tyk djà kêt djà nhõ akati arým apêx nhyim arým pi'ôk kamrêkkam akati tẽ. Nhyim kam Marij Madarenamẽ Marij 'õdjwý ar arým kute kênkre pumũnhmã 'ýr tẽ.

² 'Ýr tẽ: nhyim arým pyka amingrêk tỳ:x ne. Bẽnjadjwýr djwýnh kadjy mrãnh djwýnh 'õ ne kàjkwa kurũm ruw nhyim kam pyka amingrêk tỳ:x ne. Nhyim kadjy mrãnh djwýnh arým kênkre'ýr tẽn 'ýr bõx. Bõx ne arým ajkwa krekre'ã jãm kênpoti dja. Jãm kudjan arým 'ã nhỹ.

³ Nãm nokre jadjê:nh kute mrãmri ne na jadjênhkam pòk tỳxja pyræk. Nhyim õ kubêkàja jaka: kute mrãmri ne kakũm arngrokam akaja pyræk.

⁴ Nhyim kre nêje ku'ê djwýnhja arým omũ. Omũn arým umaje terte:t ne arým rôròk ne. Ne kam arým wãnh kute me tyk pyræk ne ikwã.

⁵ Nhyim ar nire kênkre'ýr tẽn bõx nhyim kadjy mrãnh djwýnhja arkum,

—Kwãrĩk wãnh ar atĩn prãm kêt. Jeju ne gar abej. Arým ne ba ar ama. Me kute pĩte'y'ã nhôr ne bĩnja ne gar abej tẽ.

⁶ Jakam ne arým nõr kêt. Nãm akubyn tîn ne kato, kute ar amã arênh kôt. Amrẽ ar tẽn nõr djà kaprýja pumũ.

⁷ Dja gar omũn kam amikrà kêt ne tẽn kôt ba djwýnhmã arẽ. Dja gar arkum, “Arým ne akubyn tîn ne ar akukãm pykabê Garrêja'ýr tẽmmã. Dja gar kam tẽn arým omũ” ane. Dja gar ã arkum ane. Ba

ne ba arÿm ar amã arẽ gar arÿm ama. Nãm ã kadjy mrãnh djwÿnh arkum ane.

⁸ Nhy m ar nire kabën man arÿm amikrà kêt ne mã kënkre kurÿm prõt ne. Tÿn prãmmẽ kÿnhmẽ akàn prõt ne.

⁹ Ar kute kôt ba djwÿnh arkum arënhmã prõt ne. Prõt nhy m ar aêrbê Jeju ar kajpan arkum, “Àpnhÿre ar”, ane. Nhy m ar arÿm 'ÿr bôx ne paro tÿm ne kum rax jarënho nõ.

¹⁰ Nhy m Jeju arkum,

—Kwãrÿk wãnh ar atÿn prãm kêt. Tën ikamy arkum ikabën jarën arkum, “Ar Garrêja'ÿr mō. Dja gar kam bôx ne arÿm omũ”, ane. Dja gar ã arkum ane. Nãm ã Jeju arkum ane. Nhy m ar nire arÿm ar'ÿr mō.

Kënkre nêje ku'ê djwÿnh 'ã ujarënh.

¹¹ Ar'ÿr mō nhy m wãnh kre nêje ku'ê djwÿnh kwÿja arÿm kàjmã djan amũ krÿraxmã mōn bôx. Bôx ne arÿm me kadjy Metÿndjwÿnh mar djwÿnh nhō bënjadjwÿrmã prÿne amijarën arkum,

—E kum, pyka ne amingrêk nhy m kadjy mrãnh djwÿnh arÿm ruw ne kënkre'ÿr tẽ. 'ÿr tën arÿm ajkwa krekre'ã jãm kënpoti djan 'ã nhÿ. Nokre adjê:nh ne nhÿ. Bar omÿn itÿn prãm, ane.

¹² Nhy m ar arÿm kuman mebêngêt'ÿr tën 'ÿr bôx ne mekmẽ akuprō. Ne kam arÿm o aben ma. O aben mar pan kam arÿm krãkamngôn'h'ÿr bôx ne arkum,

¹³ —Kwãrÿk wãnh memã wã jarënh kêt. Dja gar memã ajêx ne memã kum, “Akamãtkam ar inhõt tykkam arÿm kôt ba djwÿnh ar bôx. Bôx ne arÿm Jejuo akÿn mã nhÿ'ãm o mō”, ane. Dja gar ã memã

ajêxo ane bar pãnh arým ar amã pi'ók kaprĩ kumex ngã.

14 Nhyr godja me kàtàm arým ar anhõ bēnjadjwyr Piratumã ar ajarēnh jabej ne kum, “Nãm anhõ krākamngōnh kre nēje rīt'ã ngōr nhyr kōt ba djwýnh ar arým Jejuo akĩ”, anhýr jabej. Nhyr ar akam ngryk jabej. Ar ba dja bar arým ar anēje kum ikabēn ne ar apytà. Mĩ, pi'ók kaprĩ. Dja gar ã memã ajêxo ane. Nãm ã me rũnh krākamngōnh arkum ane.

15 Nhyr kam ar arým amim pi'ók kaprĩ jamýn ã memã 'êxo bao ane. Ar kute arkum 'ã karõ kōt ã memã 'êxo bao ane. Nhyr kam mebê idjaer arým arēnho kumex ne arēnho ipôk ne. Ne akati jakam kute we ar kute Jejuo àkĩnhja jarēnh rã'ã ne.

Ar àpēnh djà'ã arkum karõ.

Mak 16.14; Ruk 24.46; Dju r 20.19; Kar 1.6

16 Nhyr kam kōt ba djwýnh Ar kubê 11ja amũ pykabê Garrêja'ýr mōn bōx. Jeju kute arkum krãnh jarēnhja'ýr ne ar bōx.

17 Ne kam arým Jeju pumũn parbê kōnkrão nhýn kum rax jarēn kum,

—Mrãmri ne ga arým akubyn atĩn ne, ane. Nhyr be, ar kwý ne ar abenmã kum,

—Djãm mrãmri Jejukumrēx ne dja? Djãm mrãmri akubyn tĩn ne? Kon ne, ane.

18 Nhyr Jeju arým ar'ýr bōx ne arkum,

—Kàjkwamē pykamē kam mýjja kunĩ ne ba ije o iba kadjy arým ibēnjadjwyr rax.

19 Kam dja gar mōn me kunĩmã arē. Apýnh me ba djà kunĩkōt memã arē gē me ikabēn man kōt ar amijo ba. Dja me ikabēn man kōt ar amijo ba gar

Metĩndjwỳnhmã ngômã me angij. Dja gar memã kum, “Arỳm ne ga tu amim Bãm markumrẽx ne ajte tu amim Kra markumrẽx ne ajte tu amim Metĩndjwỳnh Karõ markumrẽx. Ba kam arỳm ar kukwakam ngômã ajadjà”, ane. Dja gar ã memã anen arỳm ngômã me angij.

²⁰Ije ar amã katàt ar amijo aba'ã karõkam ikabẽn kunĩja memã arẽ gẽ me ikabẽn kunĩ man kôt ar amijo ba. Dja ba kam akati kunĩkôt ar amẽ amijo ikajkep rã'ã: rã'ã ne nhym pykakam me kute aminhinomã amimẽn djà nhõ akati arỳm bõx. Nãm ã Jeju arkum ane. Tãm ne ja.

Metĩndjwỳnh Kute Memã Kabẽn Ny Jarẽnh
New Testament in Kayapó (BR:txu:Kayapó)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kayapó

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Kayapó [txu], Brazil

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kayapó

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

cciv

2014-04-27

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

385317df-3c6a-53ac-81db-0815750ed560